

HISTORY OF ODFFU

OUTLINE OF ACTIVITIES
1946 - 1976

NEW YORK, N. Y.
1977

ІСТОРІЯ ООЧСУ

НАРИС
ДО 30-РІЧЧЯ ДІЯЛЬНОСТІ
1946 - 1976

НЮ-ІОРК, Н.-Й.
1977

ЗБІРНИК

НАКЛАДОМ ГОЛОВНОЇ УПРАВИ ООЧСУ

PRINTED BY:
ST. SOPHIA PRESS OF THE UKRAINIAN ORTHODOX CHURCH OF U. S. A.
166 FIRST AVENUE, NEW YORK, N. Y. 10009

ІГНАТ М. БЛИНСЬКИЙ

ТРИДЦЯТЬ РОКІВ НА СЛУЖБІ УКРАЇНСЬКІЙ ВИЗВОЛЬНІЙ СПРАВІ

ПЕРЕДМОВА

Тридцять років проминуло від часу, коли гурт ідейних українців, у проводі з інж. Євгеном Ляховичем, керуючись любов'ю до України й гарячим бажанням активно допомогти визвольній боротьбі українського народу на Рідних Землях, зокрема боротьбі Української Повстанської Армії, вирішив створити на американській землі організовані рами для цього роду суспільно-політичної й допомогової діяльності. Наслідком їхньої ініціативи було постановлення перших клітин Організації Оборони Чотирьох Свобід України в 1946-му році, в Ньюарку й Нью-Йорку.

У своїй початковій праці організатори ООЧСУ мусіли переборювати значні труднощі, що впливали часто з упереджень до ідей і концепцій, що їх голосила й здійснювала ООЧСУ; з браку належного знання й розуміння українською спільнотою в Америці методів, форм і цілей, а теж фактів революційно-визвольної боротьби ОУН - УПА в Україні; і зокрема внаслідок провокаційних дій ворожої московсько-комуністичної агентури на американській землі.

Тридцять років існування і праці ООЧСУ, її незаперечний вклад у скарбницю визвольної боротьби українського народу та збереження і скріплення української національної субстанції в Америці, це проміжок часу, який творить традицію, дає змогу робити аналізу, оцінку й висновки, визначає ролі і місце ООЧСУ в спільноті, а теж кристалізує її місію у визвольній боротьбі України.

В процесі своєї праці і розвитку кожна організація проходить різні етапи росту, активності, творчих досягнень і невдач. Проходила такі етапи й ООЧСУ, що з малого осередку в 1946-му році розрослась на протязі тридцяти років до великої провідної крайової організації, з 51-им відділом у різних містах і стейтах,

розгортаючи свою дію від обмежених форм матеріальної допомоги борцям ОУН - УПА до широкої суспільно-політичної праці на різних відтинках життя української спільноти у ЗСА, стимулюючи одночасно розвиток української політичної думки та організуючи політичну допомогу процесам становлення національної ідеї в Україні, в аспектах оборони національних, політичних і людських прав українського народу.

В оцінці ідейних спонук та доцільності постановня ООЧСУ можна об'єктивно ствердити, що заснування на американській землі такого характеру суспільно-політичної організації, що в основі своєї ідеології поклала оборону Чотирьох Свобід України — Свободу слова, Свободу совісти, Свободу від страху і Свободу від злиднів — виправдало себе повністю.

Якими ж були спонуки створення на американському ґрунті нової організації — ООЧСУ?

Можна говорити про три основні аспекти, що визначали суть і характер Організації Оборони Чотирьох Свобід України: політичний, ідейний і матеріальний. Ішло про те, щоб створити таку організацію, яка наснажувала б новими ідеями й концепціями українське громадське й політичне життя на американському терені, яка ідейно і політично пов'язувала б проблему волі України з обороною Чотирьох Свобід Атлантийської Хартії, із застосуванням для всіх націй світу, та яка була б допоміжним фактором у фронті визвольної боротьби українського народу.

Здійснення Чотирьох Свобід: слова, совісти, від страху і від злиднів — є передумовою справжнього вільного буття народу, в якому людина може свobodно голосити словом те, в що вірує; може свobodно молитися Богові; може без страху творити такі політичні, громадські, культурні й економічні гурти і об'єднання, які вважає найкращими для нації; та матиме забезпечений державою соціальний лад, справедливий для усієї спільноти. Це і визначало політичний аспект постановня ООЧСУ.

Ідейний аспект був uzмістовлений дією на українських землях нових визвольних сил, виникненням нових ідей, що не завжди були відомі й належно зрозумілі на американській землі, а то й часто викривлювані. Треба було принести українській спільноті в Америці подув свіжого вітру з України. Треба було пропагувати націоналістичні визвольні ідеї тут, а що більше, реалізувати їх у дії, познайомити з ними чужий світ та власне громадянство.

Матеріальний аспект мав своєю основою в цьому, що політичним призначенням і обов'язком української еміграції було забезпечити матеріальну допомогу для ОУН - УПА, які продовжували в Україні, у нерівному змагу з ворогом, визвольну боротьбу.

В оцінці пройденого шляху, проробленої роботи, успіхів і недостач, можна шукати відповіді, чи виправдала ООЧСУ своє існування. Усі ці моменти широко наświetлені й віддзеркалені в діяльності Головної Управи й усіх відділів ООЧСУ, в нарисі Історії ООЧСУ.

Об'єктивно можна теж ствердити, що нема сьогодні потреби перевертати ідейні й політичні засади ООЧСУ, а навпаки, треба

підкреслити ідейно-політичну стабільність самостійницької концепції ООЧСУ, що сприяла належному усвідомленню й оцінці розвиткових тенденцій процесів становлення національної ідеї в Україні й політичних процесів в житті української спільноти у вільному світі. Ця ідейно-політична стабільність допомагала зберігати громадську й політичну рівновагу серед вітрів зневіри й реалітетних орієнтацій, що вели на манівці частину української громади.

Досягнення ООЧСУ в різних ділянках праці загально відомі. Їхній реєстр багатогранний і в ньому вписані, між іншими — матеріальна допомога політично-збройній боротьбі УПА, політична активізація громади, стимулювання розвитку політичної думки, ініціатива в різних громадських і політичних діях, підсилювання культурних процесів, активна співдія на форумах Українського Конгресового Комітету Америки і Світового Конгресу Вільних Українців, видавнича діяльність, ініціатива в акціях оборони українських політичних в'язнів в Україні, а теж національних і людських прав українського народу, акції на міжнародних форумах та інше.

У своїх діях ООЧСУ завжди наголошувала першочерговість завдань допомоги українському народові в його визвольній боротьбі, вдержуючи з українським народом духовий і ідейний зв'язок.

Визнаючи засаду боротьби за Українську Правду і Волю власними силами свого народу, ООЧСУ черпала снагу із віри у творчу силу ідей українського націоналізму, що насаджували теж процес національного становлення в Україні, де носії національної ідеї, на холодних згарищах підневільного буття українського народу живим прикладом засвідчують невмирущість українського духу, незнищимість українського народу.

Мертві і живі — стають символами національної ідеї у боротьбі за здійснення національного ідеалу.

Немов у дзеркалі цієї символіки відбиті віра у свій народ, у його незнищимість, у його перемогу й світле майбутнє.

В'язні советських концтаборів — борці ОУН - УПА, Симоненко, Мороз, Лук'яненко, Шухевич, Кандиба, Сверстюк і інші нескорені українські патріоти в Україні символізують незнищимість українського народу і його національної ідеї одержимістю духу і жертівністю свого життя; вони закликають до героїчного діяння, до захисту духових вартостей української нації, до вирощування апостолів у боротьбі за національне й соціальне визволення України.

Ця спільність ідейної настанови, віри у власні сили народу, активна постава боротьби проти ворога — українських патріотів в Україні і поза її межами — є запорукою української перемоги.

В душі цих ідей і для прискорення остаточної перемоги українського народу, веда й продовжує вести свою працю ООЧСУ, визнаючи принцип орієнтації на власні сили народу, що впливає з волі українського народу самому рішати про свою долю. Сила поневоленої нації є в моралі її визвольних ідей. бо арміями вона не розпоряджає, тому то визвольна дія й самостійницька полі-

тика мусять ґсновуватися на ідеологічних засновках, а не на при-стосувальних праґматичних концепціях.

До зрозуміння цієї істини прийшли в Україні навіть і ті украї́нські патріоти, які змаг за права українського народу намагалися вести з конституційних позицій. Сьогодні вони стверджують ви-разно, що „воля нації прагне до непідлеглості, до суверенітету, до будування свого незалежного життя... що українцям треба одягнутися в нерушиму броню заповітів Духу Народнього... що найрадикальніша вимога духу української нації — це повна суве-ренність...”

У цих ствердженнях наглядно відбиті духові мости українсь-ких поколінь, в Україні й поза її межами, у них віддзеркалений тисячолітній зміст буття і традицій українського народу, у них — запорука перемоги української національної ідеї.

Там — в Україні — українські патріоти живуть і діють у жор-стоких умовах переслідувань і в'язнень в концентраційних та-борах Сибіру; там Москва нищить наші Церкви, культуру і мову, намагаючися вбити тіло й душу українського народу та перетво-рити його у советський — на ділі — російський нарід; там — в Україні — носії національної ідеї жертвою свого життя засвід-чують свою любов до Батьківщини.

У цю грізну добу, як ніколи, стоїмо перед маєстатом нескорен-ної України, в історичній відповідальності завланы, які вимага-ють збірного зусилля усієї української спільноти бути співучас-никами визвольної боротьби України, а не тільки пасивними спо-стеріґачами. Нам припало жити у вирішному для українського народу часі та спільно з ним вести боротьбу за українську пе-ремогу.

Шляхом активної праці і допомоги визвольній боротьбі украї́нського народу ООЧСУ пройшла безперобійно тридцять років, жертвуючи свої сили і засоби для потреб української визвольної справи та української спільноти в Америці. У нерозривному фрон-ті визвольної боротьби українського народу в Україні й поза її межами, ООЧСУ творить ідейне й політичне запілля цієї боротьби.

ООЧСУ постала з виразною метою боротися за здійснення Чотирьох Свобід для України. Ця боротьба ще не закінчена, вона продовжуватиметься безперобійно, бо не досягли ми ще здійснення визначеної мети.

На ООЧСУ, як склаловій частині Українського Визвольного Фронту, лежить відповідальність за здійснення її історичного при-значення на шляху боротьби за усувереннення української нації, і від кожного члена ООЧСУ залежить — чи виконаємо успішно наше завдання, бо кожний з нас відповідальний за долю усієї української нації.

З вірою у Божу Правду і світле майбутнє українського на-роду на своїй вільній землі, докладім усіх зусиль, щоби успіхи праці ООЧСУ були ще більш видатні у майбутньому, бо наші ус-піхи будуть успіхами для української визвольної справи, будуть крицевою цеглиною у побудову національної святині Української Волі!

ГЕНЕЗА ПОСТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОНИ ЧОТИРЬОХ СВОБІД УКРАЇНИ

*Одна, єдина, нероздільна, вільна, самостійна
Україна від Карпат по Кавказ.*

Микола Міхновський

*Земле рідна! Мозок мій світліс
І душа ніжнішою стає,
Як твої сподіванки і мрії
У життя вриваються моє . . .*

*Хто ж тебе любов'ю обікраде,
Хто твої турботи омине, —
Хай того земне тяжіння зрадить,
Хай земля навіки проковтне!*

Василь Симоненко

У 1875-76 рр. розпочалася з поневоленої України (розділеної між Австро-Угорською і Російською імперіями) масова еміграція селян, головню з Лемківщини, Закарпаття, Галичини, а згодом і Наддніпрянщини. Частина емігрантів, заробивши важкою працею грошей, поверталась додому; значна частина новоприбулих залишалася жити на вільній землі Вашингтона, не сподіваючись в Рідному Краю, під окупаціями, добра і не бажаючи рости там синів і дочок для праці на чужинців.

Головними організаторами імігрантів з України були, в першу чергу, священики, нечисленні учителі, як о. А. Гончаренко, о. І. Волянський, о. Г. Грушка та ін. Спонтанно в таких районах

як Массачузетс, Пенсильвенія, Нью-Йорк, Огайо й ін. творились українські церковні братства, виростили Божі храми, а при них подекуди й малі шкільки для дітей, аби вони знали дві мови: свою рідну, українську, і державну — англійську. Хоча на початках поселення багату земляків з різних сторін України не завжди усвідомлювали навіть свою національність, і їх формально часто реєстрували як „русинів”, „австріяків”, „малоросів” і т.п. — вони не лише не забували про свою поневолену Австрією, Польщею, Росією (Московщиною) Батьківщину, а й намагались допомагати своїм дальшим родинам, громадам, українським установам і церквам в Україні, посилаючи туди важко зароблені „зелені”.

... „Хто матір забуває,
Того Бог карає”, —

ці знаменні слова великого поета-патріота Тараса Шевченка (1814-1861) глибоко запали в душу українського імігранта в Америці.

Під кінець минулого й на початку нашого сторіччя постали в Америці українські братсько-забезпеченеві союзи: Український Народний Союз (з 1894 р.), СУК „Провидіння” (з 1912 р.), Український Робітничий Союз (з 1910 р.), Українська Народна Поміч (з 1914 р.). Вони, збираючи від членства забезпеченеві вплати, розгорнули широку активність, несучи членству опіку не лише економічну, а й моральну та культурно-громадську, видаючи пресу рідною мовою, що, між ін., пояснювала їм американські закони, права й обов'язки; вони ж видавали багато книжок, календарів, збірників, сприяли створенню різних аматорських гуртків, плеканню українського мистецтва і культури, збереженню рідних традицій. Ці установи допомагали українській людині в Америці не асимілюватись, а інтегруватись у новому суспільстві, знайти своє місце серед американського народу, що його през. Дж. Кеннеді назвав „нацією емігрантів”.

По Першій світовій війні кількість українців і їх нащадків у Америці перевищувала вже один мільйон осіб. Впарі з розбудовою церковно-релігійного й культ. життя настали й соціально-політичні зрізничування серед української спільноти в цій державі. Треба зазначити, що за дуже малими винятками, всі українці в Америці активно підтримували головне завдання, що його історія поставила перед великою європейською українською нацією: визволити Україну з-під панування чужинців — відновити на рідній землі Українську Державу, яка зформувалась у східній частині Європи ще в часах раннього середньовіччя під назвою України-Руси, або Київської Руси та згодом — Галицько-Волин-

ського Князівства (IX - XI ст.). Політично-ідеологічні зрізничкування українців у Америці на початку нашого сторіччя мали місце в основному лише на тому ґрунті, що одна політична партія чи група пропагувала свій, на її гадку, найбільш ефективний шлях допомоги визвольній боротьбі України проти окупантів, інша — інший, ще інша — власний третій... Звичайно, якась частина американських українців асимілювалась, інші захоплювались економічними здобутками й можливостями і залишали напризволяще всі інші проблеми. Однак, постійно і завжди велика українська спільнота за океаном (підтримувана в ідейній українській основі українцями в Канаді, яких у кінці минулого століття нараховували понад півмільйона осіб) не спускала з ока подій в Україні, вважаючи в своїй масі допомогу рідному народові в неволі за свій перший моральний обов'язок.

Для більш ефективної допомоги, концентрації зусиль в ім'я допомоги Україні та кращої інформації своїх співамериканських громадян і свого уряду у Вашингтоні про українську проблему — різні українські політичні, професійні, громадські, жіночі та ін. товариства, організації і групи зформували в 1922 р. ОУО — Об'єднання Українських Організацій. ОУО провадило великі збірки пожертв на діяльність „Просвіти” чи „Рідної Школи” в Західній Україні, публікувало англійською мовою інформаційні книжки і брошури про боротьбу України в 1917-20 рр. проти московського більшовизму-комунізму на Наддніпрянщині, в так зв. УССР, та польського поневолення Галичини, відбувало свої конгреси, дбало про збереження української культури в Америці тощо. З рамени ОУО посиляли в окуповану червоною Росією Україну навіть допомогу голодуючим українським селянам в 1932-33 рр. (той голод був зумисне викликаний Москвою, щоб загнати селян у колгоспи і знекровити український непокірний народ), — але про таку допомогу нічого в окупованій Україні не знали...

З ініціативи Об'єднання Українських Організацій у 1940 р., коли в Європі розпаношувались московський комунізм і берлінський нацизм, мав відбутись 16-17 березня 1940 р. в Нью-Йорку Всеукраїнський Національний Конгрес. Але ОУО вже вичерпувало свої сили, не раз у не надто важливих непорозуміннях між різними членами. Заповіджений конгрес не відбувся. Ініціативу перебравли згадані раніше чотири забезпеченово-громадські союзи, які створили 30 березня 1940 р. Український Конгресовий Комітет Америки, що мав зайнятись підготовою скликання Конгресу Американських Українців. У програмовій відозві УККомітету сказано:

„Війна в Європі накладає на українську іміграцію за океаном обов'язок піднести перед світом голос в обороні прав українського народу на власну Державу”.

Українці в Америці вірно оцінили небезпеку для України й усєї Європи як з боку сталінського комунізму, так і гітлерівського нацизму чи польського недолугого націонал-шовінізму. В згаданій відозві було сказано, напр., що „нацистичну Німеччину інтересує Україна тільки як предмет економічного визиску і колонізації” . . . Без сумніву, українська спільнота в Америці дорожила як українськими демократичними традиціями (гетьмана за козаччини обирали шляхом голосування), так і демократичними правами, що їх давала велика Американська демократична Держава. Однак, з боку лівих, прокомуністичних та ін. ворожих кіл у ЗСА розпочалася під час Другої світової війни спершу стримана, а потім все більш відверта нагінка на українців, як таких. Комуністи чи приховані комуністи, танцюючи під московську балалайку, оголошували українців мало що не „потенційними зрадниками Америки”. Москва завжди боялась зростання української національної свідомості; варшавські шовіністичні підголоски також виступали проти українців, бо самостійність України означала для Варшави втрату не лише Львова чи Луцька, а й понад 7 мільйонів українців, що перебували в колоніальній залежності від Польщі, а з 1939 р. майже всі опинились під зверхністю Москви (завдяки пактові між Сталіном і Гітлером) і екзильний Варшавський уряд домагався їх повернення в лоно „польської маткі”. Певні впливи в Америці мали й мадяри (угорці), які вогнем та ків придушили вільну, державну Карпатську Україну в 1938 р. (за згодою Гітлера) й окупували ту частину Української Землі, як і румуни, що вже в складі гітлерівських союзників готувались до походу на південь України (в 1941 р. Гітлер „дав” їм частину України — побережжя Чорного моря, включно з Одесою, так зв. Трансністрію). Не бракувало під час Другої світової війни в Америці й інших сил, які виявляли недружність, а то й ворожість до українців. Так, українська спільнота в Америці мала (має і буде мати) за національного героя — Симона Петлюру, борця проти московського комунізму в 1917-20 роках, а частина жидівських націоналістів далі приписували йому „погроми”, хоча як Головний Отаман Армії УНР Симон Петлюра: поборював рідкісні випадки погромів шляхом розстрілу винних, а за УНР навіть на грошах відновленої Української Держави друкували написи не лише українською мовою, а й мовами таких меншостей, як польська чи жидівська (здається, нечуваний в історії світу факт).

Серед перших політичних антиукраїнських шиканів з боку преси й радіо 24 травня 1940 р. у Вашингтоні, Д. К., відбувся, скликаний Українським Конгресовим Комітетом та Конгресовою Радою, Конгрес Американських Українців. 805 учасників репрезентували понад 150 місцевостей поселень українців у Америці та майже 20 українських установ і організацій. На Конгресі винесено політичні резолюції, зміст яких в основному полягав у наголошуванні права українського народу на власну державу та виступу проти диктатури — за демократичну систему управління. З нагоди Конгресу відбувся великий концерт з виступом хору під диригуванням О. Кошиця. Резолюції Конгресу були переслані Урядові ЗСА, Конгресові, конвенціям Республіканської і Демократичної партій.

7-го грудня 1941 р. Америка зазнала японського нападу на Гавайях, а 11 грудня війною проти ЗСА виступила нацистська Німеччина. Включення Америки в Другу світову війну загострило чуйність державних органів безпеки, що цілком зрозуміло, а одночасно дало нагоду різним потенційним ворогам України та ідеї державности України розпочати атаки на українську спільноту в Америці. З початком війни Німеччини проти СРСР (22 червня 1941 р.) — Сталін з учорашнього приятеля Гітлера за ніч став „приятелем” Рузвельта і Черчіля... Ворог демократії став „оборонцем” демократичних принципів. В ЗСА почало поширюватись советофільство, комуністи використали нагоду „союзництва” між вогнем і водою на свій млин — для побороювання своїх запеклих ворогів, у тому національно свідомих українців у Америці, людей, які після важкої щоденної праці ішли до своїх церков, а синів посиляли на фронти війни проти німецького нацизму і японського мілітаризму, в обороні принципів Вашингтона і Лінкольна.

Протиукраїнська пропаганда, інспірована комуністами й різними темними агентами, розмахнулась у Америці на всю довжину руки. Вона мала на меті раз-назавжди покінчити з непокірними „мазепинцями”, сепаратистами, патріотами-самостійниками, які самі жили і дітей вирощували в Америці у вірі, що й Україна буде раніш чи пізніш мати свого Вашингтона, за висловом Т. Шевченка — „з новим і праведним законом”. Авторів антиукраїнської пасквільної книжки „Саботаж” А. Кана і М. Саюерса довелося поставити під суд, і закиди в тім виданні були судово відкликані, але на зміну їм приходили інші видання, навіть деякі радіопрограми. Антикомуністичне наставлення українців — відоме у світі, і цього не могли перенести червоні та прочервоні в Америці. Америка мала б „почервоніти” в тягу Другої світової війни, за плянами

Кремля, — а тут якісь українці кидають колоди під ноги, остереігаючи Білий Дім перед братанням зі сталінськими катами, бо не відомо, хто в кого вчився будувати концтабори і масово розстрілювати населення — Гітлер у Сталіна чи Сталін у Гітлера.

Під натиском знахабнілої протиукраїнської пропаганди (траплялися навіть випадки необгрунтованих доносів на українців) діяльність Українського Конгресового Комітету завмерла.

У 1943 р. Ініціативний Комітет Ради американських українців у Детройті видав відозву про віднову діяльності УККА, що було з радістю прийнято українцями Америки. З ініціативи УНПомочі 18 вересня 1943 р. у Філядельфії скликано нараду, на якій оформилась Управа Українського Конгресового Комітету, що скликала у січні 1944 р. Другий Конгрес американських українців. Він відбувся у Філядельфії і пройшов із помітним політичним успіхом, а радіокоментатор Волтер Вінчел навіть виступав у радіо проти самої ідеї УККА. І хоча серед промовців на цім Конгресі не було ні одного американського, все таки майже 250 делегатів на Конгресі у Філядельфії були виразною відповіддю об'єднаної української спільноти в Америці на червоні підступи ворогів Америки, України і людства.

У Резолюціях цього Конгресу, крім висловів лояльності до ідеалів ЗСА, між ін., відкинено наклепи й підшепти тих, що намагалися під час війни дискримінувати українців у Америці, а щодо України було сказано: „З метою, щоб після перемоги запанували правда і мир у Східній Європі, Другий Конгрес американців українського походження звертає увагу на доказану сотками літ історичну конечність відбудови на всіх неоспоримо українських етнографічних землях незалежної демократичної Української Держави”.

Ось чому американські комуністи з „Дейлі Воркер” та „Ради советсько-американської приязні” робили все можливе, що б у Філядельфії не дати українцям навіть залі для Другого Конгресу! (про це інформував часопис „Філядельфія Рекорд” з 23 січня 1944 р.). Червоні підголоски боялися вільної української преси та ще й англійською мовою — вільної української думки. У відповідь на їхні намагання дискримінувати українську спільноту за океаном — УККА розпочав з жовтня 1944 р. видавати англомовний „Український Квартальник”.

Все ж таки певна частина українців у Америці була якщо не залякана, то стривожена антиукраїнською пропагандою, та ще в часі воєнних дій, і такі відійшли від суспільно-громадської праці. Вони не підтримували активно свого Українського Конгресового

Комітету Америки, ані будь-яких комуністичних „ячейок”, стали апатичними до політичних справ, або просто пішли на золоті вогники гроша, забуваючи про рідне коріння — про український народ і його трагедію під советською Росією . . . Частина української молоді підпадала під швидкий асиміляційний процес, хоча теорія американського „перетоплювального казана” дедалі, то більше втрачала ґрунт, різні народи і навіть племена під час Другої світової війни починали дамагатись і боротись за усамостійнення й незалежнення від будь-яких колонізаторів.

Четвертий Конгрес американських українців, скликаний УККА, відбувся в листопаді 1949 р. у Вашингтоні вже з участю певної кількості особливо активних у громадсько-політичному житті новоприбулих українців, які уникнули московсько-большевицької неволі під час війни і почали масово прибувати до Америки, Канади й ін. вільних країн із повоевної Європи.

Але щоб краще зорієнтуватись, що діялося в ЗСА під час і незабаром по закінченні Другої світової війни (себто під час так зв. дружби з ССРСР, вимушеної обставинами необхідної спільної боротьби проти навісного Гітлера), згадаємо коротко про одну „подію” в Нью-Йорку.

У 1946 р. комуністи скликали в Нью-Йорку свій третій з черги (!) так зв. Американсько-слов'янський конгрес, що працював на суто комуністичній, большевицькій платформі. Щоб замилити очі українцям за океаном і збити спантелику американське суспільство, Москва вислала на той „конгрес” навіть так зв. „делегацію Української Советської Соціалістичної Республіки”. На тому червоному збіговищі промовці по черзі вправлялись у наклепах на антикомуністів і пропагували ще далі „зближення” між вірною Конституції Америкою і зрадником будь-яких людських законів — ССРСР.

УККА вислав до американської преси пояснення, що той „конгрес” не має права говорити від імени „американців слов'янського роду”, ані від імени України, яка по війні опинилася в новій, після нацистівської — московсько-большевицькій неволі. Також генеральний секретар ОН Трігве Лі одержав відповідну телеграму, з вимогою дослідити становище в Україні. Відповідні документи були вислані през. Г. Труманові, а до п-і Е. Рузвельт переслано заклик сприяти охороні прав політичних біженців-українців у Зах. Європі, припинити так зв. скринінги українців — у присутності московських офіцерів та енкаведистів (представників політичної поліції Москви). Врешті-решт такого типу „скринінги” були припинені.

Ось серед таких обставин у повосній Америці новоприбулі з Зах. Німеччини і Австрії національно-свідомі українці, нові поселенці — перші ластівки з повосній великої політичної еміграції з України, — почали робити перші кроки для заснування організації, яка в першу чергу дбала б про політичну оборону прав української нації.

Опинившись за різними примхами долі на свободі, ці сини й дочки України, які ще вчора терпіли під комунізмом і фашизмом або й активно проти них із зброєю виступали, — не могли жити самим хлібом єдиним. Загартовані важкими, страшними роками Другої світової війни, вони — вірні закликам Революційної Організації Українських Націоналістів — вирішили на терені вільної Америки допомагати тим, які залишилися у червоній неволі. Це були різних фахів, відносно молоді віком люди, із різних сторін Української Землі — і всіх їх єднала любов до правди і справедливості, любов до України, де кипіла героїчна боротьба Української Повстанської Армії спершу проти гітлерівців, а потім проти комуністично-московського колонізатора України. Своєю організованою працею ці нові українські поселенці в Америці хотіли допомогти також вільній Америці докладніше пізнати, що таке комунізм-соціалізм на практиці, що таке зачинені храми Божі і розстріли без суду — за любов до рідного народу.

Ці люди, висівши з розгойданих океанськими хвилями кораблів на тривкий і міцний та не раз дуже важкий на початках американський беріг — взяли за свої, рідні їм, чотири основні тези з Деклярації президента Ф. Рузвельта, що лягли в основу Атлантийської Хартії:

- Свобода слова
- Свобода совісті
- Свобода від страху
- Свобода від злиднів.

ІДЕОЛОГІЧНА ПЛЯТФОРМА ООЧСУ

Перші два відділи Організації Оборони Чотирьох Свобід України в Америці були створені в Ньюарку, Н.-Дж., та в Нью-Йорку вліті 1946 р. Від самого початку вони виявили тісне ідеологічне зближення з Організацією Українських Націоналістів Революціонерів, ОУН р, з-під стягу Провідника Степана Бандери. Однак, ідеологічна плятформа ООЧСУ була така широка і багатогранна, що в новоствореній українській патріотичній установі політичного характеру мали місце і розпочали співпрацю люди різних поглядів, які визнавали кінцевою метою всіх змагань — відновлення Української Самостійної Соборної Держави. Тому від самих початків бути членом ООЧСУ не означало бути й членом ОУН, хоча в кінцевій меті їхні дії сходились, як дві перехресні дороги. Треба також при цім не забувати, що ООЧСУ — це американська організація, зформована з українців та громадян українського походження, що їх у першу чергу об'єднувало негативне наставлення до будь-яких диктатур і вже особливо — до комуністичної диктатури та імперіялізму.

З цього загального наставлення членства ООЧСУ й випливає ідеологічна база чи плятформа Організації Оборони Чотирьох Свобід України. Атлантийська Хартія, з її чотирма головними принципами американської демократії, лягла в основу ідеологічної плятформи ООЧСУ, бо за ті права провадилася в минулому й ведеться далі боротьба різних народів проти окупантів, у тому й України. Здійснення чотирьох засад згаданої Хартії означатиме впорядкування життя людства у власних, вільних, національних, народоправних державах.

Ці принципи чи засади такі:

1. **Свобода слова.** У це поняття вміщається не лише право людини, а й право всього народу на вільний вияв власної думки,

зокрема щодо впорядкування власного життя за власними уподобаннями. У випадку поневоленої України принцип свободи слова означає вільний вияв бажання нації жити власним життям у власній соборній і самостійній Українській Державі. Ні раніше білоцарська, ні сучасна червоно-комуністична Росія не давала і не дає свободи слова Україні і в Україні. Тому, що ворог заперечує це основне право людини і нації, звідси випливає моральний обов'язок кожного члена нації змагатись проти окупанта у різних формах, включно з революційною — за здійснення найважливішого права. Так українська справа стає в площину міжнародної справи, а також відпадає будь-яке обвинувачення української людини в побуджуванні до мілітаризму чи війни. Боротьбу викликають не українці, а противник — російський імперіалізм і комунізм — що є одночасно ворогом демократії, в даному випадку — Росія (давня назва — Московщина), як їхній носій. У принцип свободи слова включається також право народу чи нації на рідну мову, культуру, звичаї, віру, традиції, — все, проти чого змагається окупант на території окупованої країни, застосовуючи культурний, не лише політичний, геноцид.

2. Свобода совісти. Свобода совісти не можлива в обставинах будь-якої окупації, а в це поняття входить право на віру в Бога, право на віровизнання, на розвиток культури і право на власне бачення світу. Поневолення одного народу другим виключає ці права, а потоптання совісти людини і народу є потоптанням усіх природніх прав людини, як Божого твору. Тому змагання за свободу совісти дають не лише змогу, а й обов'язок боротись за національне, релігійне і культурне визволення українського народу, як і інших, ще поневолених, народів на земній кулі, без різниці рас, віровизнань тощо.

3. Свобода від страху. Людина від природи народжується вільною і її поведінка нормується моральними та усталеними людською спільнотою, на підставі багатовікового досвіду, законами. Вона має право свobodно творити такі політичні, громадські, культурні й економічні гурти й об'єднання, які вважає найкращими для нації. Кожний режим, що старається силою терору і страху утримувати людину в підневільному стані — є ворогом народу і людства. Комуністично-московський окупаційний режим, починаючи від рятівника російської імперії (у формі СРСР) Леніна, через Сталіна, Хрущова і сучасного Брежнєва, з допомогою армії та політичної поліції — ЧЕКА, ГПУ, НКВД, КГБ — намагався і намагається тримати Україну в стані страху перед репресіями, в повній залежності від Москви і в рамках її імперіалістичної сис-

теми. Окупаційний режим постійно вдається в Україні до репресій, і то в таких відвертих або прихованих формах (тримання здорових людей у так зв. психіатричних лікарнях тощо), що їх не знало навіть середньовіччя. Боротьба проти такого режиму в Україні є моральним обов'язком синів і дочок українського народу, як і всіх вихідців із Української Землі поза межами засягу тоталітарного ССРСР.

4. **Свобода від злиднів.** Українська земля — одна з найбільш родючих у світі, з невичерпними природними покладами, доступом до Чорного моря і т.д. Впродовж кількох століть Україну називали „шпихлірем Європи”. Але в часах московсько-большевицької окупації з 1920 р. Україна вже кілька разів зазнала страшного голоду (1921 р., 1933-34 рр., 1946 р., та ін. роки), а населення так зв. Української ССР постійно змушене жити надголодь, бо продукти його праці забирає окупант. Принцип свободи від злиднів забезпечує справедливий соціальний лад для усієї спільноти та дає підставу до боротьби проти кожної системи господарської експлуатації, зокрема у випадку України — марксистсько-соціалістичної, комуністичної. Цей же принцип дає базу для боротьби кожного народу, що перебуває під окупацією іншої країни, бо ніякий окупант в історії світу ще не працював для добра колонії. Коли б було навпаки, то в історії Америки не було б славетної „Ті партії” (чайного бунту) в Бостоні — першого виступу американського народу проти окупанта.

Ці чотири принципи, базовані на тезах Деклярації президента ЗСА Ф. Рузвельта й скристалізовані в Атлантийській Хартії, лягли в основу ідеологічної плятформи ООЧСУ, що дало змогу пов'язати українську проблему з загальними ідеями і напрямними Американської Держави та демократії.

У третьому пункті Атлантийської Хартії сказано:

... „Вони (себто держави, що підписали Хартію, — ЛП), — шанують право всіх народів свobodно добирати собі таку форму уряду, під яким вони живуть; і вони бажають бачити повернення прав і самоврядування всім тим, що були позбавлені цього з допомогою сили”.

Українська справа цілком і повністю підпадає під це твердження.

Українська визвольна боротьба — це боротьба за здійснення головних принципів народоправства.

Тому вже перші члени ООЧСУ висловились за всі форми легальних змагань проти московсько-большевицької окупації України та ін. країн-полонянок, повністю підтримуючи таким чином

заклики Антибільшевицького Бльоку Народів, АБН, а також героїчні змагання Української Повстанської Армії та Української Головної Визвольної Ради — підпільного уряду України, що на базі принципів Револьюційної ОУН провадили на Рідних Землях завзяту боротьбу проти комуністично-московського окупанта так, як перед тим провадили її проти фашистівсько-берлінського окупанта під час Другої світової війни.

„Розвивання і поширення українських ідей та постулатів, — сказано в одному з перших закликів Головної Управи ООЧСУ з 1946 року, — з Платформи Чотирьох Свобід дає не тільки моральне право ставлення української визвольної справи в Америці, але і створює можливість для практичної політики. Послідовне виконання накресленої програми Організації Оборони Чотирьох Свобід України (ООЧСУ) дає змогу вивести українське політичне життя в Америці з його відокремлення та пов'язати його з загальним американським життям”.

Далі побачимо на документах, яким вірним і далекозорим було це ствердження.

ЗАСНУВАННЯ І ГОЛОВНІ ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ ООЧСУ

Перші два відділи ООЧСУ в Америці зформувались, як згадано, майже одночасно в 1946 році. Головним промотором заснування ООЧСУ був інж. Євген Ляхович. Гостро відчуваючи негайну потребу створення міцного, організованого українського заплілля для реальної допомоги фронтові — себто Воюючій Україні, з УПА та УГВР, інж. Є. Ляхович створив із кількох друзями в Нью-Йорку на початку 1946 р. Комітет для допомоги УПА. Тоді йшлося про збірку фондів на закуп ліків, одягу тощо для Української Повстанської Армії, а також про поширення відомостей у Америці і в світі про найновішу фазу визвольних змагань України, про здобуття друзів і прихильників цих змагань.

Згаданий Комітет почав об'єднувати довкола себе дедалі, то більше людей-патріотів, і на початку літа вже назріла можливість офіційно і правно оформитись в об'єднання чи нову організацію на терені Америки, нову ідеями, програмою праці, зв'язками, міцним опертям на головні пункти Атлантийської Хартії.

„Дня 15 червня 1946 р. на ширших зборах в Нью-Йорку, — писав інж. Є. Ляхович згодом, — ми створили Організацію Оборони Чотирьох Свобід України. Обрано тимчасову Головну Управу”.

Йосиф Труш на сторінках пресового органу ООЧСУ „Вісник”, що на початках друкувався у формі журналу на циклостилї, подав у ч. 1 з 1947 р. дату створення Відділу ООЧСУ в Нью-Йорку: 5 травня 1946 р. „Наш Відділ, — писав Й. Труш, — немало причинився теж і до створення Головної Управи ООЧСУ, яку обрано дня 15 червня 1946 р.”

Цей же автор подає інформацію, чому в Ньюарку, Нью-Джерзі, Відділ одержав від Головної Управи ООЧСУ порядкове число 1:

„Заходом Управи, до якої теж входять члени з Ньюаркського Відділу, заложеного дня 23 березня 1946 р., влаштовано вже чимало організаційних поїздок до різних місцевостей Америки та йде підготовка до створення більше відділів. Також з рамени Управи започато цей журнал . . . Мусимо мати свою домівку” („Вісник” ч. 1 з 1947 р., стор. 30). Журнал від самого початку виходив під кличачи революційної України: „Свобода народам! Свобода людині!”

Між багатьма завданнями, що їх брала на плечі молода Організація, крім впорядкування внутрішнього українського життя в З'єднаних Штатах Америки, поширення відомостей про найновіші змагання України, особливо про дії УПА, що діяла — як згодом було оприлюднено — під командуванням Головного Командира ген.-хор. Тараса Чупринки — Романа Шухевича та очолюваної ним Української Головної Визвольної Ради, себто підпільного Уряду України — на доручення Проводу Революційної ОУН під керівництвом Провідника Степана Бандери, — були ще наступні:

1. Обороняти Чотири Свободи та принципи, викладені в Атлантичній Хартії, застосовуючи їх до України;
2. Інформувати не-українців про українські справи з допомогою літератури та ін. засобів;
3. Ознайомлювати американських українців з теперішнім станом в Україні та її боротьбою за самостійність;
4. Нести моральну й матеріальну допомогу визвольній боротьбі українців на їхніх Рідних Землях за осягнення Самостійної Соборної України-Держави, обороняти її свободу та допомагати її загальному розвитку (із перших звернень Управи ООЧСУ „До Українського Громадянства в Америці”).

Крім того, ООЧСУ стверджувала історичну роль українського організованого націоналістичного руху, в переконанні, що „він виконає свою історичну місію бути будівничим нової Української Держави”; ООЧСУ підтримувала і старалася на практиці зреалізувати концепцію об'єднання української еміграції на базі ідей Воюючої України та успішно доказувала спільність інтересів між українським визвольним рухом і бльоком західних демократій.

Щодо впорядкування внутрішньо-політичного і громадського життя в Америці, то ООЧСУ (в статті інж. Є. Ляховича) стверджувала наступне:

„Свобода в суспільстві мусить бути. Ми не квестіонуємо права різних партій мати такі, чи сякі погляди. Зате квестіонуємо їх право говорити в імені України і керувати повстанчою боротьбою, проти якої вони все виявляли засадничу ворожість . . . Лю-

ІНЖ. ЄВГЕН ЛЯХОВИЧ
Голова ООЧСУ: 1946 — 1948

дей об'єднує одна ціль. Але чи дійсно існує одна ціль між тими, що боротьбу УПА вважають подивугідним героїзмом, а тими, що називають її „бандитизмом”?.. Між тими, що проголошення віднови української державности 30 червня 1941 р. вважають черговим Листопадом, і тими, що далі це висмівають... Ми іще не забули висказу одного соціалістичного провідника, що „коли не буде соціалістичної України, то хай не буде ніякої”... („Вісник”, ч. 1 з 1947 р.).

На нараді ООЧСУ 27 жовтня 1946 р. в Нью-Йорку, в Резолюціях, між ін., було сказано:

„6. Наради ствердили, що всі наші суспільно-політичні чинники на американському ґрунті, що поборюють УПА та УГВР, тим самим поборюють боротьбу українського народу за волю.

7. Приявні закликають усі наші інституції і часописи, які дотепер відносились ніяково, а навіть вороже до УПА та УГВР, щоб вони віднеслись прихильно до тих дійсних, діючих сил на Україні і в той спосіб причинилися до об'єднання усіх наших розпорощених сил для помочі Україні в її боротьбі з силами сатани" . . .

**
*

Занотуємо, що редактором цитованого видання — журналу „Вісник” ООЧСУ — від самого початку був інж. Євген Ляхович; головою Відділу ООЧСУ Нью-Йорку від початку заснування був Йосиф Труш, секретарем Юрій Диба; головою Відділу в Ньюарку, Н.-Дж., був Юліян Баранюк, а секретарем Іван Пасічник. Головним організатором ООЧСУ від самих початків працював Мирон Леськів. При Головній Управі ООЧСУ в Нью-Йорку діяли три секції: політична, пресова і жіночо-гуманітарна, котра дбала про збирання фондів, висилання пакунків тощо.

Для кращої характеристики умов і причин постання та перших кроків ООЧСУ передруковуємо з „Вісника” ч. 2, з 1957 р. статтю-спогад інж. Євгена Ляховича під заг. „Початки ООЧСУ”:

ПОЧАТКИ ООЧСУ

„Українська політична праця на американському континенті все була своєрідною фотографічною відбиткою того, що діялось на корінних українських землях. Політичні партії і рухи, що творились там — знаходили тут своїх епігонів. Також різко відбивалися тут усі політичні конфлікти, що розпалювались були там всередині українського життя. І зовсім слушно. Ми тут, бажаючи допомогти Україні в боротьбі за волю, не могли робити цього безпосередньо, власними руками, тільки посередньо, через якусь партію, групу чи рух, що найкраще трапляли до нашого переконання, мовляв — це вони є правдивими носіями української визвольної ідеї.

Про розкол в ОУН, чи радше в ПУН, та боротьбу українських націоналістів з німцями в часі Другої світової війни першу вістку ми тут дістали через жидівську пресову агенцію, яка через Єрусалим повідомляла американські видавництва, що навіть українські націоналісти, зневірившись в німцях, виступили проти них збройно. Про розлам цей і виступ проти німців в ширшому письмі повідомляв мене також литовський посол з Швейцарії.

І ці вістки, працюючи тоді в редакції „Свободи”, я вповні використав.

Та не лише на нашім власнім терені, у наших власних видавництвах ці вістки повинні були бути вповні використані, але також на ширшому, корінно американському терені, збоку нашого тодішнього проводу. Бо вороги України повним темпом тут працювали, щоб затруїти американську, дуже вразливу (як це всюди в часі війни буває), публічну опінію, — що український рух, прямуючи до усамостійнення України, є тісно зв'язаний і стимульований німцями. І саме тепер, в цім кривавім змазі, в яким гинуть американські вояки, українські сили стоять по боці німецьких сил, як їх героїстична частина.

Як це часто у нас буває, над виробленням такої негативної опінії працювали не тільки чужі вороги, але й „свої” — одні мовчанкою і повною нечинністю, другі — лайкою вбік українсько-націоналістичного руху, називаючи його „фашистівським”, „нацистичним” і багато гірше.

Аж напрошувалось тоді використання вістки, зокрема тієї, що прийшла з такого неутрального джерела, як жидівська агенція, на ширшій американській терені. Інші народності горлалі про свої „рухи резистансу”, навіть коли в ґрунті там мало що було. Вони різьбили американські почування в свою користь. Український „рух резистансу”, цебто боротьба ОУН з німцями, був сильніший за всі ці чужі рухи, докупи взявши. Проте, український визвольний рух тавровано тут нацистичним . . .

Чому? — Спосіб думання тодішніх наших впливових провідників виходив із тих самих моральних заложень (чи ідеосинкразій, коли хочете), що й там серед певної частини „відповідальних” провідників. „Не дразнити німців, навіть коли вони, засліплені своїми успіхами, тратять розум; опісля вони помудріють, і все виясниться; перемога напевно по їх боці; було б абсурдом тепер загострювати відносини з ними, краще потерпіти”.

На аргументи, що мова про те, що тут робити, а не там — вони загадково здвигали раменами, а в приступі щирості навіть завважували: „Коли хочете загородити собі шлях до повороту, то робіть це, я так не поступлю”. Ось так нагода здобути американську публічну опінію була тут цілковито змарнована. Бо публічну опінію можна легко зискати або втратити власне в таких напружених моментах, які викликає війна. Після закінчення й осягнення перемоги чужі залицяння натрапляють на глухе вухо.

По закінченні війни на наші руки почали вже напливати з різних кол, інституцій, політичних рухів та організацій матерія-

ли, які інформували нас про події, що заіснували там в часі війни. Для нас, українських націоналістів, найцікавіше було те — як там вив'язався український революційний рух, в який ми вірили і який впродовж років поміж двома війнами звідділя активно підтримували. Одна сторона, очолювана Степаном Бандерою, повідомляла нас про велику і позитивну дію, яку виконувала ОУН під час війни. Друга, яку очолював полк. Мельник, повідомляла нас, що було навпаки, при тому малювала першу дуже чорними красками й епітетами.

З багатьма провідними членами полк. Мельника мене в'язала давня знайомість. Зате збоку групи С. Бандери я особисто не знав майже нікого. Бо коротеньку давню зустріч з деякими із них, що тривала може кілька хвилин, не можна навіть назвати знайомством. Але політична справа, зокрема та, що змушує висилати своїх членів на смерть, це не каварняне кумівство, в яким особиста льояльність повинна стояти на першому місці. Мене тішило, що українська революційна ідея відіграла активну роль, не полишила українських мас на поталу, а їх задушевні бажання, викликані потрясаючими і трагічними подіями, втілила в якусь організовану систему. Це вже не була отаманщина, конвульсії тяжко зраненого організму без єдиного розумового центру.

Та найважливіше те, що дія продовжувалася, український нарід, витиснувши з себе прекрасну, величну і славу Повстанську Армію та її політичну надбудову Українську Головну Визвольну Раду, боровся далі: в кого не закам'яніло серце, повинен був звідділя подати їм якусь поміч.

Як бувший активний член ОДВУ і один з її організаторів, я звернувся до членів Головної Управи ОДВУ і переконував їх, що нашим обов'язком розпочати активну поміч воюючій Україні. Але вони вже були дістали інформації з інших джерел, і мої заклики залишились не лише без успіху, але з познаками явної ворожнечі з їх боку.

Треба було йти самому. Але не сам-один мав я ці переконання, що воюючій Україні чимскоріше треба звідділя помагати. В цих напружених моментах знайшлись друзі, що думали так, як я. Ми почали сходитись, нараджуватись. Число наше росло, і ми створили на ньюоркському ґрунті свого роду комітет помочі УПА, з якого опісля створився Відділ ООЧСУ. Подібне діялось в Нью-арку, і там теж постав комітет, який опісля дістав назву Першого Відділу ООЧСУ, а ньюоркський — Другого. Відгомін пішов по інших українських громадах.

Побачивши, що з іншими націоналістичними організаціями

тут і в Канаді ми не можемо знайти спільної мови, а час наглити — ми остаточно надали нашому рухові виразних організаційних форм. Дня 15 червня 1946 р. на ширших зборах в Нью-Йорку ми створили Організацію Оборони Чотирьох Свобід України. Обрано тимчасову Головну Управу. Перший її обіжник починався так:

„Заклик до всіх людей українського походження, що в минулому помагали й бажають помагати на будуче українському народові визволитись з комуно-московської неволі й відзискати ті свободи, що проголошені в Атлантийському Чартері:

„Ви помагали в минулому. Тепер багато з вас розчарувалось, бо не сталось те, про що ми мріяли: український нарід, хоч поніс у цій війні найстрашніші втрати, не здобув волі. Навпаки, знайшовся в гіршім положенні, ніж був перед тим. Але не падайте духом, як не падає духом український нарід. Він не вмер. Він живе й, хоч скривавлений, далі бореться за свої свободи. На українських землях нині ведеться боротьба поміж повстанчими українськими силами з одного боку і комуно-московською деспотичною владою з другого. В тій боротьбі беруть участь сотки тисяч українських мужів і жінок. Вони борються за волю, за ті чотири основні свободи, які так гарно проголошені в Атлантийському Чартері президентом Америки і прем'єром Британії. Український нарід знає, що тих свобід ніхто не принесе йому в дарунку. Він мусить боротись за них, і він бореться . . . Зрозуміло, що в обличчі цих подій ми тут, в Америці, не сміємо сидіти тихо . . .”

В цьому обіжнику коротко з'ясовані цілі і завдання УГВР. Його підписали члени Тимчасової Головної Управи, в яку входили: Є. Ляхович — голова, Т. Рудий — містоголова, Г. Бакуменко — секретар, Б. Бучак — секретар в англійській мові, М. Леськів — організатор, І. Різник — касир, М. Гаврилко — правний дорадник. Підписали також урядники обох Відділів: О. Труш, М. Сосницький, Ю. Диба, Я. Гаврилко, П. Задорецький, П. Ходань, — Нью-Йоркського Відділу, та: Ю. Баранюк, С. Чорномаз, І. Пасічник, П. Гут — Ньюаркського.

Деякі з них уже по короткому часі повідпадали. Інші, як ось Г. Бакуменко, О. Труш, М. Леськів, Т. Рудий, І. Різник та деякі інші, видержали довше і вложили в розбудову ООЧСУ чимало чесної і шляхетної праці.

Організація перш всього взялась розпропагувати УПА і її боротьбу на американському ґрунті. Бо більшість впливових тутешніх видавництв, за винятком гетьманських і філадельфійської „Америки”, чомусь промовчували цю боротьбу УПА, а навіть коли говорили про неї, то, як кажуть корінні американці, „з но-

гою в роті". А до УГВР зайняли виразно вороже становище.

Розголосу цій боротьбі ми надавали не тільки серед своїх, але в першу чергу серед американських кол. З Європи, навіть з українських земель, ми діставали велику кількість матеріалів, які перекладали на англійську мову і пересилали до конгресменів, сенаторів, впливових осіб, газет та інституцій. Чимало меморіалів з підписами наших чільних церковних і світських осіб в Європі напливало на наші руки, ми їх перекладали і висилали до Уряду, а також до різних дипломатичних представництв в Об'єднаних Націях. Гарні відповіді, повні теплих слів заохоти й обіцянки піддержувати визвольні змагання України, ми не раз від них діставали.

Далі розпочали збірку на медикаменти для воїнів УПА, а також на медикаменти для Української Харитативної Служби в Європі, яку ігнорували представники ЗУАДК.

Для цієї праці ми мусіли започаткувати видавництво „Вісник", яке місячно виходило на цикльостилі, а по першій річній З'їзді — друком.

Наша мала група була обладвана працею по-береги. Працювали члени ночами. Любов до ідеї, віра, що несемо поміч тим, які там активно борються, була джерелом нашої енергії.

Та вже через рік почали, спочатку одиницями, а далі в більшому числі приїздити сюди з Європи, не лише прихильники нам усім спільної ідеї, але й активні творці та оборонці з корінних українських земель. Ми відіхнули.

Одним із перших таких активних був І. М. Білинський. В тодішніх часах це була для нас величезна поміч. Він всеціло віддався праці. На другому Річному З'їзді, після того, як я побачив, що властиво в мене сталевого здоров'я нема, його обрано головою ООЧСУ і на його руки зложено дальшу розбудову Організації.

Організація росла. Нові люди прибували. Творились нові відділи по різних, розсіяних по цілій Америці українських громадах. По кількох роках, прибувши на Річний З'їзд, з радістю можна було завважити кілька соток представників, інтелігентів, розважних, здібних розв'язувати і найбільш заплутану суспільну проблему."

**

Стільки про початки ставання й діяльності ООЧСУ розповів ініціатор створення цієї всегромадської установи інж. Євген Ляхович у спогадах, з нагоди 25-річчя постанови ООЧСУ.

З потемнілих циклостилевих сторінок „Вісника” ч. 4 з травня 1947 р., довідуємось про функції окремих друзів-працівників у Головній Управі Організації Оборони Чотирьох Свобід України, з центром у Нью-Йорку. І так, голова інж. Є. Лякович працював редактором „Вісника”, що після Першого з’їзду ООЧСУ перейшов з циклостилевого видання на звичайний машиновий друк, секретарем ГУ працював Григорій Бакуменко, організаційним — Мирон Леськів, скарбником і фінансовим референтом — Іван Різник, обов’язки гуманітарного референта (збирання фондів, харчів, одягу для підтримки українських політемігрантів у Зах. Європі) виконував Тома Рудий, якому допомагали пані-подруги; обов’язки адміністратора „Вісника” виконував Йосиф Труш.

У Відділі ООЧСУ в Ньюарку, Н.-Дж., працювали на початках пп. Юліян Баранюк, С. Чорномаз, І. Пасічник, П. Гут і інші.

**
*

Хто були ці люди, які із завзяттям і посвятою, заледве сяк-так влаштувавшись на початках на будь-яку працю, взялися за працю для громади, для здійснення української ідеї?

В більшій частині це були вихідці із Західньої України, члени Революційної ОУН, відповідно вишколені ще на Рідній Землі в клітинах ОУН, загартовані серед пожарищ Другої світової війни. Це були переважно сини і дочки села, студенти, робітники, в більшості — молодь, національно свідома й віддана Україні. Одні з них розуміли, інші інтуїтивно відчували, що свобода — неподільна, що і їхня нова прибрана батьківщина Америка не може бути ані по-справжньому вільною, ані по-справжньому щасливою, доки в неволі чужої окупації, під комуністично-московським терором змушена жити їхня прабатьківщина Україна та інші поневолені Москвою народи.

До цих, у своїй масі вихідців із Галичини, швидко почали приєднуватись активні, національно свідомі люди з різних сторін України: із Закарпаття, Лемківщини, Волині, Наддніпрянщини, Кубані. ООЧСУ швидко ставала загальноукраїнською організацією, товариством патріотів і патріоток, яке давало широку базу для співпраці всіх патріотично настроєних елементів. Іншими словами — не треба було бути членом ОУН, щоб бути серед членства ООЧСУ, виконуючи статутіві і членські зобов’язання.

Провідні, активні працівники ООЧСУ глибоко взяли до серця текст із „Деклярації американської незалежності”, переносючи ці ідеї в українську дійсність, на свій рідний етнічний ґрунт:

„Всі люди створені рівними, і всі наділені нашим Творцем окремими незмінними правами, між ними правом на життя, на свободу і щастя”.

Для все зростаючого членства ООЧСУ, до якого вже почали долучуватись і новоприбулі вояки і старшини славетної УПА, котрих Головна Команда УПА вислала в рейдуючих частинах на Захід в 1947 р. (для ширення української визвольно-державницької ідеї в світі), — було незрозумілим відношення до справи визволення України деяких давніх емігрантів з України чи їх нащадків. Вони високо цінили розвиток церковно-релігійного українського життя в Америці, старання і заходи зберегти українську мову серед молодших поколінь, прив'язання до українських традицій тощо, — але новоприбулі громадяни вважали необхідним ще більше заактивізувати політичну діяльність української за-океанської спільноти. Особливо різко новоприбулі виступили проти різних мастей п'ятиколонників, що ще діяли в повосній Америці, покликаючись на „союзництво” між колоніально-імперіалістичним ССРСР і демократичною Америкою.

Дехто із „старожилів” у Америці почав називати новоприбулих, зокрема з-посеред членства ООЧСУ, „нетерпимими”, „не-демократами” і т.п.

Але поволі Український Конгресовий Комітет Америки став базую для співпраці українців різних поглядів, пошавлявав свою політичну активність, а до лав УККА приходило дедалі, то більше нових людей, особливо з середовища Організації Оборони Чотирьох Свобід України.

У 1948 р. в телеграмі УККА, висланій през. Г. Труманові, в подяку за його активний виступ проти совєтської політики топтання демократичних принципів і свобод, — підкреслювалось, що Україна була першою жертвою московсько-совєтського імперіалізму та що Україна далі провадить боротьбу за віднову своєї державности, втраченої в 1920 р. В телеграмі було сказано про героїчні змагання Української Повстанської Армії. Зауважимо, що ще рік-два перед тим чимало українських діячів попередньої генерації у Америці сумнівалися, а то й не вірили в можливість існування збройної боротьби проти Москви, в дії УПА, в працю УГВР. А в 1948 р., заходами і коштом УККА, вийшла важлива публікація англійською мовою пера д-ра Володимира Душника під заг. „Смерть і руїна на Керзонівій лінії”.

На 4-му Конгресі Американських Українців, скликаному УККА у Вашингтоні в 1949 р., президентом УККА було обрано проф. д-ра Лева Добрянського, а до Політичної Комісії ввійшов

видаєтний суспільно-громадський і політичний діяч ред. Ігнат М. Білінський з нової політичної іміграції — другий, по інж. Є. Ляховичеві, голова Головної Управи ООЧСУ.

У постановвах-резолуціях цього Конгресу, між ін., читаємо:

„Четвертий Конгрес Американських Українців вважає, що одинокою дорогою до привернення українському народові його природних прав як вільної нації є відокремити Україну від Свєтської Росії та дати змогу українському народові свобідно стати членом Європейської Федерації, куди він традицією, своєю культурою та своїми національними прикметами належить”.

„Четвертий Конгрес Американських Українців вітає всі українські сили, що борються та терплять за визволення України, зокрема вітає УПА та її політичний провід”.

Треба зазначити, що передові українські політично-громадські діячі в Америці зі старшого поселення ніколи не заперечували ні існування УПА, ані примату УГВР під керівництвом Головного Командира УПА ген.-хор. Тараса Чупринки-Шухевича. Ще в 1947 р. 3-го лютого „Нью Йорк Таймс”, для прикладу, опублікував повідомлення про політичне українське віче у Філадельфії, на яким президент УККА п. С. Шумейко заявив, що „Америка повинна підтримати визвольно-повстанчу боротьбу в Україні”. Багато позитивного в ділянці поширення інформацій про УПА та УГВР зробив у той час д-р В. Душник та ін. Членству ООЧСУ така співпраця додавала завзяття і сил для праці на внутрішньому і на зовнішньому відтинках, що виявлялась у видаванні місячника „Вісник”, друкуванні політичних заяв і летючок англійською мовою, їх масовому поширенні, демонстраціях на вулицях американських міст проти імперіалістичної Москви, в телеграмах до американських та ін. політичних провідників на Заході — в обороні прав України. Серед членства і масового громадянства відділи ООЧСУ провадили успішну збірку фондів на медикаменти для УПА, на допомогу родинам, що потерпіли від Москви, на поміч залишенцям у Європі. Цьому сприяли також відділи Українського Червоного Хреста.

ВАЖКІ ПОЧАТКИ — ДОБРІ ВИСЛІДИ

15 червня 1946 р. в Нью-Йорку була обрана тимчасова Головна Управа ООЧСУ, до скликання З'їзду новоствореної організації, що розпочала свою діяльність силами двох відділів (у Ньюарку й Нью-Йорку).

Не минуло й кількох місяців праці, як до Головної Управи під керівництвом інж. Є. Ляховича почали зголошуватися з різних місцевостей нові члени, головню з-поміж новоприбулих на землю Вашингтона. У Ньюарку, Н.-Дж., назріла потреба створити Жіночий Відділ при ООЧСУ, і він виявив велику активність, особливо у збиранні фондів на допомогу УПА, на медикаменти, одягу для залишенців у Європі. З Чикаго, Філядельфії, Боффало й ін. міст почали зголошуватись окремі друзі й подруги, які бажали включитися в лави ООЧСУ і яких треба було організаційно оформити, щоб вони не почували себе самотніми в нових обставинах, діяли спільно й пляново, могли координувати свою працю.

У червні 1947 р. на засіданні Головної Управи ООЧСУ в Нью-Йорку з присьмністю стверджено, що впродовж першого року праці „ми вже досить добре розголосили справу Української Повстанської Армії і ці події, які мали місце під час останньої війни, серед тих шарів українського громадянства, які про це мало, або й зовсім не знали. Деякі тутешні газети спочатку зовсім промовчували УПА і нині про неї забирають дуже мало слова”. Однак — „чим раз, то ширші кола українсько-американської суспільності починають активно приступати з нами до співпраці, і це для нас є моральною заохотою продовжувати те, що почали.” На тій нараді вирішено скликати Перший З'їзд ООЧСУ в Нью-Йорку для затвердження Статуту, обрання Головної Управи, редакційної колегії журналу „Вісник” тощо — для остаточного організаційного оформлення нової установи.

Щоб поширювати ідеї ООЧСУ, правду в обороні прав України, „Вісник” почав публікувати деякі статті англійською мовою, для українського читача другої чи третьої генерації в Америці та для поширення української проблеми серед американського загального громадянства. Це був ще один крок уперед, хоча давався їй він не легко, бо для перекладів текстів треба було перекладачів і фондів.

ГУ ООЧСУ звернулася до братів і сестер по ідеї з закликом: „Друзі! Кличемо Вас — приступайте разом з нами до праці, не сидіть безчинно по домах, бо сумління буде Вас гризти так, як гризе кожного, хто довгі роки працював для ідеї, а тепер відтягнувся”.

Завдяки жертвенності членства ООЧСУ та підтримці з боку деяких українських підприємств і установ Головна Управа змогла повідомити в червні 1947 р., що ООЧСУ вже придбала власну домівку в Нью-Йорку, при 33 Схід 7-ма вулиця, на першому поверсі. Звичайно, це було мале, тісне приміщення, але почуття „власної хати” відіграло велику роль, уможливило справнішу працю тимчасової Головної Управи, яка повідомила на сторінках „Вісника” ч. 6 з 1947 р. про скликання Першого З’їзду ООЧСУ в неділю — „за день перед Лейбор Дей”, себто перед святом Дня Праці. В домівці ООЧСУ гучніше запрацював телефон, вечорами там почали збиратися друзі-однодумці, пожвавилось листування з відділами та окремими членами Організації, розкиненіми в різних містах Америки.

Готуючись до З’їзду, Головна Управа поширила важливе висношення політичного характеру про тривалість визвольно-державної боротьби України, уривок з якого зачитуємо:

„Зі сторони деяких партійних трупів паде закид, що 30 червня Державу проголошено, але не було кому стати в її захист. Без сумніву, акт 30 червня 1941 р. був водночас актом виповідження війни німцям. Але цієї війни ми не програли. Український Уряд не скапітулював ні перед одним, ні перед другим займанцем, це є Уряд, що постав 30 червня 1941 року. Ніякий договір... не плямить цього Уряду. А на захист Держави і свободи поставив цей Уряд найбільшу реальну силу — цілий український нарід. І ніхто інший, як тільки цей нарід стоїть нині у тяжкій боротьбі, ніхто інший, як тільки цей нарід створив свою Українську Повстанську Армію”. Далі йде мова про УГВР.

Коли в „Свободі” з 14 травня 1947 р. проф. М. Чубатий виступив із хибним трактуванням завдань Антибольшевицького Бльоку Народів, мовляв, АБН бореться лише проти комуністич-

ного режиму, а не проти Росії, бо до АБН належали (у той час) і деякі росіяни, — „Вісник” дав у ч. 6 вірну відповідь: „Бльок бореться за розвал імперіялістичної Росії і за створення на її руїнах самостійних національних держав. Коли під такою програмою підписуються деякі росіяни і за ту програму боряться, то тим краще для справи”. Так ООЧСУ виявила політичну далекозорість та справжній демократизм.

Управа ООЧСУ щиро привітала влітку 1947 р. два новостворені відділи: у Клівленді, Ог., та в Пасейку, Нью-Дж. У Клівленді Відділ постав заходами п. В. Жука й деяких членів ОДВУ, 28 червня в Українському Народнім Домі, в присутності 14 осіб. Недавно прибулий з України п. Р. Стахур виступив з промовою про боротьбу на Рідних Землях. До Відділу ввійшли: голова В. Жук, заступник Н. Пеленьо, рекордовий секретар Л. Котович, фін. секретар М. Керик, скарбник — п-і М. Олексик; Контрольна Комісія: Р. Стахур, М. Пукач і Я. Б.

Зразок співпраці братського союзу з ООЧСУ дав у той час 204 відділ УНСоюзу під керівництвом п. М. Гаврилка, секретар Г. Бакуменко, який переслав 60 дол. з відділової каси на закуп медикаментів для УПА та провів збірку між членством, що дала майже 100 дол. До збірки на медикаменти для УПА під кінець 1947 р. приєднався Головний Уряд СУК „Провидіння” під керівництвом о. В. Білинського, переславши чек на 50 дол., 361 відділ УНС „Дністер” та ін.

Громадянство в Америці дедалі, то активніше відгукувалось на заклики ГУ ООЧСУ, жертвувало на загальноукраїнські потреби, на визвольну боротьбу, масово прибувало на віча, скликувані відділами ООЧСУ, на свята Героїв, на прилюдні демонстрації.

У кінці 1947 р. ред. Зенон Пеленський писав у тижневику „Українська трибуна” в Зах. Німеччині, у статті „Подув свіжого вітру” на тему ООЧСУ: „Ми переконані, що створення ООЧСУ і поява „Вісника” започаткує нові шляхи в дальшому розвитку американського українського громадянства, приведе до піднесення політичного рівня, організаційної перебудови, значної активізації, словом — до переродження українського життя в Америці”.

З'ЇЗДИ ООЧСУ — ВІДЦЕРКАЛЕННЯ ПРАЦІ

У відносно короткому нарисі немає змоги докладно проаналізувати багатогранної праці Головної Управи та відділів Організації Оборони Чотирьох Свобід України за 30 років діяльності, що, у співпраці з іншими Організаціями Українського Визвольного Фронту та ін. братніх установ і організацій, часто творила ядро активності широкого сегменту всього українського організованого громадянства за океаном.

Найбільш доступною формою короткої розповіді про широку діяльність ООЧСУ буде стислий переказ та аналіза вислідів річних з'їздів, які є найвищим демократичним форумом установи. На з'їздах провадиться ділове звітування Головної Управи та речників відділів, їх обговорення, затвердження плянів праці на наступну каденцію, вибір Головної Управи, а в Резолюціях відбиваються головні ідеї, головні напрямні наступної праці.

Організація Оборони Чотирьох Свобід України постала фактично спонтанно, так же творилися й перші відділи на місцях. Тимчасова Головна Управа, що примістилась спершу на першому поверсі будинку на 7-й вул. в Нью-Йорку, з допомогою пресового органу „Вісник” старалася підготувати членство до Першого З'їзду ООЧСУ і, одночасно, поінформувати широкі громадські кола про найбільш пекучі завдання новоствореної всеукраїнської патріотичної установи. Зазначимо при цій нагоді, що з'їзди ООЧСУ впродовж 30 років відбувались у зразковому ладі, в постійному дусі товариської співпраці людей, об'єднаних жертвеною любов'ю до знедаленої України. Ці з'їзди можна б назвати, як і всю різноманітну активність масового членства ООЧСУ, — виявами українського творчого націоналізму в щоденному житті й активностях спільноти.

З'їзди були не тільки підсумками діяльності, а тому подаємо інформації про обставини, міжнародне положення, вістки про події в Україні та ін. — на тлі яких відбувалася міжз'їздова діяльність членства ООЧСУ.

ПЕРШИЙ З'ЇЗД ООЧСУ

Ще в травні 1947 р., коли Організація Оборони Чотирьох Свобід України не нарахувала й повного року існування й діяльності, тимчасова Головна Управа ООЧСУ в Нью-Йорку звернулася із закликом до членства у справі підготовки до Першого З'їзду. У „Віснику” ч. 3 читаємо: „Щоб поставити наш рух на тривких основах, ми влітку цього року мусимо скликати З'їзд, на яким буде затверджений Статут Організації, затверджена, еventуально змінена, назва Організації, вибір нової Управи та діючої редакційної колегії. Початки все важкі. В початках праця звичайно спадає на нечисленних одиниць, які не можуть її через це переводити так, як цього вимагає хвиля. Зокрема багато обов'язків звалюються на голову і редактора в одній особі — нашого журналу”...

„Вісник” тоді редагував і керував ГУ ООЧСУ інж. Євген Ляхович. Та хоча він був дуже перевантажений обов'язками, „Вісник” виходив вчасно, з 200 примірників незабаром дійшов до 500 прим. накладу, кількість читачів зростала. У журналі, крім ідеологічних статей, широко наświetлювались дальші змагання УПА та УГВР проти московсько-більшевицького окупанта, містилися листи вояків і старшин УПА, провадилась полеміка з тією частиною української преси в ЗСА, якій важко було перебудуватись, за нових обставин і нових громадсько-політичних сил з України; подавались звіти про різні збірки фондів, головню на медикаменти для УПА. І хоча „Вісник” виходив у дуже скромному вигляді, як циклостилеве видання, журнал видатно сприяв поширенню політичної правди за океаном і зростанню лав ООЧСУ.

Напередодні Першого З'їзду ООЧСУ, що відбувся 31 серпня 1947 р. в Нью-Йорку, вже діяли з вибраними управами відділи у Нью-Йорку, в Ньюарку (відділ ч. 1), у Клівленді, в Пасейку,

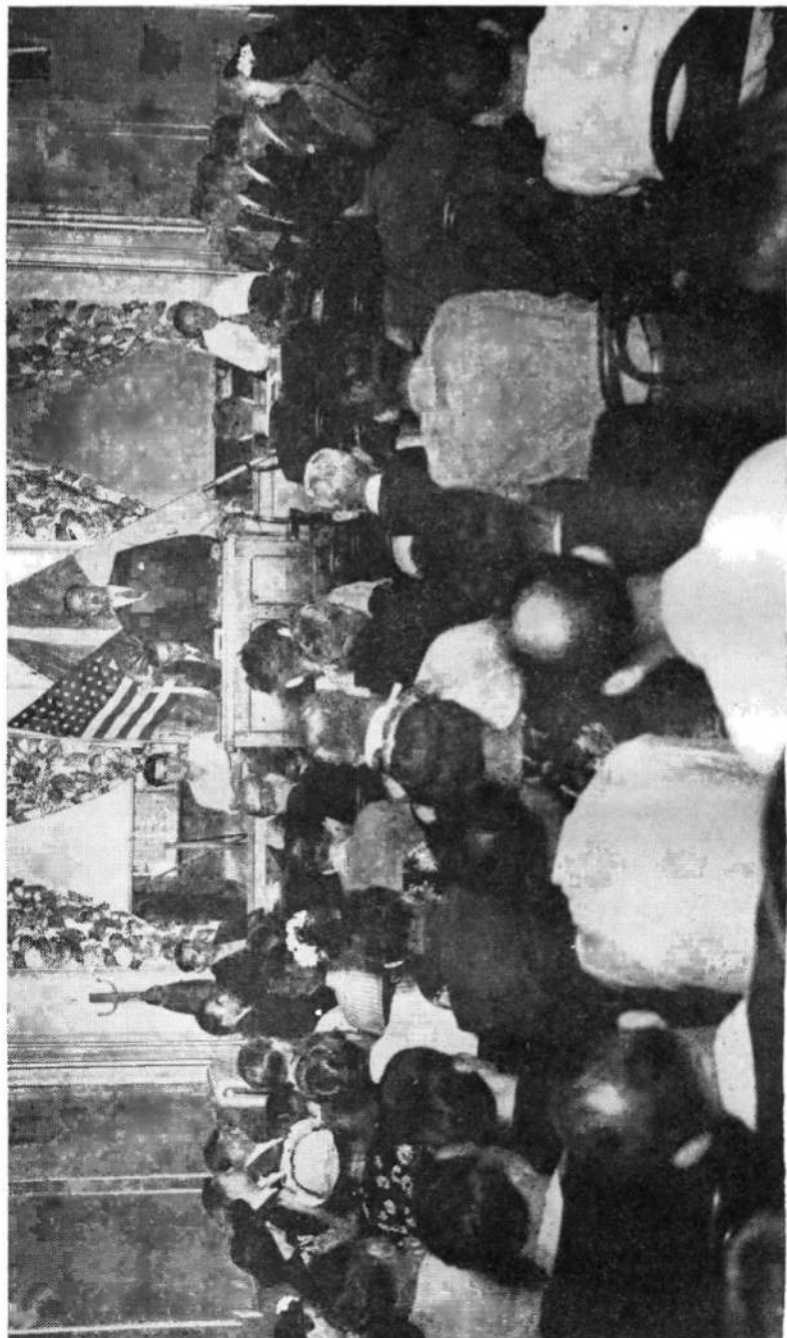

Ініціатор і співосновник ООЧСУ інж. Євген Ляхович відкриває Перший З'їзд ООЧСУ в Нью-Йорку, 31 серпня 1947 р., в готелі Белведер. Сидить секретар Головної Управи Григорій Бакуменко

а в різних містах були окремі члени чи групи членів ООЧСУ, ще не оформлені у відділи або делегатури чи представництва.

На З'їзд прибули кілька десятків делегатів та невелика кількість гостей. Деякі українські установи й організації прислали своїх представників-обсерваторів, надійшло чимало привітів.

На З'їзді звітували про заснування ООЧСУ, перші кроки, перші відділи, перші успіхи: голова тимчасової Головної Управи інж. Євген Ляхович (він же звітував і про „Вісник”), секретар Григорій Бакуменко, орг. референт Мирон Леськів, касир Іван Різник, гуманітарний референт Тома Рудий (дбав про збірку й переслання харчових пачок та одягу, головно для переселенців, які перебували ще по таборах „ДП” в Зах. Німеччині й Австрії); в адмініструванні „Вісника” допомагав Йосиф Труш. До їх звітувань приєдналися голови кількох перших відділів. Звіти вияви-

Ред. Ігнат Більняський виступає доповідь ч. т. „Визвольна боротьба і її вплив на формування політичної думки в Україні і на еміграції”, під час Першого З'їзду ООЧСУ, 31 серпня 1947 року в готелі Белведер у Нью-Йорку

ли значну активність як Головної Управи, так і управ відділів та членства, у тому жіноцтва, велику їх жертвенність, сотні й тисячі годин безкоштовної праці для добра справи, високу національну ідейність та свідомість.

Коли б над тим Першим З'їздом ООЧСУ, що пройшов у залі, прибраній українським національним і американським прапорами, хтось хотів короткою мовою пляката написати головну суть тих нарад, головний клич зібраних там людей, то напис напевно звучав би коротко й чітко: „Бог і Україна”.

Це був З'їзд молоді американської організації українських патріотів, об'єднаних ідеєю визволення України, що означало — ідеєю зміцнення Америки та всього фронту країн Вільного Світу в боротьбі проти комуністично-московської диктатури й імперіалізму-шовінізму.

Делегати З'їзду констатували, що українські еміграційні центри, партії та організації у своїй більшості були пересварені між собою, перебували в стані кризи, ідеологічного роз'єднання. Тому ООЧСУ поставила за мету прямувати на внутрішньому відтинку „до справжнього об'єднання українських політичних сил . . . на засаді першенства чи примату ідеї над особою . . . Але, віддаючи першенство ідеї, а не особі, ми не відкидаємо вартости особистости як такої. Ми віримо в головну засаду християнської філософії, що справжня індивідуальність може вирости лише в службі високого ідеалу”. (Із „Заклику до З'їзду” ГУ ООЧСУ, 1947 р.). І далі: „Ми віримо, що найбільше користи для визвольних змагань України можна буде досягнути поза її межами лише тоді, коли наші політичні центри будуть свою роботу спирати на потребах Краю, і коли в імені України будуть говорити люди, яких уповноважнює до цього Край”.

В основі ідейно-програмових принципів Перший З'їзд ООЧСУ поклав наступне:

„Збереження життя нації, національної єдності й культури — це перша й найважливіша ціль . . . Українська суверенна держава є головною запорукою збереження життя і нормального розвитку нації і її громадян. Тому українська нація в цей час повинна віддати всі сили на здобуття і закріплення власної держави. Всі політично активні чинники повинні сконсолідуватись в боротьбі за самостійну Українську Державу . . . Боротьба за державу може бути успішна тільки при умові, що вона буде провадитись незалежно від політичних впливів сторонніх сил.”

У той час, коли в Нескореній Україні гриміли визвольні салви воїнів УПА, які винищували московсько-большевицьких оку-

Перша головна Управа Організації Оборони Чотирьох Свобід України — 1947 року.
Сидять — четвертий справа — інж. Саген Ляхович, голова ГУ ООЧСУ; третій зліва — ред. Ігнат
Білинський, член Головної Управи

пантів і їх ставлеників, рятували наших людей від масових вивозів на Сибір, боронили від нападів червоних поляків, знищували примусово-державну панщину у формі накидуваних силою окупаційної влади населенню колгоспів і т.д., — за чотири тисячі миль від України її передові сини і дочки, вірні діти своєї Нації, не лише боліли болями Матері, а й активно, цілеспрямовано діяли для допомоги Україні у складні й важкі, трагічні хвилини її тисячолітньої історії.

Однозгідно учасники Першого З'їзду вирішили ще більше напружити сили, збільшити жертвенність на пресфонд — і з 1948 р. видавати журнал „Вісник” не на циклостилї, а звичайним друком, поширити працю серед громади і для громади.

З доповіддю про ситуацію в Україні та визвольну боротьбу ОУН-УПА, а теж перспективи розвитку ООЧСУ виступав ред. Ігнат Білінський, якого З'їзд обрав членом Головної Управи.

ДРУГИЙ З'ЇЗД

Заки мова про Другий З'їзд ООЧСУ — коротко перегляньмо поживавлену діяльність її Головної Управи та відділів-клітин.

У 1948 р. з низкою доповідей у різних місцевостях на тему героїчної УПА і про потребу впорядкування українського політичного життя за океаном виступав ред. Ігнат Білинський, з рамени ООЧСУ. Відділи в Нью-Йорку, Ньюарку, Клівленді й ін. місцевостях влаштували національні свята, при чому, як, наприклад, у Клівленді, сценку „Бій під Крутами” показали з рамени відділу ООЧСУ члени драматичного гуртка, до якого ввійшли як в Америці народжені українці, так і новоприбулі, що сприяло їх зближенню та взаємозрозумінню і співпраці. Важливу працю розгорнув Ньюаркський Відділ ООЧСУ, під головуванням д. І. Фурди, який уже мав власну домівку при Вилемс вулиці. Жвавий відгук серед читачів „Вісника”, наклад якого зріс тоді до 1.000 примірників, викликав відкритий лист колишнього члена „української” компартії в Америці п. Теодора Кіцули з Джерзі Ситі, який вийшов з тієї „партії”. Він ствердив, що „редактори „Українських щоденних вістей” співпрацюють з москалями, роблять службу Москві. Хоч вони виступають під назвою „робітників”, але справжніх робітників уміють тільки використати”... (Мова про газетку на 4-й вулиці в Нью-Йорку, що незабаром із щоденника зійшла на тижневик...).

Відділи і членство ООЧСУ всіляко сприяли розголошенню серед громадянства важливої інформації про те, що Головний Командир УПА Тарас Чупринка „є одночасно також головою Генерального Секретаріату УГВР і другим членом Проводу ОУН з функціями Провідника ОУН на Рідних Землях”.

З ініціативи і в присутності члена Централі ред. І. Білинського (заступника гол. редактора „Вісника”), відбулись у Філя-

дельфії в „Українському Домі” при 23-й вул. весною 1948 р. організаційні збори і створено новий Відділ ООЧСУ. Зборами провадив інж. Я. Татомир, який підкреслив потребу організованої праці та несення моральної і матеріальної допомоги Воюючій Україні. Управу очолив Богдан Хавлюк, Контрольну Комісію — Петро Іваш.

У березні того ж року засновано Відділ ООЧСУ в Бостоні, Масс., після доповіді члена Похід. Груп д-ра Миколи Сидора-Чарторийського. Управу Відділу очолив М. Давискиба, заступником обрано Г. Костецького, секретарем Д. Бортника та ін. Зборами провадив Петро Попович. Учасники зборів склали 75 дол. на медикаменти для УПА, масово передплатили „Вісник”.

Новий Відділ ООЧСУ постав весною 1948 р. в Питсфілд, Масс., заходами д-ра М. Сидора, управу очолив Михайло Дарчук. Відділ вибрав собі за патрона-опікуна св. Володимира Великого. 13 червня 1948 р. створено Відділ ООЧСУ і в Гартфорді, Конн., де виступали д-р М. Сидор та Володимир Глова, котрого присутні однозгідно й обрали головою Управи, заступником В. Стефаніва, секретарем А. Стефаніва, скарбником — Ст. Корнета та ін., Контрольну Комісію очолив Осип Ярославич.

„Вісник” у ч. 7 опублікував документ — листа видатного українського поета і письменника Леоніда Мосендза, хворого на туберкульозу, який перебував тоді в Швейцарії: „До Головної Управи ООЧСУ . . . Перед кількома днями одержав дарунок Організації у вигляді потрібних мені ліків. . . У наш вік жорстокости й байдужости — існують прекрасні в своїй щирості й людяності відносини. Дарунок ООЧСУ є дорогий мені під кожним оглядом, і як матеріальна лікарська поміч . . . Моє життя в першу чергу належить Україні” . . .

ДРУГИЙ З’їзд ООЧСУ був завершенням і підсумками різноманітної праці молоді організації. Він відбувся 4-5 вересня 1948 р. в готелі „Бревурт” у Нью-Йорку, в присутності 98 делегатів від 7 відділів та 50 гостей, у тому й друзів та подруг із Канади, які прибули з сотн. Фроляком.

З’їзд відкрив голова Головної Управи інж. Є. Ляхович. Після відспівання пісні-молитви „Боже, вислухай благання” обрано президію, до якої увійшли шп.: д-р Калина як голова, сотн. Фроляк, ред. І. Білинський, М. Кормелюк, д-р М. Сидор, Н. Пінковський; до різних комісій були обрані: П. Задорецький, В. Титанич, В. Кужда, І. Фурда, С. Чорномаз, адв. М. Гаврилко, інж. Є. Ляхович, О. Труш, д-р В. Калина та ін. На З’їзд надійшли 28 письмових при-

вітів, багато були виголошені усно. Між привітаними були телеграми від ЗЧ ОУН р, ЗП УГВР, Ліги Українських Політв'язнів із Німеччини, СУМ із Німеччини, „Просвіти” з Аргентини та ін., у тому від д-ра Дмитра Донцова з Канади (до речі, деякі „рідні люди” ставили спершу опір прилюдним виступам ідеолога українського націоналізму, видатного політичного письменника д-ра Дмитра Донцова, але той опір викликав таку реакцію, що на його відчит у Торонті замість сподіваних 200-300 людей прибуло 2.000 слухачів, які захоплено вітали д-ра Донцова).

Про працю звітував голова ГУ ООЧСУ інж. Є. Ляхович: про збільшення відділів, поширення засягу праці, покращання редактування і зовнішньої форми „Вісника”, жертвенність членства ООЧСУ на визвольну справу, дедалі, то більшу співпрацю між новоприбулими українцями й давнішими поселенцями, про висилку меморандумів і листів до Державного Департаменту в справах української визвольної боротьби. Заступник голови і реф. гуманітарної праці ООЧСУ Т. Рудий, який слідкував за подіями на Рідних Землях, звітував також про жертвенність членства і громадян та окремих установ, пересилання ліків для УПА та для особливо потребуючих українських діячів у Зах. Європі. Секретар ГУ Г. Бакуменко повідомив, що Управа відбула 10 ділових засідань, на яких запрошено також чільніших громадян, унапрямувала діяльність членства ООЧСУ, інформувала американський світ про події в Україні, де лютував терор Сталіна і де героїчно далі змагались частини Української Повстанської Армії. Організатор Мирон Леськів повідомив, що в системі ООЧСУ вже працюють 7 відділів, вислано 160 ділових листів і т.д. Фінансовий секретар А. Дубас подав у звіті, що в 1947-48 рр. по стороні приходів було 7.988 дол., по стороні розходів 7.255 дол., закликав збільшити датки на пресфонд „Вісника”, що виходив справжнім друком. Впродовж року, як повідомив делегатів Другого З'їзду адміністратор „Вісника” О. Труш, наклад зріс з 500 до 1.500 примірників. Про ідеологічну сторінку „Вісника” говорив від редакційної колегії ред. Ігнат Білинський, зазначивши, що ООЧСУ — це організація політичного характеру, її ідеї — це віддзеркалення Воюючої України, а завдання — допомогти тим, які активно борються за визволення українського народу, зміцнювати запілля в ім'я прискорення перемоги української ідеї. Після ділової дискусії над звітами й уділення абсолюторії уступаючій Управі, виступав з привітом делегат від литовців і від Білоруси — д-р Ян Єрмаченко, а представникам „Нью-Йорк Таймсу” були в залі передані всі відповідні інформації. Голова Контрольної Комісії Р. Ходань ще перед тим повідомив деле-

РЕД. ІГНАТ М. БЛІНСЬКИЙ

Голова ООЧСУ: 1948 — 1953
1974 —

гатів, що всі книги, все діловодство Головної Управи знайдено в найкращому ладі.

Про різноманітну працю відділів звітували голови або члени управ 7-ми відділів ООЧСУ, дд. М. Кормелюк, П. Задорецький, В. Кужда, В. Титанич, В. Глова та ін. Члени відділів брали активну участь в суспільно-громадському й політичному житті у своїх громадах, виконували вказівки Головної Управи, вплачували внески, жертвували на справу допомоги Нескореній Україні, поширювали добре українське національне ім'я в Америці, сприяли налагодженню праці театральних, хорових та ін. гуртків самодіяльності тощо.

Реферати виголосили: д-р В. Калина — „Державна самостійність”, д-р Воробець — „Санітарно-харитативна Служба”, сотн. С. Фроляк — „Основи революційно-визвольної концепції”, який підкреслив, що „в основу сучасної революційно-визвольної боротьби України ліг Акт 30 червня 1941 року, а виразником активної боротьби українського народу стала УПА. Концепція боротьби за Українську Державу є реальна і життєва, вона оперта на засаді „Свобода народам, свобода людині”. Найвища ціль: визволення і побудова УССД”.

По обговоренні рефератів і ухваленні Резолюцій обрано нову Головну Управу ООЧСУ в такому складі: голова ред. І. Білинський (інж. Є. Ляховичеві З'їзд виніс подяку за велику піонерську працю), заступник П. Задорецький, заст. і гум. референт Т. Рудий, секретар Г. Бакуменко, орг. реф. М. Леськів, реф. інформації і зв'язку В. Пришляк, фін. реф. О. Бісик, скарбник І. Різник, реф. молоді М. Кормелюк, адміністратор „Вісника” О. Труш, члени ГУ д-р М. Сидор та І. Галій; Контрольна Комісія: голова А. Дубас, а також п-і І. Скородзінська, І. Фурда, Й. Гаврилко; правний до-радник — адв. М. Гаврилко. Було обрано також Організаційний Трибунал: інж. Є. Ляхович, д-р В. Калина, інж. В. Титанич, К. Джорджія, Р. Ходань, а також В. Кужда, п-і Ярошевич, Н. Пінковський.

У кінці З'їзду учасників привітав редактор „Америки” Б. Катамай. Збірка серед делегатів на медикаменти для УПА дала понад 1.000 дол. З'їзд закінчився відспіванням делегатами і гістьми українського та американського гимнів.

З огляду на те, що про Перший З'їзд ООЧСУ збереглося небагато відомостей, а Другий З'їзд зробив підсумки дворічної праці ООЧСУ, ми подали досить докладні дані про його хід. Мова ж тут про тих перших піонерів-засновників Організації Оборони Чотирьох Свобід України, котрі понад чверть століття тому відчули необхідність створення такої всеукраїнської американської установи на національно-українській базі. Вони, заледве влаштувавши особисте життя, заледве знайшовши працю для утримання себе чи своїх родин, — кинулись у вир громадсько-політичної і суспільної праці для добра української визвольної справи, розуміючи, що зміцнення боротьби проти комуністично-імперіялістичної Москви є одночасно і зміцненням Американської Держави, як провідної потуги Вільного Світу.

Для документації передруковуємо повністю Резолюції Другого З'їзду ООЧСУ, ухвалені одностайно 5 вересня 1948 р. в Нью-Йорку:

**Резолюції,
ухвалені Другим Річним З'їздом ООЧСУ
4-5 вересня 1948 р. в Нью-Йорку**

„1. З'їзд висловлює глибоке переконання, що історія поставила перед З'єднаними Державами Північної Америки, найбільшою сьогодні потугою, яка в силу історичних дій станула на чолі дер-

жав світу, незвичайно важливе завдання, а це: не тільки укріпити в себе свій стиль життя і свободи, які випливають з основ християнської етики та історичного розвитку людства, але теж допомогти іншим народам світу реставрувати в себе ці самі свободи, як передумову дальшого прогресу вільної людини й вільних народів.

2. Тому вважає за святий обов'язок усіх американців укр. крові активно включитися в цю історичну місію Америки по лінії повернення історичної справедливості на українських землях і активно допомогти створенню Самостійної Соборної Української Держави.

3. В часі, коли назріває розгра між поступовим ідеалістичним світоглядом культурного Заходу й Америки з одної сторони, а реакційно-деструктивним червоним московським фашизмом, збанкrotованого матеріалістичного світогляду найбільш некультурного зразку — з другої, вся наша моральна й матеріальна підтримка належить представництву українського народу на рідних землях.

4. Як одну реальну основу боротьби українського народу за свободу й державність З'їзд вважає Українську Повстанську Армію, ведену Революційною ОУН, та її політичний провід УГВР.

В наявності героїчних починів цих революційних сил З'їзд висказує свій подив і найвище признание.

5. З'їзд вважає, що націоналістична ідеологія, оперта на засадах християнської етики, є позитивним явищем в житті народів, зокрема поневолених, бо дає їм національну єдність, віру в їх національні ідеали, а також моральну силу до боротьби за них.

6. З'їзд вітає Організацію Українських Націоналістів (Революціонерів) і бажає їй витривалости на занятих боєвих позиціях.

7. З'їзд вітає усі воюючі з комуно-московським деспотизмом народи та бажає їм успіху в боротьбі за волю. Одначе, якнайрішучіше осуджує всяку політичну захланність і імперіялізм.

8. З'їзд вважає, що новостворена в Європі Укр. Націон. Рада є політичним тілом емігрантського характеру й при відповідно унапрявленій праці вона може відіграти корисну роллю в унормуванні справ укр. еміграції.

9. На терені Америки З'їзд стоїть за сконцентрування всіх, українській справі допоміжно діючих сил, щоби в цей спосіб краще й успішніше вив'язатись із наказаних хвилею завдань.

10. З'їзд за поширенням основи Українського Конгресового Комітету, за притягненням всіх національно думуючих американських українських організацій, які там на сьогодні не заступлені,

щоб маючи щойно тоді реальні зв'язки з масами, він міг справді стати на основі прийнятих тез, враховуючи накреслені в точці 4, представництвом усіх американців української крові.

11. З цих самих причин З'їзд за реорганізацію Пан-Американської Української Конференції, яка в своєму теперішньому складі одногрупового наставлення не уявляє собою відповідної сили.

12. З'їзд поручає висилку телеграми до президента Трумана і секр. стейту Дж. Маршалла з одобренням їхньої політики та з підкресленням факту боротьби УПА з большевицькою агресією, як теж факту, що ця агресія може бути ґрунтовно зломана лише шляхом відорвання України від Росії та створення з неї самостійної держави.

Піддержка, моральна і фактична, воюючим силам України, як теж іншим „неорезистансам”, може розхитати совєтську імперію та прискіпити її розвал.

В зв'язку з цим, З'їзд вповні одобряє рішення Секретаріату Стейту надавати радіві програми в українській мові й прохає зміст цих програм звертати головно до цих українських елементів, які зі зброєю в руках поборюють імперіялізм червоного фашизму.”

ТРЕТІЙ З'ЇЗД

ТРЕТІЙ З'ЇЗД відбувся 26-27 листопада 1949 р. в Нью-Йорку, в залі готелю „Бреверт”.

Той рік започаткувався в історії ООЧСУ великим політичним вічем 16 січня, скликаним Відділом ООЧСУ та Відділом Союзу Українок Америки у Бостоні. З доповіддю виступала п-і Дарія Ребет, член ЗП УГВР, та голова ООЧСУ ред. І. Білинський. Учасники зібрали на заклик голови Відділу ООЧСУ п. Давискиби понад 100 дол. на допомогу ліками для УПА. Щоденник „Бостон Гералд” помістив 23. 1. інтерв'ю з обома доповідачами та їх осторогу щодо імперської Московщини. Учасники віча, між ін., привітали віднову публікації „Літературно-наукового вісника” в Зах. Німеччині, що його ще в 1898 р. розпочали видавати акад. М. Грушевський, д-р І. Франко та В. Гнатюк у Львові.

У всіх відділах ООЧСУ членство уважно прочитало й обговорювало Заяву Головного Командування УПА з 25 вересня 1947 року, за підписом Головного Командира ген. Тараса Чупринки. В Заяві, між ін., було таке вияснення для „недовірків” за кордоном: „Українська Повстанча Армія постала з бойових груп ОУН (керованої С. Бандерою) в 1942 р., в умовах завзятої боротьби українського народу проти гітлерівських загарбників. На 1942-43 рр. в УПА включилися широкі народні маси. УПА стала виразно всенаціональною збройною силою... УГВРаду визнає і підтримує народ на Рідних Землях. За закликом УГВР український народ суцільно збойкотував, не зважаючи на найдикіший терор ворога, „вибори” в так зв. верховну раду ССРСР 10 липня 1946 р. За закликом УГВР він так само збойкотував „вибори” в так зв. верховну раду УССРСР. Російсько-большевицькі окупанти не змогли зібрати навіть 10% голосів... УПА — понадпартійна... , але рівночасно УПА визнає той велетенський вклад, що його внесла

ОУН, керована Степаном Бандерою, в справу утворення, зміцнення і розвитку УПА... Головне Командування Української Повстанської Армії сподівається, що ця Заява внесе еміграції повну ясність у висвітлених нами питаннях, і вірить, що як стара, так і нова еміграція потрапить гідно репрезентувати наш народ перед світом”.

Багато людей найстаршого покоління і їх нащадків почали з повною пошаною відноситись до працівників ООЧСУ на місцях, жертвувати на добрі цілі. Трохи інакше стояла справа з різними відлами та соціалізуючими кланами, і ООЧСУ провадила серед них вияснюючу працю, а коли це не допомагало — відповідно викривала шкідницькі дії деяких, існуючих переважно на папері, перестарілих партій чи груп, або й просто політичних опортуністів, без огляду, чи вони жили все життя в ЗСА, чи прибули з таборів „ДП”.

На сходинах членства ООЧСУ в кількох відділах відбулись читання політичних статей д-ра Дмитра Донцова, їх обговорення і схвалення. Такі статті додавали снаги людям. Членство ООЧСУ щиро привітало прибулого до Америки з родиною командира УПА сотн. Лева Футалу-Лагідного, який відразу ж активно взявся до праці в змінених обставинах, але з давнім запалом вояка-патріота. Він був, до речі, чотири рази поранений у боях проти фашистів і комуністів. Сотн. Лев Футала виступав зі спогадами, з промовами на святах Героїв — Головного Отамана Симона Петлюри і полковника Січових Стрільців та засновника Української Військової Організації Євгена Коновальця.

З радістю членство ООЧСУ зустріло повідомлення з Канади про те, що 1-го травня 1949 р. в Торонті була створена нова організація на широкій громадській базі для успішної відсічі всім заходам комуністично-більшовиків — Ліга Визволення України, а також вістки про розгорнення дії АБН у Західній Європі. Велике зацікавлення серед читачів „Вісника” ООЧСУ викликали статті видатного теоретика і практика творчого, революційного українського націоналізму Зиновія Карбовича. У статті „За ясні цілі і прямі шляхи” він стверджував, що „Українська нація — вихідна позиція і кінцева мета” і що „Буття і розвиток української нації може гарантувати єдино Українська Суверенна Соборна Держава” та що „Марксизм-комунізм — ворог ідей свободи і справедливості”.

Масове членство ООЧСУ привітало створення Спілки Української Молоді Америки, що була продовженням заснованої ще в 1925 р. київським студентом Миколою Павлушковим, при спів-

праці з головою Союзу Визволення України акад. Сергієм Єфремовим, підпільної національної молодечої організації в так зв. УССР. Батьки-матері, члени ООЧСУ, почали записувати своїх дітей до лав СУМ, Головна Управа якого тоді оформилась (у 1949 р.) в складі голови Василя Омельченка, заступника Миколи Бачари та ін.

ТРЕТІЙ РІЧНИЙ З'ЇЗД ООЧСУ відбувся в присутності понад 100 делегатів та багатьох гостей — представників братніх установ і організацій, як СУМ, Т-ва кол. Політв'язнів, ЛВУ з Канади і ін.; брали участь також репрезентанти інших українських національних установ. З малої групи людей в 1946 р. Організація Оборони Чотирьох Свобід України виросла тоді вже до 10 відділів та кількох представництв і делегатур, а її наполеглива праця в ділянці поширення правди про визвольні змагання в Україні знаходила все більше зрозуміння серед найширших кіл української спільноти за океаном та в деяких провідних діячів, напр., такої всегромадської установи, як Український Конгресовий Комітет Америки.

Після звітування і його обговорення та уділення абсолюторії уступаючій Головній Управі була обрана наступна в мало зміненому складі, з головою ред. Ігнатом Білинським.

ЧЕТВЕРТИЙ З'ІЗД

У різних містах Америки поставали нові відділи ООЧСУ.

Так, 12 березня 1950 р. заходами Ініціативного Комітету, очоленого П. Іванчуком і в присутності орг. реф. Головної Управи д-ра Р. Борковського, був створений Відділ ООЧСУ у Йонкерсі, Н.-Й. До Управи обрано: голова Н. Чолій, заступник І. Булат, секретар Р. Глушко, орг. реф. М. Шашкевич, культ.-осв. реф. Галушка, фін. реф. мгр С. Коцибала, скарбник С. Гель, а до Контрольної Комісії увійшли: А. Черкасевиц, П. Іванчук, О. Дудар.

Тим часом у Джерзі Ситі, Н.-Дж., у березні 1950 р. був створений Ініціативний Комітет для організації Відділу ООЧСУ, головою якого обрано Степана Миколишина. Подібний комітет виник у Трентоні, Н.-Дж., на чолі з Зеноном Федоровичем. Новостворений 8-й Відділ ООЧСУ в Чикаго, Ілл., запросив з рефератом ком. Лева Футалу. У 4-му Відділі ООЧСУ в Гартфорді з доповіддю виступав інший учасник боїв УПА, з рейдуючої на Захід частини, друг Соколенко. Ред. В. Качмар виступав з доповіддю для членів 9-го Відділу ООЧСУ в Картереті, Н. Дж., а в Нью-Йорку великий 2-й Відділ ООЧСУ влаштував в 1950 р. кілька важливих імпрез, у тому відзначення Роковин проголошення самостійности Карпатської України, посвятив набуту домівку, де крім Централі ООЧСУ примістились також 2-й Відділ ООЧСУ та Центральний Комітет СУМ Америки. Спільними силами вони влаштували гарне, культурне свято з нагоди відкриття домівки. Ред. Валентин Коваль вголосив доповідь на тему „Зворот комунізму на рейки російського шовінізму” на зборах членів 2-го Відділу, учасники якого тоді зібрали понад 200 дол. на пресовий фонд „Вісника”, що виходив за редакцією Ігната Білинського.

Головна Управа ООЧСУ звернулась із закликом до членства — вплачувати до УККА Національний Даток, „щоб тим уможли-

Голова ООЧСУ ред. Ігнат Білинський промовляє на відкритті домівки ООЧСУ в Нью-Йорку, 25 лютого 1950 р.

вити УККА виконання накреслених загальноукраїнських завдань". ООЧСУ щиро привітало Перший З'їзд Спілки Української Молоді Америки, що відбувся 6 і 7 травня 1950 р. в Ньюарку, з участю 37 делегатів від осередків СУМА і 54 уповноважених та понад 50 представників різних установ. З'їзд відбувся під гаслом „Бог і Батьківщина". У Резолюціях З'їзду, між ін., переслано привіт українському народові та його збройному авангардові — УПА і її Політичному керівництву.

Різні відділи ООЧСУ збирали й пересилали значні суми грошей для хворих на туберкульозу українців у Зах. Німеччині (списки хворих публікувались у „Віснику", а також і їхні подяки за увагу). Значні суми збирали члени ООЧСУ під час колядування на допомогу Воюючій Україні.

У Йонкерсі й Дітройті, Міч., відбулись масові політичні віча з ініціативи ООЧСУ, на яких з доповідями виступав проф. Іван Вовчук — член УГВР: „Оборона не рятує, треба наступу, використовуючи сили для наступу всередині СРСР", — основна теза доповідача.

На загальних зборах Відділу ООЧСУ в Ньюарку обрано головою управи Вол. Боровика, а в Нью-Йорку — Миколу Ревака. У Дітройті постав Ініціативний Комітет для створення Відділу,

що його очолив мгр. Михайло Дужий. У Картереті, Н.-Дж. 8-го січня 1950 р. відбулись основуючі збори, у висліді чого створено новий Відділ ООЧСУ. Склад першої управи: голова Іван Глушак, заступник Вол. Дитиняк, секретар Теодор Дреботій, скарбник Степан Матлага, орг. реф. Іван Федак та член управи Василь Матлага; контрольна комісія: Осип Глушак, Василь Хомут, Нес-тор Гусак.

При Головній Управі ООЧСУ в Нью-Йорку студент Іван Кобаса та ін. заклали Гурток вивчення суспільно-політичних проблем, який провадив працю при місцевому Відділі ООЧСУ, на жаль, відносно короткий час, як і деякі самоосвітні гуртки, що поставали і зникали при різних відділах.

Незабаром після створення Ініціативного Комітету — у Діт-ройті, Міч., було засновано новий Відділ ООЧСУ. Склад першої управи: голова Зенон Тарнавський, заступники — Вол. Габода і Ярослав Сена, секретар Степан Крупка, фін. секретар Вол. Андрушків, скарбник Андрій Кульчицький, орг. реф. Антін Кобилянський, реф. жіноцтва п-і Іванна Цісик, члени управи — Тома Винничук і Петро Федик; Контрольна Комісія: Василь Нагайський, Богдан Гарасевич, Михайло Дужий.

На річних зборах були обрані або переобрані наступні голови управ: у Клівленді — Ярослав Городиський, у Філядельфії — Василь Титанич, у Гартфорді — Михайло Похмурський.

Щоб дати уяву про внутрішню працю для членства в більшості відділів, назвемо тут доповіді, виголошені впродовж 1950 року для членства і ширшого громадянства в Ньюарку: адвокат І. Романишин прочитав реферат на тему „Що дає нам американська конституція”, проф. І. Вовчук — „Україна в авангарді боротьби проти большевизму”, ред. В. Коваль — „Українська визвольна справа й керенщина”, ред. М. Заклинський — „Богдан Хмельницький як полководець, політик і державний діяч”, проф. Д. Горняткевич — „Українські історичні пам'ятки на землях Польщі”, ред. В. Качмар (член Головної Управи ООЧСУ) — „Незаконний процес над Ісусом Христом”.

ЧЕТВЕРТИЙ З'їЗД ООЧСУ відбувся 4-5 листопада 1950 р. в готелі „Бреверт” у Нью-Йорку за звичайною діловою схемою: відкриття, вибір президії та комісій, привіти, звіти Головної Управи, дискусія, уділення абсолюторії, товариська забава увечорі; другого дня реферати і їх обговорення (на 4 З'їзді виступали проф. І. Вовчук та ред. І. Білинський), звіти комісій — номінаційної, статуткової і резолюційної, вибір нової Головної Управи, схвалення резолюцій, внески тощо.

Головна Управа ООЧСУ в 1950-му році.
Сидить, п'ятий справа, голова ГУ ООЧСУ ред. Ігнат Білинський

Делегати і гості вшанували вставанням пам'ять загинулого в березні того року, в бою з більшовиками у Білогорщі біля Львова, Головного Командира УПА і голови підпільного українського уряду УГВР, вірного сина України ген.-хор. Тараса Чупринки — Романа Шухевича. На З'їзд надійшло понад 30 писаних привітів, у тому від ЗЧ ОУН, УККА, Гетьманича Данила Скоропадського з Англії та ін., а усно вітали З'їзд представник Білоруської Ради д-р М. Шорш, д-р В. Пушкар від СУК „Провидіння”, д-р Р. Криштальський від Української Народної Помочі, адв. Р. Гуглевич від „Самопомочі”, проф. С. Вожаківський від ЦУ СУМ та ін.

Секретар ГУ ООЧСУ д-р М. Сидор, звітуючи, повідомив про активну працю всієї Організації і про активність Головної Управи, про що свідчить, наприклад, кількість вихідних і прихідних листів: 3.456. Орг. реф. д-р Р. Борковський повідомив, що ООЧСУ зросла до 11-цяти відділів. Звітуючи за адміністрацію журналу „Вісник” Л. Футала повідомив, що впродовж року було приєднано 560 нових передплатників. Як відповідальний редактор „Вісника”, ред. І. Білинський ствердив незмінність ідеологічних засад, що лягли в основу побудови Організації. Управі уділено абсолюторію. Після звідомлення комісії другого дня З'їзду обрано нову Головну Управу ООЧСУ в такому складі: голова ред. Ігнат М. Білинський, проф. І. Вовчук, Т. Качалуба, д-р Р. Борковський, мгр. Уляна Целевич, д-р М. Сидор, мгр. І. Базарко, І. Винник, Ф. Капітан, Л. Футала, В. Баранюк; Контрольна Комісія — голова М. Кормелюк, д-р О. Соколишин, д-р І. Новаківський. Инж. Є. Ляхович, мгр. М. Дужий, В. Пришляк та ін. ввійшли до Організаційного Трибуналу, а Раду ООЧСУ очолив проф. Симон Вожаківський.

У Резолюціях З'їзд вітав Воюючу Україну та її збройне рам'я — героїчну УПА і Революційну ОУН, УККА, през. Г. Трумана, висловив вимогу до Держ. Департаменту — відмежувати українську програму „Голосу Америки” від російської та ін.

З'їзд виявив зростання Організації Оборони Чотирьох Свобід України як кількісне, так і якісне.

П'ЯТИЙ З'ЇЗД

Впродовж 1951 р. активно працювали давніше засновані відділи ООЧСУ і, одночасно, до них долучувались нові. Широке коло українського суспільства почало не лише з пошаною, але й визнанням відноситись до самої Організації та її дисциплінованого, активного, творчого членства. Важливу роль у його формуванні відігравав журнал „Вісник”, що його редагував І. Білинський, зокрема багато членів ООЧСУ уважно читали й проробляли велику працю М. Брадовича „Шлях нації”, в якій автор стверджував, що „нація є одночасно підметом і предметом”, та розглядав такі аспекти національного життя, як формування нації, територія, національна культура, мова, письменство, віра і мораль, мистецтво, традиції, військо-армія.

Велику роль у формуванні світогляду й виробленні членства ООЧСУ на високоідейних, з високою національною свідомістю, жертвенних для всеукраїнської справи людей відігравали статті д-ра Дмитра Донцова, поета і есеїста Євгена Малайюка (з підписами „ЕМ”), ред. Ігната Білинського, проф. Івана Вовчука, М. Трихреста, проф. Петра Мірчука та ін.

П'ЯТИЙ РІЧНИЙ З'ЇЗД ООЧСУ був не лише звітним за пророблений 1951 рік, а й підсумковим — за перше 5-ліття праці. Тому в звітній доповіді голова Головної Управи ООЧСУ ред. І. Білинський підкреслив, що провідними принципами праці ООЧСУ стали „політична акція на користь визвольної боротьби українського народу — серед української громадськості в ЗСА і серед чужинців та безпосередня матеріальна допомога для УПА”. Доповідач ствердив, що „членство ООЧСУ, визнаючи, як громадяни вільної демократичної країни, Чотири Свободи, як найбільше добро людини, визнає боротьбу за ці свободи в Україні — святою”.

З'їзд тривав два дні — 22 і 23 грудня 1951 р. в „Бетовен Гол”

Голова Головної Управи ООЧСУ ред. Ігнат Білінський виголошує звітovu доповідь під час П'ятого З'їзду ООЧСУ в Нью-Йорку, 1951 р.

у Нью-Йорку, під керівництвом президії, головою якої обрано інж. Євгена Ляховича.

Згадуючи в промові про початки заснування ООЧСУ, інж. Є. Ляхович сказав, що „завданням Організації було актуалізувати українську проблему, навіязати контакт з американським громадянством та правлячими колами, поборювати впливи білих і червоних москалів у Америці, поборювати советofільську 5-ту колону Москви, яка діяла на американському терені майже офіційно”. Діяч-засновник високо оцінив пророблену дотепер працю ООЧСУ.

Півтори тисячі одержаних Головною Управою листів з місць і майже 4.000 листів від ГУ, понад 17.000 дол. прибутків і понад 15.000 дол. видатків, постійна публікація „Вісника” з вартісними статтями, налагодження співпраці ООЧСУ і її відділів на місцях з Українським Конгресовим Комітетом Америки, активна праця різних референтур, виїзди членів Головної Управи з доповідями на різні теми в терені, успішне святкування 10-річчя Акту проголошення віднови Української Держави 1941 р. у Львові, масове розіслання антимосковської Резолюції конгресмена Керстена, доведення до свідомости української спільноти за океаном фактів і подій

найновішої фази визвольних змагань в Україні, розбудова нових відділів ООЧСУ — ось такі були основні осяги Організації, створеної лише п'ять років тому патріотично наставленими українськими людьми. При Головній Управі ООЧСУ розпочала працювати Референтура жіноцтва.

На З'їзді звітували про свою діяльність представники відділів ООЧСУ з Ньюарку, Нью-Йорку, Клівленду, Гартфорду, Філядельфії, Пасейку, Картерету, Дітройту, Йонкерсу, Джерзі Ситі, Балтимору, Байону, Трентону, Аллентавну, Боффало, Пітсбургу та Перт Амбою, Н.-Дж.

З доповідями виступали: інж. Є. Ляхович — „Криза людини”, ред. Б. Кравців — „Ідеалізм чи матеріалізм в націоналістичній ідеології?”, проф. Ю. Бобровський — „Ідейно-політичний поділ світу і Україна”.

З'їзд анулював 4-ту точку в Статуті — про Раду ООЧСУ, вислав привітання д-рові Дмитрові Донцову, обрав Почесним Головою ООЧСУ інж. Євгена Ляховича.

Делегати від 17 відділів ООЧСУ обрали Головну Управу в

Інж. Євген Ляхович, перший голова ООЧСУ, виголошує доповідь на тему „Криза людини” під час П'ятого З'їзду ООЧСУ в Нью-Йорку, 1951 р.

складі: голова ред. І. Білінський, члени — Т. Качалуба, мгр. І. Базарко, проф. Ю. Бобровський, д-р Р. Борковський, мгр. І. Винник, мгр. Уляна Целевич, д-р Ол. Сколишин, д-р С. Галамай, мгр. Є. Лозинський, д-р І. Подригуля, інж. Т. Кордуба, маестро М. Черешньовський; Контрольна Комісія: голова М. Кормелюк, члени — Л. Футала, проф. Г. Дутка, д-р І. Новаківський, п-і Стефанія Шаран; Орг. Трибунал: голова мгр. М. Дужий, члени — мгр. М. Утриско, д-р Я. Гриневич, В. Пришляк та І. Галій.

Делегати П'ятого З'їзду ООЧСУ в „Бетовен Гол" у Нью-Йорку, 1951 р.

У Резолюціях З'їзд окремо привітав і висловив найбільший подив борцям Українського Визвольного Фронту, підтримав Уряд ЗСА в рішучій поставі щодо большевизму, висловився за співпрацю в суспільстві на базі активної допомоги визвольній боротьбі України, закликав до підтримки діяльності АБН.

ШОСТИЙ З'ЇЗД

У „Віснику” з березня 1952 р. Роман Борковський, в огляді „За правильний підхід у дальшому розвитку ООЧСУ” писав, що „ООЧСУ за 5 літ виросла на відносно сильну організацію, але ще далеко не досягла межі природних можливостей свого організаційного росту”, а тому організаційний період треба прискорювати, бо — „на новому етапі ООЧСУ мусить, побіч допомогової акції революційній боротьбі в Україні, сконцентрувати свою увагу на політично-пропагандивній праці в користь української визвольної справи”.

ООЧСУ дійсно стрімко зростала, особливо з 1949 р., коли до Америки почали прибувати нові політичні емігранти (дармащо ООЧСУ була заснована в основному українцями з так зв. старішої еміграції). Звичайно, організація мала чимало труднощів росту, властивих кожній суспільно-громадській молодій установі. Деяка частина новоприбулих кинулася „в заробітки”, значна частина інтелігенції мусіла особливо важко заробляти на хліб серед цілком нових обставин, чимало нових поселенців не залишалися в центрах українських скупчень, а мандрували, головню в пошуках праці, далеко від таких центрів, як Нью-Йорк, Північне Нью-Джерзі, Філядельфія, або Чікаго. Інші поняття моралі в новій країні, як і загальний приціл більшости народу, серед якого опинились новоприбулі, особливо мслодь, — приціл на гріш, до певної міри не сприяли становленню нової політичної організації. Але міцніші й загартованіші працівники витримували на своїх добровільних, ніким не оплачуваних постах, і саме Організація Оборони Чотирьох Свобід України давала приклад багатьом іншим українським товариствам чи установам, як жертвенно й ідейно працювати для рідної справи.

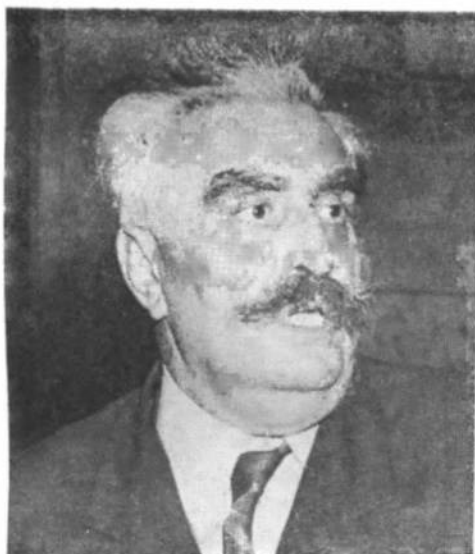
Крім суспільно-громадської праці та політичного характеру

виступів назовні, членство ООЧСУ підвищувало свої знання, розвивало свій ідеалістично-націоналістичний кругозір, в першу чергу завдяки доповідям, лекціям, культурним бесідам, та шляхом читання відповідної літератури: „Вісника” за редакцією І. Білинського, „Національної трибуни”, відновленого „Літературно-наукового вісника” та окремих книжкових видань. В. Черчіль якось висловився, що „людина є тим, що вона читає”.

Для прикладу наведемо перелік доповідачів, які виступали перед членами 2 Відділу ООЧСУ в Нью-Йорку лише впродовж одного року: проф. М. Заклинський — „УСС-и та їх ролі в формуванні української державницької думки”, Ф. Капітан — „До проблем суспільної моралі”, ред. Б. Кравців — „Перші гасла — перші стріли” (УВО), д-р Р. Борковський — „ОУН у 1929-39 рр.”, інсп. Шумей — „Значення Чорного моря для України”, інж. М. Комарницький — „Об’єднані українські армії здобувають Київ”, проф. К. Кононенко — „Як большевики організували голод в Україні”, інж. М. Комарницький — „Базар — 359”, скульптор Михайло Черешньовський, кол. вояк УПА, „Підпільне мистецтво в УПА”; відбувся також літературний вечір, на якому виступали поет Б. Кравців, гуморист І. Керницький, д-р В. Лев з рани НТШ, а проф. Сянівський давав пояснення на виставці творів М. Мороза, Я. Гніздовського та А. Малюци. Жіноча референтура при Відділі ООЧСУ в Нью-Йорку, керована спершу п-і Наталею Яворською, а потім п-і Олею Стецькою, згуртувала 45 жінок, які активно допомагали в праці Відділу, а інколи виступали і незалежно, співпрацюючи з ін. жіночими орг-ціями. Головою ньюйоркського Відділу ООЧСУ в 1952 р. був інж. М. Комарницький.

Щоб не згадувати про українські національні свята, у відзначуванні яких як внутрі відділів, так і серед усієї громади активну участь брали члени ООЧСУ, згадаємо тільки про актуальні і широко у той час розповсюджені „Живі газети”, з короткими доповідями, інформаціями, вітками з Воюючої України, запитаннями й відповідями. Члени ООЧСУ співпрацювали з кількома українськими радіогодинами, як напр. у Боффало, — з щоденною Радіопрограмою під керівництвом дир. Василя Шарвана і тижневою — під керівництвом п-ва Лаврівських (політичні коментарі давав для щоденної радіогодини проф. З. Саган).

Новостворений Відділ ООЧСУ в Пітсбургу, Па., значно поживав місцеве суспільно-громадське і культурне українське життя серед українців переважно другого і навіть вже третього покоління — нащадків піонерів (які, до речі, в тім місті створили

ПРОФ. ІВАН ВОВЧУК

Голова ООЧСУ: 1953 — 1960
1971 — 1974

ще в 1914 р. братсько-забезпечену установу Українську Народну Поміч). Головою Відділу ООЧСУ в Пітсбургу був тоді інж. Н. Южнівський.

Відділ ООЧСУ в Дітройті, у співпраці з відділом УККА, був одним із найбільш активних у всій громаді. Спільно з Осередком СУМ і Т-вом кол. Вояків УПА, цей Відділ не лише відзначав усі національні свята, влаштовував демонстрації і маніфестації проти окупаційної Москви, — члени передали значні суми грошей на закуп англомовних книжок про Україну, і їх даровано у вищих школах міста, журналістам, письменникам, політичним діячам. ООЧСУ сприяла українським студентам набути й вивісити в залі університету Ен Арбор український синьо-жовтий прапор, поруч із прапорами інших країн, за старою університетською традицією. Вперше в тій вищій школі пролунала в 1952 р. українська пісня — виступав хор ООЧСУ під диригуванням Я. Филіповича.

У Сиракюзах, Н.-Й., 30 листопада 1952 р. постав новий Відділ ООЧСУ. Управу очолив Микола Годжак, і до неї ввійшли наступні: містоголова п-і Марія Логаза, секретар Вол. Шар, фін.

секретар Микола Павлів, скарбник Вол. Мельничук, орг. референт Вол. Дмитришин, члени Управи: п-і Володимира Смик, Тадей Греців, Іван Василик; Контрольну Комісію очолив д-р М. Вроблівський.

У Рочестері, Н.-Й., новостворений Відділ ООЧСУ, що дістав від Головної Управи ч. 25, швидко налагодив працю і навіть зумів організувати Радіопрограму (українською і англійською мовами). На святі УПА виступав Укр. Національний Хор, доповідав мгр. В. Чорненький, хвилююче рецитували поезії п-а Оксана Чорненька та Зенон Снилик, яких, як і ін. виконавців, гаряче оплескували понад 500 присутніх.

Сливе по всіх більших містах ЗСА українці, з ініціативи відділів УККА, ООЧСУ та ін. патріотичних організацій, провели масові демонстрації на вулицях, в 20-річчя штучно викликаного Москвою в окупованій Україні голоду в 1933 р., що скопив до 6 мільйонів українських селян у колишній „житниці Європи”.

„Вісник” у третьому числі з 1953 р. опублікував повідомлення про героїчну смерть у бою з большевиками майора УПА сл. п. Петра Полтави в 1951 р. та довгі списки загинутих вояків і старшин УПА в 1950-52 рр. Ці жертви не викликали безнадії чи знеохоти, а навпаки — членство ООЧСУ зі ще більшою посвятою бралось до праці в далекому запіллі, в ім'я допомоги Револуційному Краєві.

Головна Управа ООЧСУ та 2 Відділ одержали листи від сенаторів і конгресменів, — у відповідь на заохоту їх голосувати за резолюцією конгресмена Лоренса Сміта (ч. 58) про встановлення дипломатичних зв'язків між ЗСА і Україною та Білорусією.

Журнал „Вісник” містив, крім ідеологічного характеру матеріалів, також історично-наукові та літературні. Чимало матеріалів були присвячені в тому році 700-літтю Львова, 20-літтю голодової облоги так зв. Української ССР Москвою, 10-ліття з часу створення АБН у Вінницьких лісах, оглядам життя і вказівок компартії в ССРСР тощо.

ШОСТИЙ З'ЇЗД ООЧСУ відбувся 22-23 лютого 1953 р. в залі „Бетовен Гол” у Нью-Йорку, в присутності делегатів 27 відділів ООЧСУ та 200 гостей, яких привітав голова Головної Управи ред. І. Білинський. У вичерпній промові-звіті він насвітлив минулорічну велику активність ООЧСУ, наголосив на співпраці з УККА, сказав про деякі труднощі фінансового характеру з „Вісником”, якого в 1952 р. вийшло тільки три числа, але справа вже налагоджена. Ред. З. Пеленський підготував до друку книжку англійською мовою „Українська проблема в світі”. Про різні ділянки пра-

ці звітували референти: секретар Кордуба, д-р О. Соколишин, д-р Р. Борковський, мгр. У. Целевич, І. Винник та ін. По уділенні абсолюторії уступаючій Управі другого дня З'їзду були вислухані доповіді: проф. Кононенко „Україна в політичному сьогодні” та д-ра Мірчука — „Завдання ООЧСУ”. Після доповідей дискусанти звертали увагу на те, що треба більше уваги звернути на внутрішньоукраїнські відносини та посилити антикомуністичну боротьбу, в ім'я допомоги Матері-Україні. З'їзд обрав довголітнього голову Головної Управи ред. Ігната Білинського Почесним Членом ООЧСУ.

Делегати обрали нову Головну Управу в такому складі: голова проф. Іван Вовчук, заступники — мгр. Є. Лозинський і д-р О. Соколишин, секретар М. Рудий, фін. реф. проф. Г. Дутка, члени Управи — мгр. Уляна Целевич, д-р Гриневич, інж. Гончарів, д-р Подригуля, д-р Новаківський, інж. Боровик; Контрольну Комісію очолив ред. В. Качмар.

СЬОМИЙ З'ЇЗД

Головна Управа ООЧСУ у співпраці з СУМ, організувала в Нью-Йорку Український Народний Університет, який відвідували бажуючі члени обох організацій, а також гості, в зимових місяцях. Лекції-виклади відбувалися спочатку кожної суботи увечорі, потім менш регулярно. УНУ ставив на меті „подати вузлові проблеми нашої боротьби і державного становлення”. Це був значний осяг у розвитку ООЧСУ вцілому. Окремі доповіді повторювались у деяких відділах ООЧСУ.

У зв'язку з повідомленням у „Сучасній Україні” з 21. 2. 1954 року, що „Степан Бандера ні формально, ні практично не є Провідником ОУН”, Провід Закордонних Частин ОУН повідомив, що „Провід ЗЧ ОУН і всі інші керівні органи ЗЧ ОУН, обрані 4-ю Конференцією, діють далі нормальним порядком”. Іншими словами — Провідник ОУН Степан Бандера далі керував пробоевою Організацією Українських Націоналістів. Масове членство ООЧСУ прийняло це повідомлення, як непомильну вказівку на правдивий стан речей, і негативно віднеслось до спроб так зв. двійки „закрити” Організацію („Вісник” ч. 2, ч. 3 з 1954 р.).

Головна Управа скликала конференцію голів управ відділів ООЧСУ, поінформувала їх про справжній стан речей, про незаграду політику деяких партій в УНРаді, виступила проти атомізування української спільноти на десятки центрів та підцентрів... Спільно з Лігою Визволення України (Канада), ООЧСУ провела масові святкування 700-річчя міста Львова, як українського міста, яке було, є і буде українським. Запляновано краці лекції, читані в Українському Народному Університеті, видати друком; видано працю проф. О. Оглоблина „Українсько-московська угода з 1654 року” та ін. Спільно з іншими українськими організаціями ООЧСУ масово відзначила протестаційними вічами і зборами 300-річчя

Головна Управа ООЧСУ — 1954 р.

Сидять зліва: проф. С. Вожаківський, ред. І. Білинський — голова ООЧСУ в попередній каденції, проф. І. Вовчук — голова ГУ ООЧСУ, інж. С. Ляхович — перший голова ООЧСУ, д-р П. Мірчук. Стоять зліва: Г. Дутка, М. Мулрий, ред. В. Качмар, п-і Д. Степаняк, В. Боровик, д-р О. Соколович, Л. Кокодинський

обманного так зв. „возз'єднання” України з Москвою, що його пропагувала московсько-большевицька преса в 1953 р.

Організації Українського Визвольного Фронту, в тому й ООЧСУ, масовою, багатотисячною демонстрацією в Українському Селі — в Бавнд Бруку, Нью-Джерзі, відзначили 25-річчя боротьби ОУН за свободу України, підкреслюючи підлість Росії, яка в 300-річчя Переяславської умови намагалася накинути Україні „вічну єдність” із Московщиною.

У різних відділах ООЧСУ впродовж року відбулися церемонії посвячення відділових прапорів, з якими потім учасники виходили на антимосковські демонстрації, маніфестації; прапори прикрашують також домівки відділів. Прапори посвячено у відділах в Нью-Йорку, в Ньюарку, в Дітройті, в Боффало й ін. містах.

СЬОМИЙ З'ЇЗД ООЧСУ відбувся 20-21 березня 1954 р. в залі Українського Народного Дому в Нью-Йорку, з участю 87 делегатів від 24 відділів та понад 250 гостей.

З'їзд відкрив голова уступаючої Головної Управи проф. І. Вовчук, молитву провів о. Ваврик. Звітували, інформуючи про успіхи і стверджуючи деякі недотягнення в праці, уступаючий голова проф. І. Вовчук, секретар М. Рудий, фін. референт Г. Дутка. Учасники вислухали цінну доповідь інж. Є. Ляховича „Перевірка наших позицій” і таку ж проф. О. Оглоблина — про Гетьмана Богдана Хмельницького. Дискутант, яких було багато, висували вимогу активнішого зв'язку між Головною Управою і відділами, чітко окресленого прямування Організації, належної настанови до УНРади тощо. Промовці однозгідно вказували, що у „Зверненні Воюючої України” до еміграції накреслено головні напрямні праці ООЧСУ та ін. українських патріотичних організацій за кордоном. Дехто з дискутантів не погоджувався з думкою проф. І. Вовчука щодо змагання за „національне єдиномисліє”, бо хоча треба стриміти до впорядкування українського внутрішньогромадського життя, але не будь-якою ціною.

Критика і самокритика на Сьомому З'їзді вказували на стан політичної свідомости і організаційної сили ООЧСУ.

Після уділення абсолюторії уступаючій Головній Управі було обрано наступну в такому складі: голова проф. І. Вовчук, заступники — д-р П. Мірчук і проф. С. Вожаківський, секретар М. Рудий, фін. реф. Г. Дутка, члени — п-і Дарія Степаняк. І. Подригуля, д-р О.Соколишин, Л. Кокодинський, Вол. Боровик і Ю. Бобровський; до Контрольної Комісії обрано: голова В. Качмар, члени — Т. Качалуба, І. Винник, п-і Ірина Повзанюк та Микола Кормелюк; до Організаційного Суду (кол. Трибуналу): го-

лова мгр. Є. Лозинський, члени Р. Борковський, мгр. І. Базарко, М. Ганушевський, проф. З. Саган.

Крім ділової праці, відбулась товариська зустріч і мистецька вечірка.

У Резолюціях схвалено напрямні дальшої політичної, суспільної і внутрішньо-організаційної праці ООЧСУ, як пробовника, пропагатора і захисника суверенницької української політики.

ВОСЬМИЙ З'ЇЗД

Впродовж 1954 р. Головна Управа ООЧСУ керувалася у своїй праці та відповідно скеровувала працю відділів, базуючись на Резолюціях попереднього З'їзду, зокрема на такій: „Боротьба проти комунізму є невід'ємною від боротьби проти російсько-більшевицького імперіялізму”.

Як Головна Управа, так і відділи активно співпрацювали з АБН та ПАБНА — Товариством Американських Прихильників АБН, допомагали Конгресовій Комісії Керстена збирати документи про московсько-більшевицькі злочини в Україні; в багатьох містах відділи ООЧСУ, у співпраці з відділами УККА, домоглися вивішення українського національного прапора, поруч із зоряним американським, на ратушах міст 22 січня, на відзначення дня Державности України. З рамени Головної Управи ООЧСУ вийшло до того часу 7 книжок українською мовою, сприяли виданню книги про УПА — англійською мовою.

Відділи ООЧСУ на місцях діяли під гаслом: „Працювати в спільноті — для неї, а з нею — для добра загальнонаціональної справи”. Маса людей підтримували різні заходи й почини ООЧСУ, а також СУМолоді, що постійно зростала, поповнюючись дітьми й доростом. На всеукраїнській маніфестації, влаштованій спільно з ЛВУ (Канада), було понад 12.000 людей, які демонстрували проти московсько-більшевицького свавілля, потоптання національних і людських прав в Україні та інших так зв. „республіках” ССРСР.

ООЧСУ відкинула „політику непередрішенства” супроти колоніального ССРСР та остерегла перед такою „політикою”, до якої тяжіли й деякі українські працівники з лівіших демократичних кіл. Щодо УККА, то ООЧСУ послідовно обороняла цю загально-

українську американську установу від спроб різних „центрів” опанувати Українським Конгресовим Комітетом Америки.

Редакції журналу „Вісник” вдалося залучити до співпраці чимало визначних сил.

На 30-річному ювілеї з часу друку першої збірки поезій Євгена Маланюка „Стилет і стилос” (1925 р. в Чехо-Словаччині), в присутності поета-ювілята ред. Богдан Кравців сказав, що само його „Посланіє” з 1926 року, сповнене пророцького патосу й вогню, сколихнуло гнилим патосом підсоветської літературщини і ті, що їх „партія веде — Тичини, Рильські, Сосюри — були змушені давати наказану відповідь: зажлинатися лайкою і погрозами”. Члени ООЧСУ і СУМА відзначили також 35-літній ювілей видатного історика проф. Олександра Оглоблина і мистецтвознавця проф. В. Січинського.

Як інформував на сторінках „Вісника” з лютого 1955 р. ред. Володимир Мазур, у Клівленді Відділ ООЧСУ влаштував 7 дискусійних вечорів на теми: „Виховна роля українського театру”, „Криза духовости”, „Український Визвольний Фронт і хвилювісти” та ін. На інші теми були прочитані лекції в Трентоні, де у січні 1955 року членство посвятило прапор Відділу.

У більшості відділів відбулися, спільно з СУМ, Тво-м кол. вояків УПА та ін. організаціями, вечори, присвячені пам’яті героя новочасної визвольної боротьби України — ген.-хор. Т. Чупринки-Шухевича.

„Вісник” був першим українським пресовим органом, який повідомив про масові страйки й повстання в советському концтаборі на Воркуті — за інформацією „Нью-Йорк Таймсу” з квітня 1955 року. Джон Нобл, автор інформації, американець із Дітройту, перейшов пекло на Воркуті й повідомив, що там „є сотні українців, які боролись за незалежність в армії Бандери під час Другої світової війни — проти наці і комунізму”. Автор згадує про спротив і страйки на Воркуті, де було „піднято революційний червоно-чорний прапор”.

З важливою статтею на сторінках „Вісника” виступив видатний мистець-маляр, філософ і політичний письменник д-р Михайло Кушнір — „Завдання національної культури”. Основна суть статті така: „Зберегти пульс народу в ритмі свідомої праці, удержувати національне „я” у вічному горінні, дати цьому „я” видиме для світу обличчя — ось завдання національної культури”. І далі: „Культура добра тоді, коли через повну людину витворює виразний суціль національної особовости, такий стрільчастий, що-

би прапор його національної культури було видно з висот європейської цивілізації”.

Із влучної і грімкої гармати бив по надщербленій національній і людській моралі д-р Дмитро Донцов. У „Віснику” ч. 8 з 1955 р., у статті „Знак ганьби”, він влучно зачитував славетне Франкове, що його, кліпаючи очима, „забувають” деякі землячки, як писав д-р Д. Донцов, за кордоном — „чи з Львівської, чи з Київської України”: „... У інших — ренегат, у нас — добряк, у інших скажуть просто, ясно так: Безхарактерний, — в нас лиш простодушний. Не стало стиду в нас! Ми в супокою упідлились, ще й горді підлотою” . . .

Тим часом, членство ООЧСУ розвивало й поширювало свою працю. На відзначення 1000-річчя Християнської України було, у співпраці з іншими Організаціями Українського Визвольного Фронту, з ініціативи Дітройту і Віндзору, проведено масову Зустріч громадянства. З прикрістю прийняли колишні вояки УПА вістку про створення другої організації вояків УПА (хоча Т-во кол. Вояків УПА існувало вже 5 років!). Та немов у відповідь тим силам, що ділили українську заокеанську спільноту, відділи ООЧСУ посилювали свою діяльність. Так, Відділ у Картереті, посвятивши прапор, відзначив 30 червня 1941 р. великим походом вулицями міста, з антикомуністичними гаслами. Відзначення тих роковин відбулися в різних містах Америки, а також вшанування пам'яті трагічно загинулих вождів Національної України — Симона Петлюри і Євгена Коновальця. В Нью-Йорку відбулася зустріч кол. учасників Визвольних Змагань із суміською молоддю, в якій брали участь сотн. Ю. Кононів, учасник Другого походу полк. Болбочана, про якого там була мова, проф. І. Юрченко, дир. Комарницький та ін. З ініціативи 2-го Відділу ООЧСУ в Нью-Йорку відбулось протестаційне віче з резолюціями, скерованими проти советських зазіхань на політичну свободу еміграції. Заходами Аллентавнського Відділу відбулось святкове відзначення 1000-річчя Християнської України. Відділи ООЧСУ й СУМА, як і щороку, успішно колядували на потреби Визвольного Фронту.

ВОСЬМИЙ З'ЇЗД ООЧСУ відбувся 26-27 лютого 1955 р. в Нью-Йорку. У президії головував проф. З. Саган, зі звітами виступав голова ГУ ООЧСУ проф. І. Вовчук та ін. члени Управи, доповідали інж. Є. Ляхович на тему „Індивідуальність особи і нації”, д-р П. Мірчук — „Проблема світогляду”, який наголосив на тому, що „тільки з ідеалістичним світоглядом нація може віднайти своє, пограбоване у неї, право відновити державність”. Го-

лова Головної Управи, після доповіді, звернув увагу делегатам З'їзду на потребу точного розчислення за журнал „Вісник”, бо лише тривка фінансова база може забезпечити його розвиток і поглиблення. Делегати вирішили скликати надалі такі з'їзди що два роки, щоб таким чином скоротити видатки фондів і часу, з умовою, що наступні з'їзди повинні бути підготовані якнайкраще.

У Резолюціях Восьмий З'їзд ООЧСУ виступив, між іншим, проти так зв. великопростірної концепції укладу світу з її політичною практикою — політикою співіснування з совєтською імперією ССРСР; рішуче відкинув „непередрішенство”, а у внутрішньоукраїнському житті — виступив проти спроб деяких груп „осягти зовнішньо-політичної роботи підпорядковувати вузько-груповим інтересам” чи „дробити спільноту”.

На цьому З'їзді було підкреслено необхідність здійснити „організаційне оформлення жіноцтва Організацій Визвольного Фронту”, яке виявляло бажання працювати самостійно — пліч-опліч із чоловіками і синами, в ім'я оборони Чотирьох Свобід України, для ще більшої ефективності праці й співпраці.

З'їзд закінчився молитвою та відспіванням Франкового „Не пора”.

ДЕВ'ЯТИЙ З'ІЗД

Широкий відгомін серед української спільноти за океаном і у всьому Вільному Світі мала подорож голови Українського Державного Правління з 1941 р. і президента АБН Ярослава Стецька до Національного Китаю, де він мав зустріч із президентом Чіанг Кай-Шеком. Та зустріч сприяла розголосі української проблеми в Азійській частині світу та зміцненню антибольшевицького фронту всіх поневолених народів. З радістю прийняли таку вістку члени ООЧСУ, але вона була відром зимної води на голови тих, хто далі бавився в „непередрішенство”. Членство ООЧСУ та ін. орг-цій Визвольного Фронту при кожній нагоді виступало проти „мандрівок” советських журналістів по американській території.

Членство ООЧСУ вислухало в 1956 р. цикл політичних лекцій, в яких роз'яснювались останні події в московській імперії СРСР. На місце зліквідованого Берія в ЦК КПСС прийшов Маленков, а по його усуненні — Хрущов. Він нібито мав „відсталінізувати” СРСР, і дійсно — за Хрущова випущено до одного мільйона в'язнів з червоних концтаборів. Та насправді це не була „добрість Москви”, як дехто вже схильний був уважати, тільки — переляк Москви перед можливістю ще більших антимосковських страйків і повстань, що мали місце в тих роках. ЦК КПСС навмисне випустив трохи „пари з політичного казана, щоб не зірвався”, боячись, що масові повстання в концтаборах, організовані в першу чергу українськими націоналістами-бандерівцями, можуть перекинутися й поза колючі дроти, до так зв. республік СРСР. Після паперової „реабілітації” деяких письменників в Україні незабаром прийшли нові нагинки, посилена індустріалізація і озброєння СРСР тривали далі, русифікація почала простягати свої спрутові щупальці в українське село... В імперії насправді не

було змін на краще, та їх і не може бути за диктатури єдиної комуністичної партії, а в національному аспекті — диктатури Росії в конгломератному національно ССРСР.

Головна Управа і масове членство ООЧСУ уважно слідкували за подіями в Україні і в Сх. Європі. Пригадаймо, що в червні 1953 р. в Східній Німеччині Москва брутально придавила антикомуністичне повстання робітників, а в 1956 р. — у Польщі, в Познані, де тисячі людей, добиваючись свободи і хліба, йшли на барикади під гаслом: „Геть росіян!” Ці події додавали сили й моральної снаги членству, витривалості у праці в ім'я Бога й України.

Сторіччя з часу народження великого Каменяря Івана Франка було масово відзначене всією спільнотою за океаном, але у відділах ООЧСУ були ще й окремі доповіді, вечори, концерти. Кілька тисяч осіб взяли участь у національній маніфестації на Оселі СУМА біля Елленвіл, де посаджено дуб Івана Франка, з доповідями виступали проф. І. Вовчук та ред. Б. Кравців, з чудовою інтерпретацією творів Івана Франка виступав видатний актор Євген Курило та ін. „Росіє! Де ти лиш поставиш стопи — повзе облуда, здирство, плач народу” . . . — писав великий Каменярь, пам'ять якого вшановували не лише українці, а й представники різних народів АБН у Америці та ін. країнах. Орг-ції ВФронту, у присутності представників Головної Управи ООЧСУ та мас громадянства, відбули величний поклін Іванові Франкові в Клівленді, де біля пам'ятника (виконання О. Архипенка) автора „Не пора” та „Мойсея” були покладені квіти, промовляв літературознавець проф. В. Радзикович, ред. В. Мазур і адв. Димер-Димкович від УНПомочі, ред. Рогатинський та ін.

Головна Управа ООЧСУ інформувала членство про постанови нових держав у світі, що звільнявся від решток колоніалізму. Так, після боротьби Алжиру, Тунісу й Марокко — в 1956 р. постала нова держава на Африканському континенті, Лівія. Створення чи відновлення колись самостійних держав вказувало на правильність ідеологічно-політичної настанови у праці ООЧСУ.

Одночасно, членство ООЧСУ не підтримувало творення нових і нових бльоків, комітетів тощо, включно з Паризьким Бльоком, про що звітував на зборах фракцій УНРади в Нью-Йорку д-р Витвицький. Членство ООЧСУ далі притримувалось у своїй праці принципу опертя на власні сили та об'єднання українських сил і закордонних друзів, а не розколювання їх на „бльоки”. Масове членство ООЧСУ, як і вся українська заокеанська спільнота, за виключенням невеликої і все маліючої групи комуністів, ви-

ступили з моральною підтримкою героям національно-визвольної боротьби в Мадярщині в 1956 р. Провід ЗЧ ОУН назвав ті революційні події в Мадярщині, коли повсталі маси народу скидали пам'ятники кривавому Сталінові та подібним, домагалися зі зброєю в руках свободи і незалежності від Москви, — „героїчним повстанням мадярського народу проти поневолення московським імперіялізмом, комуністичною системою і протинародним режимом”.

Тоді у відповідь на події в поневоленій Москвою частині Європи — у промисловому місті Лорейні, Ог., українські політичні емігранти-робітники створили в 1956 р. новий Відділ ООЧСУ, після виступів представників Головної Управи В. Боровика та д-ра О. Соколишина. Першу Управу очолив Григорій Пастернак.

На річній конференції голів та представників відділів, що відбулася в Ньюарку, Н.-Дж., зроблено підсумок діяльності, підкреслено важливе значення Народних Університетів при різних відділах ООЧСУ, винесено подяку ГУ за видання „Історії Русів” та ін. книжкові видання, вислухано доповіді: проф. М. Чировського — „Економічні чинники московського імперіялізму” та поета Євгена Маланюка — „Іван Франко — науковий і громадський діяч”, яку він, учасник Визвольних Змагань у ранзі сотника Армії УНР, закінчив цитатою із Франка: „Радше впадь, але не зрадь!”

Впродовж першого десятиріччя праці Організація Оборони Чотирьох Свобід України виконувала те, про що говорив 23 березня 1946 р. на основуючих зборах Відділу ООЧСУ в Ньюарку (ч. 1-ше) інж. Євген Ляхович: „Всебічна підтримка боротьби українського народу на рідних землях за Українську Соборну Самостійну Державу”.

ДЕВ'ЯТИЙ З'ЇЗД відбувся 9-10 березня 1957 р. в УНДомі при Другій авеню в Нью-Йорку. Після молитви, проведеної о. П. Гаюком і вшанування пам'яті Генерала Тараса Чупринки-Шухевича та померлих сл. п. Гетьманича Данила і проф. В. Щербаківського, 92 делегати і 200 гостей вислухали слово голови ГУ проф. І. Вовчука і генерального секретаря д-р В. Нестерчука, доповідав д-р С. Галамай. Організація виявила великий політичний динамізм, здисциплінованість членства, активність у внутрішньому українському житті спільноти й назовні, про що свідчили виступи деяких сенаторів і конгресменів в обороні прав України, праця з Комісією Керстена, деякі покращання в українських програмах „Голосу Америки” та „Свободи” (під тиском різних патріотичних орг-цій, у тому й ООЧСУ), частіші відгуки на українські події в американській пресі тощо.

**Президія 9-го З'їзду ООЧСУ в 1957 р.
в Українському Народному Домі в Нью-Йорку**

ООЧСУ не лише постійно видавала свій пресовий орган „Вісник”, а й чимало книжок, брошур, памфлетів різними мовами. Наладнана співпраця з УККА, президентом якого був тоді Д. Галичин, вийшла на користь усій спільноті, а співпраця з АБН, ПАБНА, підтримка ВАКЛ та ін. антикомуністичних світових організацій — були значним вкладом ООЧСУ в антиімперіалістичну боротьбу в світі.

Крім ділових справ З'їзду, відбулась вечірка, концерт; привітано видатного поета Євгена Маланюка з його 60-літтям.

Висліди праці й далші напрямні добре висвітлені в Резолюціях, схвалених делегатами цього ювілейного З'їзду діячів-патріотів:

Резолюції 9-го З'їзду ООЧСУ

„Підводячи підсумки 10-річної діяльності Організації, IX З'їзд ООЧСУ пересилає привіт Президентові ЗСА, Голові Уряду Держави, яка очолює боротьбу з московським большевизмом.

Вітаємо Ієрархів Українських Церков поза межами України і молимося за мучеників Українських Церков в Україні та просимо Всевишнього послати їм і всьому Народові Українському, що в умовах московсько-большевицької сатанії виявляє вірність Богові і українським національним ідеалам, здоров'я і успіхів.

Учасники ІХ З'їзду ООЧСУ, що головним своїм завданням ставить допомагати українському народові в його боротьбі за визволення, хилять голови перед героїзмом і мужністю неупокореного народу та його визвольно-політичними силами: ОУН—УПА—УГВР, що ведуть безкомпромісову боротьбу за Самостійну Соборну Українську Державу. Вітаємо Провід ЗЧ ОУН, який в тяжких умовах еміграційного життя несе прапор національної революції. З'їзд схиляє голови перед героями Мадярської національної революції, що стали до бою з московськими окупантами.

Вітаємо всі Українські Організації, їх Управи і членство, які за час нашої 10-річної праці з нами співпрацювали на громадсько-політичному полі.

Розділ І.

Проаналізувавши суспільно-політичну діяльність Головної Управи і Відділів ООЧСУ, ІХ З'їзд схвалив такі постанови:

1. Великопростірна концепція укладу світу з її політичною практикою співіснування з советською імперією не тільки не послабила світового напняття, зумовленого московсько-большевицькою агресією, а посилила напругу між московсько-комуністичним бльоком та американсько-європейським світом. Війна за Суєз і спір Ізраїлю з арабським світом у великій мірі є вислідом політики співіснування, користаючи з якої московська імперія веде наступ за підбиття народів Азії і Африки.

2. Відносини в країнах, що їх називають відсталими, позначились посиленням національно-визвольної боротьби проти залишків колоніалізму за унезалежнення з-під чужої опіки народів, які, пізнавши свої сили, стали до боротьби за державну незалежність.

3. Серед народів, поневолених Москвою, посилився змаг і боротьба проти советської імперії за самостійність, а в країнах другого окупаційного перстеня (сателіти) ця боротьба вилилась в національні революції і масові повстання проти московсько-большевицької окупації. Однак ці змагання не знайшли повного зрозуміння і підтримки керівників Західного Світу.

Акцію так званих приватних Американських Кіл ніяк не мо-

Делегати 9-го З'їзду ООЧСУ в 1957 р.
в Українському Народному Домі в Нью-Йорку

жна вважати піддержкою поневолених Москвою народів, але намаганням рятувати московську імперію назовні перед неминучим її розвалом.

4. В окупованій большевицького Росією Україні український націоналізм, протиставляючись імперській політиці окупанта, що в т. зв. політиці советизації переводить послідовну русифікаційну імперську політику, завдає йому дошкульних ударів, борячись за визволення України від комуністичного вандалізму.

5. Завдяки спротиву народів і боротьбі визвольних сил внутрі — імперські відносини в Советському Союзі позначилися за час між VIII і IX З'їздами ООЧСУ глибокою політичною та економічною кризою, шукаючи виходу з якої, большевизм пробує різними тактичними маневрами угамувати спротив і боротьбу народів, щоб втримати цілість імперії.

6. Недооцінка Вільним Світом визвольно-національних рухів (націоналізмів) в країнах Азії і Африки, трактування їх, як союзників комунізму і відповідно до того ставлення до них держав Заходу, об'легчувало советській імперії просування її впливів серед народів, які борються за державне життя проти залишків колоніалізму.

Недооцінка, а то й негування вільним світом і, зокрема, ЗСА національно-визвольного змагу і боротьби поневолених Росією

народів, не тільки не сприяли обороні свободи від комунізму, а улегчувала більшовикам утримати стан імперського посідання, які, замінивши московське гасло „визволення трūдящих” на „визволення народів, пригнічених Європою”, повели наступ на азійсько-африканські простори.

7. З'їзд відзначає, що ООЧСУ в своїй суспільно-політичній діяльності утримувала духовий зв'язок з національно-визвольними силами Українського народу, поборюючи спроби деяких українських політичних сил звести поцейбічну боротьбу за визволення України на манівці (великопростірної концепції), з достосуванням наших змагань до облудних тенденцій т. зв. сучасного світу, ворожих українській визвольній ідеї.

8. Стверджуючи, що власнопідметна політика, оперта на визвольну діяльність національно-визвольних сил, є єдиним гарантом державного визволення України, ІХ З'їзд відкидає, як шкідливі, для нашого визволення і свободи людини, всілякі підшепти „прогресистів” про можливість ступневого визволення через націонал-комунізм.

9. В зовнішньо-політичній роботі З'їзд схвалює кермуватись принципами власнопідметної, національної політики, зміцнюючи зв'язки з національними силами народів АБН; протиставитись і поборювати лукаві теорії і практику, що під гаслом всесвітнього братерства чи співжиття з сатанинськими силами комунізму, намагаються приспати вільного духа нації впорскуванням чужих ідей.

Розділ II.

1. Відзначаючи, що ООЧСУ за звітний період (1955-57), кермуєчись засадами національного єдиномислія, проробила поважну суспільно-політичну роботу серед української спільноти ЗСА, З'їзд одобрює суспільно-політичну діяльність Організації. Надалі ООЧСУ буде співдіяти з усіма конструктивними силами, поборюючи спроби виламу з національного фронту та спроби розвогнювати провінційно-територіяльні та релігійний антагонізми.

2. Обороняючи засади самостійницької політики, ООЧСУ в громадсько-політичній роботі буде протиставитися спробам дробити спільноту на штучні товариства і групки, щоб за їх допомогою творити антигромадську групову практику суспільного життя. Груповий паритет в суспільному житті Організація вважає нездоровим явищем. ООЧСУ обороняє органічну структуру національної громади, проїняту національною ідеєю. Праця для неї

має бути підставою життя, мірилом сили і вартости суспільно-політичних організацій.

3. Схвалюючи політичну лінію ООЧСУ в УККА, скеровану на зміцнення Української Централі в Америці та утримання УККА на незалежних самостійницьких позиціях, З'їзд висловлює домагання, щоб УККА приділив більше уваги справі розбудови і зміцнення національної культури, унормуванню українського шкільництва і підтримці Асоціації Незалежних Науковців.

4. Одобрюючи політичну лінію Організації на V Конгресі УККА, З'їзд відзначає, що неопублікування Екзекутивою УККА резолюцій Конгресу негативно відбилосся на поставі громадянства до Української Централі і послабило впливи до Народного Фонду.

5. Стверджуючи, що орган ООЧСУ „Вісник” обороняв і розвивав засади української самостійницької політики і державницької думки, З'їзд відмічає, що в місячникові недостатньо насвітлювалося життя громад і дільність Відділів у них. І тому З'їзд зобов'язує Відділи систематично, не менше одного разу на квартал, насвітлювати на сторінках журналу життя громад і діяльність Відділів. З'їзд рекомендує Відділам, на терені яких є англійська і національна преса (польська, російська, німецька і інша), регулярно стежити за дописами, в яких заторкується українська проблема, і звідомлення про це вміщувати на сторінках „Вісника”. Рекомендувати Відділам залучити до співпраці журналістичні сили, а зокрема студіюючу молодь.

6. Зобов'язати Редакцію журналу повніше і систематичніше насвітлювати на сторінках місячника відносини в окупованій Україні, посилити ідеологічно-світоглядний розділ журналу та розділ критики і літератури. Рекомендувати Відділам раз на рік, за пляном Редакції, улаштувати конференції читачів журналу.

7. Оцінюючи позитивно видавничу діяльність Головної Управи, З'їзд висловлює побажання, щоб поруч з політичними виданнями, приступити до видань художньої літератури.

8. З'їзд зобов'язує Управу Відділів посилити політично-виховну працю серед членства і громадянства. Визначаючи, що спроба організації УНУ при Відділах виправдала себе і дала позитивні наслідки, З'їзд зобов'язує Головну Управу усистематизувати теперішню працю УНУ, а Відділам у великих містах (Чикаго, Клівленд, Детройт, Рочестер, Боффало) організувати з осені УНУ.

Розділ III.

1. Проаналізувавши фінансово-господарську діяльність Головної Управи, З'їзд відмічає, що Головна Управа в співдії з Відділами домоглася стабільного стану з тендецією щорічного поліпшування фінансових спроможностей, хоч не всі Відділи виконували затвержені ними фінансові пляни.

2. Щоб уможливити виконання намічених плянів діяльності ООЧСУ, З'їзд зобов'язує Відділи суворо дотримуватись фінансових плянів і вчасно розчислятись за прийняті зобов'язання.

3. Ствердивши, що не всі Відділи виконали свої зобов'язання щодо передплати „Вісника” і кольпортажі та поширення кругу читачів і передплатників, З'їзд зобов'язує Управу Відділів протягом березня, квітня і травня домогтись, щоб всі члени стали передплатниками, приєднуючи крім цього по зможі якнайбільше нових передплатників з-поза ООЧСУ.

4. IX-й З'їзд зобов'язує ГУ ООЧСУ виконати ухвалу Конференцій Голів Відділів ООЧСУ — придбати разом з організаціями В. Ф. власний будинок. З'їзд закликає і зобов'язує Управу всіх Відділів і членство ООЧСУ фінансово допомогти ГУ у виконанні цього завдання”.

До керівничих органів ООЧСУ на наступні два роки були вибрані: голова проф. І. Вовчук, заступники проф. М. Чировський, інж. А. Гончарів, ген. секретар д-р В. Нестерчук, фін. Т. Качалуба, члени Управи — В. Боровик, ред. В. Давиденко, сотн. Ю. Кононів, М. Комарницький, М. Кормелюк, Л. Кокодинський, М. Дужий, п-і Дарія Степаняк, проф. З. Саган, маестро М. Черешньовський; Контрольна Комісія: голова ред. В. Качмар, мгр. І. Винник, д-р О. Соколишин, Г. Дудка, Б. Казанівський; Товариський Суд — голова мгр. Є. Лозинський, М. Ганушевський, мгр. І. Базарко, І. Подригуля, В. Хома.

Новообрана ГУправа вирішила влаштувати в Торонті, спільно з Лігою Визволення України, Зустріч українців Америки і Канади в 300-ту річницю смерті гетьмана Богдана Хмельницького, влаштувати силами ООЧСУ національні маніфестації та ін.

ДЕСЯТИЙ З'ЇЗД

У 1958 р. Головна Управа ООЧСУ й відділи багато уваги присвятили відзначенню 25-ї річниці штучно викликаного Московою голоду в Україні. Проведено прилюдні маніфестації вулицями різних міст, видано летючки англійською мовою, пропам'ятні значки; окремі члени ООЧСУ, уродженці Наддніпрянщини, розповідали на сходинах відділів про намагання Москви голодом завдати рішучого удару Україні.

Значним успіхом було те, що заходами УККА, ООЧСУ й ін. установ дедалі, то більше посадників міст і губернаторів стейтів почали проголошувати 22 Січня Українським Днем, або Днем Української Державности, з вивішуванням українського прапора та зверненнями до населення. У січні 1958 р. з тієї нагоди президент Д. Айзенгавер надіслав листа-поздоровлення до президента УККА проф. д-ра Л. Добрянського, а в обох палатах Конгресу були проведені молитви за волю України. Членство ООЧСУ всюди брало активну участь у проголошуванні державних свят Національної України. „Вісник” з лютого 1958 р. писав з тієї нагоди: „Лід пролаmano! Не вільно переоцінювати цього, але не можна й не помічати”. Журнал нотував певну позитивну зміну в політичному думанні деяких державних мужів Америки.

З ініціативи ООЧСУ і ОДВУ в березні відбулось у Нью-Йорку політичне віче, учасники якого засудили наклепницький фільм, показаний французькою телевізією — скерований проти Головного Отамана Симона Петлюри („До вашої душі і сумління”, фільм за п'есою Кльода Бармі). Членство ООЧСУ щиро привітало Конференцію в Мехіко, з участю делегатів від 65 націй, де АБН репрезентував його голова Ярослав Стецько, а від ООЧСУ — ред. І. Білинський, д-р Нестор Процик — від ПАБНА, В. Безхлібник — від АБН у Канаді та ін. Конфереція підготувала ґрунт для скли-

кання Світового Антикомуністичного Конгресу й мала широкий відгомін у світовій пресі. Голова ГУ ООЧСУ проф. Іван Вовчук назвав ту Конференцію новим етапом у антимосковських змаганнях, підкреслюючи таке її рішення: „Тому, що міжнародний комунізм є інструментом російського імперіялізму, боротьба проти міжнародного комунізму є рівночасно боротьбою проти російського імперіялізму”.

З нагоди велелюдної, багатотисячної маніфестації, скликаної УВФронтом на Оселі СУМА в 25-річчя голодової облоги України Москвою, надійшли багато листів, привітів, висловів підтримки й заохоти до дальшої боротьби — від сенаторів і конгресменів. Член Конгресу ЗСА п-і Флоренс П. Дваєр, наприклад, писала: „Українська нація символізує дух спротиву та любов до свободи”.

З почуттям смутку члени ООЧСУ й ін. Організацій Визвольного Фронту та все патріотичне громадянство зустріли вістку про смерть сл. п. Джона Стюарта, голови Шотландської Ліги для Європейської Свободи, видатного прихильника АБН і Національної України (1958 р., біля Едінбургу.).

Уважливо й цікаво редагований пресовий орган ООЧСУ — місячник „Вісник”, поміщуючи час до часу інформації з діяльності відділів, публікував статті-огляди проф. І. Вовчука, ред. І. Білинського, наукові праці проф. Б. Крупницького, проф. В. Січинського, проф. С. Килимника, проф. В. Радзиковича, проникливі, з історичними екскурсами, нотатки Євгена Маланюка, статті проф. Степана Ленкавського, проф. Ол. Оглоблина й багатьох інших, а з поетів і письменників — твори Є. Маланюка, О. Стефановича, Л. Мосендза, Ю. Клена, М. Ситника, Л. Полтави, Ф. Одрача, Ікера, В. Лесича, М. Щербака, П. Кізика та багатьох інших. Журнал проявляв особливу увагу до проблем української національної культури, містячи статті д-ра Михайла Кушніра, Миколи Бутовича й ін. Періодично публікувались пробоєві, темпераментні статті д-ра Дмитра Донцова, що були не раз об'єктом вивчення членами ООЧСУ, обговорювались на лекціях Народного Університету. Звичайно, з боку деяких опортуністично настроєних елементів, зокрема лівого напрямку, вони викликали спроби заперечень, але на полеміку з Донцовом у них не було сили. Між ін., д-р Д. Донцов умів полемізувати з В. Леніном, а у „Віснику” ч. 12 з 1958 р. були поміщені уривки з листів до нього від тодішнього журналіста Симона Петлюри, редактора „Української жині”, який, між ін., писав: „Закличу Вас редактором спеціально створеного для Вас журналу”... „Вісник” жваво відгукувався на культурні явища й події за океаном: на прем'єру фільму для

свобода” (авторства ОУВФронту). Проф. І. Вовчук та ін. скла-дали зізнання в Комісії Протиамериканської Діяльності про по-літику Хрущова на Україні від Другої світової війни.

Без трагізму, але з глибоким сумом прийняло членство ОО-ЧСУ болочу вістку про смерть сл. п. Провідника Революційної ОУН Степана Бандери з руки московського счритовбивці, що сталася 15 жовтня 1959 р. в Мюнхені. Смерть не спинила життя ідей Провідника, бо, як висловився Микола Щербак у вірші „15 жовтня 1959”:

„... І смерті непокірний зроду,
Але в пориві до мети,
Він долу падає по сходах,
Щоб вгору до вершин зійти!”

„Ворог шаліє — зміцнім змаг!” — з таким закликком звер-нулась Головна Управа ООЧСУ до свого членства і всієї україн-ської спільноти у ті важкі дні.

По всіх відділах ООЧСУ відбулись сходи, зустрічі, допові-ді. Фізична смерть сл. п. Провідника Степана Бандери була новою мобілізацією, обернулася проти Москви та зміцнила Визвольні Змагання за Державну Україну.

ДЕСЯТИЙ З'ЇЗД ООЧСУ відбувся 7 і 8 лютого 1959 р., вперше у власному будинку Визвольного Фронту при 10-й вулиці, напро-ти гарного парку. Участь взяли понад 80 делегатів і багато гос-тей, так що зала на 250 осіб заледве вмістила всіх бажаючих бу-ти на З'їзді, а на доповіді Євгена Маланюка люди стояли і в ко-ридорі.

З'їзд відбувся, як і попередні, за усталеною вже роками схе-мою, зі звітуванням, обговоренням звітів, уділенням абсолюторії уступаючій Головній Управі.

Посилаючись на кілька творів поетів, письменників України і культурних діячів, що виступали в оброні національної культу-ри і мови, проф. І. Вовчук ствердив у промові, що, на його думку, еміграція, багато говорячи про визволення, „не дооцінює в Укра-їні зовні непомітної мобілізації протиімперських сил, які в слуш-ний момент скажуть своє слово в національній революції” („Віс-ник”, ч. 2 з 1959 р.).

Про працю відділів звітував орг. реф. В. Боровик, про даль-ше плянування праці говорив ген. секретар д-р В. Нестерчук, про фінансовий, назагал задовільний, стан звітував фін. референт Т. Качалуба. Дискусія над звітами допомогла ще краще налаго-дити різні справи. Учасники З'їзду, вислухавши блискучу допо-

відь Євгена Маланюка „До проблем малоросіяництва”, запропонували видати її окремою брошурою.

Нова Головна Управа ООЧСУ: голова проф. І. Вовчук, заступники проф. М. Чировський і Т. Качалуба, ген. секретар д-р В. Нестерчук; члени Управи: В. Боровик, д-р І. Подригуля, ред. В. Давиденко, маестро М. Черешньовський, М. Кормелюк, В. Костик, сотн. Ю. Кононів, М. Зацухний; Контрольна Комісія: голова І. Винник, А. Гончарів, М. Дужий, Б. Казанівський, д-р О. Соколишин; Організаційний Суд: голова мгр. Є. Лозинський, мгр. І. Базарко, Л. Кокодинський, В. Пришляк, В. Луцейко.

В основу Резолюцій Десятого З'їзду лягло наступне схвалення: „ООЧСУ в зовнішньо-політичній роботі має керуватись принципами власно-підметної національної політики, всебічно підтримуючи зв'язки з національними силами АБН, поборюючи облудні і шкідливі теорії співжиття з комуністичною сатанією”. На внутрішньому відтинку З'їзд, підтримуючи працю УККА на всеукраїнській базі, виступив проти „чолових діячів з табору Національної Ради, які своїми виступами на другому Святі Державности, організованому людьми, що виломилися з системи УККА, підтримали антисуспільні прояви в житті української спільноти”. Десятий З'їзд виніс багато позитивних рішень: видати монографію про гетьмана Івана Мазепу, відзначити гідно Рік Гетьмана Івана Мазепи і 300-річчя перемоги української зброї над московською під Конотопом, привітав рішення СУСТА про створення Української катедри при одному з американських університетів та ін.

Смерть Провідника Революційної ОУН Степана Бандери ще міцніше згуртувала членство ООЧСУ та маси симпатиків ООЧСУ, переважно українських селян із різних сторін України й національно-свідоме робітництво та інтелігенцію, під прапором, на якому виразно схрещувались синьо-жовтий і червоно-чорний кольори свободи і державности України.

ОДИНАДЦЯТИЙ З'ЇЗД

1960-й рік позначився в діяльності ООЧСУ особливо великою і плідною активністю.

Заснований ще в 1953 р. при Головній Управі ООЧСУ, у співпраці з ГУ СУМА, Український Народний Університет у Нью-Йорку та його філії в кількох ін. містах країни міг уже похвалитися значними осягами: сотні лекцій фахових доповідачів з різних ділянок життя прослухали й обговорювали члени обох організацій, підвищуючи свої знання, поширюючи кругозір, пізнаючи краще власну і світову історію та історію визвольних змагань українського й ін. народів. Там, де були українські наукові сили, там діяли філії УНУ, крім Нью-Йорку — в Ньюарку, Філядельфії, Дітроїті, Трентоні, Чикаго. Для прикладу, в Нью-Йорку у 1953-54 рр. відбулось в УНУ 16 викладів, а в наступних роках кількість їх хиталась між 10-15. В 1959-60 рр. лекції читали: видатний співак-соліст М. Мінський — „З бандурою по Європі”, проф. А. Москаленко — „Історичний ґрунт культу гетьмана Мазепи”, козацький отаман Г. Білий — „Боротьба козаків за державність”, д-р С. Галамай мав огляд поточних політичних подій, о. д-р Сабол, ЧСВВ — доповідав про боротьбу Закарпаття за самостійність.

Дві братні організації: ООЧСУ в Америці й ЛВУ в Канаді, звернулись, за підписами проф. І. Вовчука і д-ра Р. Малащука, із закликом до українців у діяспорі, щоб вони надсилали дані про жертви московського большевизму в різних роках і в усіх сторонах України, для документації злочинів окупанта проти нації і людини.

ГУ ООЧСУ розіслала всім відділам вказівку, з нагоди підготовлюваного в ЗСА перепису населення, що українці в рубриках Р8, Р9 та ін. переписних листів повинні подавати своє національне ім'я — жодної „Росії”, „Австрії” і т. п.

Журнал „Вісник” за редакцією проф. І. Вовчука, публікуючи огляди поточних подій в Україні і світі, програмові статті видатних діячів УВФронту, час до часу — інформації з життя відділів ООЧСУ, чимало уваги надавав проблемам української літератури, культури, мистецтва як на Батьківщині, так і за океаном. Статті, поезії, нариси, спогади таких авторів, як Євген Маланюк, д-р Михайло Кушнір, Ст. Килимник, д-р Богдан Стебельський, ред. Вячеслав Давиденко, Вадим Лесич, Богдан Кравців, Ольга Лубська, А. Височенко, ред. Дмитро Бучинський, В. Косаренко-Косаревич, д-р Петро Мірчук, О. Орликовський, Михайло Островерха, ген.-полк. П. Шандрук, д-р Анатоль Бедрій, Петро Кізко, д-р Ол. Соколишин, д-р Вол. Нестерчук, Юрій Тис-Крохмалюк та ін., а передусім — ідеологічно-програмові праці д-ра Дмитра Донцова, викликали зацікавлення у читачів, формували їхню думку, поширювали знання, допомагали розв’язувати різні проблеми. „Вісник” на продовження публікував у перекладі важливу філософську працю еспанського мислителя Хозе Ортеґи і Гассета „Бунт мас”. У зв’язку з дедалі, то більшим тиском офіційно-державної русифікаційної політики Москви в Україні Леонід Полтава на сторінках „Вісника” з серпня 1960 р. закликав керівні українські установи „Проголосити 1961-й рік — Роком Української Культури” (щоб дати з-за океану активну підтримку Шестидесятникам в окупованій Україні).

З вересня 1960 р., по уступленні проф. І. Вовчука з головства ООЧСУ, „Вісник” редагувала колегія редакторів.

У всіх відділах ООЧСУ, як і в споріднених організаціях, 1960-й рік пройшов під знаком глибокої жалоби з приводу першої річниці трагічної фізичної смерті Провідника ОУН сл. п. Степана Бандери. У ч. 10 „Вісника”, прикрашеному погруддям Провідника (виконання Михайла Черешньовського) було опубліковане „Звернення Проводу ЗЧ ОУН” до друзів-націоналістів. У „Зверненні” наведено такі слова Провідника, що їх глибоко до розуму й серця взяло масове членство ООЧСУ, серед якого були люди різних поглядів, віровизнань, місця походження тощо:

„На Батьківщині український народ живе серед страшних умов ворожого терору і злиднів, велика частина твоїх найближчих — на засланні. Твої друзі ведуть революційну боротьбу, в найважчих умовах, аж до повного вичерпання, до загибелі. А ти... Як живеш, що ти робиш, що віддаєш, чим жертвуєш, щоб їм допомогти?”

ООЧСУ поширювала видавничу діяльність. Найбільш важливою публікацією в ті роки була велика монографія-розвідка проф.

МІР. ЄВГЕН ЛОЗИНСЬКИЙ
Голова ООЧСУ: 1961 — 1965

О. Оглоблина „Гетьман Іван Мазепа та його доба”. На Міжнародному Конгресі Істориків у Стокгольмі, у Швеції, такі й подібні видання ООЧСУ звертали особливу увагу багатьох учасників. Названу працю проф. О. Оглоблина, а також „Іллюстріссімус Домінус Мазепа” Євгена Маланюка та ін. видання було розіслано до наукових установ і культурних центрів та окремих діячів. Листи-подяки зліталися, як добрі вісники пробудження зацікавлення українською проблемою серед різних народів світу. Лише в 1960 р. ГУ ООЧСУ одержала такі листи з Лювену, Бельгія, з Державної Бібліотеки в Мадриді, з Кембріджського університету і Гарвардського коледжу в Кембріджі, зі Школи Живих Мов у Парижі, з Відня і т. д. З Державної Бібліотеки Австралії у Канберрі надійшов лист із ствердженням, що публікації ООЧСУ є „дуже вартісним джерелом інформації”.

ГУ ООЧСУ, на спілку з Українським Видавництвом у Мюнхені, підписала умову з видатним істориком проф. Н. Полонською-Василенко про книжкове видання її праці „Історія України”; заплановано видати „Акти української державности” проф. О. Оглоблина, видано для потреб членства ООЧСУ мистецькі картки

Миколи Бутовича та ін. У 1961 р. минало 20-річчя з часу проголошення Державного Акту відновлення Української Держави у червні 1941 р. у Львові. Для відзначення тієї дати ГУ ООЧСУ та ГУ ЛВУ у Канаді вирішили спільно видати великий документальний збірник, а також гідно відзначити ту дату масовими маніфестаціями, зборами, викладами тощо, що й було здійснено в 1961 р.

У кінці 1960 р. чимало відділів ООЧСУ урочисто відзначили перше 10-ліття праці, зокрема в Пассейку, Джерзі Ситі, Бінггемтоні, Пітсбургу, де свято відбулося в тісній співдружбі з працівниками Головної Канцелярії братського забезпеченого союзу Українська Народна Поміч, що дедалі, то тісніше налагоджував співпрацю з УВФронтом, вважаючи, що економіка, політика і культура — нерозривне ціле (доповідали В. Шабатура, П. Германський, П. Годованець, ред. В. Мазур та ін.).

У 90-річчя з часу народження великої поетеси Лесі Українки, яка дала європейській поезії неперевершені шедеври і кинула гасло „Хай гине цар!”, у кількох відділах ООЧСУ відбулись відповідні літературні вечори, а „Вісник” з лютого 1961 р. помістив велику фоторепродукцію чудового пам'ятника геніяльній поетесі, проєкту маєстра М. Черешньовського (для Клівленду). З нагоди 100-річчя з часу смерті Кобзаря, на сторінках „Вісника” писав д-р П. Мірчук про „Заповіт двох Тарасів” — Тараса Шевченка і Тараса Чупринки, першого як того, хто був апостолом революційно-визвольної ідеї, а другого — апостола Чину. На всегромадських святкуваннях і в відділах ООЧСУ підкреслювалась дальша актуальність творчості поета-революціонера Тараса Шевченка. Цим річницям присвячували увагу лектори УНУніверситету в різних містах. У Чикаго в УНУ-ті виступали з відчитами в тих роках: д-р М. Біда, ред. Л. Рихтицький, проф. Б. Рубчак, мгр. А. Стецюк, д-р І. Муха, д-р Катерина Кохно, з оглядами політичних подій — мгр. Уляна Целевич. Відділи ООЧСУ співпрацювали з Комітетом Пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашингтоні, під керівництвом д-ра Романа Смаль-Стоцького, а масове членство ООЧСУ й ін. організацій Визвольного Фронту щедро жертвувало на здвигнення пам'ятника полум'яному Кобзареві в американській столиці та взагалі гідно відзначило 100-річчя з часу безсмертя геніяльного поета України. Членом Президії Комітету Пам'ятника Тарасові Шевченкові був ред. Ігнат Білинський.

Високо оцінив зміст і напрямок „Вісника” Почесний Голова ООЧСУ інж. Є. Ляхович, пишучи в числі з квітня 1961 р.: „Останнє число „Вісника” перечитав уважно і зазнав від нього приємного почуття свіжості й побудження волі до праці”. В наступно-

му числі він помістив важливу статтю „Опозиція чи боротьба з Москвою”, а Василь Косаренко-Косаревич опублікував у числі з травня статтю „Боротьба чи братання з москалями”, — виступаючи проти політики так зв. коєкзистенції з комуністичними убивниками. Такі й подібні статті були важливими в загальногромадському житті українців за океаном.

Членство ООЧСУ та ін. споріднених організацій, з участю багатьох прихильників, по всій країні масово відзначило 20-річчя з часу Державного Акту 30 червня у Львові. Промовці на сходинах, зборах і вічах підкреслювали, що той Акт з волі Революційної ОУН, підтриманий обома історичними українськими Церквами, — є одночасно і прогнозом і дороговказом на майбутнє. Промовці ставили за приклад невгнутости й чистоти характеру революціонера-націоналіста сл. п. Провідника Степана Бандеру та Голову Державного Правління Ярослава Стецька, які вибрали фашистівський концтабір, але не відкликали Акту, хоча того вимагав Берлін.

Як журнал „Вісник”, так і окремі лектори, виступаючи на форумі Українського Народного Університету в різних містах, нотували прізвища й заяви втікачів-українців із совєтського раю (д-р Ключко, інж. Середа, інж.-атомовик із Києва Олексій Голуб, який вибрав свободу у жовтні 1961 р.), вияви незалежної української національної думки в творах кращих молодих поетів в окупованій Україні, важливіші праці закордонних авторів про Українську Повстанську Армію, зокрема працю аргентинського військового історика і дослідника Мартінеза Кодо „Повстанська боротьба в Україні”, що вийшла еспанською мовою в Буенос-Айресі, з численними фотодокументами.

ОДИНАДЦЯТИЙ З'їзд ООЧСУ відбувся в 1961 р. в Нью-Йорку, в домі при 10-й вулиці, де делегатів і гостей заледве змогла вмістити зала. З'їзд, як відмічали промовці, відбувався в особливо напруженій міжнародній політичній атмосфері. До голосу почали приходити нові держави в Африці, загострювалась „холодна війна”, а ідеологічна — набирала гльобальних розмірів; на внутрішньому відтинку українська спільнота готувалась до скликання першого Світового Конгресу Вільних Українців, масово відзначала Шевченківський Рік.

З'їзд пройшов із успіхом. Керуючись гаслом „Хай пропадуть наші імена, але хай цвіте й могутніє Україна!” — ні у „Віснику”, ні в ін. пресі на початках не було названо персонального складу новообраної Головної Управи та головного редактора „Вісника”, що його далі редагувала колегія. У „Віснику” з березня 1961 р.

згадувалось, що „ в складі Головної Управи й інших органів маємо бувшого довголітнього голову ООЧСУ, колишнього орг. керівника ЦПУЕ, голову організації політв'язнів, визначних педагогів, авторів . . .” І далі: „У відміну від попереднього стилно роботи . . . — тепер всі члени Управи сумлінно виконують свої завдання і в терені це буде швидко відчутно”.

У Резолюціях З'їзд нап'ятнував людоненависницьку Москву, як убивцю сл. п. Провідника ОУН Степана Бандери, смерть якого лише зміцнила лави українських націоналістів у світі; остеріг Уряд Америки перед посиленою московською пропагандою так зв. мирного співіснування в той час, „коли Москва далі потаємно збрійється і готується до остаточного збрійного наступу на вільний світ”; закликав членство ООЧСУ посилити активність, „спрямовану проти шкідливої пропаганди мирного співіснування — за поділ московської імперії на національні незалежні держави”.

Головою Головної Управи ООЧСУ був обраний довголітній суспільно-громадський діяч мгр. Євген Лозинський.

ДВНАДЦЯТИЙ З'ЇЗД

Організація Оборони Чотирьох Свобід України під керівництвом новообраного голови Головної Управи мгр. Євгена Лозинського на засіданні 24 лютого 1961 р. з приємністю констатувала даліше зростання Організації на 5 нових відділів: у Лос-Анджелесі, Палатайні, Ілл., Омага, Небр., Нью-Бронсвік та в Байоні, у стейті Нью-Джерзі.

Новообрана Головна Управа уконституювалася в такому складі: голова мгр Є. Лозинський, заступник ред. І. Білинський, другий заступник дир. Т. Качалуба, секретар д-р С. Галамай, фінансовий референт мгр. І. Винник, який спільно з мгр. І. Базарком відповідав за внутрішнє діловодство; референт у справах культури — д-р М. Кушнір у співпраці з д-ром О. Соколишином (бібліотека).

Редакційна Колегія „Вісника”: ред. І. Білинський, д-р С. Галамай, мгр. І. Базарко, д-р П. Мірчук та д-р Б. Романенчук.

Членство ООЧСУ, як і в минулих роках, масово жертвувало на збірку на різні народні цілі: на Дім Визвольного Фронту в Нью-Йорку, на Фонд допомоги родині сл. п. Степана Бандери, на Фонд АБН, на Пресфонд журналу „Вісник”, на Пам'ятник Тарасові Шевченкові у Вашингтоні, на Коляду для Визвольного Фронту та ін.

У квітні 1961 р. головні управи ООЧСУ та Ліги Визволення України мали в Боффало нараду працівників української культури, на якій прочитано 13 доповідей та були винесені різні постанови, скеровані на зміцнення української спільноти і національної культури в обличчі підступних московських намагань поширити комуністичні впливи закордоном.

Членство ООЧСУ з увагою читало і в деяких відділах обговорювало державно-самостійницькі, гострополітичні статті д-ра Дмитра Донцова, зокрема його працю „За який провід”: „Не бу-

де Барабаш Хмельницьким, ні Кочубей Мазепою”, — вчив ідеолог українського націоналізму, вказуючи, що провідниками можуть бути люди „шляхетні, мудрі і відважні”.

На осінній нараді голів відділів ООЧСУ голова Управи мгр. Є. Лозинський вказав на потребу тіснішої співпраці з АБН і ПАБ-НА, на потребу вишколу й підвищення політичних знань і свідомости членів, поінформував про видавничі справи та ін. Доповідали: д-р М. Кушнір на тему національної культури, мгр. Є. Гановський — про вишкіл членства СУМ, ред. І. Білинський нап’ятував вислів держ. секретаря Діна Раска про Україну, як „Пенсильвенію” та повідомив про відповідні заходи ООЧСУ для виправлення такої дезінформації. Д-р П. Мірчук остерігав не так членство ООЧСУ, як загаль українців у Америці перед підступно-сентиментальними московськими „рушничками”, з допомогою яких ворог хотів би аполітизувати українську політичну еміграцію, особливо молодь. Значне місце в нарадах було відведене викриттю вбивці сл. п. Провідника Степана Бандери (признання на суді Сташинського), зокрема тому, що „деякі несовісні органи українською мовою мали лице писати або непристойно, або тенденційно” на цю тему. Інж. А. Гончарів остерігав деяких членів ООЧСУ, що бути членом Організації не означає лише платити членські вкладки: треба постійної праці, підвищення самоосвіти та ін. Учасники наради стверджували, що зовнішня нібито „лібералізація” в СССР викликана насправді поганим станом господарства в СССР та є вислідом зростаючого протиперського тиску неросійських народів.

У середовищі націоналістів знайшлося кілька одиниць, які відійшли від ООЧСУ і взагалі від активної праці. Такі траплялися й у 1917-20 рр. Про таких писав д-р Дмитро Донцов: „Це були люди, що взяли за їм „несродне діло”, до якого не лежало їх серце. Пост фактум, самі вони признавалися, що не „вихолощеним українським марксистам” було братися за чуже їх психіці діло революційного національно-державного будівництва. Самі признавалися, що їм, які „вийшли з селянських мас, бракувало вміння розглядати поодинокі події з якоїсь ширшої перспективи”, бо „урвався зв’язок” між їх духом і духом нашого проводу князівської й козацької доби” . . .*)

Ред. Ігнат Білинський у статті „На манівцях сучасної амери-

*) Д-р Д. Донцов — „Причина невдачі національного зриву 1918 р.”, „Вісник”, ч. I. з 1962 р.

канської політики” на сторінках „Вісника” виступив проти політики так зв. коекзистенції з московсько-большевицьким ворогом України і людства, і ця стаття знайшла широкий відгук серед українців поза межами України. У зв’язку з намаганням деяких, щоправда, невеликих груп у Америці пристосовуватись до політики „коекзистенції”, д-р М. Кушнір остерігав у „Віснику” з травня 1962 р., що „вже саме перебування на еміграції є політичною дією...”, стверджував великий вплив еміграції на далеку Батьківщину та що „ідеологічна боротьба тепер ведеться на кожній точці земної кулі”.

Майже всі з понад 30 відділів ООЧСУ в ЗСА провели збори й маніфестації проти злочинів Москви та облудної політики Державного Департаменту, що дедалі, то більше поступався перед московським тиском, а перед тим фактично сприяв захопленню Куби комуністом Кастром. Минуле і сучасне України було й далі в центрі уваги членства ООЧСУ та його праці. Вона виявлялась не лише у сходинах, зборах, відзначуваннях свят, а й у відвідинах курсу Українського Народного Університету при ООЧСУ, у влаштуваннях різних виставок і показів, „Свята книжки” (у Філадельфії), жертвенності на Пам’ятник Героям, що його за проєктом скульптора-упівця маестра М. Черешньовського мали відкрити на Оселі СУМА біля Елленвіл у липні 1962 р., під час маніфестації з нагоди 20-річчя постанови героїчної УПА. З тієї нагоди у „Віснику” були поміщені фотодокументи про УПА, світлина мистця Михайла Черешньовського, автора проєкту величного пам’ятника (архітект І. Заяць), репортажі. Тисячі людей взяли також участь у маніфестації українців Америки й Канади, що відбувається за традицією щороку, і в 1962 р. мала місце в Клівленді. Як і в минулих роках, так і в 1962 р. на таких масових українських політичних маніфестаціях виступали не лише українські діячі, а й окремі сенатори і конгресмени — прихильники Поневолених Націй.

Члени ООЧСУ, батьки, що мали дітей і молодь в лавах Спільки Української Молоді, привітали нове видання — ілюстрований журнал-місячник ЦУ СУМ „Крилаті” та підтримали його передплатами й пожертвами на пресовий фонд (перший редактор „Крилатих” — письменник Л. Полтава). Журнал „Вісник” привітав появу журналу „Крилаті”, як свого молодшого побратима.

У виданні ООЧСУ і ЛВУ в Канаді вийшла книжка д-ра Петра Мірчука під заг. „Степан Бандера — символ революційної безкомпромісовості” (160 стор.), що була першою спробою біографії та огляду дій видатного націоналіста-революціонера, незабутнього Провідника ОУН, а одночасно й сторією націоналістичного Руху.

Хоча українські національні діячі не могли безпосередньо впливати на хід політичних подій чи спосіб думання окремих урядів на Заході, все таки вони певною мірою впливали на формування політичної думки. Згадаймо тут численні виступи президента ЦК АБН і Європейської Ради Свободи, ЕРС, Голови Українського Державного Правління з 1941 р. Ярослава Стецька на нарадах АПАКЛ, ВАКЛ, конференціях АБН та ЕРС, у Вашингтоні, редактора різномовних видань АБН мгр. Слави Стецько. Політична „погода” також почала потроху прояснюватись, що додавало сили й енергії масовому членству ООЧСУ в поточній праці. Західні сили відкинули намагання Москви „пригорнути” до себе й Західній вільний Берлін; Хрущов на вимогу президента Кеннеді мусів відкликати своє військо й ракети з Куби; між червоною Москвою і червоним Китаєм назрівав конфлікт, а в Західній Європі набирала сили Спільний Економічний Ринок, що зміцнювало сили світу свободи. В самій Америці зросло зацікавлення українською проблемою у висліді часто назовні невидної, муравлиної праці членів Організацій Українського Визвольного Фронту, в тому й ООЧСУ, та внаслідок політичного процесу в Карльсруте над убивцею Б. Сташинським, де було доказано злочинну роль советського уряду у вбивстві сл. п. С. Бандери і д-ра Ребета; у висліді масового відзначування 20-річчя з часу створення УПА, друку з рамени ООЧСУ, УККА та ін. англomовних публікацій про змагання України проти комуністичної тиранії — за власну народну Державу. Обсерватор ГУ ООЧСУ при ООН використав кожную нагоду для поширення правдивої інформації про Україну, інші поневолені народи в ССРСР та країни-сателіти.

За таких обставин відбувся в Нью-Йорку 12-й З'їзд ООЧСУ 2 і 3 березня 1963 р., в присутності 87 делегатів та багатьох гостей. На доповіді д-ра Дмитра Донцова було 600 осіб. На зустріч-бенкеті з програмовою промовою виступав прем'єр п. Ярослав Стецько, який закликав до ідейної мсбілізації — проти політики непередрішенства, як серед української спільноти, так і в глобальному масштабі, в боротьбі проти комуно-московського ворога. До речі, д-р Д. Донцов також говорив проти небезпеки новітнього „зміновіховства” — за національне „Вірую”.

Про згуртованість та ідейну єдність членства ООЧСУ свідчить, зі звіту різних доповідачів, хоча б такий факт, що у зв'язку з процесом Сташинського тільки в одному дні по всій Америці відбулись у 34 містах протестаційні віча, скликані членством ООЧСУ та ін. спорідненими організаціями. Як вислови признання і пошани для членства ООЧСУ, прозвучали на З'їзді численні привіти,

у тому від Архиепископа Кир Івана Бучка з Риму, від Проводу ЗЧ ОУН, від Екселенцій: Кир Йосифа Шмондюка, Кир Ярослава Габра та від діячів різних установ. „Боротьба проти російської тиранії!” — такий був головний клич масового членства ООЧСУ на цьому З'їзді, що пройшов ділово, цікаво і творчо.

У Резолюціях підкреслено, що „Український народ — один, але завдання його і еміграції, як його частини — різні. Еміграцію зобов'язує політичний максималізм”.

Делегати З'їзду затаврували окремих українських „реалітетників-мінімалістів”, привітали нескорений рідний народ в Україні, підтримали проєкт конгресмена Д. Флада створити при Конгресі Постійну Комісію для справ поневолених народів. З'їзд звернув увагу Вселенському Соборові в Римі на те, що в Заклику отців Собору до людства не згадано про переслідувану УКЦеркву в Україні, ні про Митрополита Йосифа Сліпого, який тоді перебував у советському концтаборі, а також З'їзд виступив проти спроби Риму називати українців давно відмерлим терміном „рутені”. Делегати висловились за тісною співпрацею з УККА.

На З'їзді в Нью-Йорку перебував през. АБН Ярослав Стецько, який, крім виступу на З'їзді, відбув інформаційні розмови з амбасадорами при ОН: Національного Китаю, Канади, Австралії, Японії, амбасадорами-обсерваторами Німеччини і Японії, амбасадором ЗСА до ОН Адлаєм Стівенсоном та ін.

З'їзд переобрав Головну Управу під проводом мгр-а Є. Лозинського.

ТРИНАДЦЯТИЙ З'ІЗД

Так зв. „відлига” за Хрущова закінчувалась дуже швидко новим московським „здобутком” — сталінського типу пургою. В Україні знову почали переслідувати письменників та окремих громадян, збільшився натиск на вірних різних Церков, Москва почала вимагати від нещасних колгоспників збільшення „норм” виробітку та посилила загальний економічний грабунок України. Москва розпочала поновний тиск у сторону централізації та русифікації, і повідомлення про усунення Хрущова з посту генерального секретаря ЦК КПСС у жовтні 1964 р. не змінило такої настанови імперської Росії.

Тим часом розвиток світу, як то й передбачав — всупереч К. Марксові, батько наукового українського націоналізму Микола Міхновський у своїй праці „Самостійна Україна” (написана в Кліві, вийшла друком в 1900 р. у Львові) ішов по лінії націоналізму. Добре і позитивно діяв Спільний Європейський Ринок, оджак, всі намагання деяких сил перетворити Західню Європу в політичному розумінні у нові „З'єднані стейти” пішли намарно: жодна європейська держава з високою культурою та великими історичними традиціями не бажала позбуватися своїх національних прав і державного суверенітету в ім'я понаднаціонального марення світових „колективізаторів”. У Франції прийшов до влади генерал де Голь, а всім Африканським континентом сколихнув творчий, будууючий, національно-державний націоналізм. Комуністи почали подекуди старатись використовувати національно-визвольні сили на свою руку, що не було особливо важко, бо могутня Америка й далі відмовлялась підтримувати пронаціональні сили в різних частинах світу, ані не думала про реальну допомогу не лише Україні, а навіть країнам-сателітам у Сх. Європі в їх боротьбі за визволення. Але комуністичні спекуляції на націоналізмі далеко не всюди

вдавались, і волею-неволею, в силу фактів — ЗСА були змушені допомагати, напр., у Південній Америці урядам з виразно національною настановою — твердим антикомуністам і антиколоніалістам.

Червона агресія на Південний В'єтнам, куди ЗСА послали своє військо для оборони демократичних свобод і волі народу, ось чим заплатила Америка за політику „співіснування” з Москвою.

В українському політично-громадському житті поза Україною і країнами-сателітами також сталися певні зміни. Репортаж п-і Клячко після її поїздки в окуповану Україну, з твердженнями, що там все „окей”, викликав різкі осуди громади і преси, як такі ж осуди викликали й різні спроби членів клубу „Круглого столу” в Нью-Йорку чи невідповідні заяви ЗП УГВР (гостра стаття А. Бедрія під заг. „Куди зайшли” — до Деклярації ЗП УГВР у „Віснику” ч. 9 з 1964 р., в якій автор назвав новочасну політику ЗП УГВР „неорадянфільською, русофільською і антинаціональною”).

Такі й подібні події, як і перші голоси Нескорених з України, „Шестидесятників”, що їх похід проти московської сваволі очолив талановитий національний поет Василь Симоненко, — сприяли зміцненню, розбудові й активності членів Організації Оборони Чотирьох Свобід України.

Тут і там творились нові відділи ООЧСУ: у Вашингтоні, Д.К., у червні 1963 р., після виступу д-ра Петра Мірчука та інж. В. Мавєського, якого й обрано першим головою управи Відділу; у Вільямсставні-Кемдені, Нью-Джерзі — в листопаді 1963 р. — після доповіді Богдана Казанівського (перший голова Управи — А. Кобаса). ООЧСУ тісно співпрацювала з ТУСМ, СУМ, АБН, ПАБНА, Товариством кол. Вояків УПА та ін. братніми організаціями. Дедалі, то активніше співпрацювала з ООЧСУ і взагалі з Організаціями Визвольного Фронту забезпечено-громадська, братська установа Українська Народна Поміч з центром у Пітсбургу, Па., під керівництвом головного передсідника Володимира Мазура. На грудневій річній нараді в 1963 р. в Нью-Йорку стверджувалось дальше зростання лав ООЧСУ, хоча в деяких місцевостях помічався спад активності окремих членів у відділах, а в деяких містах на членів ООЧСУ спадало занадто багато обов'язків(напр., у Філядельфії тоді діяли 116 організацій та установ, а „чорну роботу” доводилось виконувати головно „Очусівцям”, як популярно називають членів ООЧСУ).

Підступні московські заходи для „політичного заколисування”

еміграції подекуди мали, щоправда дрібні, успіхи: політично нестійкий або слабодухий елемент, що брався за висловом д-ра Донцова за „несродну собі” справу — відходив від праці, замовкав, або ж заривався з вухами в добробут. Своєю чергою — ще активніше працювали свідомі й загартовані члени та відділи в терені. Частковий спад активності в кількох відділах був викликаний новим „переселюванням народів”: у Нью-Йорку, Чикаго, Філядельфії та ін. великих містах українські родини, заробивши важкою працею чималі гроші, почали переселюватися або в крадці райони міст, або ж поза міста, де життя було спокійніше. Переїзд активних членів ООЧСУ відбивався на праці відділів.

Про успіхи в праці та деякі недотягнення просто і щиро звітував „Вісник”, головним редактором якого у тому часі був д-р Степан Галамай.

Через нестачу фондів довелося зліквідувати пост постійного обсерватора ООЧСУ при ОН, але Головна Управа ООЧСУ під керівництвом мгр. Є. Лозинського немов компенсувала ту втрату, видаючи важливу працю Хозе Ортеги і Гасетта „Бунт мас” (переклад В. Бурггардта — сина Юрія Клена), книгу проф. М. Чубатого „Княжа Русь-Україна і виникнення трьох східньослов’янських націй” та ін. книжки.

Відкриття пам’ятника Тарасові Шевченкові у Вашингтоні 27 червня 1964 р. з участю 100.000 українців обернулось у перегляд українських національних сил у Америці. Серед сотень прапорів під час походу вулицями столиці майоріли й понад 30 прапорів відділів ООЧСУ, а масове членство ООЧСУ пожертвувало на будову пам’ятника (за проєктом Леоніда Молодожанина з Канади) десятки тисяч доларів. У церемонії відкриття пам’ятника при 21-й вул. і вулиці „П” взяли участь достойники всіх українських Церков, провідники політичного світу, репрезентанти всіх прошарків української спільноти в Америці. На відкритті був присутнім тогочасний голова Проводу ОУН проф. Степан Ленкавський. Голова ЦК АБН Ярослав Стецько промовляв на бенкеті з нагоди відкриття пам’ятника Кобзареві у Вашингтоні, склавши персональну подяку ген. Двайтові Айзенгаверові за відслонення й промову біля пам’ятника. Дост. Ярослав Стецько промовляв як останній голова незалежного Уряду України (Тимчасового Державного Правління) на Українській Землі. Перед цією подією мала місце інша, також важливого, історичного значення: голова Правління Ярослава Стецько та члени делегації АБН склали вінок біля пам’ятника королеві Карлові XII — союзникові гетьмана-державника Івана Мазепи, у Стокгольмі, саме в час перебування там Хрущова.

ІВАН ВИННИК

Голова ООЧСУ: 1965 — 1971

Це викликало гостру реакцію як Хрущова, так і московської преси, та широкий і позитивний для української справи відгомін у світовій пресі. Зокрема шведські, данські, норвезькі, німецькі та американські часописи помістили багато вісток на цю тему, інтерв'ю та світлини, на яких зображені Ярослав Стецько і мгр. Слава Стецько, коли вони несли великий вінок до пам'ятника Карлові XII від імени Нескореної України.

У знаменній статті „Київ проти Москви” та ін. працях Ярослава Стецько висунув і обґрунтував концепцію визвольних національних революцій — в ім'я уникнення атомової війни, що може змести зі світу все людство. У згаданій статті Голова Правління з 1941 р. чітко визначив ідейний напрямок та завдання для кожного мислячого українця, а зокрема для членства ООЧСУ, пишучи:

„Цетерум цензео: визвольний націоналізм, героїчне, воююче християнство, взагалі воююча віра в Бога, людина — Богоподібне єство, — увесь грандіозний світ правд Києва, що респектує право кожного народу на національно-державну незалежність, права людини і стоїть незмінно в авангарді боротьби за націю, людину,

Бога — це є геоідеологія України і цього геополітичного комплексу”.*)

Напередодні 13-го З'їзду ООЧСУ, немов символізуючи дальший зріст Організації, постав у Вільмінгтоні на початку січня 1965 р. новий Відділ ООЧСУ, головою якого учасники основуючих зборів обрали Петра Зарицького.

13-й З'їзд ООЧСУ відбувся 20 і 21 лютого 1965 р. в Нью-Йорку. Він пройшов, за характеристикою „Вісника” ч. 3, „під знаком зрівноваженого росту Організації”, що діяла вже майже 20 років в ім'я зміцнення могутності Америки й визволення України.

Моральна і матеріальна підтримка українського свідомого загалу для ООЧСУ була свідченням (а вона, підтримка, ще й зростала!), що ООЧСУ стоїть на вірній дорозі та що різні „реалітетники”, „коекзистенціалісти” і просто словесні „еквілібристи” та свідомі чи несвідомі советофіли — втрачали дедалі, то більше ґрунт під ногами. Зі звітної доповіді голови уступаючої Управи мгр. Є. Лозинського учасники З'їзду довідались, що за звітний період ООЧСУ зросла на 9 нових відділів, значно зросла фінансова база, що давало змогу, напр., далі видавати книжки при скороченні накладу, бо старша генерація українців, переходячи на пенсію, вже не завжди могла їх оплачувати, а з доростаючої молоді далеко не всі могли поважні, наукового характеру, видання ООЧСУ читати й засвоювати. Доповідач із вдячністю назвав прізвища таких працівників у різних ділянках життя, як д-р М. Кушнір, д-р П. Мірчук, проф. Л. Шаянковський, ред. І. Білинський, проф. І. Вовчук, ред. В. Давиденко, проф. М. Чировський та інші, які часто виїздили до різних відділів, виступаючи з важливими доповідями, чим сприяли активності членства ООЧСУ та його ідейно-громадській стійкості й витривалості.

„Ми об'єдналися в ООЧСУ, — сказав мгр. Є. Лозинський, — для того, щоб робити українську політику безпосередньо в Америці і посередньо у вільному світі”. Звідси випливали різні завдання для членства ООЧСУ, яке через своїх делегатів на цьому З'їзді привітало Митрополита Кир Йосифа Сліпого з піднесенням його до гідности кардинала та висловило повну підтримку ідеї встановлення Українського Католицького Патріархату, висунену Кардиналом Кир Йосифом Сліпим під час Вселенського Собору в Римі.

У Резолюціях З'їзду підкреслено вагу дальшої підтримки

*) Ярослав Стецько — „Київ проти Москви”, „Вісник” ч. 2 з 1965 р.

і співпраді членства ООЧСУ з СУМ і ТУСМ та ін. молодечими патріотичними організаціями; звернено увагу на розвиток української національної культури за океаном та збереження української мови, на посилену співпрацю з Антибольшевицьким Бльоком Народів та ін.

З'їзд доручив новообраній Головній Управі подбати про оформлення окремих жіночих відділів ООЧСУ, що було предвісником майбутнього створення активного Об'єднання Жінок ОЧСУ (ОЖ ОЧСУ).

Після уділення абсолюторії уступаючій Управі головою Головної Управи ООЧСУ делегати обрали Івана Винника. До Управи обрані: 1-ий заст. голови — Ігнат Білинський, 2-ий заст. голови — Лев Футала, секретар — д-р Володимир Нестерчук. Члени Управи: д-р Михайло Кушнір, д-р Петро Мірчук, д-р Степан Галамай, д-р Богдан Романенчук, Володимир Левенець, інж. Євген Івашків, ред. Вячеслав Давиденко, д-р Микола Чировський, мгр. Іван Базарко, Богдан Казанівський і Микола Зацухний. Контрольна Комісія: мгр. Євген Лозинський, д-р Іван Подригуля, мгр. Т. Качалуба, Богдан Мороз і Микола Гапушак. Головний Суд: мгр. Михайло Дужий, Михайло Черешньовський, Михайло Грицков'ян, проф. Павло Савчук і д-р Олександр Соколишин.

ЧОТИРНАДЦЯТИЙ З'ЇЗД І ПЕРШИЙ УСТАНОВЧИЙ З'ЇЗД ОЖ ОЧСУ

У поневоленій Україні передовий поет покоління Шестидесятників Василь Симоненко писав (збірка „Земне тяжіння”, 1964 р.) про Рідну Землю:

„... Хто тебе любов'ю обікраде,
Хто твої турботи омине,
Хай того земне тяжіння зрадить,
Хай земля навіки проковтне!”

Підступна московсько-комуністична „відлига” назовні ще тривала в Советському Союзі, але в людських надрах України вже там і тут вибухали підземні вулкани обурення і протесту проти плянованого нищення української мови і культури шляхом „злиття націй” на базі російської (московської — за Тарасом Шевченком) мови й культури, проти нищення історичних пам'яток, що були немов би історичною легітимацією Рідної Землі.

Супроти тих за кордоном, хто почав хибно розуміти облудно-підлу московську політику „відлиги” та почав вірити в „переміну” режиму (імперія не може бути гуманною), — різко виступили члени ООЧСУ та інших патріотичних українських організацій.

З великою статтею на сторінках „Вісника” виступив д-р Д. Донцов: „Емігрантські шашелі і націоналізм”, п'ятнуючи „власних кочубеїв” і тих, що й далі трималися „символу віри” Драгоманова: „Гей, українець просить немного”... У важливій праці „Підстави нашої культури” д-р Михайло Кушнір провів чітку різницю між культурою і цивілізацією, наголосив на особливості правічної української культури, підкреслив могутність національних почувань, також у ділянці культури: „Українці, як нація, по-

Делегати Чотирнадцятого З'їзду ООЧСУ — 11-12 березня 1967 р. в готелі Коммодор у Нью-Йорку

в'язані між собою тисячами . . . вузлів, і тому українська культура належить до найсильніших культур”.

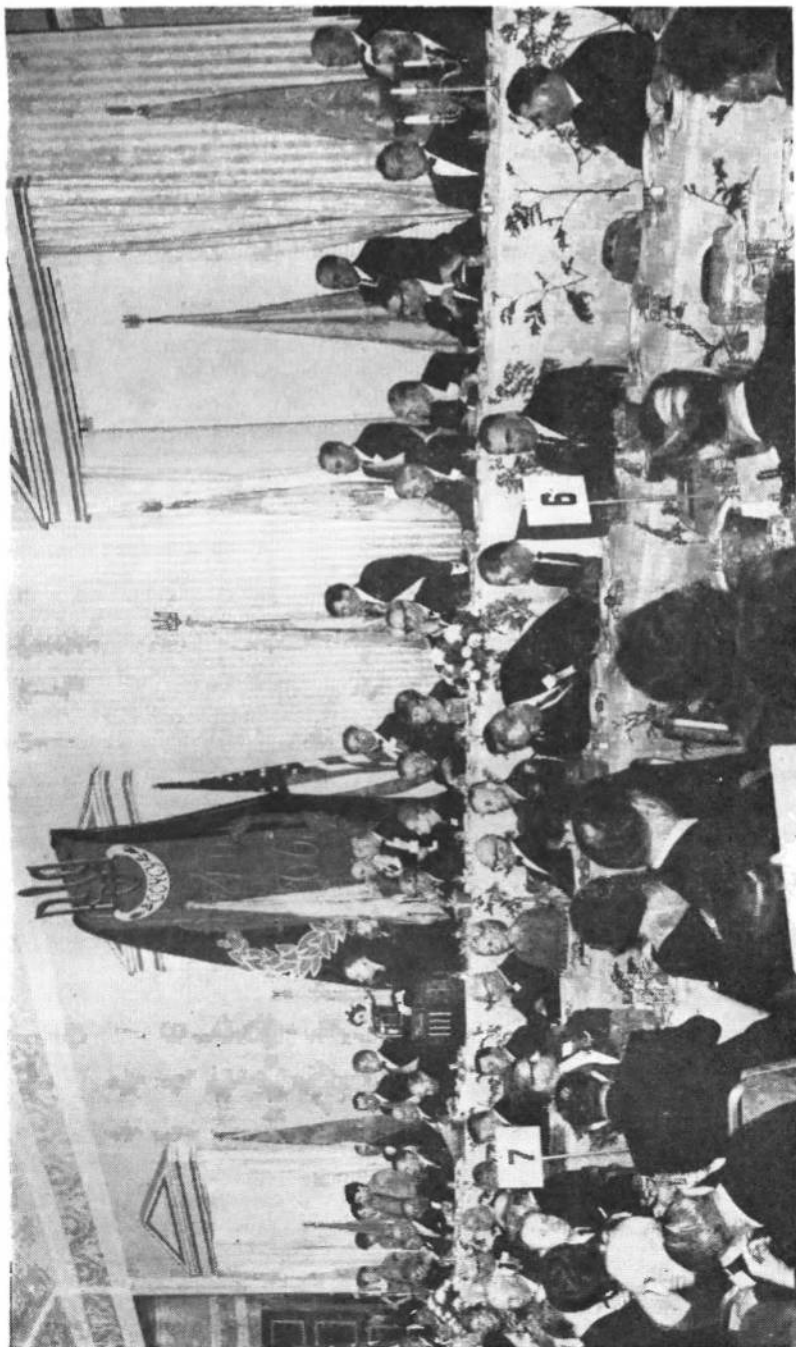
На засіданні канадійського НТШ під головуванням проф. Є. Вертипороха 25 лютого 1965 р. в Торонті вирішено заініціювати Маніфестацію діячів української культури в Північній Америці під гаслом „На захист української культури і народу”. До Ініціативного Комітету ввійшли чимало членів ООЧСУ — працівників української культури, членів НТШ в ЗСА і Канаді та ін., між ними такі відомі діячі української культури в різних її проявах, як Петро Андрусів, Галина Андреадіс, Юліян Буцманюк, Роман Завадович, Іван Задорожний, Іван Кейван, Оксана Керч, Любомир і Галина Кузьма, Володимир Ласовський, Антін Малюца, д-р Лука Луців, Михайло Черешньовський, Михайло Мороз, Богдан Паздрій, Вол. Радзикевич, Лев Рейнарівич, Улас Самчук, д-р Богдан Стебельський, Омелян Теліжин, Юрій Тис-Крохмалюк, Василь Тисяк, Леся Храплива та ін.

Дня 6 червня 1965 р. в Українському Домі при вул. Крісті в Торонті відбулась з рамен НТШ наукова конференція-маніфестація, з участю 500 осіб, учасники якої осудили московсько-большевицький режим за переслідування й нищення української мови, культури і народу, виступили проти підступного „культурного обміну”, за якого Москва, напр., слала тисячі своїх пропагандивних видань, в тому й українською мовою, на Захід, але забороняла переслати бодай одну українську книжку з Заходу в Україну і, врешті, звернулись із таким закликком до всіх вільних українців на Заході: „Не дозвољмо, щоб внаслідок московських затій послабилась боротьба української еміграції, яка є вільними устами свого народу і свободним висловлювачем його ідей”!

У маніфестації взяли участь багато представників з Америки, членів ООЧСУ й ін. споріднених організацій, а також членів Ліги Визволення України і їх симпатиків-культуротворців.

Ця протестаційна конференція поклала початок заснуванню Асоціації Діячів Української Культури, АДУК, головну управу якої очолив у 1965 р. видатний мистець і письменник д-р Михайло Кушнір. Пресовий орган ООЧСУ приділив цій події багато уваги, викриваючи так зв. „бригади Колосової” з ССРСР, які різними штучнотканими „рушничками” намагались затулити очі українцям за кордоном.

Ніби у відповідь на різні підступні дії імперіялістичної Москви, в Америці продовжувався процес творення нових і нових відділів ООЧСУ. Так у березні 1965 р., в 15-річчя з часу смерти ген.-хор. Т. Чупринки-Шухевича, постав новий Відділ ООЧСУ в Ре-

Члени керівних органів ООЧСУ та представники Централі УБКА і крайових організацій при почесних столах, під час бенкету з нагоди Чотирнадцятого З'їзду ООЧСУ в готелі Коммодор у Нью-Йорку, 11 березня 1967 року

дінгу, Па., головою якого обрали К. Саварина, секретарем С. Кіцелюка. Того ж року був заснований Відділ ООЧСУ на далекому Заході ЗСА — у Сан-Франціско. Крім того, членство ООЧСУ зросло, головню завдяки молодим професіоналістам. На окружній конференції відділів голова ГУ ООЧСУ Іван Винник звітував про жваву видавничу діяльність: вийшли з друку заходами і коштом ООЧСУ збірка поезій В. Лесича „Кам'яні луни”, „Княжа Русь-Україна” проф. Чубатого, брошура М. Кушніра і В. Давиденка „Зустрічі, поцілунки і що далі?” та ін. Матеріялів для „Вісника” надходило так багато, що була потреба або збільшити розмір журналу-місячника, або видавати його двотижневиком (головний редактор Вячеслав Давиденко).

Як Головна Управа ООЧСУ, так і управи відділів та членство активно співпрацювали з АБН, ПАБНА, СУМ, Українською Гетьманською Організацією Америки та ін. патріотичними організаціями і товариствами, подаючи велику допомогу в праці УККА, підтримуючи ідею створення Українського Католицького Патріархату, на чолі з Верховним Архiepіскупом УКЦеркви кардиналом Йосифом Сліпим. У відділах ООЧСУ були проведені інформаційні збори та зустрічі, на яких обговорювано з членством найновіші вістки з України про арешти і закриті московські суди над українськими письменниками — послідовниками померлого в 1963 р. поета-патріота Василя Симоненка — Іваном Світличним, Анатолем Перепадею та ін. (процес відбувся в Києві над 12 літераторами в кінці 1965 р.). У зв'язку з цими та ін. справами інтервеніював у Оттаві голова АБН Ярослав Стецько, відбувши довшу розмову з міністром закордонних справ Канади Пол Мартіном, інформуючи також про розвиток визвольної боротьби в Україні й ін. поневолених націях на Сході Європи. Та важлива зустріч відбулася 14 березня 1966 р.

Почали творитися перші відділи Об'єднання Жінок ОЧСУ. У кінці 1966 р. постав Відділ ОЖ ОЧСУ у Філядельфії, голова С. Шаран. 27 березня 1966 р. на засновуючих зборах у Аллентаві, Па., створено Відділ ОЖ ОЧСУ під головуванням п-і Гудз.

Масове членство ООЧСУ відзначило сходами, зборами, концертами, здебільшого спільно з ін. українськими організаціями, 50-річчя з часу смерти великого поета Івана Франка, 25-тиріччя 30 червня 1941 року у Львові та ін. вікопомні роковини. Як правило, першими прапорами під час маніфестацій і походів, скерованих на викриття московського імперіялізму-колоніялізму, були прапори ООЧСУ, зокрема на відзначуванні Тижня Поневолених Націй, що стало вже традиційним. Великі арешти працівників

української культури в поневоленій Україні, проведені КГБ в 1965-66 роках, викликали пожвавлення праці, активності і жертвенності членства ООЧСУ на національні цілі.

Відзначування 25-ліття створення героїчної Української Повстанської Армії відбулися у всіх великих українських осередках та обернулись у могутню всенаціональну маніфестацію вільних українців проти московської сваволі й колоніалістичної політики у ХХ віці. Крайовий Комітет для святкування Річниці УПА, під керівництвом пор. Лева Футали, активного працівника ООЧСУ, подбав про видання великого цінного збірника „Слово і зброя”, що вийшов друком у 1968 р.; у різних місцевостях відбулися багатотисячні здвиги й маніфестації на вшанування Героїв УПА; театр під керівництвом В. Шашаровського у різних містах ЗСА показав нову п'єсу Л. Полтави на упівську тематику, „Недосяжні”, при чому, на виставі в Нью-Йорку був присутній голова ЦК АБН, Прем'єр Уряду України з 1941 р. Ярослав Стецько.

ЧОТИРНАДЦЯТИЙ З'ЇЗД ООЧСУ відбувся 11-12 березня 1967 р. в Нью-Йорку (готель „Коммодор”), в 20-річчя діяльності Організації, яка з двох відділів у 1946 р. виросла — за звітом голови ГУ ООЧСУ Івана Винника, до 44 відділів та делегатур і гідно зустріла такі великі річниці, як 50-ліття Української Національної Революції та 25-ліття УПА. Одночасно відбувався З'їзд ОЖ ОЧСУ. Обидва з'їзди проходили окремо, з деякими спільними сесіями, але під одним моттом: „Мусимо бути сильними у боротьбі із сильним ворогом”.

Відкриваючи З'їзд, голова І. Винник сказав: „ООЧСУ своєю 20-літньою працею, принциповістю і твердою поставою до противників зайняла належне їй місце в укладі всього українського політичного і громадського життя в ЗСА”.

З'їздом керувала президія, під головуванням ред. Володимира Мазура, який, між ін., сказав делегатам і гостям З'їзду: „Власні сили — це надійний і вірний шлях до перемоги”. Про працю 44 відділів і представництв ділово звітував голова Іван Винник, зазначивши, що „творці коєкзистенційної політики намагаються притемнити ідеологічний бій між волею і неволею. ООЧСУ орієнтується на Воюючу Україну. Наша сила — у вірі в наш народ і в нашій безкомпромісній принциповості... Чотири свободи — це свободи і України, і всього людства”.

В іншій залі до 50 подруг, делегаток Першого З'їзду ОЖ ОЧСУ, промовляла голова мгр. Уляна Целевич: „Не „світова імперія”, і не будь-яка імперія — а національні держави, це шлях

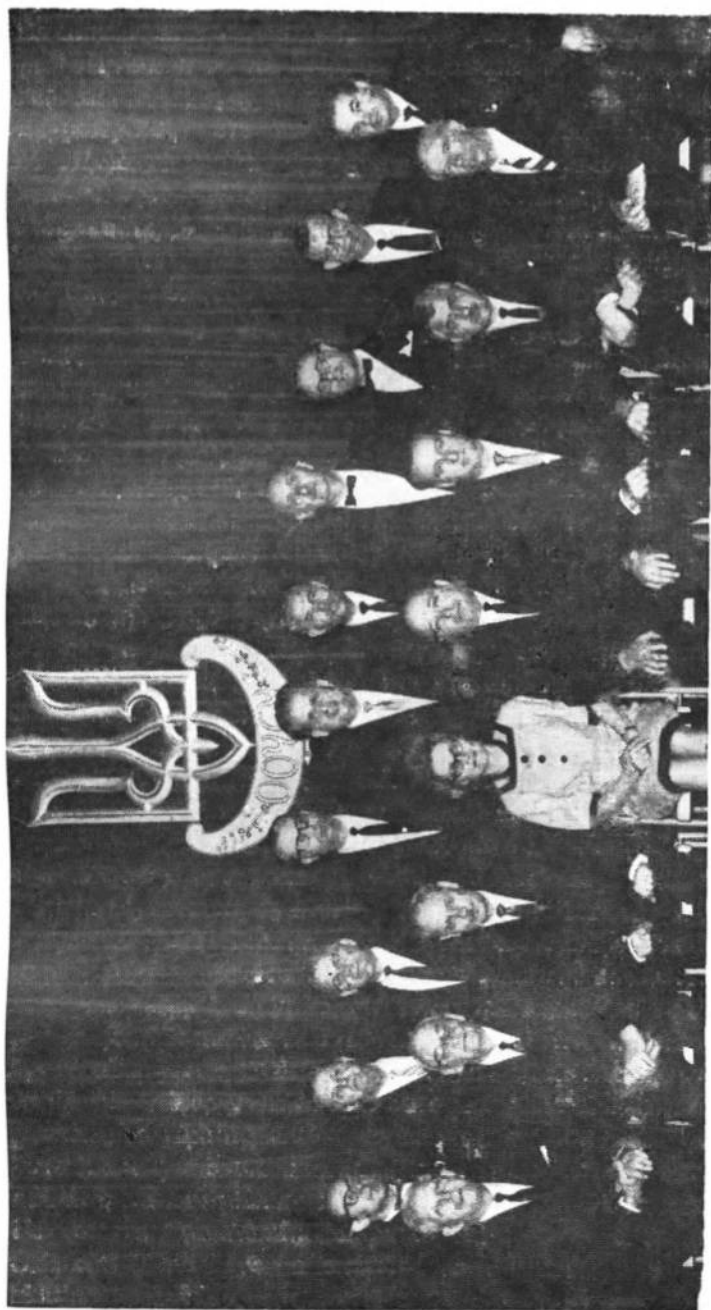
розвитку світу!.. Москва свідомо свого упадку, морально вона вже програла, і тому шукає рятунку в „друзях за океаном”, в коекзистенції з тими, кого обіцяє „угробити”. Ми в стані війни з Москвою!” Після звітування членів Головної Управи й управ відділів, обговорення звітів, заслухання доповідей — делегатки переобрали головою ГУ ОЧСУ мгр. Уляну Целевич.

На товариському бенкеті, з участю 500 осіб, виступав приятель України конгресмени Л. Фарбштейн; писемно цей ювілейний З'їзд привітав президент Линдон Б. Джонсон, провідники українських Церков, голова Проводу ОУН проф. С. Ленкавський, голова ЦК АБН і ЕРС Ярослав Стецько та ін. З'їзд отримав 55 привітів від членів Конгресу. ГУ ООЧСУ передала президентові найвищої української політичної репрезентації в ЗСА — Українського Конгресового Комітету — д-р. Левові Добрянському чек на 10.000 дол., зібраних на працю УККА. З промовами виступали репрезентанти різних установ і організацій, у тому від ПАВНА д-р І. Дочефф (болгарський діяч).

Другого дня були прочитані доповіді: д-ра М. Кушніра — „Український націоналізм — джерело історіотворчої свідомости”, ред. І. Білинського — „20 років боротьби за українську правду”, який підкреслив, що „Револуційна ОУН — це авангард українського народу в боротьбі за здійснення Шевченківського гасла „В своїй хаті своя правда”. Виступали д-р П. Мірчук, п-і мгр. Уляна Целевич, голова Білоруського Конгресового Комітету Америки інж. І. Косяк, представник АБН д-р Н. Процик та багато ін. З'їзд закінчився відспіванням Франкового „Не пора”.

Делегати і делегатки обох з'їздів одностайно обрали нові головні управи в такому складі:

Головна Управа ООЧСУ: Іван Винник — голова, Ігнат Білинський — перший заступник голови, Лев Футала — другий заступник голови, Уляна Целевич — третій заступник голови, д-р Володимир Нестерчук — ген. секретар, Володимир Левенець — фінансовий референт, д-р Михайло Кушнір, д-р Петро Мірчук, д-р Микола Чировський, д-р Степан Галамай, ред. Вячеслав Давиденко, мгр. Іван Базарко, д-р Богдан Романенчук, Богдан Казанівський, мгр. Теодор Качалуба, інж. Євген Івашків, сотник Микола Фриз, мгр. Євген Гановський, Володимир Костик — члени. Контрольна Комісія: мгр. Євген Лозинський — голова, д-р Іван Подригуля — заступник голови, Микола Зацухний — секретар, Микола Ганущак — член, Богдан Мороз — член. Організаційний Суд: мгр. Михайло Дужий — голова, проф. Павло Савчук — за-

Головна Управа ОУЧСУ — 1967 р.

Сидять зліва: д-р М. Кушнір, ред. Д. Чайковський, д-р В. Нестерчук, мгр У. Целевич, Іван Винник —
— голова ГУ ОУЧСУ, ред. І. Білинський, Л. Футала, д-р П. Мірчук. Стоять зліва: проф. М. Чирівський,
ред. В. Давиденко, мгр С. Гановський, ред. В. Левенець, інж. С. Івашків, Б. Казанівський, д-р О.
Соколишин, проф. П. Савчук, Т. Качалуба, М. Фриз

ступник голови, д-р Олександр Соколишин — секретар, Михайло Черешньовський — член, Микола Грицков'ян — член.

Головна Управа Об'єднання ОЖ ОЧСУ: Уляна Целевич — голова, Мирослава Ласовська — 1-ий заст. голови, Іванна Цісик — 2-ий заст. голови, Стефанія Бернадин — секретар, Іванна Гілевич — другий секретар, Людмила Костик — фінансовий референт, Анастасія Гутанталь — 2-ий фін. референт, Марія Квасницька, Дарія Кульчицька — суспільна опіка, Оля Стецька — організаційна референтка, Олена Футала — імпрезова референтка, Ярослава Куліш — культурно-освітня референтка, Марія Романенчук — преса і інформація, Марія Нестерчук — суспільна опіка, Анна Гарас, Стефанія Наугольник. Контрольна Комісія: Стефанія Шаран — голова, Надія Кудрик — заступник голови, Марія Пенджола — секретар. Організаційний Суд: Ярослава Жданів — голова, Марія Захарків — заст. голови, Олександра Грицков'ян — секретар.

У Резолюціях З'їзд ООЧСУ затаврував політику „коекзистенції” Заходу з московсько-більшевицькими вбивцями та ревізійнізм різних мастей, у тому і в українському середовищі, та закликав членство ООЧСУ підтримувати всі заходи уряду ЗСА, скеровані на зміцнення оборонної могутності Землі Вашингтона; виступив проти так зв. „реалітетників”, звернув велику увагу на проблеми української культури, виховання доросту й молоді в дусі української культури і традицій та ін., а щодо ідейно-політичного унапрявлення дальшої діяльності ООЧСУ і ОЖ ОЧСУ, то в Резолюціях підкреслено, що „Центральне місце в українській концепції визволення займає українська національно-визвольна революція в поєднанні з визвольною революцією народів, уярмлених російським імперіялізмом і комунізмом”.

Організація Оборони Чотирьох Свобід України вступила в нове, вже третє, десятиріччя праці, пам'ятаючи слова незабутнього Провідника Революційної ОУН сл. п. Степана Бандери:

„Прагнення волі й правди, почуття справедливості й високий ідеалізм були й залишилися назавжди принципами українського народу й української людини, головними керуючими силами українського буття й української духовості”.

П'ЯТНАЦЯТИЙ З'ІЗД

Важливою подією в політично-громадському житті української спільноти в Америці й ін. країнах Заходу була публікація великого збірника статей ідеолога українського націоналізму д-ра Дмитра Донцова — „Хрестом і мечем”, у 1967 р., заходами Вид. спілки „Гомін України” у Торонті, ЛВУ та ООЧСУ.

У зв'язку з відбуттям Першого Світового Конгресу Вільних Українців, СКВУ, у Нью-Йорку в листопаді 1967 р. відбулася зустріч з делегатами Організацій Визвольного Фронту, у формі віча в залі УНДому, в присутності 700 осіб. В домі при 10-й вул. першу світову конференцію ОУВФронту відкрив голова ГУ ООЧСУ Іван Винник. Виступали з інформаціями: мгр. М. Шегедин (Австралія), інж. В. Олеськів (Англія), ред. Ю. Середяк (Аргентина), мгр. О. Коваль (Бельгія та Центральна Управа СУМ), д-р О. Кушпета (Голляндія), ред. В. Косик (Франція), С. Мудрик (Зах. Німеччина), д-р Р. Малащук (Канада, ЛВУ), І. Винник (ООЧСУ) та ін. Доповідали: голова Проводу ЗЧ ОУН проф. С. Ленкавський, голова ЦК АБН Ярослав Стецько, д-р Роман Малащук, мгр. Омелян Коваль, п-і Маря Солонинка, І. Кашуба та ред. Ігнат Білинський. На товариській зустрічі виступав з прегарним концертом відомий тенор, соліст-бандурист Володимир Луців з Англії.

Світова Конференція ОУВФронту дала виразні й чіткі напрямні для дальшої діяльності членства Організації Оборони Чотирьох Свобід України в Америці та стала дороговказом в політично-суспільній праці на дальші роки для українських мас, і не лише в Америці.

Діяльність Організацій Світового Українського Визвольного Фронту ще більше заактивізувалась і поширилась у зв'язку з відбуттям IV Великого Збору ОУН весною 1968 р.

„Українці у вільному світі! Будьте невтомними пропагатора-

ми ідей і правд, за здійснення яких змагається наша Батьківщина!" — сказано у „Зверненні IV Великого Збору ОУН”, і цей заклик знайшов особливий відгук серед широкого членства ООЧСУ („Звернення” було опубліковане в кількох числах „Вісника”). Так само за своє-власне прийняли члени і керівники ООЧСУ та ОЖ ОЧСУ чергове гасло Великого Збору ОУН, що віддзеркалювало довговікову боротьбу України за її правди: „Київ проти Москви!”

Звичайно, не могли позитивно впливати на членство ООЧСУ вістки про різні „прийняття” в окупованому Києві колишнього українського письменника Ю. Косача, або Віри Вовк — „бджоли з-за океану”, як її називали московсько-большевицькі наглядачі над українськими письменниками в УССР, Смолич та генерал КГБ Павличко; розгاردіях — нічого не було позитивного в безладді в об'єднанні еміграційних авторів „Слово” в Нью-Йорку, де на з'їзді в травні 1968 р. письменник Улас Самчук покинув ту групу (і навіть забрав Резолюції, так що й їх не залишилося „на згадку”) і де один із доповідачів вимагав викинути з творів вільних українських письменників „партійну ідеологію упівської літератури та Колими”! („Вісник” ч. 8 з 1968 р.). Не були будуючими й заяви типу „найактивнішого одумівця” п. В. Корсуна, який у квітні 1968 р. на конференції ЦК ОДУМ договорився, напр., до такого сумнівного „гасла”: „Нам треба домагатися, щоб Україна не революційно, а поступово відступилась від Росії” . . .

Але могутня хода організованих лав членів Організацій Українського Визвольного Фронту заглушувала голоси безнадійників, назадників, послідовників і пропагаторів Винниченка та Ко. І всупереч декон'юнктурі в світовій політиці та різним підшептам, часто й наклепам з боку рідних таки „воріженьків” з українського гнізда — Очусівці не лише продовжували, а й розвивали та поглиблювали свою внутрішню і зовнішню діяльність. Цьому сприяли нові й нові вістки з окупованої України про дедалі, то активніший спротив передових культуротворців та інтелектуалістів, робітників і селян, віруючих різних віровизнань — московсько-большевицькому окупантові. Там відбувались закриті суди КГБ та „відкриті” пародії на судівництво, в окупованій Україні, над праведниками і мучениками, великі й важкі засуди націоналістів і їх прихильників, колишніх вояків і старшин УПА, членів ОУН, чесних письменників і поетів. Активізації членства ООЧСУ сприяли безнастанні заяви московських гавляйтерів в Україні про потребу „активніше боротись” з українським „буржуазним” націоналізмом.

5 листопада 1968 року в Києві сталась трагічна подія: член Револьюційної ОУН і вояк УПА Василь Макух, повернувшись із довгого заслання, побачив у Києві жахливу русифікацію і поневолення свого рідного народу — і, виголосивши коротке слово, обілляв себе бензиною на Хрещатику біля „Стереокіна” та обернувся в палаючий смолоскип, щоб смертю запротестувати проти московсько-большевицького ката. „Хай живе вільна Україна!” — це були останні слова Праведника.

Така подія і багато не менше трагічних — оздоровлююче впливали на тих українців за океаном, яких намагалася заколисувати Москва пісеньками про рушнички. Почали зникати або й цілком зникати „круглі столи”, „реалітети”, братання-цілування з червоною комісаркою від культури Колосової тощо. Лише жалюгідні одиниці ще перешіптувались по кутках „барів” та хіба ще четвертовулична червона газетка українською мовою (з московським правописом), так зв. „Українські вісті”, й далі „підпирала” Москву. Кслишній комуніст Іван Коляска з Канади опублікував серію статей і книгу, в якій з документами в руках виявив, що російщення України й ін. так зв. республік в СРСР — це політика Кремлю і вождів „світової революції”, які під ширмою комунізму намагаються захопити світ, продовжуючи політику долгоруких і „дому романових”.

Лави членства ООЧСУ почали поповнюватися молоддю, переважно зі Спілки Української Молоді та студентства, головню з ТУСМ Міхновського. Одночасно збільшувалась кількість організованого жіноцтва в лавах своєї братньої установи — Об’єднання Жінок ОЧСУ, яке влітку 1968 р. нараховувало вже 15 відділів. Аналіза документів таких переслідуваних Москвою українців, як В. Чорновіл, д-р Горбовий, син генерала Тараса Чупринки-Ромага Шухевича — Юрій Шухевич й ін. показувала, що передова Україна далі йде шляхом революційної боротьби (а не еволюційної, як то старалися втовкмачити в голову еміграції так зв. двійкарі). В багатьох відділах ООЧСУ й ОЖ ОЧСУ відбулися політичні віча „В обороні Нескорених”, а трохи згодом члени ООЧСУ розповсюджували англомовну відбитку з урядових „Конгресових Рекордів” під заг. „Україна — Ахілесова п’ята вразливих росіян”, що вийшла заходами УККА і в якій опубліковані промови 66 конгресменів та 13 сенаторів, присвячені українській проблемі.

У „Віснику” в багатьох числах публікувалась ґрунтовна праця видатного науковця-історика проф. Лева Шанковського „Большевики про УПА”, сперта на сотнях документів, яка була оста-

точною відповіддю усім тим, котрі ще кілька років назад „заперечували” навіть існування УПА . . .

„Я і мої товариші осуджені за „пропаганду”, спрямовану на відокремлення України від ССРСР”, — заявив у „Репортажі із заповідника імені Берії” засуджений Московою Валентин Мороз („Вісник”, ч. 5 з 1968 р.), і далі з гідністю доказував, що навіть у так зв. конституції ССРСР є стаття 17, де сказано про право кожної республіки вийти з ССРСР, та що „право кожного народу на відокремлення зафіксоване в пакті про громадські та політичні права людини, прийнятому 21-ю сесією Генеральної Асамблеї ООН”.

А в той же час московський гавляйтер П. Шелест — перший секретар ЦК КПУ в УССР, на партконференції в Києві торочив наступне: „Контрреволюційну суть українського буржуазного націоналізму завжди треба пам’ятати всім нашим людям. Базікання про так звану „самостійність”, про якийсь занепад культури, мови є гнилою приманкою” і т.п.

Організація Оборони Чотирьох Свобід України пильно стежила за подіями на Рідній Землі, старалася відповідно про них інформувати американських законодавців і народ та відповідно діяла серед української спільноти в Америці, виявивши тверду непохитність і принциповість там, де інколи їх не вистачало деяким українським колам.

„Нас загнали за колючий дріт у Мордовію на примусову працю — за любов до України та прагнення до її незалежного державного існування”, — так написав ув’язнений Московою український юрист Левко Лук’яненко в листі до Коротченка (голови Верховного совета УССР). Червоний суд спершу засудив Л. Лук’яненка на кару смерти, потім замінив її 15 роками в’язниці й заслання. На тім процесі засуджено ще 10 правників із Західньої України, членів Робітничо-Селянської Спілки. Безпосередня вимога до Москви й покликання на міжнародне право для виведення України зі складу російської імперії у формі ССРСР — це був новий революційний крок там, на Рідних Землях, який гомінкою луною відбивався в серцях і мізках українських патріотів за океаном.

З почуттям смутку прийняло громадянство повідомлення, що в лютому 1968 р. помер у Нью-Йорку на 71-му році життя видатний український поет-вісниківець Євген Маланюк, блискучий есеїст, книги якого публікувала Організація Оборони Чотирьох Свобід України: „Нариси з історії нашої культури”, „До проблем більшевизму”, „Малоросійство”. І це ж свідоме та політично й культурно вироблене громадянство з несмаком й огидою віднеслось до відвідин „поетичного”, червоного комівожера В. Коро-

тича в Америці, який, повернувшись, незабаром словесно обплював і вільнолюбну Америку, і тих, з ким цілувався по ньюйоркських приватних домах. Хто-хто, а В. Коротич без сумніву читав горде і грізне Симоненкове про Україну:

... „Ради тебе перли в душах сію,
Ради тебе мислю і творю.
Хай мовчать Америки й Росії,
Коли я з Тобою говорю!”

Голова ГУ ООЧСУ Іван Винник виголошує звітну доповідь під час П'ятнадцятого З'їзду ООЧСУ 15 лютого 1969 р., в готелі „Коммодор” у Нью-Йорку

П'ЯТНАДЦЯТИЙ З'ІЗД ООЧСУ і рівночасно — Другий З'їзд ОЖ ОЧСУ відбулися 15-16 лютого 1969 р. в Нью-Йорку, в готелі „Коммодор”. Голова ГУ ООЧСУ Іван Винник, зачитувавши з поезії В. Симоненка „Народ мій є, народ мій завжди буде!”, звернув увагу делегатам 48 відділів, що З'їзд відбувається „на переломі 50-річчя Української Національної Революції і в річницю проголошення соборности українських земель в самостійній Українсь-

кій Державі та в 40-річчя створення Організації Українських Націоналістів". Він звернув увагу на соборність Нескорених в Україні: брати Горині, Іван Гель і Озерний — із Галичини, Караванський — з Одеси, Масютко — з Херсонщини, Мороз — із Волині, Чорновіл та ін. — з Києва, Осадчий — із Сумщини, мистець Опанас Заливаха — із Харківщини... „Могутній протест наших братів нарешті почули на Заході”, — констатував промовець, зазначивши, що й вільні українці заманіфестували свою солідарність із Нескореними шляхом скликання Першого Світового Конгресу Вільних Українців та ін. важливими починами політичного, культурного та релігійного характеру, посиленою діяльністю АБН та Голови Проводу ОУН Я. Стецька, змаганням за Патріархат УКЦеркви, жвавою видавничою діяльністю НТШ й УВАН та ін. Щодо праці ООЧСУ, то „не було такої ділянки в політичному, суспільно-громадському, церковному, економічному житті, якими не цікавилася, або в яких не брала участі наша Організація. Свою діяльність ООЧСУ веде шляхом прямого здійснювання своєї політичної програми за всяких умов”.

У З'їзді взяли участь понад 250 делегатів і гостей (З'їзд ОЖ ОЧСУ провадився окремо, а під кінець — спільно з друзями з ООЧСУ). Як і на попередніх з'їздах, відбулись виставки: нових видань — організована д-ром О. Соколишином, та виставка значків, пропагандивних наліпок тощо, організована д. Харуком. Учасники З'їзду вислухали, крім звітів, які були жваво обговорені, дві доповіді: ред. Слави Стецько — „Україна на тлі проблематики найновіших міжнародніх конференцій” та д-ра Миколи Богатюка — „Визвольні процеси в Україні і еміграція”. З'їзд одержав 74 привіти. У мистецькій частині зустрічі-бенкету виступали оперовий соліст Андрій Добрянський в супроводі д-ра Ігоря Сошевицького (фортеп'ян).

Головою ГУ ООЧСУ знову одностайно обрано Івана Винника, заступником — ред. Ігната Білинського, 2-м заступником — старшину УПА Лева Футалу, 3-тім — mgr. Уляну Целевич — голову ГУ ОЖ ОЧСУ, також переобрану на З'їзді ОЖ ОЧСУ, генеральним секретарем обрано д-ра Володимира Нестерчука, фін. референтом — ред. Володимира Левенця та багатьох інших членів ГУ; Контрольну Комісію очолив д-р Я. Бернадин, Організаційний Суд — mgr. Я. Рак.

До ГУ ОЖ ОЧСУ, крім голови, були обрані: заступниці голови — письменниця Мирослава Ласовська, п-і А. Буцерка, п-і І. Цісик, секретарі — п-і М. Нестерчук і п-і М. Матійцьо, фін. секретарки п-і Л. Костик, М. Пенджола, культ.-осв. референтура:

Делегати П'ятнадцятого З'їзду ООЧСУ, 15-16 лютого 1969 р., в готелі „Коммодор” у Нью-Йорку

п-і Т. Ганушевська, п-і І. Климовська, п-і М. Романенчук, прес. реф.: п-і А. Гарас, сусп. опіка — п-і Д. Кульчицька, О. Стецька, Н. Голяш, К. Мороз та вільні члени ГУ: п-і М. Твардовська, О. Куцман, М. Рудик, М. Кульчицька, М. Нестерук; Товариський Суд: п-і Є. Заставська, А. Мірчук, К. Микитин; Контрольна Комісія: п-і Н. Кудрик, А. Піх, М. Василик.

Події, що відбувалися в Нескореній Україні, позитивно впливали на працю, активність і зростання членства як ООЧСУ, так і ОЖ ОЧСУ, які діяли на внутрішньому й зовнішньому форумах, почувуючи себе вояками в далекому запіллі. У звітній доповіді ред. І. Білинський в кінці сказав: „Широкий діапазон діяльності ООЧСУ, дисциплінованість та ідейність членів і симпатиків, а теж активна підтримка починів ООЧСУ значною частиною української громади дали можливість нашій організації розвинутися у провідну політичну й громадську силу на американській землі”.

Журнал „Вісник” за редакцією В. Давиденка постійно інформував про пророблену працю ООЧСУ та запровадив окрему сторінку „Вісті Об’єднання Жінок ОЧСУ”.

У Резолюціях З’їзду підкреслено необхідність ще більше посилити діяльність ООЧСУ та ОЖ ОЧСУ для наближення визволення України та у зв’язку з посиленням московсько-большевицького терору в Україні (спалення бібліотеки Академії Наук у Києві в 1964 р., спалення церкви св. Юрія в комплексі Видубецького монастиря 26 листопада 1968 р., де згоріли неоціненної ваги історичні українські документи, підпал тієї ж самої ночі Великої Синагоги в Одесі, де вогонь знищив багату збірку жидівських та українських історичних документів . . .) Ставало очевидним, що все це діялося з руки КГБ. Почастішали й нові арешти серед української інтелігенції.

З’їзд натаврував московську „культобмінну” політику, що насправді була обманом, щоб замилити очі українській та іншим національним спільнотам на Заході в той час, коли ворог докладав зусиль для нищення національних культур і мов окупованих країн. Тому З’їзд закликав спільноту підтримувати почини АДУК та давати моральну й матеріальну підтримку діячам української культури, науки, літератури, мистецтва, „щоб посилити та скрипити їхню творчість, а тим самим посилити боротьбу з наступом Москви на наші культурні позиції”.

Учасники бенкету з нагоди П'ятнадцятого З'їзду ООЧСУ, 15 лютого 1969, в готелі „Коммодор” у Нью-Йорку

ШІСТНАДЦЯТИЙ З'ЇЗД

В Америці, на Оселі СУМА біля Елленвіл, відбулась багатотисячна маніфестація на відзначення 40-річчя з часу створення ОУН — пробойового загону Національно-Християнської України в її змаганнях за віднову Української Держави. Одночасно вшановано пам'ять Провідника Степана Бандери в 10-річчя його смерті — в ім'я життя України. Маніфестацію відкрив голова ГУ ООЧСУ Іван Винник, доповідав д-р Микола Климишин, довголітній співпрацівник сл. п. Степана Бандери. У Канаді того ж літа відбувся вже 20-й з черги багатотисячний Здви́г, на якому відзначено 40-річчя ОУН та вшановано Провідника Степана Бандеру, який став символом найновішої визвольної боротьби українського народу за свої права. Там, у Торонті, на площі Канадійської Виставки, виступав з промовою Голова Проводу Революційної ОУН Ярослав Стецько, який вимагав суду над вбивцею Степана Бандери — Шелспіном, а від Ватикану — оборони Української Католицької Церкви та ін. Церков, а також створення Українського Католицького Патріярхату, на чолі з Кир Йосифом Сліпим. І в тій маніфестації взяли участь багато членів ООЧСУ та ін. організацій Визвольного Фронту, в тім і з Америки; від ООЧСУ виступав голова І. Винник, від ОЖ ОЧСУ — мгр. Уляна Целевич, а з кінцевим словом — д-р Роман Малащук — голова Ліги Визволення України. У різних місцевостях за океаном відбулись святкування на честь і пошану Героїв Визвольних Змагань України. На Оселі СУМА покладено вінки перед пам'ятниками героїв-провідників: С. Петлюри, Є. Коновальця, Т. Чупринки-Шухевича, С. Бандери.

Членство ООЧСУ з непослабленою увагою слідкувало за розвитком подій у Європі, де під керівництвом Я. Стецька розвивали активність Європейська Рада Свободи, ЕРС, та АБН, а Україна

на різних конференціях ВАКЛ (Світової Антикомуністичної Ліги) була репрезентована, як повноправний член, завдяки його праці.

Організації Визвольного Фронту розвивали активну діяльність як всередині спільноти, так і назовні, посилюючи видавничо-пропагандивну активність, інформуючи американських законодавців про найновіші події в Україні. Опубліковано, напр., „Відкритий лист Антона Ковалю”, поширюваний „Самвидавом”, в якому він домагався створення „Міністерства оборони УРСР”, себто армії в Україні, звільнення всіх політв'язнів, ліквідації московсько-большевицької цензури тощо. Члени ООЧСУ та ОЖ ОЧСУ поширювали між американськими співгромадянами цінне нове видання Пресбюра АБН під керівництвом мгр. Слави Стецько, англійською мовою — „Револушенері войсес” („Револуційні голоси” — українські політв'язні засуджують російський колоніалізм), демонстрували проти рішення ООН під керівництвом ген. секретаря У Тана не приймати петицій від громадян країн, де є представництва ООН, до яких звертаються жертви порушень прав людини (таке рішення було прийняте в ООН під тиском СРСР). Провід ОУВФронту далі остерігав Західний світ перед небезпекою з боку Москви, яка стриміла до розв'язання пакту НАТО, провадила підривну роботу в Португалії, де відбувалися демократичні зміни (вибори до парламенту). Намагання ЗСА переговорювати з Північним В'єтнамом, щоб спинити комуністичну агресію на Південний В'єтнам, нічого не дали, і президент Р. Ніксон вже не виявляв потрібної рішучості в боротьбі проти комуністичного імперіяліста; в самій Америці червоні п'ятиколонники та різні ліберали провадили підривні демонстрації проти оборонної війни у В'єтнамі.

На різноманітні спроби наступу й диверсій комуністів, керованих з двох центрів контрреволюції — Москви й Пекіну — Третій З'їзд Світової Антикомуністичної Ліги, ВАКЛ, та 15-та Конференція Антикомуністичної Ліги Народів Азії, АПАКЛ, виступили з контрударними закликами до народів та урядів вільних держав світу: допомагайте поневоленим народам — і вони самі розрубать гордієв вузол комунізму-імперіялізму! В сьох з'їздах у Тайленді активну участь брали делегації АБН, у тім голова АБН Ярослав Стецько, редактор видань АБН п-і Слава Стецько та ін., яких дедалі, то гостріше атакувала советська преса.

У 1970 році в різних країнах на Заході відбулися маніфестації з приводу 20-ліття смерті в бою сл. п. генерал-хорунжого Тараса Чупринки — Романа Шухевича, Головного Командира УПА та голови підпільного Уряду України УГВР, син якого,

Юрій Шухевич — відмовився виступити проти Батька та його ідей і за те карається довгі роки в московських концтаборах і тюрмах. Членство ООЧСУ і ОЖ ОЧСУ брало в таких маніфестаціях найбільш активну участь, поруч із членами Т-ва Колишніх Вояків УПА (тоді на чолі з д. Грицковяном), набувало нововидану поему видатного поета Олесея Бабія (у збірці поем „Світ і людина”, що вийшла в Чикаго), брошуру проф. І. Вовчука „В обороні гуманізму”, з передмовою голови ПАБНА д-ра Нестора Процика; тисячі членів ООЧСУ та ін. орг-цій Визвольного Фронту в різних містах ЗСА демонстрували проти Москви і рятівника московської імперії у формі ССРСР — Леніна, в 100-річчя його народження. „Ленінізм — це червоний фашизм”, „Ленін — засновник ГПУ, НКВД, КГБ”, „ССРСР — тюрма народів”, — такі й подібні гасла читали й фотографували тисячі американців та службовців ОН під час демонстрації поблизу будинку ОН в Нью-Йорку. В 35 містах ЗСА відбулись протестаційні збори по відділах ООЧСУ та ОЖ ОЧСУ, на яких були схвалені резолюції проти відзначування ОН та ЮНЕСКО 100-ліття народження московського диктатора і вбивці Леніна — нищівника релігії, народів і творця тюрми народів. Резолюції в перекладі на англійську мову вислано до секретаря ОН У Танга.

Весною 1970 р. відбулися міжконвенційні конференції ООЧСУ та ОЖ ОЧСУ у Філадельфії, Нью-Йорку, Сиракузах і Клівленді, зі звітуванням та плянуванням дальшої праці (звітували як члени Головної Управи, так і керівники 49 відділів та делегатур). Звіти виявили незмінну активність членів ООЧСУ в різних ділянках політично-громадського життя української спільноти; часто члени ООЧСУ мусіли очолювати відділи УККА, керувати драматичними гуртками, хорами тощо, бо коли б вони не бралися за ці справи, то суспільно-громадське або культурне життя в таких громадах поволі почало б завмирати. Майже всюди такі конференційні зустрічі закінчувались мистецькою частиною: виступали видатний актор Богдан Паздрій, сумівський співочий квартет „Соловейки” під керівництвом проф. Зої Маркович, сумівський ансамбль „Жайворонки” під управою інж. Романа Степаняка, Капеля Бандуристок при Осередку СУМ у Клівленді, під диригуванням маестра Петра Потапенка, „Верховинці” О. Гензи та ін.

У Нью-Йорку, в домі ОУВФронту при 10-й вул., відбувся 30 травня 1970 р. І-й З’їзд АДУК, на якому, після д-ра М. Кушніра, головою Головної Управи Асоціації 25 делегатів обрали д-ра Богдана Стебельського, заступником проф. С. Вожаківського. Багато членів ООЧСУ прибули тоді на літературний вечір поетки Міри

Голова ООЧСУ, ред. Ігнат Білинський, під час зустрічі з Президентом Ричардом Ніксоном у Білому Домі в Вашингтоні, 30 жовтня 1968 р.

Гармаш, спільно з членами АДУК привітали проф. Євгена Вертипороха з 70-літтям, а видатного романіста, члена АДУК, Фотія Мелешка — з його 80-літтям. Увага членства ООЧСУ та ОЖ ОЧСУ до праці членів Асоціації Діячів Української Культури додавала їм запалу до праці в тих ділянках, де її вести було особливо важко, бо через відхід людей старшої генерації зменшувався попит на українську літературу, зменшувався і особливий склад активу АДУК. З особливим задоволенням учасники З'їзду прийняли повідомлення про підпільний „Український Вісник” в так зв. УССР, а поновний арешт Нескореного інтелектуаліста, письменника і публіциста Валентина Мороза в Україні був немов сигналом до активнішої мобілізації всіх національно-культуротворчих сил на еміграції.

У зв'язку з пропагандивними, окомилувальними виступами советського ансамблю Мойсєєва, в різних містах ЗСА відбулись демонстрації, роздавано летючки з закликами: „Мойсєєв, ми вимагаємо свободи для українських мистців!” або „Москва, припини геноцид в Україні!” У Вашингтоні й Балтиморі з укра-

інцями демонстрували також жидівські групи, домагаючись права на виїзд жидів із ССРСР та права на розвиток жидівської культури в тій тюрмі народів.

Масове членство ООЧСУ та ОЖ ОЧСУ вирізнялось і далі не лише здисциплінованістю, незвичайною, подивугідною жертвенністю на різні народні цілі, а й активністю в найбільш різноманітних ділянках суспільно-громадського, релігійного та культурного життя. Сливе по всіх відділах у ЗСА відбулися в різних формах вшанування пам'яті великої поетки-революціонерки Лесі Українки, найвидатнішої поетеси-жінки Європи, гасло якої „Вставай, хто живий, в кого думка повстала, година для праці настала!” — година посиленої праці для України, — було і є одним із неписаних гасел-засад праці ООЧСУ. Заходами ОУВФронту для вшанування пам'яті Лесі Українки випущено в Америці бронзову й золоту медалі проєкту М. Черешньовського, надруковано пропам'ятні картки, а в травні 1971 р. відбулися величні святкування в Клівленді.

У Році геніяльної Лесі Українки творились нові відділи ОЖ ОЧСУ, а в Маямі заходами почесного члена ООЧСУ інж. Сергія Квасницького постав новий Відділ ООЧСУ, головою якого обрано д. Романа Балабана. „Вісник” систематично містив матеріали про працю відділів обох братських організацій, створення нових, влаштування членством Об'єднання Жінок ОЧСУ політичних маніфестацій, різдвяних та великодніх базарів, з метою призьбирання фондів для праці і, одночасно — для дальшого збереження українських святкових народних традицій за океаном.

Крім вшанування пам'яті Лесі Українки, в десятках міст Америки відбулися маніфестаційні здвиги, збори, наукові конференції, мистецькі вечори з доповідями на тему 30-ліття державотворчого Акту віднови Української Держави з 30 червня 1941 року — ніколи не відкликаного. Д-р Дмитро Донцов писав на тему Акту 30 Червня: „... Яскраве проголошення державности — не автономії, не федерації, не союзу з Москвою, а твердо проголошена воля нових „лицарів абсурду” іти проти всяких „обставин”, — ось що запалило душі воїнів УПА, ось що двигнуло їх до чину проти двох великих держав, що займали Україну! Хоч була їх меншість, хоч мали вони могутніх ворогів і заїлих наклепників серед „рідних братів”, — не ті наклепники, не чужі ідоли, не „реальні політики” мобілізують і нині духа нових „лицарів святих” на Україні”.*)

*) Журнал ООЧСУ „Вісник” ч. 6 з 1971 р.

До дальшої боротьби, без огляду на будь-які обставини, закликав на багатотисячній 22-й Зустрічі українців Канади і Америки в Клівленді 30 травня 1971 р. (10.000 учасників) біля пам'ятника Лесі Українки Голова Проводу ОУН Ярослав Стецько:

„Провід Революційної ОУН вітає вас на зустрічі, що має особливе значення. Відбувається вона в час страшного наступу Москви на наш народ та його Церкви. Відбувається у великі роковини геніяльної Лесі Українки, що кликала нас: „Без надії такі сподіватись!” Цей велетень волі, духа, інтелекту саме тепер дуже актуальний для всіх борців за свою державу...” Промовець закінчив виступ закликом: „Хай живе українська національна революція — шлях до здійснення Української Правди! Київ — проти Москви! Свята Софія — проти Кремлю!”

Делегація ОЖ ОЧСУ у складі mgr. Уляни Целевич, письменниці Мирослави Ласовської, громадських діячок Слави Скасків, Марії Кульчицької і представника ООЧСУ д-ра Степана Галамая відвідала Вашингтон, де поклала квіти на могилі Невідомого Вояка в Арлінгтоні, біля пам'ятника Тарасові Шевченкові та відвідала сенатора Строма Тирмонда з Півн. Каролайни, вручивши йому золоту медалю княгині св. Ольги (виданої з нагоди 1000-ліття, медаля проєкту маєстра М. Черешньовського) — як вияв особливого признання за мужню поставу в обороні прав поневолених комунізмом націй, особливо України. Посестри-українки і вся закордонна українська спільнота з сумом прийняли вістку про трагічну, з рук підсланого КГБ агента-сокирника, смерть видатної мисткині Алли Горської в Києві, що сталася 28 листопада 1970 р. Про ту подію сповістив підпільний „Український Вісник” з Києва. Смерть сл. п. Алли Горської, мистця-патріотки, послужила новою мобілізаційною силою для членок ОЖ ОЧСУ та інших орг-цій Визвольного Фронту до ще наполегливішої праці в залілі.

У 1971 р. минуло 25 літ з часу, коли з ініціятиви інж. Євгена Ляховича в ЗСА був створений спершу Комітет допомоги УПА, з якого скоро потім постав перший Відділ ООЧСУ в Ньюарку, другий у Нью-Йорку. До свого 25-ліття Організація Оборони Чотирьох Свобід України прийшла з майже 50 відділами, активними у всіх більших скупченнях українців у цій державі, з розбудованою новоствореною мережею відділів Об'єднання Жінок ОЧСУ, журналом-місячником „Вісник”, що стало друкував окрему „Сторінку ОЖ ОЧСУ”, з активною видавничою діяльністю (понад 30 друкованих творів різних авторів) тощо. З цими видатними здобутками прийшла ООЧСУ до свого 16-го Ювілейного З'їзду.

ШСТНАДЦЯТИЙ ЮВІЛЕЙНИЙ З'ЇЗД ООЧСУ і третій З'їзд ОЖ ОЧСУ відбулися рівнобіжно 27-28 листопада 1971 р. в залах готелю „Коммодор” у Нью-Йорку. У висліді з'їздів головою Головної Управи ООЧСУ делегати з 50 відділів та представництв обрали — після уділення абсолюторії попередній ГУ на чолі з Іваном Винником — проф. Івана Вовчука, а мгр. Уляну Целевич переобрано головою ГУ ОЖ ОЧСУ. У З'їзді ООЧСУ взяли участь 130 делегатів та багато гостей. Крім ділового звітування, обговорення й запланування діяльності на нову каденцію, делегати вислухали промову почесного члена ОЖ ОЧСУ, редактора „АБН-Кореспондент” та ін. різномовних видань АБН, члена ЦК АБН п-і Слави Стецько, вислухали привітання, переслане від президента Р. Ніксона, та з особливою увагою вислухали промову, присвячену національно-визвольним новим процесам в Україні, Голови Проводу ОУН Ярослава Стецька. Завжди і всебічно допомагати тим, що на першій лінії фронту в боротьбі за волю й державність України, — такий був головний заклик промовця, який звернув також увагу на потребу Патріархату для Української Католицької Церкви і висловив радість з приводу започаткованих новообраним Митрополитом Української Православної Церкви, Владикою Мстиславом, заходів для ієрархічного об'єднання УПЦ всіх юрисдикцій в Синоді Єпископів — в дорозі до Патріархату.

На бенкеті в почесній президії засідали всі репрезентанти українських політичних, громадсько-суспільних, культурних, економічних організацій, Церков, НТШ, УВАН і ін., відчитано багато привітів, відбулась велика мистецька програма. Другого дня, після звіту фінансової та ін. комісії, делегати й гості вислухали доповідь проф. Івана Вовчука „Національно-політичне становлення на Україні і еміграція”, а проф. Марія Овчаренко доповідала про сучасні літературні процеси в Україні (творчість Василя Симоненка, Ліни Костенко та ін. Шестидесятників). Учасники З'їзду схвалили Резолюції, прочитані д-ром Михайлом Кушнірем від імени Резолюційної Комісії, в яких стверджувалась необхідність дальшої активної допомоги Нескореній Україні та закликалось Уряд ЗСА і інших країн Вільного Світу припинити будь-яку співпрацю з комуністичними ворогами людства, відкинути придуманий Москвою „детант” („відпруження”), як підступний тактичний маневр Москви, яка старається перебороти внутрішні кризи, ліквідувати могутній опір неросійських народів, підправити своє занепаде господарство — а потім знову розпалювати нові вогнища війни як не в Азії, то в Африці і т.д.

За усталеною традицією, перед початком З'їзду молитву про-

вів Всч. о. Христофор Войтина і закінчив працю З'їзду молитвою Всч. о. В. Базилевський.

Під час обох з'їздів делегати й гості оглядали Виставку видань, жетонів і відзнак ООЧСУ, організовану Василем Харуком і д-ром О. Соколишином.

Делегати іменували почесними членами ООЧСУ кол. члена УВО д. Гр. Буру з Джерзі Ситі, Н.-Дж., та жертвенного працівника ООЧСУ д. Дмитра Залізняка з Нью-Йорку.

На З'їзді ОЖ ОЧСУ відбулась Виставка фотодокументів, альбомів різних відділів ОЖ ОЧСУ, також показ ляльок роботи п-і Гриневич із Чикаго й ін.

Остання частина конвенції ОЖ ОЧСУ і ООЧСУ закінчилась зверненням новообраних голів, подякою за активну участь у нарадах та співом Франкової революційної пісні-гимну „Не пора”.

Делегати Ювілейного З'їзду ООЧСУ обрали Головну Управу на наступну каденцію в такому складі: голова ГУправи — проф. І. Вовчук, 1-ий заступник — д-р М. Климишин, 2-ий мгр. Юрко Волошин, 3-ій — Уляна Целевич; секретар ред. В. Левенець, члени — д-р В. Савчак, мгр. І. Базарко, ред. І. Білинський, д-р М. Богатюк, мгр. Будзак, проф. С. Вожаківський, д-р С. Галамай, мгр. Є. Гановський, ред. В. Давиденко, інж. А. Забродський, мгр. Л. Коконинський, д-р М. Кушнір, мгр. Є. Лозинський, В. Мазур, д-р Н. Процик, А. Соколик, А. Скальський, інж. Б. Федорак, пор. Л. Футала, О. Черень, д-р М. Чировський; Контрольна Комісія: І. Винник — голова, д-р Я. Бернадин, М. Зацухний, В. Казанівський, М. Шашкевич; Організаційний суд: мгр. М. Дужий — голова, члени — Р. Бігун, д-р О. Соколишин, В. Костик, П. Шагай.

На 3-му З'їзді ОЖ ОЧСУ, що відбувся в присутності 36 делегаток, 16 членів Головної Управи та гостей, однозгідно обрано нову Головну Управу в такому складі: голова Головної Управи мгр. Уляна Целевич, заступники А. Буцерка, Д. Степаняк і С. Легета; секретарі — М. Нестерчук і М. Лозинська, культурно-освітня референтура — М. Ганушевська, І. Климовська, П. Андрієнко-Данчук і І. Кононева, архіваріуси — М. Романенчук і В. Харук, пресова референтура — М. Ласовська, А. Давиденко і Л. Гошко, зв'язкова — С. Бернадин, касири — М. Твердовська і М. Пенджола; організаційна референтура — С. Бура, С. Радьо, О. Рошецька і Д. Степаняк; суспільна опіка — Д. Кульчицька, М. Кульчицька, Н. Голяш, Є. Заставська; вільні члени — К. Микитина, М. Матійцьо, К. Мороз і А. Мірчук; Суд — М. Нестерук, М. Богатюк, М. Карпишин; Контрольна Комісія — А. Гарас, Л. Костик, М. Василек, А. Піх і О. Макар.

СІМНАДЦЯТИЙ З'ЇЗД

Сповнені нового завзяття, надихані полум'яними національно-визвольними ідеями 16-го З'їзду, члени ООЧСУ знову поринули в часто непомітну, а вірніше — непоказну, працю серед громади і для громади. Важко назвати важливу національну установу чи організацію або товариство, де не було б членів ООЧСУ, і то серед активу: чи це Централія і відділи УККА, чи Секретеріят СКВУ, чи школи українознавства або парохіяльні школи, чи мова про церковний хор, театральний гурток, а чи про збірщиків на народні цілі, колядників на Визвольний Фонд, безплатних трудівників на сумівських відпочинково-виховних оселях тощо. Маючи на оці кінцеву мету — визволення України, членство ООЧСУ самовіддано трудилося кожний на своєму посту чи місці, кладучи цеглинку до цеглинки у всенародну будову волі.

8 січня 1972 р. столичний щоденник „Вашингтон пост” опублікував світлину й інформував про мовчазний український молитовний похід біля амбасаді СРСР — протест проти московської сваволі в Україні, організований Українським Визвольним Фронтом. Демонструвала там і група жидів. Українських демонстрантів очолював д-р Михайло Кушнір, член Головної Управи ООЧСУ, видатний письменник-філософ, мистець-маляр, голова Контрольної Комісії АДУК.

„Будем битись!” — ця заява українського патріота Валентина Мороза в його „Замість останнього слова” (з 1970 р.) додала ще більше завзяття карному й свідомому завданню членству ООЧСУ. „Знищені стають прапором”, — сказав Валентин Мороз, попереджаючи Москву, що її залякування вже не лякають, а її боротьба проти націй призведе до її ж загибелі, бо „вакууму більше не буде”, а „нові процеси на Україні і в усьому Союзі тільки починаються” . . .

Спільно з Головною Управою ОЖ ОЧСУ, Гол. Управа ООЧСУ влаштувала Окружні Конференції, з переглядом праці, програмовими доповідями, мистецькими частинами програми (в Нью-Йорку, Чикаго, Рочестері, Філадельфії). Крім голів обох Управ, у таких конференціях брали активну участь: д-р Степан Галамай, ред. Володимир Левенець, ред. Данило Чайковський*) та ін.

Весною 1972 р. Організації УВФронту, з ініціативи ООЧСУ під керівництвом проф. Івана Вовчука, відновили в Нью-Йорку діяльність Українського Народного Університету, у співпраці з науковими установами і професійними академічними товариствами. Першу лекцію у відновленому УНУ в Нью-Йорку прочитав д-р Михайло Кушнір, на тему „Григорій Сковорода — людина і філософ”, зазначивши, між ін., що в УССР і досі не видано творів Г. Сковороди українською мовою, з огляду на їх глибокий патріотизм і релігійність.

Членство ООЧСУ, ОЖ ОЧСУ, ТУСМ, СУМ та ін. патріотичних організацій ніколи не обмежувалось внутрішньою працею. Так, наприклад, весною 1972 р. у Вашингтоні демонстрували проти нелюдської Москви понад 3.000 української молоді, у вишиванках або в одностроях СУМ, Пласту й ОДУМ, на заклик ТУСМ. Промовляли тоді д-р Володимир Душник та ред. Володимир Мазур від УККА. Демонстранти передали петицію президентові Річардові Ніксонові, молодь спалила советський прапор, роздавала летючки в обороні Нескорених, мала сутичку з поліцією, яка забороняла наблизитись до Білого Дому. Столична преса широко коментувала ту демонстрацію, виявляючи зрозуміння до українських вимог. У свідомості передової частини української молоді, яка народилася за океаном, все ясніше вирізьблювалися ідеї з Постанов IV Великого Збору ОУН про те, що „Український націоналізм визнає українську національну державу за єдину форму організації нації, яка забезпечує найкращі умови для всебічного розвитку її духових і фізичних сил”.

*) Сл. п. ред. Данило Чайковський помер після важкої хвороби у липні 1972 р. Крім редакторської праці в „Українці-Часі” у Парижі, „Шляху Перемоги” в Мюнхені, в „Америці” у Філадельфії та співпраці в редколегії „Вісника” в 1970-72 рр., — написав спогади з переживань у гітлерівському кадеті в Авшвіці „Хочу жити”, збірку новель „Наші дні”, опрацював документальне видання „Московські вбивці Степана Бандери перед судом”, був автором багатьох статей, літературних рецензій, спогадів, промов, також зібрав і підготував для друку писання Степана Бандери.

В окупованій Україні збільшувався спротив зловорожій Росії, як окупаційній силі і як шовіністично настроєному режимові чужинців.

Після збройної боротьби проти Берліну й Москви армії волі УПА, яка змагалася до 1952 р. з московсько-большевицьким наїзником, — розпочався новий період спротиву: масові політично-національні повстання в червоних концтраках у Сибіру й Азії, а в Україні — добре замасковані дії підпільників-революціонерів з лав ОУН, свідомої української молоді, черниць і духовенства обох історичних українських Церков. По смерті Сталіна розпочалась так зв. „відлига” за Хрущова, який випускав повітря з перегрітого казана „СССР”, а в Україні інтелігенція, яка ішла з народом — використала той період для поживлення громадської думки, видавничої літературної діяльності, намагаючись зберегти історичні пам’ятки та ін. Повстання в червоних концтаборах, а згодом і в Східньому Берліні, в сателітних Польщі й Угорщині проти окупаційної Росії викликали поновні московські репресії. З 1958 р. до 1964 р. генсек Хрущов провадив поновно сталінізацію, русифікацію, підвищення ролі КГБ, а з 1965 р. — генсек Брежнєв спершу замасковано, а далі відверто розпочав здійснювати імперіялістичну концепцію „єдиного советского народу” (але „с русским языком!”) і, пропагуючи для закордону „відпругення” — розпочав втручатися зі ще більшою силою у внутрішні справи вільних від комунізму держав.

Поновний натиск валуєвської Москви викликав поживлення спротиву в Україні та інших республіках — полонянках Росії. Ще в 1957 р. були вістки про дії докладно не відомих українських партій і гуртків самостійників. Могутній голос поета-патріота Василя Симоненка покликав до слова велику групу українських поетів і письменників, представників інтелігенції, свідомих українських селян і робітників, які спершу легально, а згодом нелегально почали домагатися змін. Почали творитися й суто політичні угруповання, як Український Національний Фронт, Об’єднана Партія Визволення України та ін. Юристи з жорстоко засудженням Москвою Левком Лук’яненком, покликаючись на советську „конституцію”, зажадали права виходу України зі складу СРСР. „Хай мовчать Америки й Росії, коли я з Тобою говорю!” — заявив В. Симоненко про свою українську гордість і рацію . . .

Починаючи з 1965 р. в Україні, за брежнєвського періоду, розпочався спершу позірно легальний протест проти окупаційного режиму: „Лихо з розуму” В. Чорновола, „Інтернаціоналізм чи русифікація?” І. Дзюби, а далі — „Серед снігів” Валентина Мо-

роза, важливі твори Є. Сверстюка, Л. Костенко, потім В. Стуса й ін. почали розповсюджуватися в Україні нелегальним „Самвидавом”, проникали вони й за кордон, де їх публікували різні українські організації і видавництва, також і в перекладах.

У той час десятки тисяч петицій, звернень, формальних повідомлень для членів Конгресу, великі наклади різномовних книжок — перекладів праць Нескорених, десятки памфлетів англійською мовою про становище в Україні розповсюджують члени ООЧСУ та ОЖ ОЧСУ, як і інших організацій Українського Визвольного Фронту, подаючи таким шляхом реальну підтримку Батьківщині.

Не зважаючи на brutальні засуди судів без свідків, „лікувальні психушки”, куди Москва кидає здорових психічно людей, на підступні вбивства, — українська національна думка в Україні, як і в деяких інших національних республіках (Грузія, Білорусь, Прибалтицькі країни) розвивається вглиб: коли в 1960-х роках здебільшого лунали вимоги про право на власну мову, рідну культуру, збереження традицій свого народу, — то в 1970-х роках вже залунали голоси в Нескореній Україні про необхідність відділити Україну від СРСР, а українські націоналісти в листі до ген. секретаря ОН Курта Вальдгайма з 1976 р. заявили просто: „Наша ціль — вихід України зі складу СРСР і побудова незалежної Держави”.

Для кращої орієнтації членства ООЧСУ в подіях в Україні УНУ провадив по деяких відділах відповідні лекції. Так у Нью-Йорку, напр., проф. д-р Константин Саєчук читав доповідь „Багатогранність руху спротиву в Україні”, зміст якої докладно потім подавав „Вісник” для масового читача.

Хоча не так численно, як того вимагала справа, до ООЧСУ й ОЖ ОЧСУ в 1973-74 рр. почало надходити молоде поповнення, в першу чергу зі студентів, членів ТУСМ, та з лав Спілки Української Молоді. У Рочестері на початку 1973 р. засновано молодечий відділ ОЖ ОЧСУ, управу якого очолила п-і Галя Гулькевич, заступниця Леся Жмур. У різних відділах ОЖ ОЧСУ були поставлені ялинки для дітей репресованих в Україні (в Амстердамі, Нью-Йорку, Чикаго й ін. містах), про що інформувала місцева американська преса, телевізія і радіо. Під час Окружних Конференцій ООЧСУ виступали з доповідями про становище в Україні і в світі, з аналізом світових подій запрошені доповідачі, а часто їх виголошували голова ГУ проф. Іван Вовчук, голова ГУ СУМА д. Є. Гановський, голова ГУ ОЖ ОЧСУ mgr. Уляна Целевич, письменниця Оксана Керч, подруга Дарія Степаняк та ін.

Великою втратою для всієї національно-християнської України була смерть ідеолога українського націоналізму, редактора і видавця „Літературно-Наукового Вістника”, надхненника групи поетів Квадриги „Вістника”, автора блискучих аналітичних статей, видатного полеміста з „лукавими землячками” сл. п. д-ра Дмитра Донцова, що сталася на 90-му році життя в Монреалі в Канаді, 30 березня 1973 р. Похований 4 квітня на православному цвинтарі в Бавнд Бруку, Нью-Джерзі, в присутності провідників різних українських організацій і установ з усього вільного світу. Головну промову над свіжою могилою д-ра Дмитра Донцова виголосив голова Проводу ОУН, послідовний реалізатор ідей д-ра Дмитра Донцова в практиці — Ярослав Стецько. Він вказав на головні думки мислителя: „Нація, її примат, героїчна концепція життя — золота нитка творчості Донцова”, який „висунув незмінно повторюване ним гасло: „Російська імперія мусить бути знищена”. На домовину великої людини покладено грудку землі з-під святої Софії Київської.

Членство ООЧСУ та ОЖ ОЧСУ багато уваги в 1973 р. приділило 30-річчю створення й діяльності Антибольшевицького Бльоку Народів і 40-річчя штучно викликаного Москвою голоду в Україні, який мав би зламати хребта нації, але який ніяк не виплатився, врешті-решт, Москві, що виявила себе найбільшим злочинцем світу. На збірку з нагоди 100-річчя діяльності Наукового Т-ва ім. Шевченка масово відгукнулися „Очусівці”, як скорочено називають членів обох братських організацій. З приводу 50-річчя створення так зв. СССР відбулись виклади в УНУ ООЧСУ в різних місцевостях, з доповідями проф. В. Стойка, проф. І. Вовчука, д-ра В. Савчука, д-ра О. Соколишина та ін.

У різних відділах ООЧСУ та ОЖ ОЧСУ проведено урочисті церемонії посвячення відділових прапорів. Велика делегація ОЖ ОЧСУ вручила у Вашингтоні пропам'ятну медалью княгині св. Ольги дружині президента Р. Ніксона п-ї Пет Ніксон (18 квітня 1973 р), а також державний герб України Тризуб — в подяку за увагу до української проблеми; при тій нагоді на прийнятті делегатки інформували про важке становище українського народу під комунізмом-большевизмом Москви та про дальші змагання за волю України. Делегатки на чолі з мгр. Уляною Целевич виступили ту нагоду й остерігали дружину Президента перед будь-якою співпрацею та допомогою ЗСА для СССР, який до неймовірних розмірів — у часі „детанту”! — розбудував армію, авіацію та воєнно-морську флоту. Дружина президента Ніксона нотувала ті заяви.

Українська делегація на Сьомій Конференції Світової Анти-Комуністичної Ліги, Вашингтон — 1974 р., під проводом Голови ЦК АБН Ярослава Стецька. Учасниками делегації були, між іншими, члени Головної Управи ООЧСУ: ред. Ігнат Біличський, мгр Уляна Целевич, Володимир Мазур і д-р Степан Галамай

Ред. Слава Стецько виступала з головною доповіддю про боротьбу в Україні та міжнародну політику на велелюдній 24-й Зустрічі українців Канади і Америки на Оселі СУМА біля Елленвіл, у липні 1973 р., де було понад 6.000 учасників Зустрічі, в тому багато молоді. В Зустрічі взяли масову участь члени ООЧСУ та ін. організацій Визвольного Фронту, представники ПАБНА, Болгарського Національного Фронту на чолі з д-ром І. Дочеффом, Румунського представництва, Білоруського Представництва в ПАБНА, Об'єднання німців у Америці та ін., сенатор стейту Нью-Йорк Т. Ломбарді й ін. видатні діячі. В мистецькій частині виступали: хор „Жайворонки”, соліст Лев Рейнарович, солістка Марта Степаняк, дух. оркестра „Батурин” з Торонта” під диригуванням мгр. Василя Кардаша, рецитатори під керівництвом актора Євгена Курила, ансамбль „Шелест ясенів” Олі Курило, танцювальний ансамбль СУМА з Нью-Йорку „Верховинці” під керівництвом хореографа Олега Гензи й ін. Такі традиційні зустрічі сприяють ідеологічному наснаженню учасників, витворюють товариську атмосферу, важливу для широкого засягу політично-суспільної пра-

ці. У 22-му Здвизі СУМА біля Елленвіл у вересні 1973 р. взяли участь 10.000 батьків та молоді СУМА. Здвиг відбувся під гаслом Василя Симоненка, в 10-річчя смерти поета-патріота: „Україно, ради тебе мислю і творю!”.

„Організація Українських Націоналістів веде широку працю лише тими коштами, які дають їй її члени і симпатички. „До чистої справи треба мати чистих рук”, казав Головний Отаман Симон Петлюра. Про орієнтацію лише на власні сили і власні засоби говорив Провідник ОУН Степан Бандера”, — читаємо в „Зверненні Проводу ОУН до Українського Громадянства”, у зв'язку зі збіркою на Визвольний Фонд.

В першу чергу завжди відгукувались зразковою жертвенністю на такі заклики члени ООЧСУ та ОЖ ОЧСУ й ін. організацій Визвольного Фронту, свідомі того, що важко зароблений гріш кладуть у найбільшу скарбницю Нації — на справу визволення України. Під гаслом „Всі наші сили на допомогу Україні” відбувся у жовтні 1973 р. Другий Світовий З'їзд УВФронту (напередодні Другого СКВУ) в Торонті, Канада, де звітували речники ОУВФронту з 10 країн Заходу і де до Президії Світового Українського Визвольного Фронту були обрані: голова д-р Роман Малащук, члени — інж. В. Безхлібник та мгр. О. Романишин. У З'їзді брали участь члени Головної Управи ООЧСУ.

Знаменну промову виголосив голова Проводу ОУН, президент АБН та Європейської Ради Свободи, ЕРС, Ярослав Стецько, на маніфестації 2-го Світового Конгресу Вільних Українців, СКВУ, в Торонті у 1973 р. Вже сама її назва вказувала на суть національно-визвольних змагань в Україні в найновішому періоді нашої історії: „Боротьба за владу нації”. Голова Проводу закликав делегатів-українців з різних країн світу продовжувати змагання, жертвенність, боротьбу, „щоб ворог дошкульно відчув живу наявність поза межами російської тюрми народів тримільйонної української еміграції”. Промовець закликав також покінчити на чужині „з теоріями про дві батьківщини, що роздвоює душі нашої молоді, а йдімо за заповітом Василя Симоненка: „Вибирати можна все на світі, сину, вибрати не можна тільки Батьківщину!” та — „Україно, Ти моя молитва”.

Членом Секретаріату СКВУ був поновно обраний Конгресом ред. Ігнат Білинський, голова і член Головної Управи ООЧСУ, який був співосновником Світового Конгресу Вільних Українців на Першому Конгресі СКВУ та на протязі дворічної каденції Президії Секретаріату у ЗСА займав пост генерального секретаря СКВУ.

На 3'їзді СУВФронту голова Проводу Революційної ОУН Ярослав Стецько підніс справу створення мільйонного Фонду Оборони України для зміцнення революційно-визвольної боротьби в Україні і визвольних акцій у світі, в ім'я допомоги Батьківщині. З того часу почали напливати в різних країнах світу щедри пожертви трудівників-українців, а масове членство ООЧСУ і ОЖ ОЧСУ в Америці подавало й подає приклади особливої жертвенності на велику мету.

СІМНАДЦЯТИЙ З'ЇЗД ООЧСУ і Четвертий З'їзд ОЖ ОЧСУ відбулися 2-3 листопада 1974 р. в готелі „Коммодор” у Нью-Йорку. Праця з'їздів розпочалася спільною сесією, яку відкрив голова уступаючої ГУправи проф. І. Вовчук, а о. д-р В. Гавліч, ЧСВВ, провів молитву за тих, „що за Україну й віру Христову караються по тюрмах і засланнях”. Присутні вшанували вставанням померлих членів ГУ ООЧСУ, сл. п. д-ра Михайла Дужого та сл. п. д-ра Нестора Процика. Потім учасники З'їзду ОЖ ОЧСУ перейшли до іншої залі, де продовжували свою працю, в присутності 39 делегаток і багатьох гостей. Делегати обох з'їздів у вільний від сесій час оглядали виставку п-ва В. і В. Харуків — видання ООЧСУ, українські поштові значки, документи тощо.

З'їзд ООЧСУ відбувався під керівництвом президії, головою якої делегати обрали ред. Ігната Білинського. З'їзд проходив у атмосфері товариської діловості. Вістки про посиленій наступ московського ворога на Україну мобілізували керівників і делегатів, які після вислухання звітів та їх обговорення — виносили постанови й Резолюції, скеровані на пошкваллення української патріотичної праці в заплілі.

Звітували: секретар Головної Управи ред. В. Левенець (одержано 2103 листи, відіслано 1656 листів, вислано 33 обіжники для відділів, відбуто 20 засідань ГУ і т.д.), ред. Вячеслав Давиденко — про „Вісник”, в якому друкувались за звітний період біля 60 авторів і який відіграє важливу роль у формуванні української націоналістичної думки, як офіціоз ООЧСУ та ОЖ ОЧСУ (Сторінку ОЖ ОЧСУ редагувала п-і Алла Давиденко); докладно звітував фін. референт д-р В. Савчук, вказавши на велику жертвенність членства, що, впарі з ощадною господаркою, дало змогу збільшити запасний фонд, спільно з ін. Орг-ціями ВФронту — поставити пам'ятник на могилі д-ра Дмитра Донцова, проєкту маестра М. Черешньовського.

Звітування членів ГУправи закінчив її голова проф. Іван Вовчук: „Ми поставили завдання: не воювати, не битися за „я” — а працювати, і методологія нашої праці в цілому була розбу-

дована й заплянована на засадах конструктивних”, сказав доповідач, закликаючи відділи на місцях більше й частіше виявляти власну політичну ініціативу. Доповідач назвав кілька особливо успішних акцій політичного характеру: відзначення 30-ліття УПА, 40-ліття голодової облоги України, 30-ліття АБН та УГВР, прославлення Героїнь Кінгіру, протестаційні акції проти вандалізму і загального московського геноциду в Україні, демонстрації під час приїзду Брежнєва до ЗСА, виступи в обороні В. Мороза, Ю. Шухевича, С. Караванського та ін., в обороні засуджених Москвою жінок-українок, подання меморандумів до сенаторів і конгресменів — це лише частина різноманітних акцій ООЧСУ. Після звіту голови Контрольної Комісії І. Винника делегати уділили уступаючій ГУправі абсолюторію.

Хоча не всі відділи були заступлені на цім З'їзді, в його працях брали участь 95 делегатів (від 38 відділів), які одноставно обрали головою Головної Управи ООЧСУ на нову каденцію видатного політичного і суспільно-громадського діяча ред. Ігната Білинського, співосновника і почесного члена ООЧСУ.

Увечорі першого дня відбувся бенкет з нагоди обох з'їздів, з мистецькою частиною.

Другого дня нарадами з'їзду керував д. Лев Футала. На внесок голови господарчо-фінансової комісії, д-ра В. Нестерчука, делегати затвердили прелімінар бюджету на 1975-77 рр.; проєкт Резолюцій відчитав ред. В. Давиденко, і вони були одноставно схвалені.

На спільній сесії письменниця Оксана Керч прочитала доповідь „Українська жінка в самостановленні там і тут”, проф. І. Вовчук виступав з доповіддю на тему „Україна і ми”. П-і Мирослава Ласовська повідомила про створення при ОЖ ОЧСУ Фонду ім. Лариси Целевич, заснованого батьками, Уляною Целевич-Стецюк і Андрієм Стецюком (Фонд виплачує щороку 500 дол. нагороди за кращий літ. чи мистецький твір). З'їзд привітав майже 80-річний майстер і популяризатор українського народного танку Василь Авраменко.

„Головна Управа нічого без співдії членства не зробить, — сказав до делегатів і делегаток новообраний голова ГУ ООЧСУ ред. Ігнат Білинський. — Вірю, що ви дасте дружню співпрацю, як давали дотепер... Нашою засадою мусить бути: ми діємо в громаді, через громаду, для громади й через це — для визволення України”.

З внесками, побажаннями, пропозиціями виступали потім багато учасників З'їзду. Ред. В. Мазур склав подяку від Української Народної Помочі за те, що члени ООЧСУ та ін. орг-цій ВФронту

включились до тієї установи і дуже її зміцнили; керівник щоденної української радіопрограми в Бюффало, Н.-Й., дир. Василь Шарван заявив, що його програма вже 25 літ ширить в ЗСА і Канаді ідеї ООЧСУ й надалі буде до диспозиції. Треба зазначити, що на З'їзді були представники НТШ, УВАН, СФУЖО, СУА, СУМА, ТУСМ, Т-ва УПА, УНРади та ін.

З'їзд ООЧСУ і З'їзд ОЖ ОЧСУ закінчено відспіванням національного гімну „Ще не вмерла Україна”.

У Резолюціях обох З'їздів була висловлена самовіддана любов до рідного Нескореного Народу та запевнення робити все можливе, щоб допомагати Україні в її боротьбі за власну державу; нагадувано так зв. культобмін та будь-яку співпрацю Заходу з рабовласницькою московською імперією у формі ССРС.

Делегати і делегатки обох З'їздів обрали нові Головні Управи на трирічну каденцію.

До нової Головної Управи ООЧСУ ввійшли: ред. Ігнат Білинський — голова, проф. Іван Вовчук — почесний голова і керівник громадського сектору, пор. Лев Футала, проф. д-р Кость Савчук і мгр. Уляна Целевич-Стецюк — заступники голови, п. Андрій Соколик — гол. секретар, д-р Володимир Нестерчук — фін. реф. Члени Головної Управи: проф. д-р Микола Чировський, д-р Юрій Волошин, д-р Михайло Кушнір, д-р Микола Богатюк, мгр. Іван Базарко, проф. Симон Вожаківський, д-р Степан Галамай, ред. Вячеслав Давиденко, ред. Володимир Мазур, інж. Вол. Лівницький, мгр. Лев Кокодинський, п. Тиміш Мельник, інж. Андрій Забродський, п. Аскольд Лозинський, проф. Аскольд Скальський, п. Михайло Ковальчин, мгр. Євген Гановський, п. Володимир Костик, ред. Володимир Левенець. Контрольна Комісія: мгр. Іван Винник — голова, д-р Ярослав Бернадин, п. Богдан Казанівський, п. Микола Зацухний, п. Микола Сидор — члени. Товариський Суд: мгр. Євген Лозинський, мгр. Ярослав Рак, д-р Олександр Соколишин, проф. д-р Шутка, п. Петро Шагай.

Одноголосно признавши абсолюторію уступаючій Управі, делегати переобрали на голову ГУ ОЖ ОЧСУ Уляну Целевич, а до Головної Управи обрали: Дарію Степаняк і Стефанію Легету — на заступниць, Марію Лозинську і Мирославу Ласовську — на секретарок, Стефанію Бернадин — на референта зовнішніх зв'язків, Анну Гарас — на організаційного референта з помічницями: Марією Карпишиною, Софією Радьо і Анною Яковиною; Марію Твердовську і Марію Василик — на фінансових референтів. До Культурної Комісії під керівництвом Марії Нестерчукової увійшли: Теофіля Ганушевська, Марія Савчак і Наталя Голембійов-

ська. До Суспільної опіки обрано Марію Кульчицьку і Дору Кульчицьку, до Пресової референтури — Оксану Керч, Аллу Давиденко і Любу Чайковську, до Господарської референтури — Марію Пенджолу, Доню Магаль і Марію Коваль. Архіварами ОЖ ОЧСУ обрано Марію Романенчук і Володиміру Харук, а як вільні члени Управи увійшли Надія Голяш, Люба Гоянюк і Слава Шудлюк.

Людмила Костик очолила Контрольну комісію, до якої увійшли Богданна Сидор-Чарторийська, Стефанія Рудик. До Товариського Суду обрано Анізію Мірчук — на голову, Катрю Мороз і Лесю Пащак-Талмич — на членів.

На З'їзді засновано Секцію молодих членкинь ОЖ ОЧСУ на чолі з Ларисою Лозинською-Кий. До Управи Секції увійшли: Галина Климук, Галина Стельмах, Ада Легета та Слава Картишівна.

Так розпочався новий етап діяльності ООЧСУ напередодні 10-ліття створення цієї масової, політично унапрявленої і далекоїхорої патріотичної Організації українців, яка, допомагаючи прищвидченню визвольного процесу в Україні, одночасно допомагає своєю працею зміцнювати американський бастион свободи і демократії.

НАПЕРЕДОПНІ 18-го З'їзду ООЧСУ

Нічого не давали американському народові переговори державного секретаря Г. Кіссінґера з Москвою, крім непевности в завтрішній безпеці Америки, засилля культобманних московсько-большевицьких „ансамблів” з вишколеними шпигунами і пропаґандистами в їх середовищах та підготовування московсько-большевицької диктатури американським хлібом. Рік 1974-й ставав до певної міри зворотним роком, бо дедалі, то все більше американців почали бачити світ таким, яким він є, без штучних окулярів. Переговори з Москвою про обмеження ядерної та ін. зброї також не давали конкретних вислідів. Говорячи про „детант”, Москва напшвидку вишколювала в „міжнародному університеті ім. Льюмумбі” диверсантів і шпигунів для Африки, Азії, Південної Америки. Американський Конґрес, врешті-решт, схвалив поправку до торговельного закону про узалежнення торгівлі з СССР від полегш на еміґрацію, головно жидів та ін.

У „Році Жінки”, проголошеному в 1974 р. ОН, члени ООЧСУ та ОЖ ОЧСУ, українки-патріотки, дістали особливо багато завдань і праці: делегації, інколи спільно з жінками з ін. організацій, петиції, меморіяли до ОН, до американського Конґресу, різноманітні форми оборони українки-матері, українки-революціонерки, засудженої Москвою і т. д. — все це по-вінця виповнювало так зв. вільний час українських діячок у Америці, під проводом голови ГУ ОЖ ОЧСУ мґр Уляни Целевич.

Велику активність виявили також батьки, чоловіки і брати українок у Америці, об'єднані в лавах Організації Оборони Чотирьох Свобід України. По всіх відділах ООЧСУ відзначали традиційне Свято Героїв: Симона Петлюри, Євгена Коновальця, Тараса Чупринки-Шухевича, Степана Бандери; членство ООЧСУ давало далі приклади, жертвуючи великі суми на Фонд Оборони

України; у зв'язку з прибуттям на Захід і доповідями нових політичних емігрантів з СРСР — Шифріна, Радигіна, Штейна та ін., їх розповідями про Нескорених українців у тюрмах і кацетах Москви — члени ООЧСУ та ін. орг-цій Визвольного Фронту почали творити Комітети оборони політичних в'язнів, пікетуючи советські установи в Америці, роздаючи відповідну літературу тощо (у Нью-Йорку такий Комітет очолили д-р К. Савчук і д-р А. Бедрій). Комітет Української Правди в Йонкерсі, Н.-Й., гідно й речево відбив провокаційні закиди в сторону командира УПА д. Лева Футали, нібито він брав участь під час Другої світової війни у „винищенні жидів” (д. Л. Футала у той час студював у Львові). З ініціативи Організацій УВФронту в Нью-Йорку, Вашингтоні й ін. містах відбулись великі демонстрації в обороні Велентина Мороза та інших політичних в'язнів Москви.

Проголошений Президією Світового Українського Визвольного Фронту 1975-й рік Роком Тараса Чупринки-Шухевича, в 25-річчя смерті Героя визвольних змагань України; революційно-визвольні гасла, кинені 5-м Великим Збором ОУН під проводом Ярослава Стецька; повідомлення з України про різке відмежування українських борців за свободу від так зв. Російського демократичного руху (який все ще щось говорив про необхідність „референдуму” в національному питанні в СРСР); вручення ОЖ ОЧСУ списків українок — політичних в'язнів комуністичної Росії сенаторам і конгресменам у Вашингтоні, — все це активізувало членство ООЧСУ на місцях у той час, коли деяка частина емігрантів поволі втрачала духовий зв'язок з поневоленою Батьківщиною, або вибирала собі шлях пасивного спостерігання подій та матеріального збагачування.

Для кращої координації дій Головна Управа ООЧСУ під керівництвом ред. І. Білинського, при співдії Головних Управ інших Організацій Визвольного Фронту, провадила спільні Окружні Конференції ОУВФронту. На такій Конференції в березні 1975 р. заплановано взяти участь у відзначуваннях 200-ліття Американської Держави з тим, що, показуючи здобутки української культури й мистецтва, треба ставити й свої вимоги, зокрема наголошувати не на американізацію, а на інтеграцію молодих поколінь українців у ЗСА. Вирішено відзначити 25-річчя з часу смерті ген.-хор. Тараса Чупринки-Шухевича, утривалити документально Міжнародний Рік Жінки, інформуючи світ про становище українки в поневоленій Батьківщині.

Наголошуючи ідейно-політичний і програмовий аспекти

Окружних Конференцій, ред. І. Білинський визначив мету Конференцій в таких напрямних:

а) Скріплення почуття ідейної і політичної єдності Організацій Визвольного Фронту;

б) стимуляція розвитку української політичної думки у Визвольному Фронті та конфронтація її з процесами становлення національної ідеї в Україні;

в) ідейно-політичне узмістовлення праці і методів дій Організацій Визвольного Фронту;

г) піднесення культурного рівня у Визвольному Фронті й у громаді;

г) уточнення компетенцій і завдань Організацій Визвольного Фронту як цілоти;

д) стимуляція й координація спільних дій Організацій Визвольного Фронту.

На сторінках „Вісника” різні автори звертали увагу на дедалі, то важче становище українського письменника за кордоном, на слабу увагу громадянства до рідної літератури, навіть прояви занедбання українських відділів при американських бібліотеках. Д-р Михайло Кушнір в статті „Поворотний анальфабетизм” у „Віснику” з травня 1975 р. наводив приклади, коли деякі українці з вищою освітою бралися критикувати українські твори, яких не читали (довідувалися про них... із газетних „рецензій”); один із „заприсяжених” критиків українського націоналізму, „відомий суспільний діяч” на запитання „А чи ви читали твори Донцова, пане магістре?” — відповів: „Не читав і читати не буду”... „Вісник” цією статтею слушно перестерігав спільноту: „Явище передчасої духової смерти інтелігенції завжди шкідливе для духового росту народу, але воно подвійно загрозливе для українського суспільства в діаспорі, що становить своїм головним завданням всебічну допомогу Батьківщині”.

Відділи ООЧСУ відзначали імпрезами чи доповідями в 1975 р. 50-ту річницю Спілки Визволення України і Спілки Української Молоді, які своєю діяльністю в минулому додавали революційного вогню до того великого полум’я, що смолоскипом заясніло в руці безсмертного Головного Командира УПА Тараса Чупринки-Шухевича. Бо ж писав ще П. Куліш в часах Т. Шевченка, що немає нічого в сучасному, що не мало б свого коріння в минулому.

„Заспокоювання — ні! Свобода — так!” — це було гасло 8-ї Конференції ВАКЛ у Бразилії, у квітні 1975 р., з участю 400 делегатів, у тому 17-тичленної української делегації під проводом

Ярослава Стецька, з участю д-ра Романа Малащука — голови Президії СУВФронту.

Того ж місяця, у квітні, в Озон Парку, Н. Й., постав найновіший Відділ ООЧСУ, якому Головна Управа надала число 51, і головою Управи якого було обрано Миколу Вітенка.

У світовий Рік Жінки та Рік Генерала Тараса Чупринки — 1975 — головний промовець на Зустрічі українців Канади і ЗСА в Торонті у червні, голова Проводу ОУН Ярослав Стецько звернув особливу увагу на українське патріотично-свідоме виховання молоді за океаном, на вишколення продовжувачів великої справи визволення України: „Українська нація — це велика духовна й ідейна єдність в Україні і не в Україні суціль. Українська спільнота на чужині — це нерозривна частина української нації, а не етнічна спільнота в рамках іншої нації. . . Вона мусить горіти тими самими ідеалами, змагатися за ті самі цілі, що за них бореться український народ. . . Ми залишили Україну не тому, щоби рятувати наше життя, але щоби скріпити і відкрити другий фронт проти московських варварів у вільному світі — на захист України та для її допомоги” . . . — сказав достойний промовець.

На Окружних Нарадах УВФронту і відділів ООЧСУ та ОЖ ОЧСУ весною 1975 р. у Нью-Йорку, Філядельфії, Рочестері, Чикаго і Клівленді, якими провадив голова ГУ ООЧСУ ред. І. Білинський, скріплено ідейну й політичну єдність Організацій Українського Визвольного Фронту, а самі наради й доповіді виявились стимулами для дальшої праці в різних Організаціях, зокрема у відділах на місцях. Тоді були виголошені наступні доповіді: проф. І. Вовчук (ООЧСУ) — „До наших завдань у нинішньому політичному укладі”, mgr. Уляна Целевич (ОЖ ОЧСУ) — „До проблем завдань ОЖ ОЧСУ”, М. Шмігель (СУМА) — „25-ліття СУМА і завдання на майбутнє”, Аскольд Лозинський і Надя Дякун (ТУСМ) — „До завдань ТУСМ у системі ОУВФронту”, д-р М. Кушнір (ООЧСУ) — „Культурні вартості в боротьбі за українську правду”. У слові-підсумкові голова ГУ ООЧСУ ред. І. Білинський сказав: „Український Визвольний Фронт має бути і є тією силою, яка усвідомлює й аналізує визвольні процеси в Україні, не збиваючись із дороговказу ідей українського націоналізму, на ґрунті яких виробляються в Україні сили української національної ідеї. Цими ідеями Визвольний Фронт має наснажувати українську спільноту”.

На Окружних Нарадах ООЧСУ, крім звітів представників Управ Відділів та вислухання низки доповідей, наголошено потребу підшукувати молодих членів, поширювати пропаганду про-

ти мішаних подруж, зміцнити співпрацю з УККА, а також на форумі ПАБНА, підтримувати заходи СКВУ, якщо він не переступатиме своїх прерогатив, як надбудови громадського життя (а не „політичного центру”) та винесено інші, практично-важливі, постанови й рішення.

Голова ГУ ОЖ ОЧСУ мгр Уляна Целевич, повернувшись із делегатами з Міжнародної Жіночої Конференції в Мехіко влітку 1975 р., докладно інформувала про перебіг Конференції, виступи українських делегаток, голодовий страйк частини українських делегаток, під гаслом „Допоможіть українським жінкам, які караються в тюрмах ССРСР!”, та про великий відгук мексиканської і міжнародної преси на той страйк.

Вже віддавна відчувалась нестача приміщень в домі ОУВ Фронту при 115 Схід 10-та вулиця в Нью-Йорку, де містились не лише всі складові Організації ВФронту, а й Школа Українознавства при Осередку СУМА ім. ген.-хор. Т. Чупринки, книгосховище та ін. Тому, а також через те, що район дедалі, то більше ставав невідповідним, особливо для виховання молоді, — Організація Оборони Чотирьох Свобід України спільно з іншими ОВФронту вирішили придбати новий дім в кращій дільниці. Справою зайнявся з ініціят. А. Соколика Комітет з мгр. Є. Лозинським. Після довгих заходів знайдено відповідний об'єкт у самому центрі українського скупчення на долині міста: два, сполучені між собою великі й міцні шестиповерхові будинки при 136 Друга евню та Ст. Маркс Плейс, поблизу УНДому, кредитівок, церкви св. Юра (що саме будувалась за високоякісним проєктом архітекта А. Осадци), українських книгарень, крамниць, галерій та ін.

Після закупу будівлі розпочалася перебудова в обох будинках, щоб їх повністю пристосувати до нових вимог. Багато друзів, членів ООЧСУ й ін. ОВФронту, безплатно вкладали десятки й сотні годин праці. Для окремих робіт, як електрика тощо, довелося наймати коштовних працівників американських фірм. Плян перебудови домів опрацював інж. І. Жуковський, мистецьке оформлення великої залі, вестибюлю тощо — інж. Л. Калинич; головний вхід при Другій авеню оформив маестро М. Черешньовський великим барельєфом геніяльного поета-революціонера Тараса Шевченка.

Сотні людей відгукнулись на заклик Комітету Дому й жертвували більші чи менші суми, або ж давали безвідсоткові позички. Однак, в тягу перебудови й пристосування обох будинків (першого — для потреб ОУВФронту, для приміщення галерії ОМУА, ЛМКлюбу, УМІ, другого — для поселення 20 українських родин)

виявилось, що зібраних фондів далеко не вистачає. Тому Комітет, вже під керівництвом І. Винника, звернувся до членства ООЧСУ і всіх інших ОУВФронту та прихильників із закликом жертвувати на цю важливу справу, щоб не платити відсотків від позичок: „Шукаємо 5.000 жертводавців по 100 доларів! Закінчуємо справу власної хати — за готівку!” — сказано в тому зверненні, на яке найпершими масово почали відгукуватися члени ООЧСУ, ОЖ ОЧСУ та ін. Організацій ВФронту, їх прихильники й ін. свідомі громадяни, які розуміли вагу справи та значення зміцнення української дільниці в Нью-Йорку імпозантною і репрезентативною будівлею.

На можливі погубні наслідки для вільного світу і визвольних змагань поневолених комунізмом народів так зв. Гельсінської Конференції — вказували в ЗСА доповідачі з рамени ООЧСУ, меморандуми до Конгресу, а в Європі — Конференція Антибольшевицького Бльоку Народів та Європейської Ради Свободи (у Мюнхені). На засіданні Екзекутиви ВАКЛ у Сеулі вирішено провести 9-ту Конференцію Світової Антикомуністичної Ліги в 1976 р. під гаслом: „Національне визволення — проти комуністичного інтернаціоналізму”. До речі, на тій світовій Конференції антикомуністів були винесені Резолюції-заклики до розвалу тюрми народів — Советського Союзу й встановлення незалежних національних держав, у тому й Української Держави. Важливу роль в таких рішеннях, розісланих до всіх урядів вільного світу, відіграла українська делегація та ін. делегації АБН і ЕРС, під керівництвом голови Проводу Революційної ОУН Ярослава Стецька.

Головна Управа ООЧСУ та інші Організації ВФронту і їх масове членство гідно відзначили в 1975 р. 25-ліття героїчної смерти Генерала Тараса Чупринки-Шухевича, а в 1976 р. — 50-ті роковини трагічної смерти Головного Отамана Симона Петлюри в Парижі від руки московського скритовбивці, 60-ліття з часу смерти великого поета-каменяра Івана Франка, 35-ліття проголошення віднови Української Держави 30 червня 1941 р. у Львові, з волі Революційної ОУН під проводом Степана Бандери. Секретаріят СКВУ проголосив у 1976 році гасло: „За свободу віри і Церкви в Україні”, підхоплене українською спільнотою, впарі з дальшими змаганнями за Патріярхат УКЦеркви.

Тим часом з окупованої України через „Самвидав” та інші джерела надходили вістки про нові арешти ні в чому неповинних людей, бо ж хіба можна людину карати за любов до рідної мови чи Рідного Краю? Не лише в Україні діяли Семидесятники, Сам-

Голова ООЧСУ, ред. Ігнат Білинський, під час зустрічі з Президентом Джералдом Р. Фордом у Білому Домі, в Вашингтоні, 9-го березня 1976 р.

видавники та Самефірники (підпільні радіостанції) або з'являлись тут і там синьо-жовті національні прапори, квіти на запущених могилах Січових Стрільців у Львові, мальовані знаки Тризуба на стінах Київського Університету і т. д. У Грузії було занотовано багато бомбових вибухів, у Білорусі — горіли підпалені ліси, мали місце збройні акти в Прибалтицьких так зв. республіках, яких Москва заповзялася винародовити і зросійщити.

А далеко від України, але в ім'я її свободи — друкувалась відповідна література, лунали патріотичні промови, що поривали серця і розум чесних людей світу. На 9-й Конференції ВАКЛ у Сеулі голова Проводу ОУН Ярослава Стецько доповідав на тему „Криза комунізму за залізною заслоною”; на великому Здвижі українців ЗСА і Канади виголосив промову голова ГУ ООЧСУ ред. І. Білинський на тему „Символи національної ідеї і боротьби” (у липні 1976 р. в Торонто), наголошуючи на важливості гасла „Словом і мечем”; на З'їзді Товариства кол. вояків і старшин УПА промовляв член ГУ ООЧСУ ред. Володимир Мазур на тему „Безсмертна Армія України” (Клівленд), пов'язавши річницю Івана

Франка, Симона Петлюри, Тараса Чупринки-Шухевича в одно ціле, бо нерозривна історія єдиного народу в боротьбі проти національної неволі. Хто не мав змоги з членів ООЧСУ або ОЖ ОЧСУ почути окремих промов, той читав їх у пресовому органі „Віснику”, дедалі, то більше усвідомлюючи, що українська спільнота у вільному світі — це допомогивий резервуар Української Нації, що стоїть на першій лінії боротьби. Свідомість цього додавала масовому членству запалу й завзяття до праці навіть тоді, коли з боку деяких назадників, реалітетників, чулися гіркі підшепти або самі нарікання, замість активної праці, жертви часу, здоров'я, сил і грошей для найбільш важливої справи — допомоги Матері-Україні в її боротьбі за власне право на життя і щастя.

Йшов час, а з ним відходили у вічність все більше й більше старших друзів, у тому і з лав ВФронту, що змушувало живих бути ще активнішими та уважливіше виховувати і підшукувати заступників для дальшої боротьби і праці.

Після сумного повідомлення про смерть активного суспільно-громадського працівника інж. Сергія Квасницького, довголітнього члена ООЧСУ та голови Відділу ООЧСУ в Боффало (помер 18 серпня 1976 р. на Флориді) надійшла вістка про смерть на 76-му році життя провідного діяча українського визвольного руху сл. п. інж. Євгена Ляховича — засновника ООЧСУ, вояка УГА, інженера, журналіста, публіциста, кол. співредактора „Свободи”, першого автора і практично редактора „Вісника” ООЧСУ. Походив із м. Ушні в Україні, після Визвольних Змагань студіював у 1922-23 рр. у Данцінгу, потім переселився до ЗСА і продовжував технічну вищу освіту. Член УВО, ОУН, був у 1933-35 рр. дипломатичним представником ОУН у Лондоні в Англії, де вів Українське Пресове Бюро, УПБ. Повернувшись до ЗСА, працював у щоденнику УНС „Свобода” в 1936-42 рр., потім у машинобудівельній фірмі на Брукліні, Н.-Й. У 1946-48 рр. сл. п. інж. Євген Ляхович зосередив свою активність на допомогу повстансько-революційній боротьбі в Україні, довівши до створення Організації Оборони Чотирьох Свобід України. Довший час займав різні пости, включно з постом голови ГУ ООЧСУ, багато років писав статті до „Вісника” ООЧСУ, виявляючи журналістичний талант і аналітичний підхід до проблем.*) У вересні 1976 р. помер у Рочесте-

*) Див. спогади д-ра В. Душника „Славній пам'яті Євгена Ляховича”, „Вісник” з грудня 1976 року, стор. II — 12.

рі, Н.-И., сл. п. Юрій Бурлака — інженер, родом з Полісся, старшина УПА групи „Турів”, активний працівник у СУМА, в УНПомочі та ін. організаціях.

Хоча невблаганна смерть вирвала з активних рядів багатьох суспільно-громадських працівників серед народу і для народу, у вересні 1976 р. у Всеамериканському Здвизі Молоді СУМ на оселі біля Елленвіл, що відбувся під гаслом „Лиш боротись — значить жить!”, взяли участь понад 13.000 людей, у тому 1.117 юних сумівців і сумівок у одностроях. Струнки лави юнаків і юначок додавали старшим сили й віри в те, що розпочаті ще за сл. п. Гетьмана-державника Івана Мазепи змагання будуть таки врешті-решт переможно закінчені як не цим, то наступним поколінням. Жорстокі московсько-большевицькі переслідування українських та інших борців за волю виявляли, що російська імперія у формі ССРСР котиться повільно, але з невідкличною певністю в безодню. В ОН прибували нові й нові держави-члени, ще донедавна колонії різних потуг. Надходила черга на колоніальний ССРСР. А що під лежачий камінь і вода не тече, то масове членство ООЧСУ й інших Організацій не відкладало праці на завтра, а виконувало її нині, себто майже завжди у вільні, призначені для відпочинку, дні, а ще частіше й пізніми вечорами. Вони виходили на демонстрації проти Москви, ходили й збирали протестні підписи, ходили з колядою на Визвольний Фонд України, не вагалися жертвувати на добрі народні цілі, в тому й на новонабутий репрезентантивний дім ОУВФронту в Нью-Йорку — місці осідку ОН та багатьох представництв дружніх до справи Поневолених Націй вільних держав.

Видатною і провідною була участь членів ООЧСУ в 12-му Конгресі Українців Америки у жовтні 1976 р., де президентом УККА, як найвищої політичної репрезентації українців у цій країні, було через аклямацію переобрано довголітнього політичного діяча, професора економіки в Джорджтавнському університеті д-ра Лева Добрянського. Секретарем Екзекутиви був переобраний довголітній провідний діяч УККА ред. Ігнат Білинський, голова ГУ ООЧСУ. Конгрес виявив, що в своїй основі українська спільнота в Америці здорова й активна та буде й надалі докладати зусиль для збереження себе, як національної одиниці — в ім'я допомоги тому народові, без якого не існували б понад два мільйони українців та їхніх нащадків у ЗСА.

Представники ОУВФронту, не накидаючи інакомислячим своїх ідей, — твердо стояли за самостійницьку концепцію української внутрішньої політики та збереження структури УККА як

загальної верховної репрезентації української спільноти у ЗСА, в активній підтримці визвольної боротьби українського народу.

Окрилені безстрашними змаганнями письменників, поетів, мистців, священиків та інтелектуалістів різних профілів в Україні проти московсько-большевицького окупанта, а також посиленням праці ОУВФронту за кордоном, — діячі української національної культури за океаном відновили діяльність Асоціації Діячів Української Культури, АДУК, під головуванням д-ра Богдана Стебельського. У кінці 1976 р. доручено письменникові Л. Полтаві в Нью-Йорку, на загальних зборах членів АДУК з різних відділів, перебрати головство АДУК на Америку. АДУК поживавив культурну працю в різних ділянках, співпрацюючи з ООЧСУ та ін. Організаціями Визвольного Фронту і всіми патріотичними організаціями та установами, які бажають з АДУК співпрацювати в ім'я збереження української мови, культури, традицій за океаном та для дальшого збагачення національної скарбниці самобутньої української культури, яку на Рідних Землях заповзялася обкрадати імперіяльна Москва. Головна Управа ООЧСУ в Нью-Йорку під керівництвом ред. Ігната Білинського надає при потребі для праці АДУК безкоштовні приміщення в Домі УВФронту при 136 Друга евню, назустріч потребам великого Відділу АДУК у Нью-Йорку під керівництвом реж. Михайла Яблонського йде Канцелярія УККА під керівництвом мгр-а Івана Базарка, надаючи безкоштовно відповідні кімнати чи залі для праці. Багато уваги приділює активності АДУК у світі журнал „Вісник” та ін. українська преса, розуміючи вагу національно-християнської культури для народу з тисячолітніми традиціями, який тимчасово втратив державність.

У лютому 1977 р. Головна Управа ООЧСУ, за підписом голови ред. І. Білинського та секретаря д. А. Соколика, опублікувала Заклик „В обороні українських політичних в'язнів в Україні”. У зв'язку з Меморандумом Київської Групи Сприяння Виконанню Гельсінських Угод та арештами КГБ поета Миколи Руденка й ін. у Києві (у Меморандумі виразно мовиться про національне питання та право України на відокремлення від ССРСР) ГУ ООЧСУ закликала всі відділи, щоб негайно сконтактувалися з членами Конгресу з їх стейтів й прохали їх інтервенювати у президента Дж. Картера та в Державному департаменті в справі арештів в Україні та потоптання Москвою Гельсінських умов, слали протести до ОН, розголошували відомості про спротив і арешти в Україні через американські засоби комунікації і т. д. „1977-й рік — це Рік оборони українських політичних в'язнів в ССРСР

ГОЛОВНА УПРАВА ООЧСУ — 1975-1977 рр.

Сидять зліва праворуч: мгр. Іван Базарко — член ГУ ООЧСУ, мгр Іван Винник — голова Контрольної Комісії ГУ ООЧСУ, мгр Євген Лозинський — голова Суду ГУ ООЧСУ, Лев Футала — заступник голови ГУ ООЧСУ, ред. Ігнат Білинський — голова ГУ ООЧСУ, Андрій Соколик — секретар ГУ ООЧСУ, Володимир Мазур — орг. реф. ГУ ООЧСУ, д-р Володимир Нестерчук — фін. реф. ГУ ООЧСУ.

Стоять зліва: д-р Аскольд Лозинський — член ГУ ООЧСУ, Т. Мельник — член ГУ, Лев Кокодинський — член ГУ, М. Зацухний — член КК ГУ, проф. Семен Вожаківський — член ГУ, ред. Володимир Левенець — член ГУ, Богдан Козанівський — член КК ГУ, д-р Олександр Соколишин — член Суду ГУ, П. Шагай — член Суду ГУ ООЧСУ.

Неприсутні: д-р Михайло Кушнір, д-р Микола Чировський, Володимир Костик, мгр Уляна Целевич — голова ГУ ОЖ ОЧСУ, д-р Микола Богатюк, інж. Андрій Забродський, ред. Вячеслав Давиденко, Михайло Ковальчин, В. Левицький, мгр Євген Гановський, М. Сидор (К.К.), д-р Ярослав Бернадин (К. К.), А. Скальський, д-р Юрій Волошин, д-р Степан Галамай, мгр Ярослав Рак (Суд).

та захисту української культури”, — сказано в Заклику. — „Це зокрема зобов’язує нас посилити зусилля в обороні поневоленого, але не скореного українського народу.”

Масове членство ООЧСУ відгукнулось на цей Заклик важливими заходами в своїх місцевостях, листами до членів Конгресу, а також посиленою жертвенністю на Фонд Оборони України.

У 60-річчя початку Української Національної Революції 1917-го року і в 35-річчя створення героїчної Української Повстанської Армії — Україна вимагала особливої активності вільних українців, іншими словами: фронт вимагав ще більше допомоги від заплілля. В цім сенсі була опублікована Відозва Президії Світового Українського Визвольного Фронту в березні 1977 р., а Звернення ЦК АБН мало таку промовисту назву: „Революція — єдиний шлях визволення”.

У зв'язку з посиленням переслідувань українців в Україні окупаційним режимом, Головна Управа ООЧСУ переслала з початком 1977-го року вичерпний меморандум до Президента Картера, вказуючи на грубі порушення Москвою національних і людських прав в Україні та прохаючи Президента стати на захист українських політичних в'язнів в Україні.

У відповідь з Білого Дому наспіло до Головної Управи ООЧСУ письмо такого змісту:

Білий Дім
Вашингтон, Д. К.

Травень 18, 1977

Вп. Ігнат М. Білинський
Голова Організації Оборони
Чотирьох Свобід України
Нью-Йорк, Н.-Й.

Дорогий Пане Білинський:

Президент Картер прохав мене подякувати Вам за переслане Вами недавно письмо.

Справа людських прав є однією з тих, якій Президент надає найвищий пріоритет, і Президент є вдячний, що так багато громадян пишуть йому із запевненнями, що вони поділяють його зобов'язання.

Президент Картер глибоко цінує Вашу підтримку, і він є рішений забезпечити, щоб надія і гідність залишилися живучими для всіх.

Президент пересилає Вам найкращі побажання.

Щиросердечно,
Валеріо Л. Джіяніні
Персональний Асистент.

Українські культурні діячі на московському засланні передали за кордон вірш, у якому в теплих словах згадано про поляглих Героїв та про велику українську політичну еміграцію і її дії у Вільному Світі:

... „Вам, ув'язненим лицарям чести,
Що підкошеним цвітом лягли,
Вам, які в чужині, в нещасті
Ї вроду і дух зберегли —
Україна складає шану,
І допоки нам світить день,
Збереже вас народна пам'ять,
Як шляхетних своїх дітей”.

Не лише поетичним, а й політичним перегуком із цим посланням Нескорених з комуністично-московської неволі був Вечір пам'яті поета-вісниківця сл. п. Євгена Маланюка, влаштований весною 1977 р. ГУ АДУК у Америці з ЛМКлюбом, в Домі ОУВФронту в Нью-Йорку, з нагоди 80-ліття видатного національного поета і есеїста, сотника Армії УНР Євгена Маланюка, який раз-назавжди сказав ворогові України з приводу катувань і вбивств українських провідників і патріотів: „Стріляли в дух — влучили в тіло”. Духа Героїчної Національної України не зламати пострілами, „психушками”. Нація — твір Бога.

„Влада боїться відокремлення України, проголошення її відділення від Советського Союзу”, — ствердила у Відні в березні 1977 р. російська політична емігрантка, член Гельсінської московської групи Людмила Алексєєва. Про змагання передової частини українського народу проти московського окупанта й боротьбу за відновлення Української Держави говорив також Володимир Буковський, новий політичний емігрант із СРСР. Найновіші політичні емігранти з советської території, яких „видворила” советська влада за кордон, в більшості випадків стверджують, що Москва найбільше тероризує Україну та найбільше боїться піднесення нових хвиль змагань за відокремлення України від Росії. Дедалі, то виразнішим для світу стає факт, що Москві в першу чергу йдеться про збереження імперії, і в даному випадку китайські комуністи мають рацію, вважаючи, що імперія, імперіялістично-шовіністична Росія не має нічого спільного з комунізмом (збанкrotованим так зв. „вченням”, яке не витримало найменшої проби в самому СРСР).

В обличчі безнастанних порушень Советським Союзом Гельсінських постанов, підписаних Москвою, а також безнастанного

зброння — коштом відривання шматка хліба від знедолених трудящих у червоній тюрмі народів, а також завдяки великій активній роз'яснюючій діяльності Організацій УВФронту та ін. патріотичних організацій і установ, — американські та ін. журналісти почали яснішими очима дивитися на „детант” із тоталітарною Москвою. Американський Конгрес та уряд на чолі з президентом Дж. Картером почали частіше пригадувати Москві про необхідність пошанувати людські права (а знаємо, що людських прав не існує без національних прав, бо немає людини поза нацією). Дорадник президента Джеймса Картера проф. Збігнєв Бжезінський, видатний знавець червоного колоніалізму-імперіалізму та його носія — Москви, відповідно впливав на закордонну політику ЗСА, підвищуючи престиж цієї великої держави та знову висуваючи Америку на чолі вільних народів світу. Монтованний колишнім державним секретарем Генрі Кіссінгером „детант”, що був, зрештою, накинений Америці й ін. вільним країнам Москвою, — починає потріскувати, як зношений і застарілий блазенський „мундир”. Реальність аж ніяк не „культобмінна” і не „детантна”. Реальність така, що Москва вже простягає криваві руки навіть у Африку.

Хоча як важко терплять Нескорені українці на Батьківщині та в московських в'язницях і концтаборах, або їхні родини вдома, і хоча не раз доводиться особливо напружувати сили вільним українцям-патріотам за океаном, — з різних позначок можна передбачити, що стрілка московських „часов” на царях збудованій кремлівській вежі починає посуватись назад. Розмови так зв. „марксистів” у Італії чи Франції про „марксизм з людським обличчям” призначені для політичних наївняків, бо марксизм — це „диктатура пролетаріату” (однієї партії, комуністичної), а де є одна партія — там приходить руїна всього, що кожній людині в силу її природи — найдорожче.

Членство ООЧСУ не лише усвідомлює ці істини, аналізує події в Нескореній Україні і в світовій політиці, — а й реалізує в практичному щоденному житті багато завдань, що в цей час спадають на плечі вірних синів і дочок України за океаном, поширюють свої політичні знання серед української спільноти та американських співгромадян, реагують на різні події листами до членів Конгресу, до американської преси й радіо і т. д. Молодий активний член ООЧСУ мгр. Б. Потапенко зладив з рамени Українського Інформаційного Центру (Дім ВФронту в Нью-Йорку) англomовне видання про повторно переслідуваного Москвою кол. вояка УПА Євгена Грицяка, який відбув 25 рр. у советському концтаборі, по-

тім був заарештований вдруге і чекає третього арешту (режим заборонив працювати, а хто не працює, того можуть заарештувати, як „тунеядця”). Ця брошура про ще одну українську трагедію розіслала до представництв різних держав при ООН та до американської Комісії для стеження за виконанням Гельсінських умов. Євген Грицяк домагається права покинути СРСР — чого нелюдський режим не дозволяє .

Роз'яснювальну роботу провадять у 1977 р. Відділи ООЧСУ у зв'язку з Конференцією у Білгороді, в Югославії, де вже висунене питання про дотримання умов, що їх підписали в Гельсінках СРСР та ін. комуністичні країни, а не тільки вільні держави світу. Самозрозуміло, українські чинники звертають найбільшу увагу на українську проблему.

Голова ГУ ООЧСУ ред. І. Білинський брав участь у двох політичних конференціях у Державному Департаменті в Вашингтоні, в травні і червні 1977 р., в програмі яких був розгляд американської закордонної політики, зокрема проблеми людських і національних прав та ролі ЗСА у Конференції в справі Гельсінських угод у Білгороді.

Проти імперіялізму Москви і проти тих, хто ладен миритися з російським імперіялізмом в будь-якій формі — виступали й будуть виступати могутні, організовані, дисципліновані, працюючі й жертвенні члени і членкині ООЧСУ, як і члени інших Організацій Українського Визвольного Фронту у світі. На успішних Окружних Конференціях УВФронту в Америці весною 1977 р. в різних містах країни учасники стверджували, що хоча не вистачає для велетенської праці й завдань рук на місцях, хоча доводиться подекуди працювати в громаді за багатьох — все одно — „московська коса таки наскочила на український камінь!”

В програмі цих Окружних Конференцій, що відбулися в Нью-Йорку, Філадельфії, Сиракузах, Дітроїті й Чикаго, в березні й квітні 1977 р., виголосили доповіді: голова ООЧСУ, ред. Ігнат Білинський, на тему „До полсження в Україні, політичної діяльності на еміграції і наших завдань”; голова ОЖ ОЧСУ мгр Уляна Целевич — „Жіноцтво Українського Визвольного Фронту в дії”; голова СУМА Мирослав Шмігель — „До проблеми збереження і вирощування українського молодого покоління в СУМА”; інж. Богдан Федорак і інж. Володимир Гладкий — ПАБНА — „Визвольний фронт на зовнішньому відтинку”; Роман Зварич — ТУСМ — „ТУСМ у змагу за націоналістичне обличчя українського студентства”; голова Т-ва кол. Вояків УПА Михайло Ковальчин — „З діяльності Т-ва кол. Вояків УПА”. В ділових нарадах відділи

й осередки Організацій УВФронту розглянули проблематику й методи для скріплення діяльності Визвольного Фронту.

Продовжуючи традицію Зустрічів українців Америки й Канади, Головна Управа ООЧСУ провела успішно 2 і 3 липня 1977 р. 28-му Зустріч-Здвиг на Оселі СУМА в Елленвілі, Н.-Й., з участю коло 5.000 осіб.

У програмі Зустрічі був політичний Панель на тему: „У боротьбі за політичну й культурну самобутність України”, 2 липня, на якому доповідали д-р Богдан Стебельський, мгр Уляна Целевич і д-р Аскольд Лозинський, та яким провадив модератор ред. Ігнат Білинський. У неділю, 3 липня, відбулась масова Всеукраїнська Маніфестація, з промовою голови Президії Світового Українського Визвольного Фронту д-ра Романа Малащука, словом голови ГУ ООЧСУ ред. Ігната Білинського, виступами представників крайових Центральних Організацій та мистецькою частиною.

Членству ООЧСУ допомагає у великій політичній, суспільно-громадській і культурній праці ще й та свідомість, що боротьба за волю й державність України, змагання проти московського окупанта є, одночасно, змаганням за зміцнення могутности Америки та всього Вільного Світу.

Серед таких обставин і праці Головна Управа ООЧСУ під керівництвом ред. Ігната Білинського та Головна Управа ОЖ ОЧСУ під проводом мгр Уляни Целевич запланували провести спільно в листопаді 1977 року чергові з'їзди — в одному з найбільш репрезентативних готелів у Нью-Йорку, „Валдорф — Асторія”.

ВИДАВНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ООЧСУ

„Слово, моя ти єдина зброе“, — так сказала велика Леся Українка про силу і значення вільного, цілеспрямованого слова. Вінстонів Черчілеві, як уже згадувано, належить крилатий вислів: „Людина є тим, що вона читає“. Рідне слово, рідна мова в житті українського народу завжди відігравали особливу роль, бо не раз на складних і важких історичних шляхах нашому народові вже тільки й залишалася його віра в Творця та рідна мова й культура, — все інше загарбував окупант.

Природна річ, що від самого початку заснування 30 років тому Організація Оборони Чотирьох Свобід України в Америці звернула увагу на видавничу діяльність.

Найпершою ластівкою, що вилетіла з маленької винайнятої кімнатки Головної Управи ООЧСУ під керівництвом інж. Євгена Ляховича в Нью-Йорку 30 рр. тому, було перше число журналу „Вісник“ — пресового органу новоствореної установи українців-патріотів. „Вісник“ ч. I з 1947 р. — це журнал, виданий на циклостилї, з блакитного кольору обкладинкою, прикрашеною зображенням американського і українського прапорів (зі знаком Тризуба) та з основним кличем ООЧСУ: „Свобода людині! Свобода народам!“ Журнал має 32 сторінки, і в нім виступили із статтями, вістками, роздумами: інж. Є. Ляхович, Мирон Леськів, Йосиф Труш, Я. Пік, М. О., Іскра та ін. Перше число скромно видане, нагадувало воно перші циклостилеві таборів (ДіПі) видання з 1945 року в повоєнній Німеччині. Редакція обіцяла швидко направити техніку друку, прохала для цього фінансової підтримки у читачів. Ідейно-організаційне ж значення „Вісника“ з його першого ж числа — незаперечне.

Перше число „Вісника“ з січня 1948 року вийшло вже друком (головний редактор інж. Є. Ляхович, заступник гол. ред. —

Ігнат Білинський, адміністратор О. Труш), завдяки пожертвам на пресовий фонд видання та зростаючій кількості членства ООЧСУ й загалу читачів місячника. Для молоді установи це був великий осяг.

Спершу „Вісник” пропагував публікації інших видавництв у ЗСА, Канаді, Зах. Європі, книжки „Червоної калини”, „Літопису політв’язня” (Мюнхен), журнал „Літературно-Науковий Вісник”, публікації НТШ в Зах. Європі та ін., „Історію України” І. Холмського, журнал „Овид” з Аргентини та ін. (До речі, з 6-го числа 1949 р. „Вісник” почав виходити за редакцією Ігната Білинського, а з 1953 р. — за ред. проф. Івана Вовчука).

Проминуло майже 5 років з часу заснування ООЧСУ, коли Головна Управа змогла вже подбати про випуск окремих видань, спершу брошурного, а скоро й книжкового типу. У „Віснику” ч. 3 з 1952 року читаємо таке оголошення:

„Купуйте видання ООЧСУ! В Адміністрації ООЧСУ можна набути такі брошури й книжки: М. Брадович „Держава без нації” („Суть московського імперіялізму”), брошура, стор. 86, ціна 75 центів; Богдан Кравців „Людина і вояк” (В другу річницю смерті сл. п. Романа Шухевича-Чупринки), брошура, стор. 32; Петро Мірчук „Акт відновлення Української Державности, 30 червня 1941 р.” (Його генеза та політичне значення), брошура, стор. 64; Дмитро Донцов „Правда прадідів великих”, збірник статей, стор. 96, ціна 1 дол.”

„Вісник” з жовтня 1953 р. сповістив: „У грудні ц. р. вийде з друку книжка „Переяславська умова з 1654 р.” проф. О. П. Оглоблина. Видає ООЧСУ та ЛВУ (Ліга Визволення України, Канада). У тім же числі повідомлено: „Незабаром вийде з друку монументальна історична праця „Історія Русів” українською мовою, за ред. проф. О. П. Оглоблина, літературний редактор В. Давиденко (300 стор.), тираж обмежений, ціна 2 дол. 50 ц.”

Видання таких важливих праць „Вісник” не лише пропагував, а й підкріплював відповідними відгуками, рецензіями, поясненнями. У ч. 7 з 1953 р., напр., опубліковано статтю Василя Омельченка „Друзі й вороги „Історії Русів”, у якій автор підкреслив, що саме на „Історії Русів” виростав національний геній Тарас Шевченко, з тієї книги черпав відомості й знання про Україну Микола Гоголь та ін. Досить згадати вислів-оцінку проф. Дмитра Дорошенка: „Ні одна книга не мала у свій час такого впливу на розвиток української національної думки, як „Кобзар” Шевченка” та „Історія Русів”. Сам тематичний підбір праць, друкованих накладом ООЧСУ, або ж ООЧСУ й ін. споріднених органі-

зацій, вказує на те, що люди знали, що робили: для ведення активної сучасної боротьби проти московсько-більшевицького окупанта України треба було добре вивчити й знати історію як України, так і зловорожої Росії.

У 1954 р. Головна Управа ООЧСУ видала окремими виданнями цінні науково-популярні „Нариси з історії нашої культури” Євгена Маланюка (Геокультура України, Київська держава середньовіччя, доба барокко, Ніч бездержавности), а також поему Миколи Щербака „Шлях у вічність” — про УПА.

У звіті Головної Управи ООЧСУ за працю в 1954 р. називаю наступні видання ООЧСУ, крім раніше згаданих у цьому огляді: брошура „Крим” пера проф. Вол. Січинського, „Панславизм” проф. В. Гришка; „видано українською мовою сім книжок, тиражем по 3 000. Видавнича робота була, як на наші бідні спроможності, достатня”.) У названому огляді згадано також, що „зусиллями людей цілого Визвольного Фронту видано англійською мовою працю М. Чировського („The economic factors in the growth of Russia”, 178 р), та розповсюджувано видання, надслані з Європи. Поважний вклад зробили відділи й представники ООЧСУ в Об’єднаному Комітеті для видання книжки про УПА англійською мовою”.

1955 року ГУ ООЧСУ опублікувала за редакцією Б. Кравцева збірку оповідань розстріляного Москвою письменника Григорія Косинки „Фавст із Поділля” (96 стор.), даючи таким чином свій вклад в розвиток української національної літератури та збереження її зразків за океаном у той час, коли в окупованій Україні твори письменників доби „Розстріляного Відродження” були вилучені з бібліотек і знищені ворогом.

Крім книжкових і брошурних видань, ГУ ООЧСУ як у ті роки, так і в наступних видавала багато листівок-одноднівок, памфлетів українською і англійською мовами, пропам’ятних карток-поштівків, нагрудних значків, жетонів тощо — для пропагування українського імені чи справи і, одночасно, для збирання фондів на видавничу й ін. діяльність. Від часу до часу видавничою справою займалися й окремі відділи ООЧСУ. Так, напр., у 1955 р. Управа 2-го Відділу в Нью-Йорку видала поштову картку й пам’яткові значки-наліпки з нагоди 1000-ліття Християнської України. Проекти картки і значків з зображенням св. княгині Ольги виконав у кольорах мистець П. Холодний, мол.

*) „Вісник” з лютого 1955 р., стор. 32 — „Кількома словами про річну роботу ООЧСУ”.

1956 р. ГУ ООЧСУ видала невелику розміром (84 стор.), глибоку аналізою большевизму в Росії, як суто російського явища, працю інж. Євгена Маланюка „До проблеми большевизму”. Передовий поет-вісниківець і блискучий есеїст-аналітик, Євген Маланюк, на підставі історичних документів бив по так зв. большевизмі, вивівши нагору його історичну пов’язаність з мовою, духовістю і псевдорелігійністю росіян. На жаль, публіковані в тих і наступних роках унікально цінні його матеріяли „З нотатника” (спостереження, паралелізми, зауваги, відгуки на поточні події в історичному аспекті тощо), за підписом Е. М. не видані й досі окремою книгою. Того ж 1956 року було оголошено, що „Видавництво „Вісник” здало до друку перероблену автором працю: Д. Донцов — „Підстави нашої політики”.

Журнал „Вісник”, містячи повідомлення про нові публікації, друкував іноді й відгуки на них, фахові рецензії або ж репліки читачів, що в загальному беручи були позитивними. Зменшення кількості читачів українських видань, у зв’язку з природнім відходом старшого покоління, ніяк не компенсувалося новішим поколінням: молоді, народжені за океаном, не легко було розуміти не раз складний зміст очусівських публікацій, а чимала частина такої молоді взагалі не бралася до української книжки (часто обмежувалась „Крилами”, згодом „Крилатими” чи ін. журнальними виданнями для молоді з рамени СУМ, Пласту, ОДУМ, чи американськими виданнями).

Під кінець 1957 р. В-во „Вісник” реклямувало, крім названих вище видань, англомовне видання праці проф. О. Оглоблина „Переяславський договір” — „Treaty of Pereyaslav”, інж. Є. Ляховича — „Перевірку наших позицій”, П. Мірчука „Відродження великої ідеї” та „З мого духа печаттю” (до 25-ліття ОУН) й ін. публікації, а також оправлені річники „Вісника”.

У 1958 р. ГУ ООЧСУ зробила велику прислугу українській історії і культурі, опублікувавши в англомовному перекладі „Опис України” інженера Гільйома де Бопляна — „A description of Ukraine”, книгу великого формату, з цінними історичними мапами ще з часів козаччини, з передмовою д-ра Я. Петришина і вступною статтею ред. Б. Кравцева. Зразково видана й оформлена книга скоро стала бібліографічною рідкістю.

У наступних роках ООЧСУ видала: книгу „Правда про Росію” — за А. де Кюстіном, опрацював О. Мерчанський, з передмовою д-ра Д. Донцова, обкладинка д-ра Б. Стебельського (на спілку з ЛВУ), твори Людмили Старицької-Черняхівської: „Іван

Мазепа", „Останній сніп", Т. Ерема „Совєтський акваріум", збір-
ку віршів М. Щербака „Багаття" (1959 р.).

У 250-ту річницю смерті великого Гетьмана-державника Іва-
на Мазепи В-во „Вісник" опублікувало 300-сторінкову моногра-
фію проф. О. Оглоблина „Гетьман Іван Мазепа і його доба" (кни-
га ілюстрована), а в 1967 р. — заходами В-ва „Гомін України"
в Канаді та ін. Орг-цій УВФронту, в тому й ООЧСУ, а також Укра-
їнської Видавничої Спілки в Англії (що видає журнал-місячник
„Визвольний шлях" за редакцією † Г. Драбата) — опубліковано
епохальну працю д-ра Дмитра Донцова під заг. „Хрестом і мечем".
Українець, вояк американської армії, яка допомагала вільному
Південному В'єтнамові відбивати агресію червоного Північного
В'єтнаму, п. Є. Л., писав у „Віснику" з грудня 1967 р., між ін.:
„Щиро Вам дякую за лист і книжку, які я недавно дістав. Не
маючи нагоди говорити по-українському, я хоч буду мати мож-
ливість читати українську літературу... Недавно я дістав багато
чисел „Свободи"... Чи не могли б прислати „Вісник"? У Сай-
гоні тепер тихо, і дуже рідко відбуваються терористичні акти"...

В 1969 р. ГУ ООЧСУ, на спілку з ін. братніми організаціями,
опублікувала документальну працю Ярослава Стецька під заг.
„30 червня 1941", фінансувала видання „Old Ukraine" проф. Ми-
коли Чировського, що вийшло під фірмою „Флоргам Парк Пресс"
у Нью-Йорку; крім того, закупила за фонди ООЧСУ 200 прим.
твору д-ра Корчмарика „Духовні впливи Києва на Московщи-
ну в добу гетьманської України", 500 прим. історичного роману
Л. Полтави „1709" (про події за гетьмана Івана Мазепи, видання
„Книгоспілки" в Нью-Йорку), 200 прим. праці д-ра Володимира
Душника (англійською мовою) під заг. „УКЦерква на Вселен-
ському Соборі 1962-68 рр.", 1.000 прим. монографії проф. Михай-
ла Осінчука та ін. видання, для поширення їх між членством
ООЧСУ й ОЖ ОЧСУ.

У 1970-х роках ООЧСУ видала, крім різних брошур, памфлетів,
летючок тощо: „Думки про Хмельниччину", „Хмельниччина
і українська державність" та ін. наукові праці проф. О. Оглоблина,
„Княжа Русь-Україна та виникнення трьох східньослов'янських
націй" проф. М. Чубатого, збірку „Остання весна" — поетичні
твори Євгена Маланюка (доти вже вийшли його ж *Illustrissimus*
Dominus Мазера, „Малоросійство", згадувані праці „До пробле-
ми большевизму", „Нариси з історії нашої культури"), спогади
А. Княжинського „На дні ССРСР", повість Уласа Самчука „Чого
не гоїть вогонь", інж. Євгена Ляховича „Форма і зміст українсь-
ких змагань", Хозе Ортеги і Гассета „Бунт мас" (у перекладі

сина поета Юрія Клена — Вольфрама Бурггардта, літ.-мовний редактор В. Давиденко), проф. П. Мірчука — „Відродження української ідеї”, „Під покров Богородиці”, „Українська визвольна справа і українська еміграція”, „Крути” С. Збараського, „На закруті”, „Гомін здалеку” та ін. праці Михайла Островержи, збірку поезій Вадима Лесича „Кам’яні луни”, кілька збірок Миколи Щербака, поета-модерніста Володимира Гаврилюка, проф. Миколи Чировського (крім раніше названих праць) — „Економічний фактор у зростанні Росії”, „Вступ до історії Росії” (англійською мовою), „Вразливі росіяни” — працю д-ра Лева Добрянського, довголітнього президента Українського Конгресового Комітету Америки і професора Джорджтаунського університету у Вашингтоні (англомовне видання). Також вийшли праці д-ра Михайла Кушніра, ред. Вячеслава Давиденка, письменника Федора Одрача й ін. авторів.

У 1970-71 рр. були ще видані заходами й коштами ООЧСУ книга „Білас і Данилишин” ред. Данила Чайковського, а також святкові картки й медалі з зображенням найбільшої поетеси Європи Лесі Українки.

Останні роки проминули в діяльності ООЧСУ майже без видавничої діяльності. Це було зумовлене різким зменшенням попиту на українську книжку в Америці, а зокрема посиленнями збірками на Фонд Оборони України, видання АБН (різними мовами), необхідністю для ООЧСУ та ін. Організацій УВФронту в Нью-Йорку придбати новий, більший, репрезентативний дім (закуплено в кінці 1976 р., при 136 Друга авеню, за 250.000 дол.).

Раніше журнал „Вісник” поміщував місткі списки видань ООЧСУ та ін. видавництв, заклики такого типу: „Немає української родини без української книгозбірні! — Немає української книгозбірні без видань ООЧСУ!”

Останнє повідомлення про книжкове видання знаходимо в „Віснику” з квітня 1977 року: мова про „Холмські усмішки” Панька Незабудька (ред. Анатолія Демуса, голови Представництва АДУК на далекі західні стейти ЗСА) — збірку талановито написаних гумористично-сатиричних оповідань.

Треба сподіватись, що після реорганізації великого господарства, котрим тепер розпоряджається Головна Управа ООЧСУ під керівництвом ред. Ігната Білинського, секретар Андрій Соколик, — Організація Оборони Чотирьох Свобід України продовжуватиме свою видавничу діяльність, бо ж слово не даром прирівнюють до меча, а національне слово — до меча обоюдногоострого.

Л. П.

“ВІСНИК ООЧСУ” 1947 — 1977

За кругло 30 років існування „Вісника ООЧСУ” вийшло 340 чисел цього органу-офіціозу найчисленнішої в Америці суспільно-політичної організації, отже 12.240 сторінок журнального формату. Історію Організації Оборони Чотирьох Свобід України, як і її видавничу діяльність, тісно пов’язану з „Вісником”, подано в цьому збірнику на іншому місці, тут же відзначимо лише окремі етапи розвитку її рупора — „Вісника”.

Невпинно протягом цього періоду „Вісник” віддзеркалював працю численних відділів ООЧСУ, інформував читачів про світові події, про становище на рідних землях, з’ясовував цілі й завдання боротьби українського народу проти московських займанців, пропагував ідеологію українського націоналізму, поборював zdeгенеравану матеріалістичну ідеологію в усіх її відмінах, розкривав суть московсько-большевицької системи і навітлював кожночасні зміни політики окупантів в Україні.

Статті на внутрішньо- і зовнішньополітичні теми, статті теоретиків української національної думки, дискусійні й проблематичні матеріяли, а особливо актуальні матеріяли в зв’язку з приїздом Хрущова до ЗСА, з побудовою пам’ятника Шевченкові, з т. зв. культуробміном і контактами із московськими висланцями, на теми „детанту”, інформації з громадського, культурного, наукового і мистецького життя, фейлетони, белетристичні твори і поезії еміграційних та підсовєтських поетів — становили зміст „Вісника” на протязі останніх трьох десятиріч.

Від початку 1960-их років, коли на Україні почався рух „шестидесятників”, „Вісник” особливу увагу присвячував культурно-політичному „чудові”, вміщуючи на своїх сторінках матеріяли Самвидаву — есеї, петиції, заяви і звернення Нескорених, інформуючи читачів про їхню боротьбу і поневір’яння в тюрмах, конц-

габорах і психіатричних тюрмах. Протягом цього часу не виходило жодного числа „Вісника”, в якому не було б вміщено матеріалів Самвидаву і редакційних коментарів до них. „Вісник”, як орган ООЧСУ, включився в найширшу акцію, ведену українською еміграцією в обороні українських прав, в обороні українських політичних в’язнів, звертаючись до конгресменів і поодиноких визначних політичних діячів.

Головна Управа ООЧСУ і „Вісник” повели широку кампанію за створення українського католицького Патріярхату на чолі з Ісповідником Віри, довголітнім в’язнем советських концтаборів і тюрем Блаженнішим Кир Йосифом Сліпим. На своїх сторінках „Вісник” містив усі звернення-послання Патріярха Сліпого і докладно інформував про його відвідини в Північній та Південній Америці і в Канаді про його широко розгорнену працю над розвитком Української Католицької Церкви.

„Вісник”, як орган ООЧСУ, зродився з конечної потреби правдиво інформувати українську еміграцію в Америці про боротьбу українського народу проти московського і німецького окупантів — про Українську Повстанську Армію, яка ще продовжувала криваву боротьбу з большевицькою навалою.

У редакційній статті „Вісника” читаємо: „... По закінченні Другої світової війни з жадібністю давні емігранти підхоплювали кожну вістку про збройну боротьбу українського народу проти большевицької Москви, щоб звернути увагу світу на те, що таке в дійсності большевизм, на те, що Україна по прогнанні німців знайшлася не на волі, а в новому ярмі — большевицько-московських імперіялістів... Однак, замішання внесла частина нової еміграції, яка ставила особисте чи групове понад національне, заперечуючи чи знецінюючи трагічну боротьбу українського народу”...

Переконавшись, що революційна дія на Україні продовжувалась, що український народ виловив із себе Повстанську Армію та її політичний провід УГВР, інж. Євген Ляхович з групою однопумців створили ООЧСУ, що на своєму прапорі виписала: „Свобода слова — свобода релігії — свобода від страху і свобода від злиднів”. Було це 15 червня 1946 року.

Організація зростала. Прибували нові й нові люди, поставали нові відділи. Для пропаганди своїх цілей і зв’язку з членством при Головнім Управі ООЧСУ почали видавати „Вісник” спершу на циклостилі, а вже після першого річного з’їзду друком.

Як одного з перших активістів-промоторів згадує Євген Ляхович Ігната Білинського. „На другому Річному З’їзді, — прига-

дує він, — після того, як я побачив, що властиво в мене сталевого здоров'я немає, його обрано головою ООЧСУ". Рівночасно Ігнат Білинський став редактором „Вісника”.

З перспективи минулих 30 років „Вісник”, відколи він з циклоstileвого перейшов на нормальний друк, був і залишився одним із тих періодиків, який, перейшовши такий довгий в умовах еміграції час, зберіг пряmolінійність і свій первісний ідеологічний напрям у теперішній добі нерішучості, вагань, алізменту і співіснування з червоним дияволом.

В міру того, як зростали сила і значення Організації Оборони Чотирьох Свобід України, набирал і „Вісник” популярности серед членства ООЧСУ і широкої української громади. На його сторінках виступають визначні українські політики, історики, публіцисти, поети, письменники, мистці. Постійних авторів „Вісника” доповнювали численні дописувачі, які присилали редакції оригінальні матеріали про життя відділів ООЧСУ та інших організацій Визвольного Фронту, про визначні події з політичної, суспільно-громадської і культурної ділянок. Зміст журналу поширювався й збагачувався.

Першим редактором „Вісника” був Євген Ляхович, а після нього в різних часах самовіддано працювали як редактори Ігнат Білинський, Іван Вовчук, Микола Чировський, Степан Галамай, а тепер працює Вячеслав Давиденко. Редакційні колеги звичайно укомплектовувалися з членів Головної Управи, що мешкали в Нью-Йорку і в найближчих околицях.

Великою мірою збагатили зміст журналу такі автори, як ідеолог українського націоналізму сл. п. Дмитро Донцов, Провідник ОУН сл. п. Степан Бандера, Провідник ОУН і президент АБН Я. Стецько — З. Карбович, кол. Провідник ОУН Степан Ленкавський.

Цикл статей Степана Бандери, що появилися в кількох числах „Вісника” п. з. „Українська національна революція, а не протирежимний резистанс”, викликав живе заінтересовання серед української громади і став спонукою до написання ряду інших статей на цю тему у „Віснику”. Цей друкований матеріал в усій його повноті гостро актуальний і нині, бо Москва стосує й далі ту саму підступну тактику в боротьбі з українськими націоналістами як в Україні, так і на еміграції. Не змінилося також і обличчя наших опортуністів, які, використовуючи „детант”, розвивають свою діяльність по лінії „тітовської України”.

Степан Бандера писав: „В українському політичному житті за кордоном існує багато таких прояв, які сприяють большевиць-

ким намаганням знищити націоналістичний рух... Почав також підносити голову опортунізм різного походження. Крім старих напрямків, побудованих на угодовецьких засновках, зародилися нові їхні попутники, які хотіли б рівночасно спекулювати на хвилевій політичній кон'юнктурі і примазуватися до революційно-визвольного руху, а навіть потягнути його своїми кривульками. Вони намагаються прищепити концепцію, що наш рух повинен зійти зі своїх власних позицій і пристосуватися до нового політичного вітру..."

Глибокі змістом і блискучі формою статті д-ра Дмитра Донцова на різні теми друкувалися в багатьох числах „Вісника”. Згадати хоч би такі, як „Іродові слуги на еміграції”, „Волхви нової України”, „Модерні самаряни і левіти”, „Агонія зміновіховщини”, „Мене-текель”, „Розумне” слово фарисеїв”, „Емігрантські шашелі і націоналізм” та ін. У цих статтях д-р Донцов розкриває характер і задуми малих духом людяців, що намагаються звести на манівці визвольну політику, „укласти пакт із дияволом”. Він вказує своїм читачам „де є джерело, імпульс тої сили духа, сили думки, почуття і волі, яка дає мудрість думці, шляхетний запал почуттю, непохитність волі і чину. Де є мета, яку має діпняти збуджена духовна сила традиційної України. Яке її місце, роля, місія в борні на життя і смерть з духами тьми, що зійшли на землю, щоб уярмити її, а нашу країну в першу чергу”.

На сторінках „Вісника” надруковано цілий ряд статей Провідника ОУН і Президента АБН Ярослава Стецька, в яких він виявляє справжню суть московського більшевизму і визначає напрямні української визвольної політики:

„Тільки гаряча і глибока віра, що горами двигав, — писав Ярослав Стецько, — віра у свою правду, тільки залізна послідовність у розбудові власних сил у всіх відношеннях, тільки власний грандіозний плян побудови світу, а не хитромудрі сподівання конфлікту поміж Пекіном і Москвою і небезпечні зародки ілюзій — тільки наша власна зовнішня концепція спільного фронту всіх волелюбних народів є передумовами і факторами, що принесуть перемогу...” („Київ проти Москви”).

Дуже цінним співробітником „Вісника” був і є один з найвизначніших філософів і ерудитів на еміграції д-р Михайло Кушнір, що вмістив у ньому десятки глибоко продуманих статей на теми культури, філософії, мистецтва, виховання і поточної політики. У статті „Цинізм і романтика” (1961) він писав:

„... Коли ми віримо в перемогу християнської цивілізації і виликування її культури, то треба дораджувати в політичній дії

все, тільки не цинізм. Треба дораджувати ті методи, які співзвучні з умовою перемоги... Саме наймудрішою річчю, яку може робити українська політика — це щораз сильніше спиратися на принципи своєї культури, отже й на моральності...”

Євген Ляхович у своїх статтях на актуальні поточні теми, а також на теми ідеологічні не раз порушував болючу проблему — занепад самопошани серед деяких наших емігрантів, указував на комплекс меншовартости, помітний серед деяких інтелігентів. У статті „Обличчям до фронту”, надрукованій в одному з перших чисел „Вісника” (1948), він писав:

„Коли хтось постійно відкидає засаду боротьби за свої ідеали і комбінує здобувати волю хитрощами, апелем до гуманітарних почувань світу, маніфестацією своєї культури, співів, танків, народніх звичаїв — той у своїй підсвідомості все плекатиме до себе самого погорду, рівнозначну з почуттям своєї меншовартости... Коли хтось не має безпосередньої змоги загородити чужим варварам шлях до свого святого Храму, той мусить бодай зробити друге найближче діло: шанувати й помагати тим, що роблять. Це — одинокий шлях, одинока можливість, одинока рецепта, щоб змити з себе тавро низького рабства, отрястися з почуття національної нижчости...”

Під час редагування „Вісника” проф. Іван Вовчук часто подавав широкі огляди підсоветського життя, аналізував політику КПСС і економічні процеси в ССРСР, а зокрема на Україні. Окрему увагу присвячував він підсоветському сільському господарству.

Нинішній голова ГУ ООЧСУ і, як згадано, один із основоположників цієї організації Ігнат Білинський виступає на сторінках „Вісника” в переломові періоди у житті української громади, аналізуючи шляхи і тенденції американської політики, подаючи широкі аналітичні звіти про Конвенції УККА і СКВУ, про З’їзди ООЧСУ і даючи розгорнені огляди суспільно-політичного життя та оцінки діяльності ООЧСУ і її відділів.

На сторінках „Вісника” виступали, не згадуючи про його редакторів, такі автори: Іван Боднар, Василь Барка, Іван Базарко, Анатолій Бедрій, О. Бабій, Григорій Васькович, Наталія Полонська-Василенко, Микола Величківський, Зенон Винницький, Михайло Гікавий, В. Гаківничий, В. Гаврилук, Ярослав Гриневич, Н. Грінвальд, Володимир Ласовський, Ждан Ласовський, Володимир Левенець, І. Карпович-Дубиняк, Любов Коленська, Михайло Кушнір, Мирон Заклинський, Степан Женецький, Роман Кухар, Г. Завадович, В. Гут-Кульчицький, С. Квасницький, М. Бутович, М. Глобенко, Богдан Кравців, Оксана Керч, Володимир Куліш,

Юрій Тис-Крохмалюк, Петро Кізко, Микола Климишин, Богдан Казанівський, Алла Коссовська, Євген Лозинський, Іван Людим, Тамара Омелюсік, В. Косаревич-Косаренко, Вадим Лесич, Іван Левадний, Василь Луців, Лука Луців, С. Мудрик, Петро Мірчук, Панько Незабудько, Людмила Мойсєєва, Уляна Целевич, Наталка Дарлат, С. Горак, Іван Калинович, Мирон Мицьо, С. Корнич, Володимир Нестерчук, Софія Наумович, Олександр Оглобин, Василь Орелецький, Михайло Островерха, А. Орликовський, Леонід Полтава, Микола Понеділок, Богдан Романенчук, Нестор Ріпєцький, Слава Стецько, Богдан Стебельський, Олександр Соколишин, Павло Савчук, Константин Савчук, Володимир Савчак, Володимир Трембіцький, А. Фурман, Данило Чайковський, П. Штепа, Лев Шанковський, Микола Щербак, Р. Драган, М. Чировський, С. Воляник, І. Боднарук, Іван Манило, І. Кравчук М. Трихрест, Леся Храплива, В. Щербій, Теодор Терен-Юськів та ін.

З авторів, яких уже нема в живих, треба з вдячністю пригадати: М. Бутовича, О. Глобенка, Є. Маланюка, М. Понеділка, Ф. Одрача, В. Косаревича-Косаренка, Володимира Ласовського, В. Січинського, П. Савчука, Н. Полонську-Василенко, С. Квасницького, Мирона Заклинського, Богдана Кравцева, Нестора Ріпєцького, Петра Кізка, Данила Чайковського, Миколу Величківського, Івана Манила, М. Трихреста.

Кожний із згаданих вище авторів уклав більший чи менший камінь у будову українського оборонного муру, що протистоїть шаленим хвилям червоного моря, готового залляти так званий вільний світ. Частиною цього муру є „Вісник”, офіціоз Організації Оборони Чотирьох Свобід України.

На Конвенціях ООЧСУ ра-у-раз підносилося питання про розбудову „Вісника”, навіть про перетворення його на тижневик, але завжди на перешкоді цьому стояла проблема фінансових спроможностей.

Очевидно, для „Вісника”, як і для кожного іншого емігрантського періодика, основне значення має фінансова сторінка, яку Головна Управа і Адміністрація „Вісника” страються в міру сил полагоджувати. А тим часом кожного року зростають ціни на папір та друк і припиняють своє існування навіть американські періодики з многотисячними накладами. Одначе треба сподіватися, що „Вісник” витримає! І численне членство ООЧСУ та прихильники журналу напевно в цьому йому допоможуть.

З ПІЯЛЬНОСТИ ВІДДІЛІВ ООЧСУ

І-Й ВІДДІЛ ООЧСУ В НЬЮАРКУ-ІРВІНГТОНІ Й ОКОЛИЦЯХ

Перші сходи́ни Відділу ООЧСУ в Ньюарку, Н.-Дж., відбулися 23-го березня 1946 року, в присутності 15-ти членів, а саме там були: Степан Гарцула, Василь Осадчук, Михайло Сокалюк, Богдан Бучак, Семен Черномаз, Нестор Ходачок, Павло Гут, Іван Пасічник, Павло Кузик, Тома Рудий, Мирослав Мильничук, Юліян Баранюк, Анна Настюк, Юліян Юревич, Мирон Леськів. Тоді, в 1946 році, діяла перша Управа 1-го Відділу ООЧСУ в такому складі: Ю. Баранюк — голова, С. Черномаз — заст. голови, І. Пасічник — секретар, П. Гут — касир. До кінця 1946 р. Відділ на-числяв 29 членів.

Хоча не збереглись протоколи, однак, на підставі архівних матеріалів можемо твердити, що першого року відбуто 9 сходин. Це доказує, що Ньюарк був місцем народження ООЧСУ. Вже на перших сходи́нах був написаний рукою статут і перша з десяти його точок каже, що Відділ в Ньюарку є частиною Організації Оборони Чотирьох Свобід України.

Коли в червні 1946 р. в Нью-Йорку створилася Головна Управа ООЧСУ, то половину її особового складу творили члени ньюаркського Відділу: М. Леськів, О. Труш, Т. Рудий, Б. Бучак. Правда, деякі з них пізніше відійшли від ООЧСУ, але не можна відібрати у них заслуг, відданих Організації на її трудних по-чатках.

Важко було в повое́нних роках розбудити зацьковану воро-жою пропагандою українську громаду на американському кон-тиненті й зрушити її до політичної дії в обороні українського на-роду, який в той час, осамітнений у непосильній боротьбі, спливав кров'ю; доводилось відбиватись від наклепів, поширюваних в аме-риканській, і, на жаль, навіть в деякій українській пресі — на український визвольний рух.

У 1948 році заініційовано велику маніфестацію, що відбу-

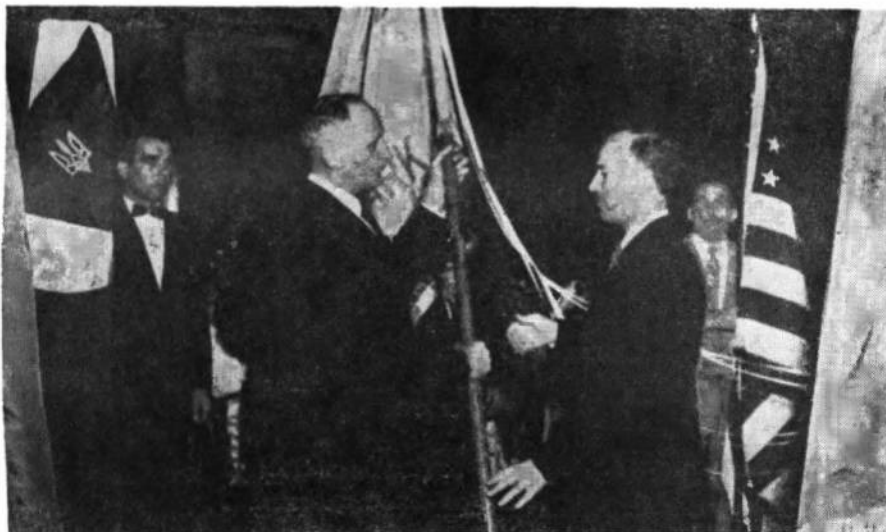

Управа 1-го Відділу ООЧСУ в Ірвінгтоні-Ньюарку, Н.-Дж. після Заг. Зборів 20 березня 1977 р. Сидять зліва: мгр. А. Гординський — заст. гол. К. Комісії, проф. Ю. Кисілевський — секр. Управи, Н. Басняк — голова Управи, інж. М. Семанишин, мгр. Я. Рак — вільні члени, А. Андриюк — 1-й заст. гол.; Стоять: В. Угринчук — заст. касира, В. Пащак — фін. реф., В. Кузів — член К. Ком., В. Химера — орг. реф., М. Кормило — суспільно-політ. реф., М. Паланицький — імпрез. реф. Бракує тут пп.: Ф. Луцишина — 2-го заст. гол. Управи, В. Терещука — касира, Б. Процюка — госп. реф., О. Яцуся, Т. Гуцала — вільних членів Управи. З Контр. Комісії бракує: д-ра Р. Богатюка — гол., І. Галія — секретаря, В. Роговського — члена Управи

лася 10 жовтня в найбільшій аудиторії міста Ньюарку „Моск Театрі”. Вона, ця маніфестація, пройшла з успіхом. Виступали українські промовці, навіть ті, які раніше не підтримували ООЧСУ. Крім українців, виступили з промовами американські сенатори, Роберт Гендріксен і Александер Сміт. „Свобода”, описуючи цю маніфестацію, віддала заслугу УККА, але насправді маніфестація відбулася під проводом Громадського Комітету, а тягар підготовної праці спочивав на членах ООЧСУ.

З припливом нової еміграції стан членства Відділу подвоївся, поширилася й діяльність: відчити, реферати, академії... Постав мішаний хор „Заграва” під мист. керівництвом Миколи Кормелю-

ка, а пізніше під проводом Романа Набережного. Жвавою діяльністю та імпрезами, які під вмілим керівництвом довголітнього голови Відділу, сл. п. сот. Ю. Кононіва, мали завжди імпазантний вигляд, з'єднано симпатії Громади й чужинецького політичного світу. Кожний американський політичний діяч старався дістати хоч би коротке слово на нашій імпрезі. В 1954 р. досягнуто проголошення Українського Дня в стейті Нью-Джерзі, з нагоди вшанування української державности 22-го січня 1918 р. губернатором Мейнером та вивішення синьо-жовтого прапору на ратуші міста Ньюарку.

1-й Відділ ООЧСУ. Акт передачі прапора Відділу голювним кумом д-ром П. Мірчуком голові Відділу сл. п. сот. Ю. Кононіву

Посвячення прапору нашого Відділу мало маніфестаційний характер. При великому здвизі народу відбувся похід вулицями міста, від української католицької церкви до залі Української Централі, де відбувся святочний бенкет. Не можна не згадати великої маніфестації в 20-ту річницю штучного голоду в Україні 1933 р. Шість тисяч народу маршували головною вулицею Брод від парку Вашингтона до „Моск Театру”, де з промовами виступили губернатор Мейнер і посадник міста Карлін.

У 1954 р. організовано Український Народний Університет, який під проводом проф. М. Чировського діяв понад десять років. Прочитано понад 50 лекцій, виступали: Є. Маланюк, В. Сі-

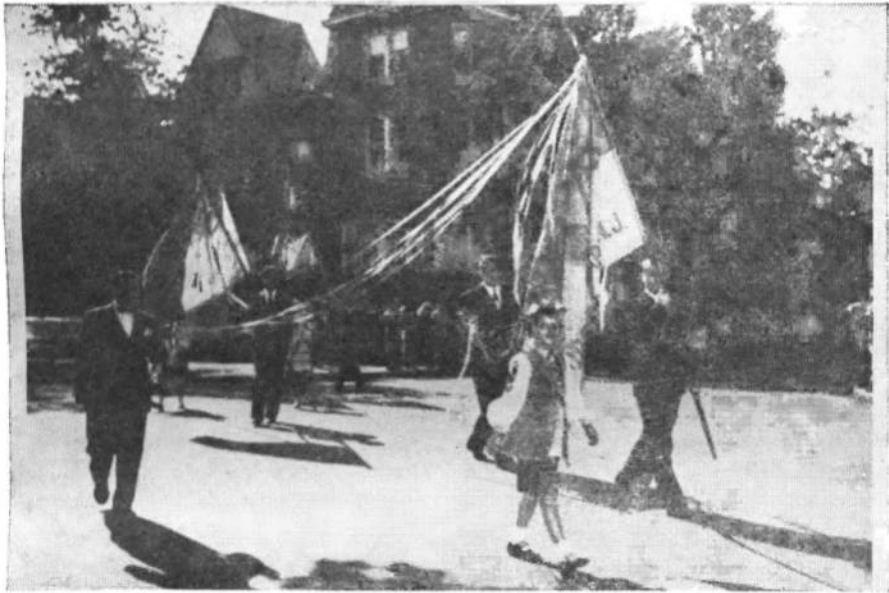
1-й Відділ ООЧСУ. Акт посвячення прапора в українській католицькій церкві св. Івана Хрестителя в Ньюарку. Акту довершує Всеч. о. парох В. Красвський

чинський, Д. Горняткевич, Б. Кравців, В. Давиденко, Л. Шанковський та ін.

Діяльність Відділу як на внутрішньому, так і на зовнішньому відтинках велась з державницько-самостійних позицій. В короткому нарисі важко описати всю багатогранну діяльність Відділу в Ньюарку-Ірвінгтоні, тому наведені тут лише головні події.

Тридцять довгих років праці Відділу — це досить довгий проміжок часу. Багато тих, які вклали стільки труду в розбудову визвольного руху, перенеслися у кращі світи. На їх місце прийшли нові кадри, які будуть продовжувати їхнє діло доти, доки наш народ на Рідних Землях не стане самостійним у своїй незалежній державі.

Відділ влаштував 9 віч і 24 академії та святочні сходи. Продано книжок і різних видань на суму 4.500 дол., а через касу Відділу перейшло коло 140 тис. дол. Співпраця з УККА проходить активно, два члени Відділу входять до екзекутиви Відділу УККА. Співпраця з Організаціями Визвольного Фронту провадить-

1-ий Відділ ООЧСУ. Похід з церкви вулицями Ньюарку після посвячення прапора Відділу до Української Централі при 180 Вілліям вулиці. Прапор несе головний кум д-р Петро Мірчук

ся на терені Спільного Комітету. Річні збори ООЧСУ і ОЖ ОЧСУ (створене в 1968 р.) відбуваються рівночасно, а по закінченні всі сходяться на каву, для товариської гутірки.

48 членів передплачують „Вісник”.

Управа Першого Відділу: Басняк Нестор — голова, Андріюк Андрій — заст., Луцишин Федір — заст., Кисілевський Юрій — секр., Пащак Василь — фін. секр., Терещук Волод. — скарбник, Угринчук Василь — заст. скарб., Процюк Борис — госп., Кормило Маріян — сусп.-пол. референт, Химера Василь, Паланицький Микола, Семанишин Микола, Рак Ярослав, Яцусь Осип, Гуцал Тарас — члени; Контрольна Комісія: Богатюк Роман — голова, Гординський Адам — заст., Галій Іван — секр., Роговський Володимир, Кузів Василь.

Відділ має власну домівку в УНДомі.

Нестор Басняк — голова

Кисілевський Юрій — секр.

2-й ВІДДІЛ ООЧСУ В НЬО-ЙОРКУ

Початки 2-го Відділу ООЧСУ пов'язані з діяльністю ГУ ООЧСУ, яка має свій осідок в Нью-Йорку, де діє цей Відділ-засновник. Навіть перший заклик ГУ ООЧСУ від імени 2-го Відділу підписали голова Осип Труш, заст. голови Микола Сосницький, секретар Юрій Диба, касир Яків Гаврилко та від Контрольної Комісії — Петро Задорецький і Михайло Іваник.

Перший голова Відділу Осип Труш проломлював, як то кажуть, перші льоди, концентруючись на організаційній розбудові, на акції збірки на медикаменти для героїчної УПА. Відділ допомагав при виданні пресового органу ГУ ООЧСУ „Вісника” з 1947 р.

Відділ вступив у члени Комітету Об'єднаних Американсько-Українських Організацій Нью-Йорку, який згодом виконував роллю Відділу УККА, на форумі якого інформував про дії УПА й поборював ворожу пропаганду. На зборах 5 грудня 1947 р. присутні вперше довідалися, що на Захід пробились рейдуючі частини УПА, і тому рішено під час Різдвяних Свят піти з колядою на фонд УПА, започатковуючи щорічну акцію збірки на Український Визвольний Фонд. На зборах 3 січня 1948 р. учасник Похідних Груп ОУН Микола Сидор-Чарторийський доповідав про проголошення Степаном Бандерою 30 червня 1941 р. у Львові Акту Відновлення Української Держави, з прем'єром Ярославом Стецьком на чолі, про переслідування німцями українських націоналістів та про боротьбу УПА. За другого голови, д. Годівського, Відділ взяв участь в Конвенції ГУ ООЧСУ 4 і 5 вересня 1948 р. Касиром тоді був Василь Наум, тепер заст. голови 35 Відділу в Асторії. За нього посилено збіркову акцію на УПА.

На Річних Зборах 21 січня 1949 р. головою вибрали М. Кубарича. Відділ взяв участь в Параді Львоальности. На сходинах виступали члени рейдуючих частин УПА, як Лев Футала й інші. На зборах 20 серпня 1949 р. рішено зайнятися організацією жіноцтва при ООЧСУ, при допомозі вже пок. Наталки Яворської. Делегатом до УККА від Відділу обрано Лева Футалу. 19 листопада 1949 р. прийнято в члени 40 кандидатів, таких як Мирослав Шмігель, тепер голова ГУ СУМА, Василь Расяк, активний член Відділу, проф. д-р Василь Омельченко — бібліотекар і викладач у 1-антер коледжі в Нью-Йорку, науковий секретар УВАН, д-р Олександр Соколишин — член Буковинського Куреня, секретар Українського Бібліотечного Товариства Америки та заступник наукового секретаря НТШ в Америці, д-р Степан Ворох — член УЛТА, Ярослав Косоновський — кол. голова Відділу й член Відділу

Управа і частина членів 2-го Відділу

УККА в Нью-Йорку, пок. Осип Пайончківський — сумівський діяч і видавець, Микола Пітула — співак хору „Думка”, Теодор Качалуба — працівник УККА, д-р Роман Борковський — працівник бібліотеки й політичний діяч, Михайло Юзенів — пластовий діяч, працівник Централі УНС та член Відділу УККА, Богдан Мороз — діяч ОУВФронту з Боффало, Богдан Кармелюк та ін.

Четвертим головою Загальні Збори 3 грудня 1949 р. обрали Миколу Ревака, я став заступником, Андрій Поліщук — секретарем, Василь Наум — касиром, Богдан Мороз — орг. референтом.

На початку 50-их років прибувала українська політична масова еміграція до Америки й багато людей вступали в члени ООЧСУ. Відділ досягав організаційного завершення. Членство розгорнуло належну суспільно-політичну діяльність. За той рік Відділ відбув 35 засідань Управи та ширших сходів членів, з доповідями й рефератами, влаштовано академії в честь Карпатської України, свято Державної Незалежності й Соборності України, Свято моря, Листопадового Зриву, УСС-ів, УПА, Акту 30 червня 1941 р. у Львові, відзначено річниці смерти Ольги Басараб, Біласа й Данилишина, Петлюри й Коновальця, Ярослава Старуха, Маківки, Крут, Базару й від того часу — річницю смерти Голов-

ного Командира УПА ген.-хор. Тараса Чупринки-Шухевича. За той час вислухано ряд виступів: проф. Вол. Калини, проф. Мирона Заклинського, д-ра Я. Гриневича, учасника Листопадового Зриву у Львові, мгр. Івана Базарка — тепер ексекутивного директора УККА, віцепрезидента УГВР проф. Івана Вовчука, пізнішого голови ГУ ООЧСУ й редактора „Національної трибуни” та „Вісника”. Також виступали: пок. Капітан Франко, ред. Ігнат Білинський — генеральний секретар УККА й член Президії СКВУ та теперішній голова ГУ ООЧСУ, маестро Михайло Черешньовський — член рейдуєчих частин УПА, скульптор наших вождів на Оселі СУМА, Лесі України в Клівленді й на „Союзівці”, о. Г. Грушки для УНС, Ольжича на Оселі ОДВУ й голови Об'єднання Українських Мистців Америки; ред. Василь Качмар, проф. Константин Кононенко, мистці Антін Малюца, Михайло Мороз, Яків Гніздовський, — зсрганізовані культурно-освітнім референтом Відділу, вже сл. п. Ізидором Сидором. Улаштовано авторські вечори сл. п. Богдана Кравцева, Ів. Керницького-Ікера, сл. п. Миколи Понеділка, д-ра Я. Гриневича, Михайла Панькова, Василя Барки й інших. Улаштовано Традиційну Просфору, Спільне Свячене, ряд чайних вечорів, весняний бал, забави з метою придбання фондів на роботу Відділу й видання.

Загальні Збори 9 грудня 1950 р. вибирають Миколу Комарницького, учасника Визвольних Змагань, як п'ятого з черги голову. В той час пролунав заклик Воюючої України: ширити правду про Україну серед чужинецького світу, що Відділ виконував, пишучи листи й меморандуми до американських політичних діячів, сенаторів, конгресменів та деяких чужинецьких представників до Об'єднаних Націй. Відділ співпрацював з СУМА, Товариством кол. Вояків УПА, Т-вом Укр. Політ. В'язнів, Америк. Прият. АБН, Студентською громадою, ТУСМ-ом, Відділом УККА, СУА, ЗУАДК, „Самопоміччю”, Червоним Амер.-Укр. Хрестом, а також із Гетьманською Організацією, Спортовим Клубом, забезпеченими організаціями і, що найважливіше — з нашими Церквами та комбатантами.

Річні Збори 29 грудня 1951 р. переобрали М. Комарницького на голову. Поширено діяльність назовні, проведено пікетування ОН в обороні неупокореної України. Улаштовано доповіді: п-і Дарії Степаняк, д-ра Курдидика, ред. Ів. Коровицького, ред. Вячеслава Давиденка (тепер редактора „Вісника”), — учасників новозорганізованої „Живої газети” при Відділі. Доповідали теж д-р Петро Мірчук, ред. Ігнат Білинський й інші. Зібрано фонди на видання спогадів Марії Скубової, влаштовано політичне віче в „Бетовен

Гол.” 28 лютого 1953 р. знову переобрано головою М. Комарницького. Жіноцтво ООЧСУ взяло участь в Міжнародній Жіночій Виставці, очолюваній п-і Катрею Пелешок. Відділ підтримав англо-мовне видання про УПА, брав участь у Зустрічі українців Канади й Америки, яка відбувається щороку, в маніфестації на оборону України. Підтримано заходи голови УККА проф. д-ра Лева Добрянського відносно переслухання сенатською підкомісією свідчень про переслідування України червоною Москвою. Відзначено теж 700-річчя Українського Львова, 10-річчя постанови УПА, влаштовано авторський вечір поетів Вадима Лесича, Євгена Маланюка. Взято участь у Вашингтоні в Конференції конгр. Амстронга — „Мир і свобода через визволення”.

Уся діяльність Відділу записана в книгах протоколів (перша має 284 сторінок, друга 297 стор., охоплюючи роки 1946-1964).

Загальні Збори 30 січня 1954 р. знову переобрали М. Комарницького й ствердили успіх започаткованого ГУ ООЧСУ Українського Народного Університету (УНУ). Кольпортер Дмитро Залізняк розповсюджував видання ОУВФ, при Відділі була гарна бібліотека; жіноцтво очолювала п-і Алла Давиденко. На Визвольний Фонд зібрано понад 1000 дол. Відділ взяв участь у відзначенні 25-річчя постанови ОУН з ОДВУ, в бенкеті в честь гетьманича Данила Скоропадського; відзначено і всі інші дати.

На 8-х Загальних Зборах 5 лютого 1955 р. на голову обрано Володимира Повзанюка, який підсилив акцію вишколу членства про помочі доповідей, авторських вечорів, живої газети, дискусійних вечорів тощо. Жіноцтво відзначило річниці видатних жінок: О. Басараб, Л. Українки, О. Теліги, Н. Кобринської, О. Кобилянської й ін. Відділ співпрацював з УККА й збирав на Український Народний Фонд, купив за 400 дол. меморіал на будову нової школи св. Юра в Нью-Йорку, відзначив 1000-річчя Християнства на Україні випуском карток й значків, роботи мистця П. Холодного. У Відділі на початку 1955 р. було 217 членів, хоча, на жаль, не всі дуже активні, не всі на час платили вкладки чи передплачували „Вісник”, або купували видання, кольпортовані Василем Магалем чи Дмитром Залізнякам. Однак, організаційний референт Степан Чума мав чим похвалитися: членство масово являлося на протимосковських маніфестаціях, в парадах Льояльності чи на доповідях. Бібліотека Відділу нараховувала 412 книжок й десятки томів журналів і газет, видаваних УОВФ у світі. Про 150-річчя Харківського університету доповідав проф. Вол. Дорошенко (одна з лекцій УНУ). Відділ автобусом їздив на маніфестацію до Торонта в 1000-річчя Християнства на Україні й брав участь у бен-

кеті з нагоди 50-річчя українського зорганізованого життя в Нью-Йорку, 1905-1955; з тієї нагоди видано ювілейний збірник, зредагований д-ром Ол. Соколишином. На УНУ доповідали проф. Ів. Вовчук, інж. Євген Маланюк, д-р Вол. Савчак, о. Дирда, проф. Мирон Заклинський, д-р Роман Голіят, д-р Ол. Соколишин й інші.

На 9-х Загальних Зборах 2-го Відділу, 11 лютого 1956 р. на голову переобирають Вол. Повзанюка, за якого Відділ посилив працю назовні участю у вшануванні пам'яті українських жінок, роздавлених московськими танками на Сибірі, піддержкою Резолюції ч. 433 про створення Комісії Міжнародної Інформації при уряді ЗСА, Резолюції ч. 189 сен. Гомфрея про перевірку переслідування Церков на Україні. Пікетовано советських духовників під час відвідин в Нью-Йорку. Відділ взяв участь в відзначуванні роковин Ів. Франка на Оселі СУМА в Елленвіл та привітав улаштовану виставку творів Івана Франка д-ром Яр. Гриневичем у бібліотеці на 10-ій вул.

В 10-річчя існування Відділу 16 грудня 1956 р. посвячено його національний і організаційний прапори. Відділ підтримав Спільну Резолюцію (ГавсДжойнт) ч. 137 конгр. А. Буша про проголошення 22 січня Українським Днем Президентом Америки. Мистець Доманик в 10-річчя виготовив візнаку ООЧСУ, яку розповсюджувано по Америці.

На сьомого голову 10-ті Заг. Збори 23 лютого 1957 р. обрали Теодозія Підгородецького. Відділ пікетував советську амбасаду до ОН і розсилав меморандуми з протестом проти московського поневолення України; на Місію АБН на Формозі переслав 100 дол., а про дії АБН доповідав Анатоль Бедрій. В новозакупленім домі ОУВФ при 10-ій вул. в Нью-Йорку 6 грудня 1957 р. Відділ допоміг улаштувати ПАБНА зустріч з президентом Білорусі й віцепрезидентом АБН проф. Р. Островським, якого вітав д-р Ол. Соколишин по-українськи й Мих. Шпонтак по-англійськи. На лекціях УНУ з доповідями виступали: ген. Павло Шандрук, проф. Думбровський з УВАН, Микола Понеділок, Іван Керницький-Ікер й інші.

Восьмим головою Відділу на 1958 р. обрано Василя Матвієнка, за якого до Америки вперше прибув прем'єр Ярослав Стецько, Президент АБН, якого всі радо вітали. Відділ підтримував резолюцію конгр. Картелло про проголошення Президентом ЗСА щоріку „Тижня Поневолених Націй”, вітав гостя з Європи п. Поповича, а жіноцтво — п-і мгр. Славу Стецько. Взято участь в пікетуваннях амбасаді СРСР до ОН, з нагоди річниці советського народобвиства й голодової облоги України.

12-ті Загальні Збори 2-го Відділу ООЧСУ відбулися 24 січня

1959 р. й на дев'ятого голову обрано Іллю Шевчука. Відділ взяв участь в Дні незалежності Болгарії, улаштував „Живу газету”, з доповідями о. Соболя про Карпатську Україну, проф. Ів. Вовчука про Конгрес УККА, д-ра Степана Галамая — огляд світових подій. Коли до Нью-Йорку прибув кат України Хрущов, Відділ зі всіма організаціями взяв масову участь в пікетуванні й протестах. В сороковий день смерти Провідника ОУН Степана Бандери Відділ взяв участь у Панахиді й поминках.

На 13-х Річних Зборах у лютім 1960 на голову обирають Теодозія Підгородецького. Тоді на УНУ доповідав д-р П. Мірчук, письменник Ф. Одрач із Канади, ред. Вас. Качмар, гостював і доповідав член ОУН з Європи д-р Гр. Васькович; відзначено річницю смерті Ст. Бандери й Гол. Командира: УПА Тараса Чупринки-Шухевича, 20-річчя УККА та 10-річчя Укр. Нар. Фонду.

Відділ включився в працю Комітету побудови пам'ятника Т. Шевченкові у Вашингтоні.

Чотирнадцяті Річні Заг. Збори 25 лютого 1961 р. на голову обрали Володимира Костика, а на жіночу референтку — п-і Ольгу Стецьку. Відділ взяв участь 1 квітня 1961 р. в похоронах президента УККА й голови УНС Дмитра Галичина. Пікетовано знову советську амбасаду, улаштовано політичне віче з виступом д-ра П. Мірчука, Просфору з Осередком СУМА, лекцію проф. Миколи Чировського й багато ін.

15-ті Річні Збори відбулися на початку 1962 р., переобрано на голову Вол. Костика. Відділ взяв участь в посвяченні пам'ятників українським вождям на Оселі СУМА в Елленвіл, роботи скульптора М. Черешньовського розпочато збірку на процес Ст. Бандери й на Визвольний Фонд зібрано 4,289,50 дол. Поінформовано членство про Вселенський Собор в Римі 1962 р., влаштовано політичне віче в УНДомі з доповіддю д-ра П. Мірчука „Москва на суді”. Обрано делегатів на 8-ий Конгрес УККА, взято участь у святі 20-річчя постановня УПА, як також у бенкеті Амер. Прият. АБН та „Провидіння”.

16-ті Річні Заг. Збори 22 лютого 1963 р. на голову обрали Миколу Твардовського, за якого про ген.-хор. Т. Чупринку доповідав ред. В. Давиденко. Відділ взяв участь у ювілейнім бенкеті НТШ, улаштував традиційне Свячене, політичне віче з виступом Ярослава Стецька та ін.

Сімнадцяті Річні Заг. Збори 23 лютого 1964 р. на 13-го голову обрали Лева Пришляка, який влаштував віче 26 квітня 1964 р. з виступом д-ра Мих. Кушніра. Відділ взяв участь в посвяченні прапору Організації „Броди-Лев”, в Святі Героїв на Оселі

СУМА, в Зустрічі українців Канади і Америки і т.д. На відзначуванні Червненого Акту виступив його співтворець прем'єр Ярослав Стецько. Відділ взяв участь у посвяченні пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні. На ширших сходинах 3 січня 1965 р. доповідав ред. Леонід Полтава на тему „Боротьба за Україну в сучасній Україні”.

Вісімнадцяті Річні Заг. Збори 13 лютого 1965 р. переобрали **М. Твардовського** головою. Закуплено за 500 дол. меморіал в „гай-скулі” св. Юра в Нью-Йорку й поведено акцію проти реалітетників і їх політично шкідливої дії. Взято участь в 50-річчю УСС, бенкеті ПАБНА з нагоди Тиждня Поневолевих Націй, вислано привіти на Конвенцію АПАКЛ на Філіпінах, влаштовано політичне віче з виступом ред. Ігната Білинського про „УККА і СКВУ”.

19-ті Річні Збори переобрали **В. Костика** головою. Відділ взяв участь у привітанні кардинала Сліпого, тепер Патріарха Української Католицької Церкви, 5 червня 1966 р. в Нью-Йорку, в Тижні Поневолевих Націй; організовано доповідь д-ра І. Васюковича, віче з **Б. Вітошинським** і т.п. У 1967 р. збірка на Укр. Визв. Фонд досягла суми 3,734,00 дол. Тоді маестро Володимир Ласовський реферував про АДУК, прибув до ЗСА ред. „Шляху перемоги”, письменник **Данило Чайковський**, а на лекції УНУ виступав ред. **Л. Полтава** — „УПА в українській поезії”. Взято участь в Панахиді в 10-річчя смерті гетьм. **Данила Скоропадського**, в бенкеті 25-річчя УПА, на яким член 2-го Відділу **Василь Харук** влаштував Виставку матеріялів про УПА й поштових марок. В 50-річчя більшовицької революції влаштовано протестаційну маніфестацію в „Тавн Гол”, з виступом прем'єра **Ярослава Стецька**. Взято участь у Першій Конгресі СКВУ. Доповідали мгр. **Ів. Базарко** про Нескорених, д-р **Мих. Кушнір**, мгр. **Уляна Целевич**. На 20-их Річних Зборах, 25 лютого 1967 р. головою Відділу був обраний **Микола Твардовський**.

21-ші Річні Заг. Збори 6 квітня 1968 р. обрали **Михайла Фурду** на голову, якого переобрали і в 1969 р. За нього продовжувано традиційні імпрези й вступлено до Комітету будови нової церкви св. Юра в Нью-Йорку. Взято участь в бенкеті в честь **Кучен-канга**, голови АПАКЛ, і в пікетуванні сов. амбасади у Вашингтоні в 10-річчя вбивства Москвою Провідника ОУН **Степана Бандери**, в Конгресі УККА в жовтні 1969 р. Доповідав д. **Мудрик** з Європи про „Наступ Москви на українську еміграцію”; видано працю ред. **Д. Чайковського** „**Степан Бандера**”.

На 23-х Річних Зборах 1970 р. обрали на голову знову **М.**

Твардовського, як 18-того з черги. За ту каденцію вислано допомогу українцям в Бані Луці в Югославії, пікетовано ОН за проголошення Леніна гуманістом, відзначено 20-річчя смерти ген.-хор. Т. Чупринки, взято участь у Тижні Поневолених Націй, в лекціях УНУ з доповідями д-ра В. Савчака і мгр. В. Левенця та відзначено червневі дати на радіопрограмі д-ра М. Сидора-Чарторийського.

4 липня взято участь в імпрезі „Гонор Америка” у Вашингтоні. Відділ розповсюджував медалю княгині Ольги, видану ОЖ ОЧСУ. Крім багатьох інших активностей, взято участь в пікетуванню сов. амбасаді ТУСМ-ом з приводу поновного арешту Валентина Мороза, відзначено 25-річчя Відділу в 1971 р.

На 24-х Річних Зборах 13 березня 1971 р. на голову обрали Лева Пришляка, як 19-го з черги. Крім загальних відзначувань річниць, взято участь в імпрезі 100-річчя народин Лесі Українки; скульптор Михайло Черешньовський проектував пам'ятник їй у Клівленді. Взято участь в 30-річчю червневих дат, на Оселі СУМА, та підтримано створення Фундації Волі. Взято участь в XVI Конв. ГУ ООЧСУ.

25-ті Річні Збори 25 березня 1972 р. на голову обрали Ярослава Косоновського. Відділ взяв участь в маніфестації у Вашингтоні, в Параді Льояльності, в 30-річчі УПА, 40-річчі голоду в Україні, 50-річчі створення тюрми народів СССР. Вислухано доповіді д-ра Ст. Галамая про Антибольшевицький Конгрес в Мехіко. Взято участь у Конвенції Амер. Приятелів АБН, в Зустрічі українців Канади і Америки й інше.

Річні 26-ті Заг. Збори на голову переобрали Яр. Косоновського. Відзначено 30-річчя АБН, влаштовано віче з доповіддю мгр. Слави Стецько — редактора „АБН-Кореспонденц”. Взято участь в 2-му Конгресі СКВУ в Торонті, та, як і щороку — в підписуванні проголошення Українського Дня посадником Нью-Йорку.

На 27-х Річних Зборах переобрано Яр. Косоновського 28 червня 1974 р. Взято участь у маніфестації у Вашингтоні проти русифікації на Україні. Відзначено 30-річчя УГВР та 20-річчя замордованих жінок в Караганді, як також у 10-річчі поставлення пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашингтоні, в Конв. ГУ ООЧСУ, в маніфестації в обороні Валентина Мороза й ін. Нескорених, у голодівці під ОН, кавалькаді авт, у святі незалежності Хорватії та в Конгресі білорусів, у виступі проти московських попів з Піменом, а також у 20-річчі СУМА.

28-мі Річні Заг. Збори знову на голову переобирають Яр. Косоновського 19 квітня 1975 р. Пікетовано советський театр, взято участь в 200-річчю Америки й 100-річчю поселення укра-

інців в ЗСА, в маніфестації Відділу УККА з мец. Р. Гуглевичем на чолі в „Брасн Парку” й маршем П’ятою авеню. Взято участь в бенкеті з нагоди 50-річчя СУМА. Відділ включився в акцію купівлі Дому ОУВФ при 136 Друга авеню в Нью-Йорку.

29-ті Річні Загальні Збори 8 травня 1976 р. на голову обрали, як 21 з черги, д. Богдана Качора, Відділ посилив акцію в обороні Нескорених і української культури. Взято активну участь в 12-му Конгресі УККА в Нью-Йорку та при перебудові Дому ОУВФ. Спільно з О. СУМА влаштовано величаве свято 30-го Червня на Оселі в Елленвіл. Заслухано ряд доповідей та ін.

Тридцяті Річні Заг. Збори 21 травня 1977 р. на голову переобрали Богдана Качора й ряд старих випробуваних членів Управи, що становить запоруку дальшого росту і розвитку 2-го Відділу ООЧСУ в Нью-Йорку.

Д-р Олександр Соколишин

3-Й ВІДДІЛ ООЧСУ В КЛІВЛЕНДІ, ОГ.

По закінченні Другої світової війни до Клівленду, Огайо, приїхали громадяни ЗСА, народжені в Америці, а виховані в Україні, а також ті, що мали родину в Клівленді. Вони 17 червня 1947 р. заснували 3-ій Відділ ООЧСУ. На перших зборах був присутній орг. референт Головної Управи в Нью-Йорку п. Леськів. Обрано Управу Відділу в складі: п. Василь Жук — голова, п. Микола Пеленьо — заступник, п. Лука Котович — секретар, панове Михайло Пукач, Роман Старух, Ярослав Баляш, Андрій Фітяк — члени. Варто відмітити, що п. Пеленьо, як вояк Американської Армії, стрічався в Німеччині з українськими націоналістами, а також мав шану розмовляти із сл. п. Провідником ОУН Степаном Бандерою.

Відділ підготував у лютому 1948 р. аматорську виставу „Крути”, а ред. Ігнат Білинський з Нью-Йорку прочитав реферат про Крути і Базар. Вистава й реферат дали поштовх і заохоту членству до інтенсивної праці. Участь у виставі брали: п-і Олена Степаник, п-а Катруся Жук, Роман Стахур, Михайло Пукач, Осип Гадльський, Ярослав Баляш, Дмитро Струс, Василь Жук, Василь Мураль, інж. В. Єндрус, Микола Пеленьо. Згадуємо цих членів, бо вони були 30 років тому першими ентузіястами громадської праці Відділу. На других Загальних Зборах 29 лютого 1948 р. вислухано два реферати шп. Івана Палки і Василя Кужди, про визвольну боротьбу в Україні, і обрано Управу, яку поновно очолив

Діюча Управа 3-го Відділу. Сидять, перший ряд зліва: Степан Кавка — гос. реф., Юрій Коцюмбас — скарбник, д-р Богдан Футей — зовнішні зв'язки, Мирослав Гейниш — голова, Ілля Вільшанецький — член Управи, Петро Райца — перший заст. голови, Дмитро Струс — секретар. Другий ряд зліва: Осип Теркаля, Іван Павник, Володимир Корнацький, Василь Брездун, Іван Стадник, Володимир Хома, Іван Ющак — члени Управи. Відсутні на світлинні члени Управи: Лев Кусяка — 2-й заст. голови, м-р. Михайло Яремко — голова Тов. Суду, інж. Роман Возняк, Василь Мудрак, Степан Зорій.

п. Василь Жук, п. Василь Кужда — секретар. Успішною була доповідь д-ра Сидора-Чарторийського в квітні 1948 р., про визвольну боротьбу в Україні, на відзначенні річниці проголошення самостійності Карпатської України. Відділ відзначив річницю 30 червня 1941 р. дня 3-го серпня святочними сходами в Українському Народному Домі, з рефератом п. В. Сілецького.

У працях З'їзду Головної Управи 4-5 вересня 1948 р. брав участь Василь Кужда, у З'їзді 26-27 вересня 1949 р. — п. Сергій Терентюк. В тих роках українські „прогресисти”-комуністи, які мають власний дім при Авбурн вулиці, поводитися провокуюче, зневажливо і визиваюче у відносинах із новою імміграцією. Членство ООЧСУ уладило під їхнім домом восени 1949 року многочисну демонстрацію, яка змусила їх припинити руйнівницьку ро-

боту в громаді Клівленду. З того часу їх у громаді нема, хіба може криються у своїх, ворожих українській визвольній справі, „ячейках”. Відділ поробив старання про реєстрацію і одержання чартеру в стейті Огайо. Адвокат Іван Демер-Демкович був правним дорадником; він переклав статут на англійську мову і Відділ одержав чартер 1-го червня 1950 року.

Провід Відділу очолювали такі члени: Василь Жук, д-р Ярослав Городиський, інж. Євген Тарнавський, п. Вол. Хома, проф. Григорій Голембйовський, п. Ілля Вільшанецький, п. Володимир Корнацький, п. Александер Блашків, п. Ярослав Рибалт, п. Микола Поглід, д-р Zenon Винницький, д-р Іван Подригуля, п. Лев Кусяка, п. Мирослав Гейниш, п. Тарас Бурий, п. Мирослав Гейниш — від 1975 р. до нині. Секретарями були пп.: Лука Котович, Василь Кужда, Омелян Чубатій, Михайло Малиш, Ілля Вільшанецький, Володимир Хома, Іван Грушевський, Стефан Піхурко, Юрій Коцюмбас, Лев Кусяка, Роман Возняк, Мирослав Гейниш і Дмитро Струс.

В роках 1949-1951 прибували нові люди до Клівленду, і членство Відділу росло. За головства Я. Городиського сходи членства відбувалися кожного тижня з рефератом. Мала домівка Відділу не могла всіх помістити. Число активних членів перейшло 200, тепер є лише 130, і то чимало тільки в реєстрі. Члени допомагали один другому знайти помешкання і працю. Майже на кожних сходинах була якась збірка на національні або допомогові цілі, і члени щиро жертвували. На жаль, чимало змінилося з бігом часу і через достатки.

Осіною 1950 р. засновано Осередок СУМА ім. гетьмана Б. Хмельницького. Майже всі члени Відділу стали членами Осередку СУМА; згодом організувалися Товариство колишніх Вояків УПА, Український Відділ ПАБНА, міжнародний Відділ АБН. Литовці, лотиші, словаки, хорвати й інші кожного року запрошували членство чи представників на свята державности, і самі радо приходили — з палкими промовама — на українське Свято Державности, 30 червня, Свято Чупринки й інші. Тепер такі контакти полагоджують Українські З'єднані Організації — Відділ УККА в Клівленді.

Відділ організував і закупив перший виряд спортивного Товариства, яке в 1953 р. оформилося як окреме спортове Товариство „Львів”. Відділ ініціював Курси Українознавства — суботню школу. Професор В. Радзикович читав перші лекції в тісному приміщенні крамниці „Дністер” п. Василя Ільчишина.

Ще в 1950 р. один із перших членів Відділу, п. Іван Панас,

боту в громаді Клівленду. З того часу їх у громаді нема, хіба може кривяться у своїх, ворожих українській визвольній справі, „ячейках”. Відділ поробив старання про реєстрацію і одержання чартеру в стейті Огайо. Адвокат Іван Демер-Демкович був правним дорадником; він переклав статут на англійську мову і Відділ одержав чартер 1-го червня 1950 року.

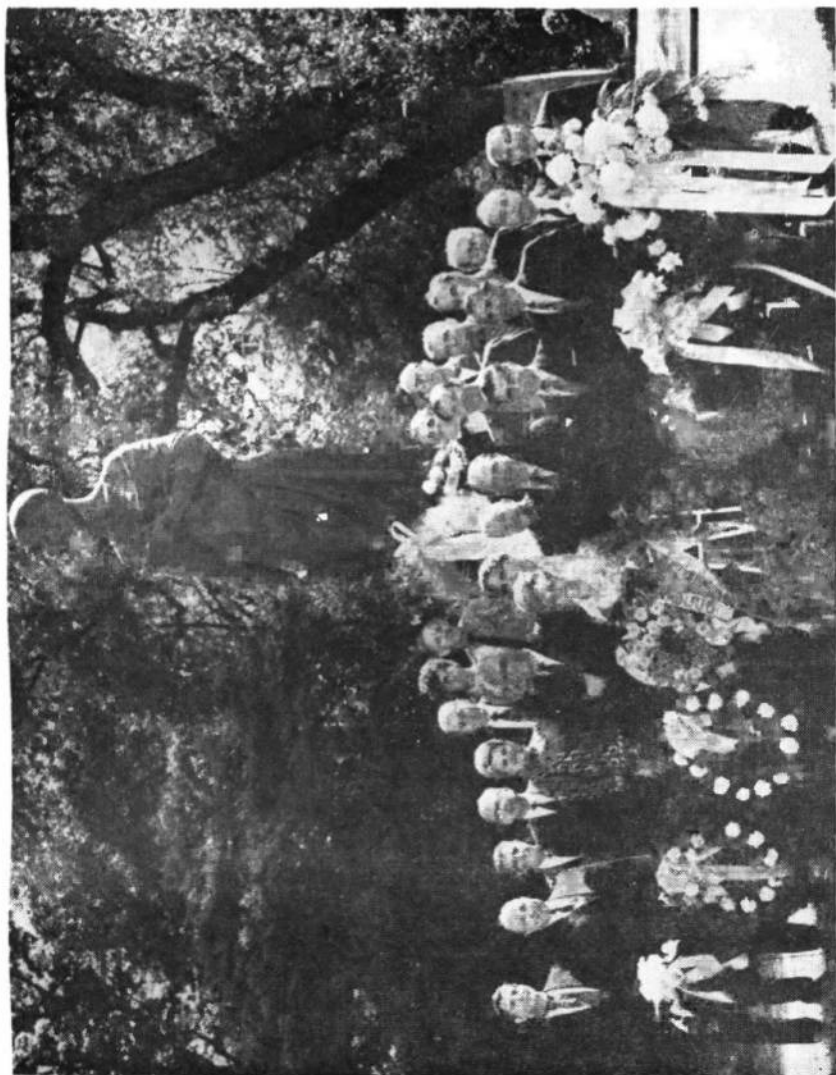
Провід Відділу очолювали такі члени: Василь Жук, д-р Ярослав Городиський, інж. Євген Тарнавський, п. Вол. Хома, проф. Григорій Голембйовський, п. Ілля Вільшанецький, п. Володимир Корнацький, п. Александер Блашків, п. Ярослав Рибалт, п. Микола Поглід, д-р Zenon Винницький, д-р Іван Подригуля, п. Лев Кусяка, п. Мирослав Гейниш, п. Тарас Бурій, п. Мирослав Гейниш — від 1975 р. до нині. Секретарями були пп.: Лука Котович, Василь Кужда, Омелян Чубатій, Михайло Малиш, Ілля Вільшанецький, Володимир Хома, Іван Грушевський, Стефан Піхурко, Юрій Коцюмбас, Лев Кусяка, Роман Возняк, Мирослав Гейниш і Дмитро Струс.

В роках 1949-1951 прибували нові люди до Клівленду, і членство Відділу росло. За головства Я. Городиського сходи членства відбувалися кожного тижня з рефератом. Мала домівка Відділу не могла всіх помістити. Число активних членів перейшло 200, тепер є лише 130, і то чимало тільки в реєстрі. Члени допомагали один одному знайти помешкання і працю. Майже на кожних сходах була якась збірка на національні або допомогові цілі, і члени щиро жертвували. На жаль, чимало змінилося з бігом часу і через достатки.

Осіною 1950 р. засновано Осередок СУМА ім. гетьмана Б. Хмельницького. Майже всі члени Відділу стали членами Осередку СУМА; згодом організувалися Товариство колишніх Вояків УПА, Український Відділ ПАБНА, міжнародний Відділ АБН. Литовці, лотиші, словаки, хорвати й інші кожного року запрошували членство чи представників на свята державности, і самі радо приходили — з палкими промовама — на українське Свято Державности, 30 червня, Свято Чупринки й інші. Тепер такі контакти полагоджують Українські З'єднані Організації — Відділ УККА в Клівленді.

Відділ організував і закупив перший виряд спортивного Товариства, яке в 1953 р. оформилося як окреме спортове Товариство „Львів”. Відділ ініціював Курси Українознавства — суботню школу. Професор В. Радзикович читав перші лекції в тісному приміщенні крамниці „Дністер” п. Василя Ільчишина.

Ще в 1950 р. один із перших членів Відділу, п. Іван Панас,

**Представники Організації Визвольного Фронту Америки і Канади
під пам'ятником Лесі Українки в 100-ліття її народження**

організував невеликий чоловічий хор. Бувало, в суботу по праці їде п. Панас із скрипкою в одній, а з малою дитиною в другій руці, в переповненому автобусі, до Народного Дому на пробу. Членів хору небагато, а все таки наш хор звеличував програму свят. В 1952 році запрошено проф. Ярослава Барнича з Лорейну на диригента. Щотижня члени ООЧСУ, які вже придбали авто, привозили і відвозили даром проф. Барнича на пробу хору. Головою хору „Гомін” були: О. Чайка, І. Оліяр, О. Чубатій та інші. Професор Барнич, як знаменитої кляси музика і композитор, бажав створити репрезентативний мішаний хор. Тому з осені 1956 р. хор усамостійнився, як український народний хор ім. Т. Шевченка.

До червня 1952 р. провадив півгодинну радіопрограму п. Арсенів. Він виїхав до Ньюарку, і тому Відділ ООЧСУ перебрав радіогодину, під керівництвом п. Володимира Мазура. Вибрано Редколегію в складі пп.: Мазур, Голембйовський, Терентюк, Салук, Вовк, адміністрація — Льчишин, Жук, Синенький, Незнаний. Багато літ підряд Відділ відряджав членів до адміністрації, для організації оголошень і збірки фондів. Пан. В. Мазур виїхав до Пітсбургу у грудні 1955 року, Радіопрограму ООЧСУ перебрав п. Степан Зорій, який веде її до сьогодні. Його помічниками-дикторами в минулих довгих роках були: Катруся Жук, Надя Вовк, Ліда Швабінська-Вирста і Софія Бура. Через радіо відзначувано короткими рефератами, віршами і відповідними піснями всі наші національні річниці і свята, утримувано кожнотижневий контакт з громадянством.

Відділ винаймав малу кімнату в Українському Народному Домі. В 1955 р. Організації Визвольного Фронту купили триповерховий будинок (від Української Щадниці) за 45 тисяч доларів. 15 тисяч дол. склали членство, а 30 тисяч позичили і сплатили за 10 років рентом від щадниці за приміщення на бюро. Для поладження формальностей вибрано пп.: В. Мазур, проф. Ямковий, Р. Почтар. Дім зареєстровано на Осередок СУМА. Це приміщення використовував Відділ на всі збори, конференції, забори.

Першою великою маніфестацією відзначено 100-ліття народження Івана Франка, у вересні 1956 р., спільними силами Організацій Визвольного Фронту Клівленду, Боффало, Дітройту і Пітсбургу. Величне свято відбулося на площі католицької церкви свв. ап. Петра і Павла. Доповіді виголосили проф. Володимир Радзикович і ред. Петро Рогатинський, була велика мист. частина. Багато часу і жертвенної праці віддало членство ООЧСУ і всіх організацій Визвольного Фронту для організації 3-ох Зустрічів українців Америки і Канади в Клівленді: у 1962 р., 1968 р. і в 1971 р.

В усіх трьох Зустрічах брали участь члени американського Конгресу, Адміністрації стейту Огайо і міст Клівленду і Парми. Позитивні відгуки в місцевій американській пресі доповнювали успіхи відбутих Зустрічей для справи визволення Українського Народу.

Відкриття святкувань 25-ліття 3-го Відділу.

Третій Відділ кольпортував книжки й журнали, надіслані ГУ ООЧСУ. Деякі книжки переслано до університетських бібліотек. Відділ має в архівах подяку від університету в Каїрі, Єгипет, за книжку проф. Оглоблина „Переяславська Угода”. В 1962 р. тодішній голова д-р Зенон Винницький видав чотири подвійно-місячні числа, на доброму папері, „Клівлендських вістей”. Перше число, за січень-лютий, мало назву „Вісті ООЧСУ”. Крім вісток про працю Орг-ції Визвольного Фронту, на сторінках „Вістей” поміщувано відомості про життя клівлендської громади. Через брак матеріальної підтримки „Клівлендські вісті” припинились із вереснем 1962 р.

Членство Відділу і громадянство Клівленду радо вітали доповідачів з-поза Америки чи нашого міста. Вони вносили ширший погляд на стан української визвольної справи. Виступали: голова Проводу ОУН проф. Степан Ленкавський, голова Проводу ОУН

Ярослав Стецько, п-і mgr. Ярослава Стецько, д-р Васькович, п. Я. Деремента, ред. В. Качмар, проф. І. Вовчук, mgr. М. Дужий, проф. К. Кононенко, ред. З. Тарнавський, д-р Н. Процик, д-р С. Горак, п-і А. Стебельська, д-р Б. Стебельський, проф. С. Вожаківський, д-р П. Мірчук; з Клівленду — проф. Г. Голембйовський, проф. Г. Лінчевський, проф. В. Радзикович, проф. Плюйко, проф. Коровицький, ред. В. Мазур, ред. Ємець, інж. В. Лагошняк, сот. Гончаренко, д-р Я. Городиський, інж. Е. Тарнавський, mgr. С. Воляник, mgr І. Микита й інші.

Кожного року Відділ влаштовує в січні традиційну „Маланку”. Від половини 60-тих років на „Маланці” презентують дебютанток, які закінчили Школу Українознавства. Щороку Відділ відзначає ширшими сходами 30 червня 1941, жалобними сходами або академіями — річниці смерті сл. п. С. Бандери, ген. Романа Шухевича, свято Героїв та інші важливі роковини. 25-ліття Відділу відсвятковано 17 березня 1973 року бенкетом у „Парма Меморіал Гол”, з участю проф. Івана Вовчука та з мистецькою програмою. Разом з Відділом ОДВУ, відсвятковано в 1954 р. 25-ліття Організації Українських Націоналістів, 23 грудня 1972 відзначено 40-ліття героїської смерті бойовиків Василя Біласа і Дмитра Данилишина та 50-ліття УВО, з відзначенням кількох членів УВО.

Об'єднання Жінок ОЧСУ засновано в Клівленді весною 1970 року, коли влаштовано тут протест проти вшановування Леніна, як „гуманіста”. Відділ ООЧСУ влаштував політичне віче, з доповіддю п-і mgr Уляни Целевич, голови ГУ ОЖ ОЧСУ. З того часу Відділ ОЖ ОЧСУ розпочав свою працю. Впродовж шести років Відділ очолювала п-і mgr Наталя Голембйовська, тепер п-і Мирослава Зорій.

4-Й ВІДДІЛ ООЧСУ У ВІЛЬЯМСТАВНІ, Н.-ДЖ.

Ініціатором заснування Відділу ООЧСУ ч. 4 у фармерській околиці із осідком Вільямставн, Н.-Дж., був п. Михайло Ваповський. Основуючі Загальні Збори відбулись 29 червня 1963 р., в присутності 14 членів. Від Головної Управи на зборах відпоручником був п. Богдан Казанівський і як гість з Честеру, Па., — п. Володимир Корчинський. До першої Управи обрано: Кобаса Олександр — голова, Богдан Турчинський — заступник і орг. реф., Андрій Стахнів — секретар, Михайло Ваповський — фінан. реф., Лонгин Світенко — член Управи, Ольга Кобаса — реф. жіноцтва; Контрольна Комісія — Іван Лобів.

Рік-річно відбувались річні загальні збори, на яких бували представники з Гол. Управи. До 1968 р. Відділ очолював Олександр Кобаса, потім Михайло Ваповський, Олександр Дорогий, Олександр Кобаса, знову Михайло Ваповський, Іван Васюрко. Як на кількість членів і терен (віддаль) та висоту збірок, то 4-й Відділ належить до передових.

Управа 4-го Відділу ООЧСУ у Вільямставні. Зліва: Михайло Ваповський (скарбник), Олександр Кобаса, мол. (Контр. Ком.), п-і Ваповська (член Управи), Павло Лісний (член К. К.), Андрій Стахнів (заст. секр.), Неля Стахнів (член Управи), Іван Васюрко (голова Відділу). Неприсутні: п-і Зіна Лісна (секр. Відділу) та Олександр Дорош (заст. гол.)

Головніші події в житті Відділу: відкриття Радіопрограми УВФ, спільно з черстерським Відділом ООЧСУ; Окружний пікнік (4 відділи: Вільямстаvn, Честер, Вілмінгтон, Філядельфія), з якого чистий дохід 600 дол. призначені на пресфонд „Вісника”; Свято УПА у Філядельфії. Відділ наш також є спонсором танцювальної групи „Зоря” із Мілвіл, Н.-Дж., щороку провадить коляду на ВФронт — за час існування Відділу зібрано 4.157 дол.

Крім цього, зібрано, також із каси Відділу виплачено на різні цілі, а саме: Централі від чл. вкл. та імпрез 1060.40 дол., Пресфонд „Вісника” 922.50, Писанка 966, Пам’ятник сл. пам. д-ра Д. Донцова 100, Фонд Волі 500, Радіопрограма 649.10, Фонд „Церква в потребі” 70, Церкви (місцева і правосл.) 258.77, Фонд Катедри Українозн. (Гарвард) 100, Видання УПА 100, ТУСМ 100, Танцювальна група „Зоря” 100, СУМА 100, Студентська Громада 20, ЗУАДК 30, Пам’ятник Мацейка в Аргентині 25, УККА 190, Світовий Конгрес 35 дол. та, врешті, на допомогу членам, як і не

4-й Відділ ООЧСУ: кол. голова Управи Відділу в Вільямсавні, Н.-Дж., д. Михайло Ваповський передає чека на Дім ОУВФронту в Нью-Йорку представникові ГУ ООЧСУ д. Михайлові Ковальчину, 1977 р.

членам, коли опинились у критичному положенні, 812 дол. 4-й Відділ дав 1000 дол. безвідсоткової позички на Дім ОУВФ у Нью-Йорку.

До замітніших подій належить зарахувати виступ проф. І. Бовчука, а також зорганізовану прогульку до Вашингтону. В минулому році (1976) 200-ліття ЗСА і 100-ліття укр. еміграції відзначено виставкою укр. експонатів.

Щороку ми відзначаємо роковини: Героїв, УПА, Ст. Бандери, ген. Т. Чупринки. Представники Відділу беруть участь у всіх демонстраціях та інших принагідних імпрезах.

Щоб бути в контактi з членами і з не-членами, Відділ щороку влаштовує пікнік, із якого має як моральну, так і матеріальну поміч. На увагу заслуговує кольпортаржа видань ВФ.

На закінчення варто згадати, що Відділ ООЧСУ на терені Вільямсавну є єдиною громадсько-політичною організацією. Щоправда, існують тут ще три асекураційні Т-ва, а саме: УНС — Братство „Україна”, „Провидіння” і УНП, але, крім збирання вкладок — жодної діяльності вони не проявляють. По усіх успіхах у 4-му Відділі ООЧСУ знині відчуваються деякі ускладнення, що відбивається на нашій праці для добра громади і Нескореної України.

5-И ВІДДІЛ ООЧСУ В ГАРТФОРДІ

13 червня 1977 року сповнилось 29 років від часу, коли ініціативний гурток українських патріотів відбув основуючі Загальні Збори Відділу ООЧСУ, в приявності 24-ох громадян, які однодушно висловилися за створенням Відділу ООЧСУ. Тоді ж вибрано першу Управу в наступному складі: інж. Володимир Глова — голова, Андрій Стефанів — заступник, Софія Мельник — скарбник, Ірена Гомотюк — секретар, Андрій Грот та Осип Охрім — члени.

Так постав 5-тий Відділ ООЧСУ в Гартфорді, який поставив перед собою шляхетні завдання: „Нести всесторонню моральну, матеріальну й фізичну поміч для визволення України та поборювати комуністів і інших імперіялістів, що намагаються позбавити Україну свобід Атлянтійської Хартії”. Віддзеркалюючи настрої і політичні переконання українських мас на батьківщині, організація ООЧСУ здобула симпатії та підтримку широкого загалу українських громадян, ставши ініціатором і речником суспільно-політичних акцій на терені Гартфорду, Конн.

5-тий Відділ ООЧСУ від часу свого заснування займався організаційною та культурно-освітньою працею серед свого членства й українського громадянства. Відбував систематично ширші схо-

Члени Управи 5-го Відділу ООЧСУ в Гартфорді

дини, улаштував доповіді, відчити рефератів та відзначував важливіші історичні події. Відділ працював у міру своїх сил, із щирим заміром допомогти українській справі. Особливо плекав і кожного року відзначував пам'ять Героїв, тих синів і дочок України, які життя своє віддали за Україну.

Заходами Відділу ООЧСУ було влаштовано політичні віча з наміром утримати дух спротиву серед української еміграції, для моральної і матеріальної допомоги Воюючій Україні. Відділ брав участь у фестивалях, що їх влаштовували різні регіональні групи в Гартфорді, та в різних державних святах і парадах.

У відповідних потребах Відділ висилав листи до сенаторів і конгресменів, заторкуючи в них актуальні політичні справи, як, напр., негативне ставлення до України державного секретаря ЗСА Д. Раска, консульський договір з Москвою, резолюції до Комісії Прав Людини при ООН, до головного поштмайстра в справі Шевченківської поштової марки і інше.

Українська література, зокрема всі наші видання, були широко розповсюджені на терені нашої діяльності, а всі англійські видання знайшлися в місцевих бібліотеках та у визначніших представників американського світу. Орган ООЧСУ „Вісник” постійно передплачують наші члени і симпатичні нашого руху, як також і інші видання.

У перші роки існування Відділу ми мали аматорські гуртки, які з успіхом виступали не тільки в Гартфорді, але й у околиці.

Слід згадати, що члени нашого Відділу ООЧСУ, всі Організації Визвольного Фронту і все наше патріотичне громадянство виявляють подивугідну жертвенність на цілі визвольної політики, на українські центральні, наукові установи і інші інституції, в переконанні, що своїми пожертвами вони допомагають українському народові у його змаганнях.

1966 року зорганізовано Відділ ОЖ ОЧСУ, який перші п'ять років очолювала та гарно розвинула працю п-і Марія Нестерук. 1972 року перебрала головування Відділу ОЖ ОЧСУ енергійна, з почуттям самопожертви і відповідальності, п-і Софія Радьо. З приємністю треба ствердити, що наше жіноцтво має наглядні здібності в ділянках суспільно-громадської і культурної праці, доказом чого може послужити вияв самодіяльності (напр., співочий гурток „Горлиці”) і жертвенності в суспільно-громадській праці. ОЖ ОЧСУ — це поважне досягнення і збагачення в системі Організації Визвольного Фронту.

Члени Управи 5-го Відділу ООЧСУ і ОЖ ОЧСУ з час.мн. членства. Гартфорд, Конн.
(Світлив О. Гладун)

На порозі 30-річчя існування 5-го Відділу багато дечого змінилося, а впарі з тим змінювалися, чи відходили й голови Відділу. Першим головою до кінця 1949 р. був інж. Володимир Глова, 1950 р. очолив Відділ п. Михайло Похмурський. 1950-52 рр. був бл. п. дир. Євстахій Гомотюк. Від 1952 до 1956 р. головою Відділу був дир. Роман Романишин, 1956 року обрано головою п-а Тиміша Мельника. Вибраний в 1957 р. п. Олександр Рудзінський сповняв функцію голови впродовж 11 років. Від 1968 р. до 1971 був головою пан Петро Дутка. В 1971 р. обрано головою Петра Шагая, який сповняє обов'язки голови і в цей час.

Оцінюючи пророблену 5-тим Відділом ООЧСУ працю, наглядно бачимо великий вклад і здобуток на суспільно-громадській ниві. З певністю можемо сказати, що була вона і є гідним репрезентантом Воюючої України у кожночасних потребах, міцним забором в обороні доброго імені та її світлого минулого.

Реасумуючи сказане, можна ствердити, що існування Відділу було і є життєвою і необхідною konieczністю для збереження чистоти і вірності українських самостійницьких позицій.

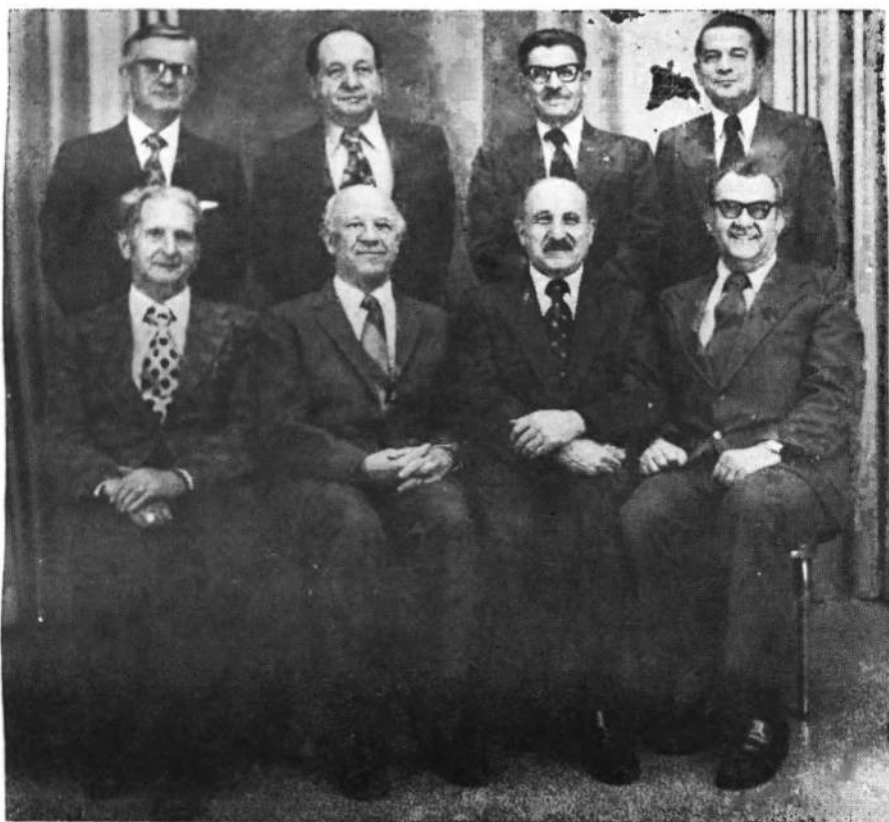
П. Шагай, голова

6-И ВІДДІЛ ООЧСУ У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

Майже 30 років великої культурної, громадської та національно-політичної праці 6-того Відділу ООЧСУ у Філядельфії це пройдений етап. Майже 30 років наш Відділ стояв на позиції: всіми засобами та всіми силами служити українській визвольній справі, боронити переслідуваних, але нескорених дочок і синів України, мобілізувати американську і світову опінію в обороні поневоленої України, розкривати забріханість московського окупаційного режиму про „національне і соціальне визволення” українського народу, допомагати у вирощенні свідомого українського покоління на американському континенті, зберігати українську ідентичність у важких еміграційних обставинах та поборювати швидкісний віз асиміляції української спільноти. Наш Відділ переходив різні етапи свого розвою і діяльності: роки росту і роки застою. Критичний розгляд минулої діяльності і підсумків успіхів і недоліків Відділу дасть змогу зробити належні висновки і плянувати нашу працю на найближчу декаду.

Постання 6-го Відділу ООЧСУ і початкові роки діяльності (1948 до 1960)

В лютому 1948 року відбулись у Філядельфії перші, основуючі Загальні Збори Відділу ООЧСУ. Ред. Ігнат Білінський відкрив ці збори і вітав присутніх 15 членів. Предсідником зборів обрано інж. Я. Татомира. На зборах обрано першу Управу 6-того Відділу в такому складі: Богдан Хавлюк — голова, Василь Титанич — I заст. голови, інж. Ярослав Татомир — II заст. голови, Осип Федаш — секретар, Андрій Бучко — скарбник, Богдан Бакай — культ-освітній референт, а Ярослав Мадай — організаційний ре-

Голови 6-го Відділу ООЧСУ у Філядельфії.
Сидять зліва: мгр М. Утриско, д-р П. Мірчук, інж. М. Ганушевський, д-р Я. Бернадин; стоять зліва: В. Повзанюк, М. Ковальчин, д-р І. Скальчук, С. Волянюк; неprisутні: Б. Хавлюк, д-р О. Білик, В. Титанич(†)

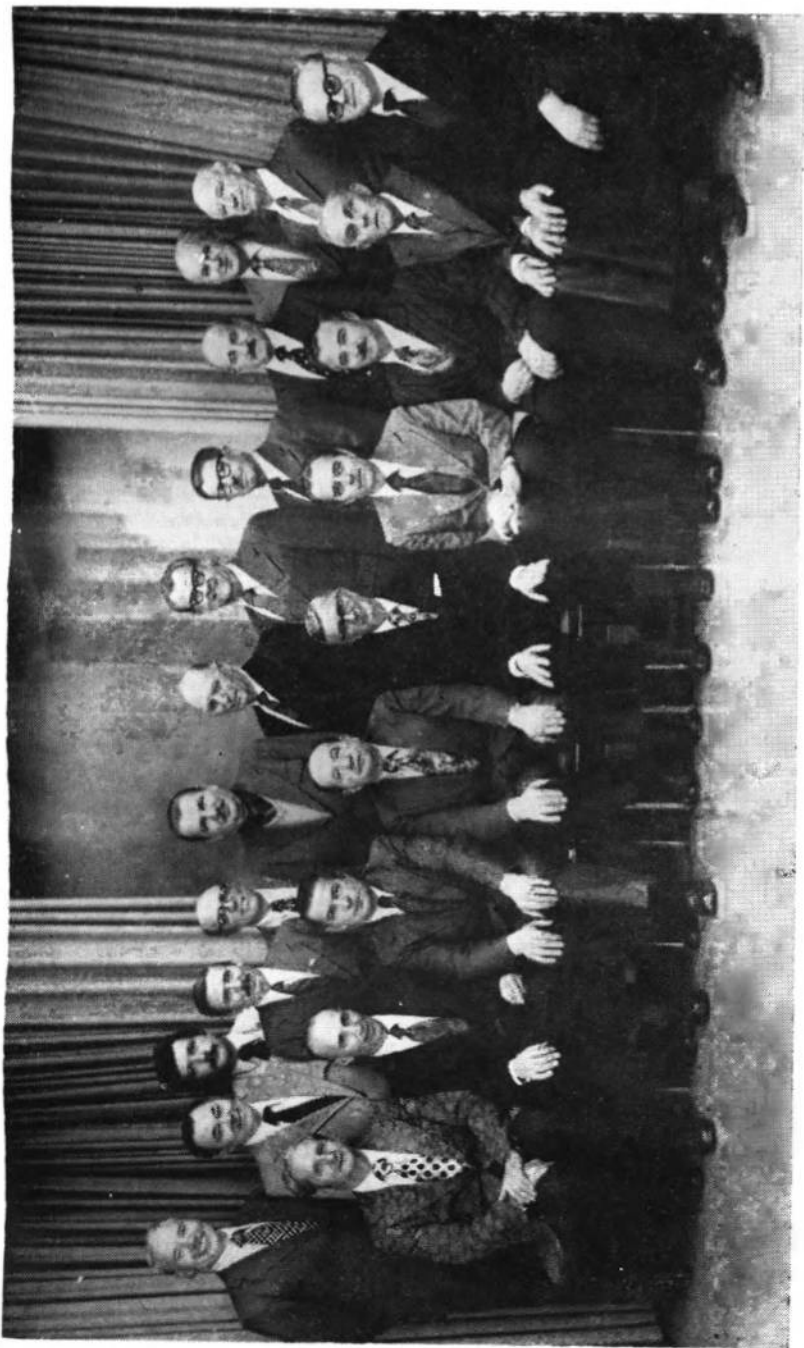
ферент. Контрольну Комісію обрано в складі: Петро Іваш, Вітошинський та Ол. Михалюк.

Початкові кроки праці на новому терені були дуже важкі і уже літом 1948 р. прийшло до резигнації голови — Б. Хавлюка, ІІ заст. голови — інж. Я. Татомира та секретаря — О. Федаша. ІІІ заст. голови В. Титанич виконував обов'язки голови і праця продовжувалась. Осінню влаштовано громадське віче, а в грудні свято Героїв. На Різдво започатковано першу коляду на Визвольний Фонд.

2 січня 1949 р. відбулись другі Загальні збори, на яких головою Відділу обрано В. Титанича, а секретарем Я. Мадая. Згодом, по відході Я. Мадая, секретарем став І. Микита. В 1951 р. Управа Відділу була переобрана. Секретарем був обраний мгр М. Утриско.

Відділ поширив значно членство та став членом Відділу УККА. В 1952 р. Управа Відділу була переобрана. Членство брало активну участь у маніфестації у 20-ту річницю голоду в Україні, в якій брало участь понад 3,000 осіб. Всегромадська Академія в честь поляглого на полі слави ген.-хор. Т. Чупринки відбулась величаво.

В 1953 р. обрано головою Відділу мгр-а М. Утриска, а секретарем інж. Т. Тешука. У цей час станиця АП АБН розгортає діяльність. В 1954 р. обрано головою Відділу д-ра П. Мірчука. Цього року при Відділі постає Народний Університет, який діяв аж до 1958 р. Викладачами університету були: д-р П. Мірчук, д-р Г. Лужницький, д-р В. Старух, д-р І. Скальчук та інші. Курсантів було понад 40. В 1955 р., за головства інж. М. Ганушевського, відбулося посвячення організаційних прапорів. В 1956 р. мгр М. Утриско знову стає головою. Перед Інденденс Молл відбувається демонстрація проти приїзду до Філядельфії московських ієрархів. Деякі члени ООЧСУ були арештовані. В листопаді відбувається протибольшевицька маніфестація. До ОН вислано петицію, підписану 500 громадянами. В 1957 р. переобрано головою мгра М. Утриска, секретарем стає М. Дяків. В 1958 р. Відділ очолював д-р П. Мірчук. В 1959 і 1960 р. головою обрано д-ра Я. Бернадина, секретарем В. Осідача. В 1959 р. відзначено побіду козацького війська над москалями під Конотопом, і в цьому році відбулись у Філядельфії многолюдні демонстрації проти приїзду ката України Н. С. Хрущова до ЗСА. Прибутки Відділу в цій декаді річно досягали суми понад 8.000 дол., а коляда на Визвольний Фонд приносила понад 4.000 дол. річно.

Управа, Контрольна Комісія і Громадський Суд 6-го Відділу ОУЧСУ в 1977 році

Роки акції, розбудови і росту: 1961 - 1970

В 1961 і 1967 р. головою Відділу обрано д-ра П. Мірчука. В 1962 і 1964 р. головою був д-р І. Скальчук. В 1966 р. головою обрано М. Ковальчина.

В 1963, 1965, 1968, 1969 і 1970 р. очолював Відділ д-р Я. Бернадин. В листопаді 1961 р. влаштовано І-тижневу виставку книжки. В 1962 р., за головства д-ра І. Скальчука, посилено заходи для заupu дому. Створено Будівельний Комітет в складі: д-р Я. Бернадин — голова та В. Осідач, В. Коруд і С. Лупацій — члени. В 1963 р., за головства д-ра Я. Бернадина, закуплено Дім для організацій Визвольного Фронту. Головне призначення Дому — стати культурним та виховним центром молоді. Звідси і назва: Дім Української Молоді. Благословення Дому відбулось 1 грудня 1963 р. У 1964 р. головою Відділу був д-р І. Скальчук. В травні 1964 р. на багатолюдному вічу осуджено культурний обмін та контакти із Советським Союзом. Велась посилена збірка на фонд пам'ятника Т. Шевченка у Вашингтоні. В червні члени Відділу взяли масову участь у відкритті пам'ятника Т. Шевченка у Вашингтоні.

На протязі місяця жовтня в Домі Української Молоді влаштовано виставку книжки, із численними доповідями. Великий матеріальний та моральний успіх із цієї виставки був заохотою для праці Відділу ООЧСУ. Осінню режисер Б. Паздрій, член ООЧСУ, залочаткував імпрезу „Осінні усмішки”, з безкорисним виступом акторів „Театру в П'ятницю”, на сплати довгу Дому Української Молоді. 5 грудня почала свою працю школа українознавства „Наша Українська Школа”. 1965 р. головою Відділу був д-р Я. Бернадин. Відділ посилив працю для сплати довгу Дому. Влаштовано дуже успішну імпрезу-бенефіс „Наталку Полтавку”, для вшанування 40-річчя акторської, режисерської та громадської праці Богдана Паздрія.

В 1966 р. головою стає М. Ковальчин. Пороблено заходи для створення ОЖ ОЧСУ. 4 грудня 1966 р. відбулись основуючі Загальні Збори. Першу Управу очолила п-і С. Шаран, секретаркою обрано п-і М. Романенчук. Присутніх на зборах було 16 членок.

Осінню відбувся ІХ Конгрес УККА в Нью-Йорку. Цей Конгрес причинився до роздвоєння у нашій спільноті. Члени ООЧСУ дали належну відсіч тим силам, які хотіли поглибити розкол у громаді.

В 1967 р. головою обрано д-ра П. Мірчука.

В березні ц.р. нагороджено почесною грамотою довголітнього голову Відділу в 50-тих роках, В. Титанича.

Осіною 1967 р. Громадський Комітет для відзначення 25-ліття УПА (голова М. Ковальчин, секретар — д-р І. Скальчук) влаштував імпазантний бенкет та виставу п'єси „Недосяжні” — Л. Полтави, що її темою була боротьба революційного підпілля.

**Демонстрація в обороні переслідуваних в Україні, —
6 травня 1972, Кеннеді Пляза, Філядельфія**

Члени ООЧСУ включилися активно в Громадський Комітет Фонду СКВУ. На роки 1968, 1969 та 1970 припадає головство д-ра Я. Бернадіна. В 1968 р. Дім Української Молоді сплачено. Члени ООЧСУ беруть дуже активну участь у праці різних організацій та установ у Філядельфії. Головно, це такі установи: Відділ УККА, ОУА „Самопоміч” — Відділ, кредитова кооператива „Самопоміч”, Наша Українська Школа, ЗУАДК та братські установи: УНС, УНП і СУК „Провидіння”. В 1968 р. Відділ брав активну участь у зустрічі Блаженнішого Патріярха Йосифа, під час його першої візити у Філядельфії.

Шожвавлення праці членів ООЧСУ помітне на різних відтинках: влаштування імпрез, демонстрацій і маніфестацій в обороні переслідуваних шестидесятників в Україні, пікетування советських

ансамблів та безнастанна мобілізація американської публічної опінії для української визвольної справи. Річні прибутки Відділу вносили в цьому періоді від 10.000 до 16.000 дол. річно.

Роки: 1971 - 1977 — під знаком послаблення активності

В 1971 р. головою Відділу обрано інж. М. Ганушевського; в 1972, 1975 та 1976 — С. Волянюка; в 1973 р. — д-ра О.Білика; в 1974 р. — М. Ковальчина, а в 1977 р. головою обрано В. Повзанюка.

Передчасна смерть забрала багатьох жертвених і відданих друзів з активних рядів ООЧСУ. Туга за рідним краєм, а часом і зневіра послабили активність деяких членів, а ряди ООЧСУ не поповнились сподіваним доростом. Члени ООЧСУ працюють віддано в організаціях Визвольного Фронту, у нашій громадсько-політичній надбудові, Відділі УККА, у Громадському Комітеті 200-річчя ЗСА та 100-річчя українського поселення в Америці.

Члени ООЧСУ брали активну участь у привітаннях громадою Блаженнішого Патріярха ПУКЦ під час трьох візит у Філядельфії. Привітальний Комітет очолював у 1968 р. і 1973 р. член ООЧСУ д-р Іван Скальчук, який вітав Блаженнішого Патріярха Йосифа від усієї філядельфійської громади.

В 1974 р. створено місцевий комітет Фонду Оборони України, що його очолив М. Бачара, а скарбником став І. Книгницький.

Члени ООЧСУ — активні передовики на громадському та політичному фронті у Філядельфії

Крім праці в ООЧСУ та організаціях Визвольного Фронту, ряд членів ООЧСУ записали світлу сторінку активної діяльності у багатьох товариствах та установах загально-громадського характеру у Філядельфії.

Відділ Українського Конгресового Комітету Америки

Впродовж довгих років члени Відділу ООЧСУ належать до передового активу Відділу УККА, займаючи відповідальні пости в різних референтурах.

Член ООЧСУ, д-р І. Скальчук, очолював Відділ УККА у важ-

ких часах громадського розладу в 1970-75 рр. Щодо активності і збірок на УНФонд, то Філядельфійський Відділ УККА є першом у цілій системі УККА. Більш половини із 40 збирачів УНФонду завжди становили члени ООЧСУ.

Комітет Пам'ятника Т. Шевченка

В 1964 р. місцевий Комітет Пам'ятника Шевченка закінчив дуже успішно сумою 20.689,47 дол. збірку на побудову пам'ятника Т. Шевченка у Вашингтоні. В цьому Комітеті наші члени брали дуже активну участь. Секретарем Комітету був д-р І. Скальчук, скарбником Т. Кульчицький.

Відділ ОУА „Самопоміч”

Члени ООЧСУ працюють теж довгі роки у відділі „Самопоміч”. Понад 10 років головою Відділу був член ООЧСУ д-р М. Ценко, а головами були теж І. Крих, І. Шаран та М. Ковальчин. У зелено-святочних збірках на залишенців у Європі члени ООЧСУ включались дуже активно і завжди становили більшість збирачів. На протязі повних двох декад Відділ „Самопоміч” веде перед у зелено-святочній збірці в крайовій системі ОУА „Самопоміч”.

Діловий Громадський Комітет Фонду СКВУ

Комітет працював під головством інж. М. Борецького. Пресово-інформаційним референтом був д-р М. Ценко. В 1967 р. було зібрано на фонд СКВУ понад 6.000 дол. Ця збірка висунула Філядельфію на перше місце. В Комітеті працювали члени ООЧСУ.

Дім Української Мелоді — культурний та виховний центр молоді

Збіркову кампанію почато 12 травня 1963 р., за головства д-ра Я. Бернадіна. В жовтні заключено контракт купна Дому. За 4 місяці збірка на купно Дому дала 25,000.00 дол., тобто 83.0% намічених 30,000.00 дол. Дім поблагословлено 1 грудня 1963. В 1967 р. закінчено збірку на купно Дому сумою: 62,910.00 дол. Дім коштував 50,000.00 дол., надвишку із збірки зужито на ремонті і перебудову Дому.

Дім Української Молоді у Філядельфії

Наша Українська Школа

5-го грудня 1964 р., за головства д-ра І. Скальчука, почались нормальні шкільні заняття в школі українознавства. Школу зорганізовано завдяки ініціативі батьків: інж. Б. Кульчицького, С. Вишинського, А. Міджака та Б. Максимюка. Довголітніми головами Батьківського Комітету Школи при Осередку СУМА ім. УПА були: д-р І. Скальчук (1965-1970), С. Вишинський (1970-1976) та І. Дубіль (1976-1977). Від 1964 по 1976 рік директором школи був д-р О. Лужницький, від 1976 директором є проф. Б. Годорів. Школа випустила значну кількість матурантів-абсолювентів школи, які є активними в молодечих, студентських та громадських організаціях.

Гром. Комітет 200-річчя ЗСА і 100-річчя поселення українців в Америці

Цей Комітет постав з ініціативи Відділу УККА в листопаді 1973 р., а був ліквідований 6 лютого 1977.

Громадський Комітет зумів роздобути від міських властей значні фонди (33,000.00 дол. готівкою та понад 20,000.00 службами) на українські виставки, імпрези, фестивалі, симпозіуми

та публікації. Громадський Комітет провів надзвичайно вдалу пропаганду для української справи, експонуючи перед американським світом українську культуру, науку та мистецтво. Свою працю Комітет закінчив 134-сторінковою публікацією: „Українці у Пенсильвенії, їхній вклад у ріст комонвелту” в англійській мові. Біля 500 примірників (в ціні — 6.00 дол. кожний) вислано бібліотекам, університетам, міським і політичним діячам. Ця публікація стрінулася із дуже прихильною оцінкою англомовного і українського світу. Громадський Комітет (1973-1977) очолював д-р І. Скальчук, одним із заступників голів був д-р М. Ценко, головою фінансової комісії — інж. М. Борецький, головою організаційної комісії — В. Повзанюк, реф. фестивалю — д-р Я. Бернадин, скарбником мгр В. Колінко, головою підкомісії квитків — В. Риндич. Крім цього, багато інших членів ООЧСУ працювали в різних комісіях цього 80-членного Комітету. Посадник міста та міська ювілейна агенція відзначили Комітет офіційною грамотою признання за високий рівень українських імпрез, а теж голова Комітету д-р І. Скальчук та заст. голови д-р М. Ценко, як члени Етнічної Дорадчої Ради Міської Ювілейної Агенції, були відзначені грамотами признання та репліками „Дзвону Свободи”.

Комітет Фонду Оборони України

Комітет Фонду Оборони України постав в 1974 р., за головування М. Ковальчина. Головою Комітету став енергійний ентузіяст Фонду М. Бачара, а скарбником — неструджений І. Книгницький. На протязі двох років праці Фонд Оборони України осягнув суму 23,300.00 дол. на день 22 березня 1977. Збіркова кампанія продовжується.

Імпрези, маніфестації, демонстрації та пікетування

Можна сміло ствердити, що члени ООЧСУ та Організації Визвольного Фронту завжди співпрацювали та були передовими у влаштуванні всегромадських імпрез: національні річниці — Свято Незалежности і Соборности, Листопадові Роковини, Академії в честь Т. Шевченка, Свято Героїв, ювілеї установ, 30-річчя УККА, 25-річчя та 30-річчя УПА, тощо. ООЧСУ і Організації Визвольного Фронту відзначили жалобні річниці вбивств: С. Петлюри, Є. Коновальця, Т. Чупринки-Шухевича та С. Бандери. Влаштування

„Тижня Поневолених Націй” (Комітет очолює на протязі довгих років ред. І. Білинський) лежали на плечах ООЧСУ, побіч з іншими етнічними організаціями поневолених народів. Демонстрації в обороні переслідуваних, але нескорених діячів української культури в Україні, маніфестації, пікетування советських аэсамблів, Народний Університет, доповіді, семінари та конференції були тими кузнями, де кувалась політична думка і акція, щоби українська громада могла якнайкраще служити українській визвольній справі та поневоленій, але нескореній, такій рідній Батьківщині-Україні.

Голови 6-того Відділу ООЧСУ в роках 1948-1977

Богдан Хавлюк (1948), Василь Титанич (1948, 1949, 1950, 1951, 1952), мгр Мирон Утриско (1953, 1956, 1957), д-р Петро Мірчук (1954, 1958, 1961, 1967), інж. Мирон Ганушевський (1955, 1971), д-р Я. Бернадин (1959, 1960, 1963, 1965, 1968, 1969, 1970), д-р Іван Скальчук (1962, 1964), Михайло Ковальчин (1966, 1974), д-р Олександр Білик (1973), Степан Волянюк (1972, 1975, 1976), Володимир Повзанюк (1977).

Секретарі 6-того Відділу ООЧСУ в роках 1948-1977

Осип Федаш, Ярослав Мадай, Іван Микита, мгр Мирон Утриско, інж. Тихон Тещук, Михайло Дяків, Володимир Осідач, Іван Крих, мгр Василь Колінко, Петро Послушний, Осип Кусень, Дмитро Рушак, Григорій Тимків, Володимир Повзанюк.

7-И ВІДДІЛ ООЧСУ В ПАССЕЙКУ, Н.-ДЖ.

Дня 12 листопада 1950 р. 21 свідомий і жертвенний українєць зібралися в домівці Українського Народного Дому при 237 Голе евеню в Пассейку, щоб організувати Відділ ООЧСУ — організації, яка поставила собі за ціль пропагувати геройську боротьбу Української Повстанської Армії та організувати моральну і матеріальну допомогу для визвольних змагань українського народу на Рідних Землях. Перша Управа Відділу: інж. Олександр Ховайло — голова, Михайло Стех — заст. голови, Михайло Яремко — секретар, Володимир Сенишин — фінансовий, Богдан Матіяшек

Управа 7-го Відділу ООЧСУ в Пассейку, Н.-Дж. Сидять зліва: Степан Вацик — кольпортер, Степан Покора — заст. голови, д-р Мирослав Бих — голова, Олександр Воронка — секретар, Іван Хомко — орган. реф. Стоять: Василь Косаревич — член Контр. Комісії, Степан Андрусишин — Контр. Комісія, Василь Палюх — кольпортер, Михайло Коцюрка — фінансовий реф., Степан Максимюк — член Управи

орг., Мирослав Безушко — кольпортер, інж. Модест Осадца та Василь Палюх — члени Управи; Контрольна Комісія — Михайло Озарук та Андрій Лопушняк. Головна Управа ООЧСУ надала Відділові порядкове число 7, а 1-го серпня 1951 р. Відділ був заінкорпорований у стейті Нью-Джерзі.

Почалась мозольна, повна трудів та перешкод, праця. Початки були нелегкі: незадовільне знання мови і звичаїв цієї країни та непоінформованість американських чинників, не говорячи про звичайних американських обивателів, про історію та визвольну боротьбу українського народу. До цього долучувались політична розсвареність і нетолерантність, невизнання героїчної боротьби УПА та українського підпілля на Рідних Землях частиною української громади . . . Тільки безмірна любов до України, непереможна віра в остаточну перемогу нашого народу не дозволяли зневіритись, але наказували поборювати труднощі та працювати.

Відділ наладнав тісну співпрацю з Осередком СУМА, спільно влаштував академії, свята, політичні доповіді і т.д. Потім налагодив співпрацю з місцевим Відділом УККА. Рік-річно члени ООЧСУ входять до складу Управи УККА. Наші члени беруть активну участь у підготовці національних свят і академій, у збірці Національного Датку, у збірці фондів на пам'ятник Т. Шевченка у Вашингтоні. Активно допомагали в заходах для найменування одного із парків в Пассейку іменем Т. Шевченка, а відтак зорганізовано участь під час відкриття цього парку. Наша Організація з бігом часу збільшує свій вплив на хід суспільно-громадського та політичного життя нашої громади. Співпрацюючи з місцевими самостійницькими Організаціями, старасмося внести позитивний вклад у нашу громаду. Заходом Відділу ООЧСУ, при активній співпраці СУМА, а часто УККА та інших організацій, вислано сотні листів до конгресменів, сенаторів, ОН та інших діячів — в обороні прав поневоленого українського народу.

На відтинку фінансовому 7-й Відділ докладав всіх зусиль, щоб виконати обов'язки. Коляда на Визвольний Фонд кожного року приносить повний успіх. Збірки на АБН, Писанку, „Шлях перемоги” та інші дають задовільні висліди. Відділ був одним із перших засновників Української Централі, у якій знайшли приміщення майже всі місцеві організації, а передовсім молодь СУМА і Пласту.

В останніх роках, коли голос мучених, але не скорених, наших братів сколихнув сумлінням до цього часу глухого Заходу, праця Відділу ООЧСУ ще більше поживляється. Починається масова висилка телеграм, листів у обороні В. Мороза, С. Караванського, Ю. Шухевича та десятків інших Нескорених в Україні. Лише в 1974 році наш Відділ, при співпраці СУМА і УККА, вислав близько 1500 листів до ОН., сенаторів, конгресменів та ін. Також у кожнорічних здвигах, маніфестаціях і святах на Оселі СУМА в Елленвіл наші члени беруть зорганізовану участь.

В 1976 і 1977 р. наш Відділ активно допомагав Відділові УККА у підготовці стейтового бенкету з нагоди Свята 22 січня, на якому губернатор Нью-Джерзі проголосив проклямації 30 січня 1977 р. Відділ підготував академію для відзначення Січневих Роковин.

У 1976 році ми вітали достойних гостей: Провідника Ярослава Стецька і п-і ред. Славу Стецько. З цієї нагоди влаштовано дуже вдале, як під оглядом моральним, так і фінансовим, віче, на якому промовляли Достойні Гості.

Під час святкування 200-річчя державности Америки наш Відділ взяв організовану участь у парадах у Пассейку, Нью-Йорку

і Вашингтоні. У Вашингтоні ми взяли участь у маніфестації біля приміщення палського нунція, з приводу заборони нашому Патріярхові взяти участь в Евхаристійному Конгресі у Філядельфії. Також вислано листи до Папи, Філядельфійського Митрополита і Стемфордського Екзарха в справі визнання Українського Католицького Патріярхату.

Врочисто ми відзначили 10-літній ювілей існування Відділу в 1960 році та 20-літній в 1970 році. Також у дні 13 листопада відбулося посвячення організаційного прапору при участі представників багатьох місцевих і доволичних організацій та широких кіл громадянства, з участю нашого працьовитого в різних ділянках жіноцтва.

Минали роки, мінялися голови і члени Управи Відділу, але праця ООЧСУ не завмирала, а навпаки — набирає все більшого розмаху.

Ось прізвища людей, які очолювали Сьомий Відділ ООЧСУ протягом 26-літньої діяльності: інж. Олександр Ховайло, Володимир Медвідь, Михайло Озарук, Михайло Яремко, Степан Покора, Ярослав Петеш, Андрій Лопушняк, Олександр Воронка, Василь Палюх, Іван Хомко, Василь Косаревич, д-р Мирослав Бих (1975-77).

Нині, коли чимраз, то більше пожвавлюється активність нескорених борців за людські та національні права в Україні, наш 7-й Відділ ООЧСУ буде ще більше поширювати та поглиблювати акції в обороні нескореного українського народу.

Управа 7-го Відділу в 1977 році: д-р Мирослав Бих — голова, Степан Покора — заступник голови, Олександр Воронка — секретар, Михайло Куцюрка — фінансовий реф., Адам Шадура — культ.-осв. реф., Степан Вацик — кольпортер, Василь Палюх — кольпортер, Іван Хомко — організ. реф., Степан Максимюк — член Управи, Комітет Оборони України — д-р Бих і Ст. Покора; Контрольна Комісія: Василь Косаревич, Степан Журавський, Степан Андрусин.

9-Й ВІДДІЛ ООЧСУ В КАРТЕРЕТІ, Н.-ДЖ.

У 1949 році в Картереті, з ініціативи друга Т. Дреботія, в листопаді скликано перші ініціативні сходина, а 8-го січня 1950 року відбулись перші Загальні Сходина. Крім 5-х ініціаторів, які ввійшли до Управи, прибули ще 18, всі вписались у члени ООЧСУ. На перших сходинах 9-тий Відділ начислював 23 члени.

Від Головної Управи ООЧСУ був д-р Микола Сидор-Чарторийський, який виголосив коротку доповідь про ООЧСУ та наші завдання на терені Картерету. Відтак обрано першу Управу 9-го Відділу в такому складі: Іван Глущик — голова, Володимир Дитиняк — заст. голови, Теодор Дреботій — секретар, Стефан Матлага — фін. референт, Іван Федак — організ. реф., Василь Матлага — член Управи; Контрольна Комісія: Осип Глущик — голова, члени Василь Хомут і Нестор Гусак.

Від самого початку і тепер Відділ ООЧСУ займається вихованням молоді. Вже в 1953 р. були Курси Українознавства, які потім перетворились в Українську Школу, що існує при укр. кат. церкві Св. Марії. Тоді ж організовано Відділ Юного СУМА, яким спершу займався В. Хомут, а відтак перебрав І. Рачинський.

Відділ мав хор під диригентурою п. Набережнського, який задовольняв усі місцеві потреби, а відтак виріс у відомий чоловічий хор „Гомін”, до якого належали доволі численні відділи ООЧСУ, під диригентурою Миколи Кормелюка.

На протязі своєї праці Відділ влаштовував культурно-мистецькі імпрези і виступи. Найбільш величава була імпреза в 1955 році — посвячення національного і очусівського прапорів.

Немов картки історії, перегортає пам'ять хроніку 27-мирічної діяльності Відділу ООЧСУ в Картереті, Н.-Дж. І різні картини розповідають про перші важкі початки, турботи за непевне завтра, а потім ріст і осяги. В першу чергу, усвідомлення американського доквілля пішло далеко вперед. Ми здобули в англомовній пресі визнання нашого національного „Я” — „Юкреїнісн”, це важлива позиція у нашому пропагандивному змагу на користь поневоленої України. Наш Відділ від самого початку був ініціатором у проголошенні проклямації Дня Української Соборности і вивішенні українського національного прапора в місті Картерет. Всі маніфестації і політичні віча, організованні Визвольним Фронтом чи з ініціативи УККА, — не минули без активної участі наших членів.

Майже вся політична, культурна і громадська праця лягає на плечі членів ООЧСУ. Відділ УККА, організований у 1975 році, перебрав частину праці, але помимо того багато членів ООЧСУ є в Управі і усі виконують свої обов'язки в УККА.

Фінансові зобов'язання, збірки, коляда на Визвольний Фонд — кожного року від самого початку Відділ вив'язується, і то з надвишкою, як рівнож збірки на АБН, на „Вісник” (кождей член передплачує „Вісник”). Всі передплати і зобов'язання виконані перед Головною Управою ООЧСУ.

Управа 9-го Відділу ООЧСУ. Сидять зліва: Яків Турко — член Управи, Мирон Гідзюк — фінанс. реф., Іван Рачинський — голова, Василь Матлаґа — секретар; стоять зліва: Стефан Матлаґа — член Контр. Комісії, члени Управи Іван Васічко і Іван Кушнір

Малочисельний Відділ не має власного приміщення, приміщується в Укр.-Амер. Горожанським Клубі. Та завдяки ідейним членам і симпатикам Визвольного Фронту ми зуміли увійти в громадське життя і знайти підтримку, в першу чергу в українській католицькій церкві — о. мітрата В. Поспішила, який допомагає, чим може, нашій громаді. Зокрема для молоді віддав приміщення, де відбувається Школа Українознавства вже понад десять років, з якої користає від 35 до 40 дітей від самого початку. Є тут і православна катедра св. Димитрія, з осідком Архисєпископа Марка і з парохом о. протоєреєм П. Мелехом. Там користуємось гарною залєю.

Громада є під протекторатом Відділу УККА, в яким головою є Володимир Янів. Він співпрацює з членами Визвольного Фронту, і тим єднає громаду. Вже кілька років громада святкує спільно свята: 22-ге січня, Шевченка й інші в приміщенні великої і гарної залі св. Димитрія.

Ми маємо Відділ Ю-СУМА, яким займається О. Якубович. У Відділі гуртується понад 40 юнаків і юначок, які вже знайшли призначення за свою працю серед чужинців і свого громадянства й околиці.

Відділ на протязі 27-ми літ свого існування відбуває Річні Збори як також місячні чи в потребі скликає засідання Управи. Найдовше, десять років і більше, у Відділі головою був Іван Глущик і Василь Матлага, а секретарем Іван Рачинський і Василь Матлага, скарбником Мирон Гидзік.

Щоб продовжувати і здійснити всі пекучі завдання, то наш 9-й Відділ ООЧСУ потребує постійної уваги і допомоги від всього нашого громадянства. Мова про моральну і матеріальну підтримку.

Найголовніша наша відповідальність — це відповідальність перед поневоленою Україною. Тому головний наш обов'язок: робити тут у вільному світі все, що там нашим братам заборонено. Вони засвідчують свою любов до України концтаборами, злиднями, холодним Сибіром, в'язницями, а ми зобов'язані ширити правду про Україну для її визволення.

Теперішня Управа 9-го Відділу: голова Іван Рачинський, заст. гол. Іван Глущик, секр. Василь Матлага, фінан. реф. Мирон Гидзік, орг. реф. Осип Глущик, член Яків Турко; жіноча реф. М. Глущик; Контрольна Комісія: голова Теодор Дреботій, члени Стефан Матлага і Володимир Дитиняк.

Іван Рачинський
(Голова)

Василь Матлага
(Секретар)

10-И ВІДДІЛ ООЧСУ В ДІТРОЙТІ

Дітройтський 10-тий Відділ ООЧСУ оформлено 2 лютого 1950 року в приміщенні Українського Гетьманського Клубу при Сікат вул. Підписали членські заяви 51 член-основник. Обрано першу Президію Відділу з Зеноном Тарнавським, її головою, та членами Президії: Володимир Габода і Ярослав Сена — заступники голови, Іванна Цісик-Тарнавська — реф. Жіночої Секції, Степан Крупка — писар, Антін Кобилянський — орг. реф. і найвидніший промотор організування Відділу, Михайло Дужий — голова К. Комісії. В другій каденції, в якій Відділ очолила Президія: Зенон Тарнавський — голова, Василь Щербій, Петро Федик, Іванна Цісик-Тарнавська — заст. голови — членство зросло до 260.

Мгр. Василь Щербій подав у нарисі імена голів і писарів Відділу.

Голови: Зенон Тарнавський, Михайло Дужий, Василь Щербій, Петро Рогатинський, Станислав Кравчишин, потім функцію голови повнила заст. голови Іванна Цісик-Тарнавська, Михайло Березовський, Антін Шутка, Микола Кавка.

Управа 10-го Відділу ООЧСУ, на тлі Хору ООЧСУ в Дітройті в 1953 р. Перший ряд зліва: Тома Винничук, Іздор Мелимука, Богдан Нижанківський, Андрій Кульчицький, Петро Федик, Василь Щербій, Мирон Дольницький, Богдан Сарамга — диригент хору, Михайло Дужий — голова, Антін Кобилянський, Франко Гузіль, Олександр Луцький, Іван Вацук

Писарі: Степан Крупка, Богдан Гарасевич Антін Кобилянський, Ярослав Тарнавський, О. Байко, Володимир Яворський, Северин Злочовський, Володимир Рижий, Маріян Заблоцький і Пилип Сотник (13 років). З найвищим признанням згадуємо імена тих, які відійшли з мандрівки і які підготовляли організування Відділу та до останньої хвилини були і керівниками Відділу, інспіраторами, реалізаторами ідей, що ними наснажував наш Відділ широку українську громаду Великого Дітройту. Це: сл. п. Михайло Дужий, Мирон Дольницький, Зенон Тарнавський, Іванна Цісик-Тарнавська, Василь Нагайський, Микола Кушнір, Степан Брилко, Василь Бабій і провідні діячі з-поміж давніших поселенців — Тома Винничук, Франко Гузіль, Михальчук і численні ін., віддані в муравлиній праці ідеї визволення України.

З живих піонерів підготовки організування 10-го Відділу ООЧСУ

Управа 10-го Відділу ООЧСУ у Дітройті. Сидять зліва: Теодор Тимочко, Антін Кобилянський, Пилип Сотник, Петро Рогатинський, Ольга Рогатинська — голова ОЖ ОЧСУ, Микола Кавка — голова Відділу ООЧСУ, Василь Щербій, Богдан Федорак, Степан Юрків і Андрій Кульчицький. Стоять: Андрій Микитенко, Теодор Токарчук, Євген Лобас, Мартин Новаківський, Дмитро Сулима, Євген Крижанівський, Володимир Кушнір, Микола Ільницький і Микола Воскрес. Немає на знямку д-ра Миколи Климишина

згадуємо Антона Кобилянського, який вже 28 років безперервно займає такі, або інші пости в керівних органах Відділу і з-поміж невтомних ветеранів, що й нині віддано й жертвенно віддають свій чесний труд в роботі Відділу — Миколу Климишина, Ярослава Тарнавського, Пилипа Сотника, Теодора Тимочка і багатьох ін. жертвених друзів.

На перших Загальних Зборах було обрано св. п. Іванну Цісік-Тарнавську референткою Жіночої Секції, потім керувала п-і Ольга Рогатинська. Через кілька років Централя ООЧСУ зачала реалізувати ідею творення окремої Жіночої Організації в системі УВФ.

Для посилення культурно-суспільної роботи зорганізовано було Чоловічий Хор ООЧСУ, який заповнював мистецькою частиною програми багатьох імпрез, влаштував і окремі концерти в Дітройті і в сусідній Канаді (Віндзор, Лондон). Диригенти хору: св. п. Богдан Сарамба, Ярослав Филипів, проф. д-р Богдан Кушнір.

Народний Університет. Маючи на увазі поглиблення і поширення ідей українського націоналізму серед членства ООЧСУ

та широкої української громади, організовано Український Народний Університет. Лекції відбувалися щомісячно періодично. Лекторами були місцеві доповідачі та запрошені відомі наші науковці з Нью-Йорку і інших місцевостей. Керівником УНУ був проф. д-р Мирон Дольницький аж до кінця його життя. Місцеві лектори УНУ були викладачами на перманентних Курсах для старших Виховників СУМА, щоб підготувати молоду зміну для керування громадською і суспільно-громадською роботою Організацій Українського Визвольного Фронту. Цієї цілі, як відомо, не досягнуто в такій мірі, як бажалося, ані в Дітройті, ані в цілому терені дії УВФ у ЗСА.

Внутрішня суспільно-політична робота. Вона така многогранна, що неможливо схарактеризувати цієї роботи Відділу ООЧСУ, керівної організації місцевих організацій УВФ, в короткій згадці. Фундаментальним мотивом цієї діяльності було впродовж останнього чверть сторіччя дії нашого Відділу — Лицем до Батьківщини. Це стимулювало безперервність в праці, змістову широкотранність, енергійність, що у висліді від початків роботи нашого

Управа 10-го Відділу ООЧСУ і ОЖ ОЧСУ в Дітройті. Сидять: Ольга Паславська, Віра Л. Куций, Розалія Лобас, Катерина Антоняк, Володимира Собків, Єлисавета Бабій, Ольга Рогатинська — голова ОЖ ОЧСУ, Єлисавета Биц, Катерина Потапенко, Мирослава Брездень, Катерина Ковалик, Марія Воскрес і Володимира Целюх. Стоять: Андрій Микитенко, Теодор Тимочко, Теодор Токарчук, Євген Лобас, Пилип Сотник, Володимир Кушнір, Микола Ільницький, Мартин Новаківський, Петро Рогатинський, Богдан Федорак, Микола Кавка — голова Відділу ООЧСУ, Степан Юрків, Антін Кобилянський, Дмитро Сулима, Василь Щербій, Євген Крижанівський і Андрій Кульчицький. Немає д-ра Миколи Климишина і Миколи Воскреса

Відділу — висунуло УВФ, як домінуючий орієнтир для всієї громади нашого міста.

Управу 10-того Відділу ООЧСУ в Дітройті вже п'ятий рік очолює Микола Кавка, а секретарем вже 14-тий рік є Пилип Сотник. ОЖ ОЧСУ другий рік очолює п-і Ольга Рогатинська.

Співпраця наша з Відділом УККА Південно-Східнього Мічигену є найкраща. Більшість Управи Відділу УККА є членами Відділу ООЧСУ, включно з головою інж. Богданом Федораком. Наш Відділ тісно співпрацює із всіма Організаціями Українського Визвольного Фронту і всі політичні акції провадимо спільно. Остання акція, в яку втягаємо усю Українську Громаду Метрополії Дітройту, це акція в обороні наших борців-героїв, які караються в московських тюрмах та „психушках”, караються, але не каються.

11-Й ВІДДІЛ ООЧСУ В ЙОНКЕРСІ, Н.-И.

У 1948 і 1949 роках відбувалося масове переселення українських скитальців з Європи до Америки. В тих роках прибуло до Йонкерсу коло 400 осіб. Влаштувавшись с'як-так, горстка з-поміж новоприбулих почала думати про організування громадського життя в місцевій громаді. Постав ініціативний комітет під головуванням друга Петра Іванчука, який підготував Основуючі Збори для зорганізування Відділу ООЧСУ в Йонкерсі.

Основуючі Збори відбулися 12 березня 1950 року в приватності тридцяти осіб. З-поміж них 20 осіб зложили членські заяви. Тоді обрано першу Управу Відділу, який дістав з Головної Управи ООЧСУ своє число — 11.

Особовий склад першої Управи Відділу: Чолій Микола — голова, Булат Іван — заст. голови, Глушко Роман — секретар, Шашкевич Михайло — орг. референт, Галушка Богдан — культ. освітн. референт, Гиль Степан — касир, Коцибала Святослав — фін. референт; Контрольна Комісія: Черк-Черкасевиц Ол. — голова, Іванчук Петро — член, Дудар Йосафат — член.

Ці перші Загальні Збори були виявом бажання громади мати чітку, політичну оформленість та організаційну пов'язаність.

В перших роках Відділ ООЧСУ в Йонкерсі охоплював майже всю громадську діяльність, бо інших організацій новоприбулих українців на терені нашого міста тоді ще не було.

Згодом заснувались Осередок СУМА, Т-во бувших вояків УПА, Пласт, Школа українознавства, Організація Оборони Лемківщини та різні окремі комітети, у тому комітет придбання дому для СУМА.

У всіх комітетах і організаціях були активними члени нашого Відділу ООЧСУ.

Ситуація в Йонкерсі не була для нас, українців, корисною. Приміром, вояки УПА не могли признаватися голосно до членства в УПА, бо їх побут в ЗСА міг бути zagrożений. Але по кількох роках нашої праці, а передовсім нашої акції серед американських чинників, ситуація основно змінилася в нашу користь. У 1956 році вперше в історії цього міста український прапор появился на щоглі ратуші, а майор проголосив день 22 січня „Українським Днем”. Цей день був великою маніфестацією українців міста Йонкерсу та закривізував для української справи т. зв. стару еміграцію та тут народжених.

До 1957 р. ми користались приміщенням „Українського Клубу”, установи, яку зорганізували та провадили наші давно прибулі люди. В 1957 році набули ми для наших потреб два доми, коштом 18,000.00 дол., а в касі нашого Відділу було лише 110.00 дол. Тому маловіри, а ще більше критики ті, що звичайно стоять осторонь всякої громадської праці, критично оцінювали наше купно, кажучи, що ми вибралися з мотикою на сонце. Але такі і подібні критичні завваги нас не знеохочували. Ми зорганізували Комітет для придбання дому, на чолі з мгр. В. Черевком. Члени і доброї волі громадяни зложили на купно дому суму 8,000.00 дол., а на 10,000.00 дол. одержано позичку в УНСоюзі. З черги приступлено до перебудови тих домів для наших потреб, а передовсім для виховної праці в СУМА. Головну роботу при перерібці виконували члени Відділу ООЧСУ та члени Осередку СУМА безплатно.

Восьмі з черги Загальні Збори нашого Відділу відбулися вже у власному домі, в своїй „хаті”! З набуттям власного дому життя в нашому Відділі, а також в цілій громаді ще більше оживилося, збільшилася охота та запал до праці. В квітні 1958 року влаштовано бенкет для відзначення 10-ліття прибуття до Йонкерсу нових українських поселенців. У бенкеті взяли численну участь українці з давньої еміграції.

При домі СУМА постав Жіночий Клуб, який вложив багато труду і праці для розбудови та закріплення суспільно-громадського життя в нашій громаді. В 1967 році Жіночий Клуб переорганізувався у Відділ ОЖ ОЧСУ, з першою головою сл. п. Надією Кудриж, тепер очолоє п-і подруга Марія Кульчицька.

Вже в перших роках нашої діяльності зорганізовано при Відділі ООЧСУ хор під дир. д-ра В. Пацлавського в роках 1952-1956, пізніше під дир. О. Степанчука. Також зорганізовано жіночий хор ім. Лесі Українки під дир. О. Кулинича. В 1951-52 роках старан-

ням і силами нашого Відділу відбулася Різдвяна вистава п. н. „Вифлеємська Ніч”.

10-ліття Відділу відзначали ми в травні 1960-того року посвяченням прапору нашого Відділу та бенкетом, в якому взяли участь представники Головної Управи ООЧСУ та офіційні американські чинники.

У Йонкерсі довго (до 1975 р.) не було Відділу Українського Конгресового Комітету. Обов'язки відділу УККА перебрав на себе 11-тий Відділ ООЧСУ. Тому наш Відділ ініціює та, при співпраці з іншими місцевими організаціями і установами, провадить ті всі акції, які в інших місцевостях провадять відділи УККА, а саме: свята Державности, різні політичні акції, збирання фондів для УККА, акції за Патріярхат і ін. А цих „інше” є так багато, що часто бракує вільних днів для виконання всього в назначеному часі.

Крім збірки на УККА, наш Відділ провадить рік-річно збірки на різні народні цілі. Поза традиційною колядою на Визвольний Фонд, члени нашого Відділу провадили збірки на церкву, ЗУДАК, студентів, пресу, інвалідів, хворих, на різні актуальні політичні цілі. За ініціативою членів ООЧСУ заложено в Йонкерсі у вересні 1964 року Федеральну Кредитову Кооперативу СУМА, яка дуже гарно розвивається.

У 1965-му році згорів наш дім, а площу, на якій стояв дім, стейтові власті перебрали на будову артостради, очевидно, за заплаатою. Знову настали турботи для придбання власного дому. Тим разом Комітет Дому СУМА порішив не купувати старого дому, а будувати новий, з відповідними та потрібними для нашого вживання приміщеннями. Закуплено велику, гарну площу, в гарній ділянці, збудовано нову, гарну будівлю, вартости півмільйона доларів. Нині організації нашого міста — ООЧСУ, СУМА, УПА, і ООЛ, а також і вся наша громада є горді, що мають такий гарний дім. Посвячення дому відбулося 20 вересня 1970 року при великому здвизі народу.

Управа 11-го Відділу ООЧСУ і все його членство працювали не лише на внутріпільному, ООЧСУ-вському відтинкові, але на загальному українському полі. Бо і Управа і все членство мали на увазі в першу чергу Україну, нашу Батьківщину, яку поневолі ми покинули, але вона для нас на дальше є дорогою нашою Батьківщиною. Ми старалися вдержувати наше членство, а по можності і цілу українську громаду міста Йонкерсу у духовому зв'язку з Україною. Ми влаштували політичні віча, метою яких було морально піддержати наших братів в Україні в їх спротиві москов-

Управа 11 Відділу ООЧСУ, 1977 р. Сидять зліва: Мирослав Клишко — член Управи, Степан Гаврилук — секретар, Микола Сидор — 2-ий заст. голови і заст. касира, Володимира Щур — голова, м-р. Лев Кокодинський — 1-ий заст. гол., Лев Футала — голова Контр. Комісії; Стоять зліва: Михайло Бурчак — реф. зовн. зв'язків, Василь Кравець — член Управи, Андрій Стахів — касир, Іван Пециляк — член, Богдан Вітюк — імпрез. реф., Петро Русинко — господ. реф., Михайло Кобасяр — член і Ярослав Кіцюк — видання АБН. На світлині бракує: Володимира Уздейчука — кольпортера, м-гра Святослава Коцибала — заст. голови Контр. Комісії, та Осипа Щура — секретаря Контр. Комісії

ському окупантові, інформувати широкі кола українського громадянства та чужинців про найновіші події в Україні та про правний стан колоніальної УССР.

Крім політичної і суспільно-громадської діяльності, ми також улаштовували різні прибуткові імпреди, як фестини, забави, і ін., а прибутки з тих імпред уживали ми на покриття витрат, зв'язаних з нашою діяльністю.

Реасумуючи діяльність нашого Відділу ООЧСУ, належить в першу чергу ствердити сталий його ріст. В 1950 році Відділ нараховував 20 членів, тепер 94 активних членів.

Про активність нашого Відділу до деякої міри говорять цифри, а саме: впродовж 25 років відбуто понад 250 засідань Управи,

коло 100 ширших сходин членів, понад 60 політичних імпрез, кільканадцятикратна участь в політичних імпрезах, маніфестаціях поза Йонкерсом (Нью-Йорк, Вашингтон) і ін. Члени передплачують 30 прим. „Вісника”, 15 „Шлях перемоги”, 10 прим. журналу „Визвольний шлях” та ін.

Не применшуючи успіхів у праці інших організацій Йонкерсу, як СУМА, Пласт, УПА, ОЖ ОЧСУ, Комітет Дому СУМА, ООЛ та других, ми мусимо признати, що 11-ий Відділ ООЧСУ був звичайно ініціатором та в великій мірі виконавцем різних національних імпрез на терені міста Йонкерсу.

З ініціативи Управи 11-го Відділу ООЧСУ в 1975 році зорганізовано Відділ УККА в Йонкерсі.

Протягом минулих 20 років слідуючі особи були головами Відділу ООЧСУ: пок. М. Чолій (1950), мгр. С. Коцибала, д-р Р. Борковський, д-р Ол. Клос, С. Гаврилюк, С. Гель, М. Сидор, мгр. В. Черевко, М. Шашкевич, мец. О. Стрийський. У роках 1971-74 головою був д. Лев Футала, у 1975-1976 роках — д. Микола Сидор, а тепер Управа діє під головством д. Володимира Щура.

Сучасний склад Управи Відділу: Володимир Щур — голова, мгр. Лев. Кокодинський — заст. голови, Микола Сидор — заст. голови, Степан Гаврилюк — секретар, Андрій Стахів — скарбник, Богдан Вітюк — культ.-освітній, Михайло Бурчак — організаційний, Петро Русинко — господарчий, Володимир Уздейчук — кольпортер, Ярослав Кіцюк — „АБН-Кореспондент”, Василь Кравець, Іван Пециляк, Мирослав Климко, Михайло Кобасяр — вільні члени. Контрольна Комісія: Лев Футала — голова, мгр. Святослав Коцибала — секретар, Осип Щур — член.

12-И ВІДДІЛ ООЧСУ В ДЖЕРЗІ СІТІ, Н.-ДЖ.

„Життя — тільки тоді життя,
коли його движучою силою є ідея”.

(З листування Івана Франка)

Задум організувати в Джерзі Сіті клітину націоналістичної суспільно-політичної Організації — Відділ ООЧСУ виник в гуртку однодумців (Я. Гавур, С. Миколишин і С. Домарецький). Скликано сходуни (Т. Підгородецький, Б. Слободян), на які запрошено представника ГУ ООЧСУ, д-ра М. Сидора-Чарторийського. Він зреферував завдання ООЧСУ, і вже 8-го травня 1950 року, в приміщенні „Самопомочі”, яке вона винаймала на Ессекс вулиці,

Члени Управи і Контрольної Комісії 12-го Відділу ООЧСУ, каденція на 1977 р. Зліва, перший ряд: Іван Цюлко, Параскевія Шеремета, Іван Кравчук, Марія Бура, Григорій Бура; другий ряд: Левко Зиман, Степан Миколишин, Микола Шеремета, Ілля Щупляк, Михайло Гайдук, Антін Щубак, Василь Буйко, Ярослав Іваницький; відсутні: Надія Кравчук, Анна Вох, Дмитро Вох, Павлю Пришляк

з участю 17 присутніх осіб відбуто основуючі Заг. Збори 12-го Відділу ООЧСУ. Зборами керувала Президія: предсідник Василь Вох, секретар Теодосій Підгородецький.

Першу Управу обрано в такому складі: Т. Підгородецький — голова (був дві каденції підряд), В. Вох, — заступник, Б. Гупаловський — секретар, С. Домарецький — касир, Я. Гавур, С. Миколишин, І. Дзядів, Г. Бура, П. Вох і А. Бук — вільні члени. До Контр. Ком. були обрані: М. Починок, д-р Я. Гузар і д-р В. Гузар. Наступними головами були друзі, за прибіл. порядком їх чергувань: мгр Д. Притуляк — дві кад., П. Вох — три кад., І. Цюлко — сім кад., Г. Бура — три кад., Д. Дидик — дві кад., Іл. Щупляк — дві кад., М. Шеремета — одна кад. З 1972-го р. до нині головою Відділу інж. І. Кравчук — шоста кад., а до складу Управи входять друзі: С. Миколишин — м. гол., А. Щубак — секр., Г. Бура — фін. реф., В. Байко — організ. і кольпортер, І. Цюлко — культ. імпрез., Д. Вох — пресреф. і зовн. зв'язки; подруги: М. Бура, Н. Кравчук, А. Вох, П. Шеремета і друзі: Л. Зиман, Я.

Іваницький і П. Пришляк — вільні члени; Контрольна К.: М. Шеремета — гол., Іл. Шупляк і М. Гайдук — члени.

Приміщення Відділ винаймає в Українському Народному Домі. Не маємо власної бібліотеки, але декотрі члени мають свої чималі домашні бібліотеки. У 1964 р. згорів увесь архів Відділу та книги секретаріату; збереглись лише касові книги і всі прилоги.

У перших 5-ох роках чисельний стан членів Відділу коливався в межах 17-20 осіб, згодом 20-25, тепер 25 членів, в тому одному другові Конвенція признала звання Почесного Члена. На 25 членів — 56% (14 осіб) різною мірою практично діяльні, а 44% (11 осіб), з більш чи менш оправданих причин не активні, — але дехто із них є передовими жертводавцями. Через членський реєстр Відділу дотепер перейшли 55 членів. Всі вони новоприбулі емігранти „великого ісходу”, після Другої світової війни. Немає набрибуку з уже вирощених на чужині.

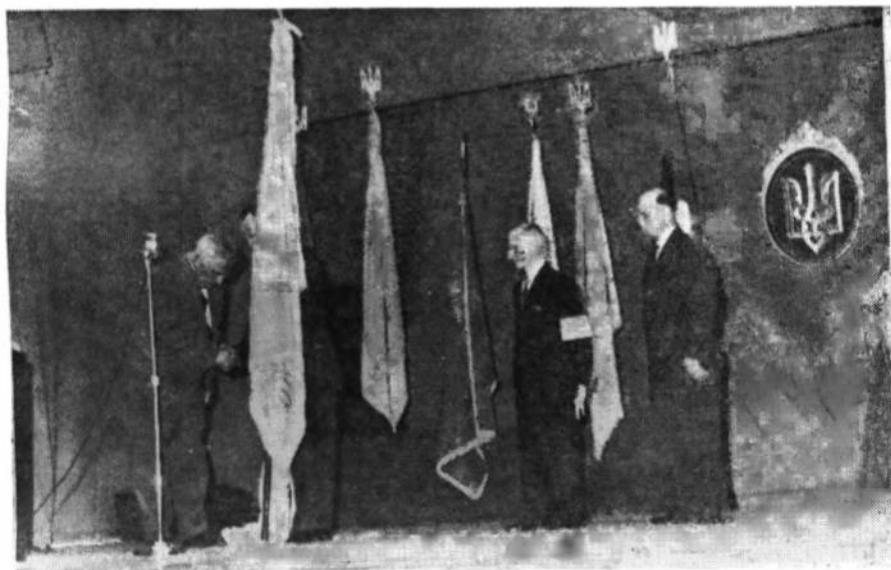
Крім співучасти, наприклад, у маніфестаціях і подібних імпрезах, дружини членів безпретенсійно жертвенні і працюючі при влаштуваннях прийнять, бенкетів, Свят-вечорів (а раніше й пікніків) тощо. В таких чинностях, своїми господарськими здібностями, проворністю і привітністю вони являються незаступимі. Такі імпрези влаштовуємо спільно з Осередком СУМА.

Співпраця і взаємовідносини з іншими місцевими організаціями та установами в нас добрі. Члени Відділу бувають теж і в них активними, входять до управ, нерідко займаючи чолові місця. Так, наприклад, коли голова Відділу, звітуючи на зборах, відмітив, що 11 членів Відділу ООЧСУ входять до Управи місцевого Відділу УККА, то присутній голова Відділу УККА доповнив, що не 11, а 12, і в більшості займають ключеві позиції.

Не зважаючи на малочисельність, вагомість Відділу в організованому житті громади наявна на кожному кроці.

Крім ініціювань та доручень, що надходять від ГУ ООЧСУ, і взагалі обов'язків у системі Визвольного Фронту, що їх Відділ і друзі виконують бездоганно, Відділ, як жива клітина суспільно-політичної Організації, виявляє і власну ініціативу, чи то у Відділі, чи в громаді, або на зовнішньому відтинку; самостійно чи в співпраці з ін. установами. Тому праця Відділу всестороння і багатогранна.

Як тільки поза межі воюючої України проникла болюча вістка про героїчну смерть Головного Командира УПА сл. п. ген-хорунжого Тараса Чупринки — влаштовано жалобну маніфестацію, з доповіддю проф. І. Вовчука, сценічною картиною „За рідний край” Я. Гриневича. Відповідні резолюції вислано до Білого До-

Після благословення прапора 12-го Відділу ООЧСУ, 1960 р. На фото зліва : проф. Іван Вовчук — голова ГУ ООЧСУ, Іван Цюлько — голова Відділу ООЧСУ, Григорій Бура — орган. реф., Микола Шеремета — секр.

му, а про маніфестацію, її причину й мету було надруковано в „Нью-Йорк Таймсі”. На вістку про смерть сл. п. Провідника ОУН С. Бандери теж влаштовано в громаді жалобну маніфестацію, на якій промовляв прем’єр Я. Стецько, а коли виявлено вбивцю Провідника, тоді влаштовано віче, з доповіддю д-ра П. Мірчука, резолюції вислано до Білого Дому, конгресменам тощо. В таких заходах найчастіше допомагав нам адвокат М. Вагнер.

Проведено до 30-ти доповідей, в більшості на актуальні політичні теми (деякі з них мали вічевий характер), на яких, крім згаданих, доповідали: проф. П. Савчук, д-р К. Савчук, д-р А. Бедрій, проф. С. Вожаківський, д-р М. Чировський, ред. Б. Вітошинський, С. Мудрик, д-р Г. Васькович (останні три з Європи) та інші. На громадському форумі влаштовано кільканадцять академій з відповідними програмами для відзначення важливіших ювілейних дат, або з ініціативи Відділу створювано для того ділові комітети з представників місцевих установ, чи то влаштовувано із УККА. Крім декого з уже згаданих, доповідали: ген. П. Шандрук, старшина УПА М. Грицков’ян, ред. І. Білинський і інші. На щорічних відзначуваннях таких же подій, пов’язаних з нашим рухом, та зустрічах, влаштовуваних на форумі Відділу,

з участю Осередку СУМА, доповідав один раз ред. Л. Полтава, а більше і найчастіше — учитель Є. Ясеньовський, проф. П. Савчук та інж. І. Кравчук. Крім того, вже від кількох років при ділових засіданнях і ширших сходах відповідно до ситуацій часто включувалося скорочені реферати на актуальні проблеми, випущено кілька внутрішніх обіжників, роблено відбитки і пускано в обіг членам деякі писання, статті тощо.

У квітні 1960 р., в церкві Св. Петра і Павла, при численній участі парафіян, гостей і представників, о. З. Бачинський поблагословив прапор Відділу. Величавий похід з прапорами ін. організацій і сусідніх відділів ООЧСУ та під звуки оркестри Осередку СУМА пройшов вулицями міста від церкви до Українського Народного Дому, де продовжувалося святкову програму. З того часу прапор репрезентує наш Відділ при важливіших нагодах.

Реченець заснування Відділу близько збігається в нас з реченцем заснування Осередку СУМА, тому й ювілеї: 10, 20 і 25-ліття діяльності ці дві ідеологічно наближені Організації відзначали спільно.

Від початку існування 12-го Відділу до початку 60-их років відіграно, звичайно з участю Осередку СУМА, 11 більшого і меншого розміру, в тому й таких, що представляли визвольну боротьбу ОУН-УПА — драматичних п'єс з 20-ма виступами, — в постановках: Б. Слободян — одна, І. Маринович — одна, А. Бук — одна, І. Філик — дві, І. Цюлко — шість п'єс. В тім причинився теж інж. Галій — в диригентурі, та мистець А. Малюца, який малював декорації. З 1974-го р. відновлено сценічні виступи і при різних нагодах відіграно дві п'єси легкого жанру (три виступи) у постановці І. Цюлка.

Починаючи з 1973-го р., Відділ, разом з Осередком СУМА, щорічно влаштовує для української громади традиційний Свят-Вечір, з спільотно-родинною Святою Вечерею, різдвяною програмою тощо, пильнуючи при тому, щоб не поминути самотніх чи осиротілих осіб.

За 27 рр. існування Відділу відбуто коло 320 засідань, ширших сходів, в тому святочні сходи, доповіді й реферати на внутрішньому форумі Відділу. Влаштовано на ширшому форумі коло 30 доповідей, чотири віча, маніфестації і кільканадцять академій. Відіграно 13 п'єс із 23-ма виступами. Влаштовано коло 15 „пікніків” (до 1970-го р.), 5 Свят-Вечорів, 5 інших імпрез. Зорганізовано понад 20 поїздок на демонстрації, маніфестації тощо, не враховуючи таких же кожноточасних участей в Нью-Йорку. Висилано резолюції, меморандуми й ін. в обороні України — на міжнародні

конференції, до Білого Дому, до президентів, конгресменів і дру-гих. Члени Відділу брали участь при розбудові і важливіших ока-зіях на Оселі СУМА, де вони віддали незліченну кількість годин безплатної праці. Не легковажено запрошень і на ювілеї, зустрічі, конференції тощо.

92% членів Відділу передплачують „Вісник”, 64% членів пожертвували по 100 й більше дол. на ФВУ.

Через касову книгу Відділу перейшли такі суми в долярах (подані заокруглено, І. К.): заколядовано на В. Фонд 21,200.00, зібрано на Н. Фонд УККА 12,300.00, на „Писанку” ГУ ООЧСУ 8,247.00, членські вкладки дали (заг. сума) 7,200.00, передплата „Вісника” 3,675.00, зібрано на преефонд „Вісника” 2,400.00, на Видавфонд 1,800.00, члени склали на закуп і розбудову Сумівської Оселі 2,300.00, зібрано на Фонд Волі України (збіркова акція не-давно почалась) 2,416.40; кольпортаж „Вісника” 600.00, кольпор-таж видань АБН 600.00, кольпортаж книжок від ГУ ООЧСУ 500.00. Заінкасовані гроші передано названим установам, залег-лостей немає. Куплено й передано до університетів та заг. бібліо-тек (англомовних) 20 книжок з українською тематикою, стало передаємо „АБН-Кореспонденц”. Більші і менші пожертви Від-ділу на різні цілі становлять 1,600.00. Чи не за цю працю й жерт-венність советсько-московська преса називає нас „слугами Вол-стріту”? . .

Все це вклад праці всіх друзів і подруг, активних у Відділі, а також і наших прихильників.

Керуючись об’єктивним критерієм: чи людина в спільноті дає зі себе стільки, скільки вона спроможна дати, — сміємо сказати, що члени Відділу працею і грошовими жертвами не раз пере-вищують свої спроможності.

Ті, що відійшли у вічність, залишивши по собі світлу пам’ять: Теодосій Підгородецький, мгр Денис Притуляк, проф. Павло Сав-чук, Василь Вох, бунчужний УПА Михайло Жук, д-р Василь Гузар, д-р Ярослав Гузар і прихильники: Іван Филик, Іван Ма-ринович, мистець Антін Малюца, адвокат Марцель Вагнер.

13-Й ВІДДІЛ ООЧСУ В БІНГЕМТОНІ, Н.-И.

13-ий Відділ ООЧСУ в Бінгемтоні, Н.-И., заснований 7 трав-ня 1950 р. Першим головою був д-р Дм. Я., а тоді, між іншими, Володимир Феданків (три каденції) і від 1959 р., досі — Євген Курило. В теперішній Управі є ще І. Мороз, Є. Здеб, О. Мельник і другі.

Американський прапор з 50-ти зірками, що поперше повівав над Капітолом у Вашингтоні, дня 4 липня 1960 року, пересланий, за посередництвом сенатора К. Кітінга, з нагоди посвячення прапорів 13-го Відділу ООЧСУ в Бінгемтоні, Н.-И. З прапором: Василь Іванонько (голова Відділу УККА), Євген Курило (голова Відділу ООЧСУ). Фото, із копіїзю документу архітекта Капітолю, та інтерв'ю, — були поміщені в обох бінгемптонських щоденниках

На конті успіхів у зовнішній діяльності Відділу записані такі імпрези і акції у минулому, про які широко розписувалася місцева американська преса, говорили радіовисильні і показували телевізійні станції:

— Конотопська Ватра Перемоги, з участю мейора, зі штафетою Смолоскипу Волі, (в асисті поліції і пожежної сторожі), в 1959 році.

— Посвячення трьох Прапорів ООЧСУ і отримання прапору з Капітолю в 1960 році, та вміщення щитиків з іменами визначних осіб та організацій американського і українського середовищ.

— Демонстрація проти приїзду Хрущова.

— Пікетування американських „ліс-марчерс”.

— Пікетування виставки советських малярів в Гарпур коледжі, яку відкривав советський амбасадор.

— Пікетування советського цирку, і багато інших.

Коли роворити про діяльність ООЧСУ в українській громаді, то треба відмітити, що члени ООЧСУ працюють в Управі УККА, влаштовують майже всі національні річниці, були творцями і виховниками Юного СУМА, а деякі є ще й активними членами церковних організацій.

Стан членства: 20 осіб (у більшості емеритів).

С. К.

14-И ВІДДІЛ ООЧСУ В БАЛТИМОРИ, МЕРИЛЕНД

У 1950 році, з напливом до Балтимору нової політичної еміграції, виникла потреба створити політичну організацію, яка відповідала б політичним та ідеологічним вимогам широких кіл спільноти революційно-визвольного фронту, що визнавав політичну концепцію Воюючої України. Завдяки нечисленній групі громадян та ініціативі тодішнього мешканця Балтимору д-ра Ярослава Бернадина, і в порузумінні з Централєю ООЧСУ, скликано основуючі Загальні Збори. Вони відбулися в приміщенні української греко-католицької церкви в Куртіс-Бею 14 травня 1950 р. На них вибрано першу Управу Відділу в такому складі: голова Ільницький Володимир, заступник голови Мацкула Іван, секретар д-р Бернадин Ярослав, організаційний референт Юзенів Лев, фінансовий референт Щербак Степан, 2-гий фінансовий референт Бабяк Клим; члени Управи: Ганас Олександр, Максимович Степан та Войтович Петро. Присутніх на зборах було 23 особи. Делегатом від Головної Управи ООЧСУ був д-р Сидор-Чарторийський.

У першій стадії свого існування балтиморський Відділ повів широку акцію приєднування членів. Управа подбала про нав'язання зв'язків з місцевим осередком СУМА. Відділ і членство активі-

зується в інших українських установах, включно з УККА. Відділ влаштував академію 30-го червня, брав участь в академії на честь сл. п. Тараса Чупринки-Шухевича, провів коляду. До Відділу приєднано 28 членів.

В 1951 році ми поширили діяльність, приєднали 12 нових членів, стали членом місцевого Відділу УККА та членом ЗУАДК-у. Відділ самостійно влаштував свято 30-червня. Заходом Відділу відбувся реферат о. д-ра Гриньоха. Відділ провів збірку на УПА, взяв разом з місцевим осередком СУМА організовану участь у святі льояльності. Відділ кольпортував видання Гол. Управи ООЧСУ. Кольпортаж всіх видань Визвольного Фронту виконує постійно п. Володимир Стельмах. Відділ організував пікнік та влаштував три забави.

Третій рік існує. проходив під головуванням того ж самого голови п. Бабяка. В тому році приєднано 11 нових членів, вибуло 8, так що стан членства при кінці року був 36 членів. Спільно з осередком СУМА влаштували свято Крут і брали участь в святі УПА, академії в честь св. п. Біласа і Данилишина. Старанням Відділу відбувся реферат д-ра Петра Мірчука. В тому році організовано Курси Українознавства з лектором проф. Михайлишином.

Майно Відділу збільшилося на машину до писання і патефон з голосниками. У 1953 році створено хор Відділу ООЧСУ, який спершу співав під проводом бл. п. Слободяна, дяка укр. греко-католицької церкви. Потім диригував бл. п. Богдан Мельник. 1953 р., завдяки згоді Всч. о. радника Василя Соловія бути диригентом, хор прибирає нову форму і стає репрезентативним. Відділ влаштував академію 30 червня, свято УПА, Біласа і Данилишина, свято Крут та Базару. Приєднано 6 нових членів.

У 1954 р. Загальні Збори передали провід Відділу у руки п. Володимира Стельмаха. Делегати Відділу входять до місцевого відділу УККА, в його ексекутиву. Відділ виказав живучість, і вислідами праці здобув собі вповні право громадянства на терені української спільноти міста Балтимор. Відділ влаштував самостійно свято 30 червня, спільно зі СУМА академію 1-го Листопада, відзначення Марійського Року, Митрополита Андрея Шептицького, концерт Тараса Шевченка і 22 Січня. З розривкових імпрез слід згадати Маланчин вечір, пікнік та зустріч-вечірку для членів і родин членів. В звітвому році прибуло 10 нових членів. Відділ провів щорічну різдвяну коляду на Визвольний Фонд. Відділ кольпортував та поширював видання Головної Управи та Ліги Визволення України. Найважливішою подією в житті Відділу в 1956 р. було посвячення організаційного прапору. Слід

Члени Управи 14 Відділу ООЧСУ в Балтіморі, Мд. Сидять зліва: Омелян Монастирський — фін. реф., Андрій Чорний — сусп.-політ. реф., Микола Турик — голова Контр. Комісії, Володимир Стельмах — голова 14-го Відділу ООЧСУ, Василь Тимюк — секретар, Теодор Кузьмів — містоголови, Петро Верний — член Управи, Григорій Войтович — орг. реф. Василь Верний — член Управи, Богдан Мацук — голова Дому Української Молоді, Степан Івашко — член Управи, Іван Грецьківський — член Контр. Комісії, Софрон Ганкевич — член Контр. Комісії.

згадати, що помимо всіляких труднощів, деяких непорозумінь і зовнішніх противників, Відділ провів роботу вдоволяюче. 1958 рік проходить під головуванням п. Кліма Бабяка. Управі вдалося дістати згоду проф. Івана Сенюти на диригента хору. Відділ вів працю на загальногромадському відтинку так, як і в попередніх роках.

У 1960 р. Загальні Збори обирають на голову Відділу інж. Івана Совгана. Заходом Відділу відзначено ювілей 10-тиліття існування масовим бенкетом, ціла українська громада взяла участь. Делегатом від Головної Управи ООЧСУ був мгр. Володимир Боровик, головний промовець. Успішно співав наш хор.

У другому і третьому 10-тилітті зайшли зміни. Деякі члени виступили з Відділу, деякі постарілися, а з молодих не прибуло ні одного, їх чомусь не цікавить громадська праця. За останніх 10 років 9 членів померли.

1962 року очолив 14-й Відділ п. Теодор Царик (до 1968 року). Працю Відділ продовжував як і попередньо. Найбільш важливою подією було, що ООЧСУ і СУМА спільно купили на ліцитації дім пожежної сторожі (2301-05 Істерн авеню) у грудні 1966 р. за 19,100 дол. До року часу дім був перебудований — 14-го грудня 1967 року відбулося величаве відкриття дому, з великою мистецькою програмою та бенкетом. У 1966, після смерти проф. Сенюти, диригентом хору став Микола Кормелюк. За десятилітню працю належить йому велика подяка, як диригентові хору ООЧСУ в Балтимор.

Відділ у 1968-1974 працює під головуванням п. Кліма Бабяка. Проведено збірку на Фонд Патріархальний (650 дол.), на видання УПА (360 дол.). Відділом створено комітет „Фонд Оборони України”, зібрано 3,200 дол. Старанням і заходом Управи Відділу засновано Відділ ОЖ ОЧСУ. Загальні Збори обрали п-і Марію Стельмах на голову, в присутності голови Головної Управи мгр. Уляни Целевич.

У 1974 р. Загальні Збори обрали на голову Відділу п. Володимира Стельмаха, який продовжує працю, як його попередники. Відділ ООЧСУ і Осередок СУМА спільно влаштували Ювілейний

Засідання Управи 14-го Відділу ООЧСУ, на якому рішено вислати \$350 на Дім УВФ в Нью-Йорку

Бенкет 25-тиліття свого існування, 30 листопада 1975 року. Делегатом від ГУ ООЧСУ був член ГУ Володимир Мазур, головний промовець під час святочного бенкету.

Відділ бере участь в політичних маніфестаціях і демонстраціях. Відділ ООЧСУ задекларував 350 дол. на Дім Організацій Українського Визвольного Фронту в Нью-Йорку. Тепер Відділ має 35 членів.

Склад Управи в 1977 році: Володимир Стельмах — голова, Теодор Кузьмів — заступник голови, Василь Тимюк — секретар, Омелян Монастирський — фінансовий реф., Григорій Войтович — організаційний, Адам Ціздин — культурно-освітній, Андрій Чорний — суспільно-політичний, члени: Василь Верний, Микола Яремко, Степан Івашко; Контрольна Комісія: Микола Турик — голова, Іван Грецьківський — член, Софрон Ганкевич — член.

Майже всі члени ООЧСУ є членами СУМА, існує дружня співпраця. Члени ООЧСУ входять до Управи СУМА, як виховники Юного СУМА, Батьківського Комітету, аматорського гуртка СУМА; всі діти родин ООЧСУ є в СУМА.

Відділ ООЧСУ співпрацює з Відділом УККА.

Члени ООЧСУ є передплатниками: 15 членів „Вісника”, 6 „Шлях перемоги”, 3 „Визвольного шляху”, 2 „Гомону України”.

Володимир Стельмах

15-И ВІДДІЛ ООЧСУ В АМСТЕРДАМІ, Н.-И.

У 1949-1951 роках велика українська еміграція покидала свої скупчення в Європі і виїздила до заморських країн. Виїжджаючи на нові місця поселення, мала на цілі і дальше в організованих лавах вести вже в інших формах боротьбу за найвищий ідеал нації — Державу — та морально допомагати Батьківщині в її визвольних змаганнях.

В тих роках на Рідних Землях ще кипіла збройна боротьба з московсько-большевицьким наїздником. На терені Америки вже діяла Організація Оборони Чотирьох Свобід України, базована на тезах Атлантийської Хартії, з її чотирма відомими принципами: свобода слова, совісти, від страху і від злиднів.

Виходячи з цих засад, і наша громада включилась в організаційні ряди, і в дні 21 травня 1950 року засновано наш Відділ ООЧСУ, ч. 15. На основуючих зборах були представники Головної Управи: проф. Іван Вовчук і д-р М. Сидор. Першу управу Відділу

очолив проф. Борис Губка (тепер у Рочестері), відомий громадсько-політичний діяч на даному терені. Заступником голови став сл. п. Василь Сірик, відданий і щирий громадський працівник, походить з центральних земель України. Секретарем був п. Роман Дзундза, фін. референтом — п. Дмитро Олійник, наш сеньйор, учасник Визвольних Змагань, відданий працівник місцевих товариств і організацій. Скарбником вибрано сл. пам'яті Євгена Батошика, який був головою відділу СУМА та секретарем Відділу УККА, культурно-освітній реф. — п-і Ева Бішко, заступник п. Тадей Михаськів (розповсюджував літературу). Організаційним референтом став п. Осип Пащак. Контрольна Комісія: п. Петро Янів, сл. п. Павло Чучман, сл. п. Роман Грицак; члени Управи: п. Зенон Маславський, Ігнатій Кволик, М. Боднарчук.

Управа в короткім часі приєднала чимало членів, так що загальний стан членства становив у 1950-1954 роках 89 осіб. Відділ успішно розвивався і діяв задовільно на зовнішнім і внутрішнім відтинку. В 1951 році, за ініціативою відділу УККА при тісній співпраці ООЧСУ і СУМА, зорганізовано українську радіопрограму, яка постійно раз на тиждень у неділю надавала укр. програми до року 1957. Радіодикторами були: проф. Борис Губка, п-і Стефанія Губка, сл. п. Євген Бартошик, мгр. Ярослав Почапський, п. Володимир Вересюк, п. Володимир Кривулич та голова Осередку СУМА д-р Тарас Антонович. Управа ООЧСУ з Управою СУМА зорганізувала український відділ при міській бібліотеці (понад 150 книг). Існував хор, аматорський гурток, під проводом сл. п. Василя Сірика та сл. п. Ярослава Біласа, Спортова дружина під проводом п. Володимира Варшони та секретаря відділу СУМА п. Мирона Маславського. Коротко сказавши — кипіло життя.

По виїзді проф. Бориса Губки Управу Відділу очолив сл. п. Євген Бартошик. Це вже був час, коли через безробіття українська новоприбула еміграція почала масово виїжджати з Амстердаму. Кількісний стан членства помітно зменшився, а з тим і організаційне життя почало зникати. В 1956 р. третім з черги головою був сл. п. Василь Сірик, аж до виїзду до Рочестеру. Виїзд наших членів з Амстердаму не припинявся, стан з кожним роком зменшувався. Роки 1958-1959 були роками застою, Відділ обмежувався утриманням зв'язків з централею. В грудні 1959, заходом активних членів Осипа Пащака, Д. Олійника, В. Вересюка, В. Кривулича, М. Свідерського, вдалось знову відновити діяльність Відділу.

Відбуто загальні збори, при участі представника Головної Управи ООЧСУ мгр. Володимира Боровика, обрано Управу: голова п. Володимир Кривулич, заступник Володимир Вересюк, секретар

Управа 15-го Відділу ООЧСУ в Амстердамі в 1976-1977 рр. Голова інж. Мирон Свідерський, заст. голови Володимир Вересюк, секретар Осип Пащак, фін. реф. Семен Когут, культ.-освітн. реф. Богдан Наугольник, орг. реф. Мирон Кривулич; Контрольна Комісія: Дмитро Олійник, Ігор Римарук, Роман Бабала.

Осип Пащак, культ.-осв. Семен Когут, орг. реф. Мирон Кривулич, фін. реф. Володимир Варшона, члени Управи: Мирон Свідерський, Константин Бішко, Петро Мажак. Контрольна Комісія: Дмитро Олійник, Іван Пастернак, Петро Зенич. Стан членів 25. Нововибрана Управа накреслила собі важкий плян до виконання. В нашій громаді відчувалась пекуча потреба придбати власний народний дім, де могло б концентруватись духове життя української спільноти.

По тяжких зусиллях громадян, при найвидатнішій праці нашого членства, ціль досягнуто вповні, і наша мала громада може бути горда з довершеного діла. Хоч ця будова забрала багато часу та вимагала наполегливої праці і матеріальних ресурсів, мимо цього не занедбувано важливих громадсько-політичних і національних справ та не були поминені пожертви на загальнонародні цілі.

По виїзді з Амстердаму до Лудлов у 1960 р. енергійного голо-

ви п. Володимира Кривулича. Загальні Збори Відділу обрали головою невтомного працівника інж. Мирона Свідерського, який по сьогодні очолює Відділ. Праця тепер йде нормально, стало відбуваються місячні сходи членів, на яких зазнайомлюється з актуальними справами та уряджується доповіді на різні теми; Відділ сумлінно виконує доручення своєї централі.

За пройдений час Відділ ООЧСУ і ОЖ ОЧСУ проробив велику працю в політичній ділянці, розпосюджує англomовну літературу, ознайомлює чужинців про Україну, висилає англomовні видання до міських і університетських бібліотек, приєднує приятелів українській справі, нав'язує добрі взаємні і дружні контакти з сенаторами та конгресменами і з представниками поневолених народів.

Відділ ООЧСУ при тісній співпраці ОЖ ОЧСУ та Відділу УККА влаштовує щороку всі національні свята: Січневі роковини, Шевченківські, Листопадові, Акт 30-го червня 1941 р., 20-річчя УПА (Окружне свято в Сиракюзах), 40-річчя голоду на Україні (з Окружним комітетом в сусідній місцевості Вотервліт), 25-ліття смерті ген.-хор. Романа Шухевича-Тараса Чупринки — академією з багатою програмою у місц. Коговс, 30-річчя ОУН, 300-річчя перемоги України над Москвою під Конотопом (влаштовано комітетом Орг. Виз. Фронту в Ютиці).

Щороку члени брали й беруть участь в усіх імпрезах, які були влаштовані Орг. Виз. Фронту на Оселі СУМА в Елленвіл. Організовано поїздки на Зустріч Америки і Канади, відкриття Пам'ятника Т. Шевченкові у Вашингтоні; з нагоди 5-річчя існування Відділу і посвячення прапора ОЖ ОЧСУ в Сиракюзах, в 20-річчя існування і посвячення прапора ООЧСУ в Ютиці, на демонстрації в обороні Валентина Мороза у Вашингтоні та в Нью-Йорку. За ініціативою Орг. Виз. Фронту в нашій окрузі при допомозі УККА відзначено 60-річчя Українських Січових Стрільців і 30-річчя постановня дивізії.

Не можна поминути мовчанкою заслуги у нашій праці Відділу ОЖ ОЧСУ, заснованого 26 травня 1966 року, що спільно бере активну участь з нами у всіх проявах політичного і громадсько-національного життя.

Фінансові прибутки Відділу ООЧСУ за 26 років становлять суму 23,235.55. На цю суму зложились членські внески, коляда на В. Ф., писанка, книжкові видання, „Вісник”, АВН, УПА та інші збірки.

Коли подумати про 26-річну працю Відділу ООЧСУ і переглянути всі протоколи й кореспонденцію, то можна б писати багато та згадувати численні імена активних членів і членкинь, симпати-

Членки Управи ОЖ ОЧСУ в Амстердамі, Н.-И.

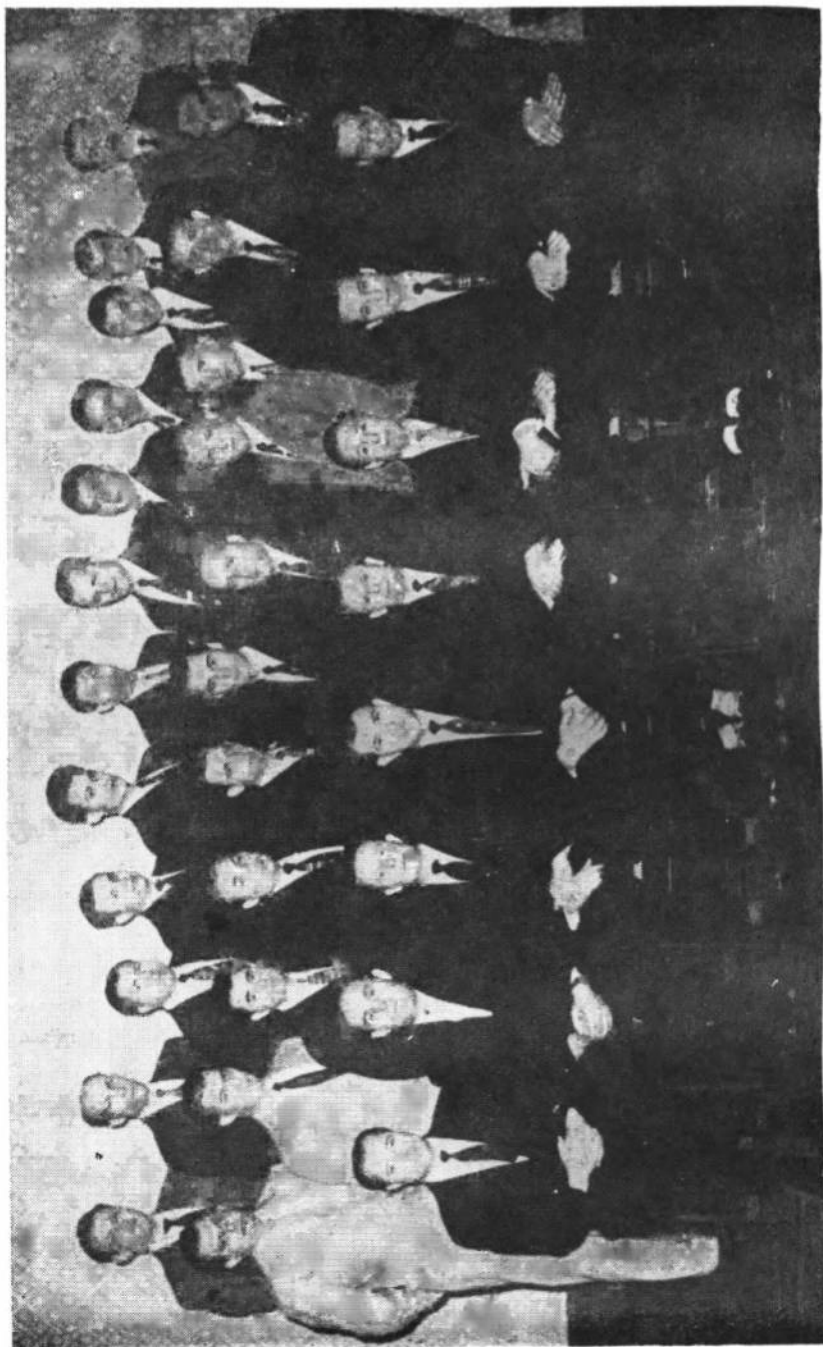
ків, всіх добродіїв, які віддавали час і труд у спільній дії і реалізації наших стремлінь. Але й цей коротенький перегляд може нас всіх наповнити гордістю, що ми спільно творили для однієї мети, на службі українській спільноті. Нехай українська ідея просвічує нам в майбутньому шлях до досягнення волі для нашого поневоленого народу.

Мирон Свідерський
Голова

Осип Пащак
Голова

16-И ВІДДІЛ ООЧСУ В БАЙОНІ, Н.-ДЖ.

З ініціативи новоприбулих емігрантів 7-го травня 1950 року скликано ширші збори українського суспільства міста Байону, із метою започаткувати якусь суспільну організацію, що об'єднувала б українську громаду і допомагала в її розвитку й рості. Збори відбулися в парохіяльній залі української католицької церкви Успення Пресв. Богородиці.

Члени 16-го Відділу ОУНСУ в Байоні, Н.-Дж., 1957 р.

На внесок Миколи Кормелюка і Мирона Сірого та за згодою усіх присутніх заложено Відділ ООЧСУ, що згодом одержав від Головної Управи порядкове число 16. Збори, що їх очолювала президія в складі: голова Микола Кормелюк і секретар Мирон Сірий — вибрали першу Управу в такому складі: Микола Кор-

Підписання Проклямації Дня Української Незалежності і Соборності в 1974 році. Сидять зліва праворуч: Впр. о. Володимир Левицький, майор міста Франціс Фіцпатрик, Впр. о. Євген Новицький. Стоять зліва праворуч: Василь Вintonів, Арета Сірий, Мирон Солонинка, Марійка Фесьо, Мирон Сірий, Михайло Білик, Леся Вintonів і Михайло Голубець

мелюк — голова, Мирон Кушнір — заст. голови, Мирон Сірий — секретар, Ігор Хомич — фін. реф., Лев Федак — орг. реф., і Василь Драганчук та Іван Ванько — члени.

В дуже короткому часі 16-тий Відділ зріс кількісно і розгорнув багатогранну працю в суспільному житті громади. Нав'язується жваву співпрацю між православною і католицькою спільнотою. Відділ організує аматорський гурток і під вмілим проводом Миколи Кормелюка успішно виступає з своїми талановитими

силами, такими як Мирослава Сірій, Микола Кормелюк, Стефа Гупаловська, Лев Федак, Михайло Шкодин, Євстахій Равриш, Анна Филип, Іван Ванько, Анна Чиж, Микола Гаврилук, Василь Вінтонів, Теодор Музичка, Василь Петрінчик, Михайло Букшований, Дмитро Онуляк, Микола Дворський, Юрій Грабовецький і Зиновій Сірій. Аматорський гурток ставить речі не тільки в нашій громаді, але і в сусідніх містах: Джерзі Ситі, Перт Амбой, Картерет, Пассейк тощо.

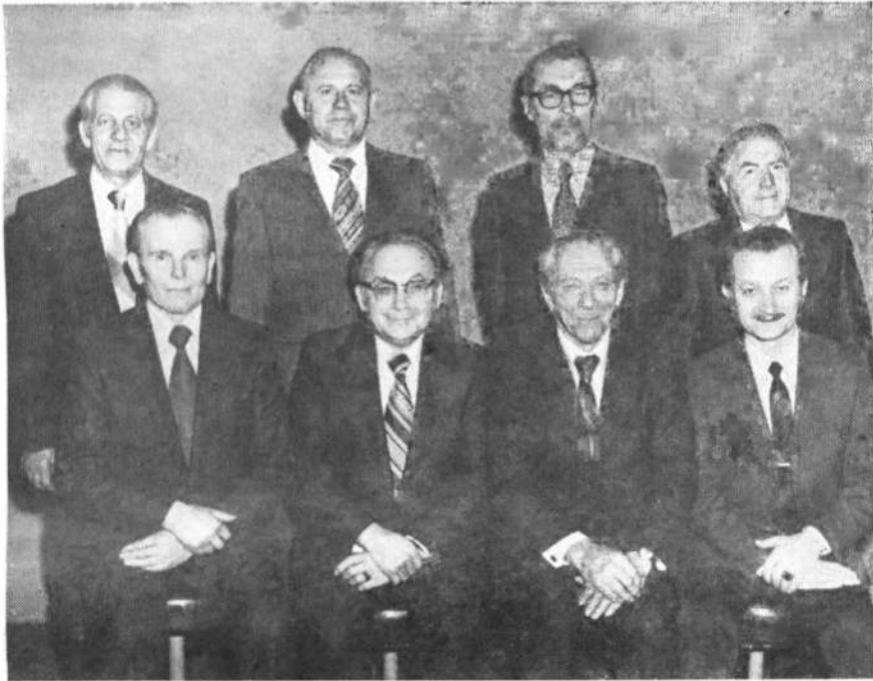
Наш Відділ відновив занедбану традиційну коляду, що триває по сьогодні і увінчується щораз, то кращим фінансовим успіхом на Визвольний Фонд.

Більшість членів Відділу вступили в члени Українського Народного Дому, де і наш Відділ приміщується. Там налаждалася справжня співпраця. Члени управи ООЧСУ стають членами управи Українського Народного Дому, і навпаки.

Вже в 1956-му році з ініціативи 16-го Відділу, як єдиної суспільно-політичної організації, створено Громадський Комітет для проведення Дня Української Незалежності і Соборности. Свято відбулось при вщерть заповненій шкільній залі з українською і американською публікою. Старанно підготована програма залишила добре враження на довгі роки. Від того часу рік-річно на міській ратуші, побіч зоряного, в повній величі повіває наша горда слава, символ волі і остаточної перемоги — синьо-жовтий прапор України. Згадує про нас і амер. преса.

Від самого початку існування Відділ оживляє роками приспане життя громади та стає справжнім промотором суспільної праці. Традиційно українська спільнота вшановує усі важливі дати нашої історії, як, наприклад: свято Соборности, Шевченківське свято, свято Героїв, Чин Першого Листопада та ін. Усі ці роковини відзначаємо гідно, із старанним і дбайливим, в міру наших сил, підготуванням. У програмах нам служить власний хор 21-го Відділу „Гомін”, під орудою Миколи Кормелюка. Хор втішається успіхами, стає в шістдесятих роках популярним і сприяє збільшенню членів із Картерету та Перт Амбою. Хор „Гомін” в своїх чудових національних строях став справжньою гордістю вищезгаданих трьох громад. Крім імпрез у Байоні, Картереті та Перт Амбої, хор „Гомін” виступав у Трентоні, Пассейку, Ньюарку, Джерзі Ситі, Елленвіл і т.д.

Активність хору занепадає на певний час, під кінець 1960-х рр., по від'їзді до Вашингтону диригента Миколи Кормелюка, його засновника, примірного й талановитого громадського діяча. Нині хор „Гомін” складається виключно із членів 16-го Відділу,

Теперішня Управа 16-го Відділу в Байоні. Сидять зліва: Микола Пукас — касир, Василь Вінтонів — голова, Степан Домарецький — заст. голови, Зиновій Сірий — секретар. Стоять від ліва: Михайло Шкодин — прес. реф., Микола Дворський — госп. реф., Мирон Сірий — культ.-освіт. реф., Василь Воронкевич — орган. реф.

служить у більшості тільки потребам Байонської громади, під орудою панни Марійки Фесьо.

Хоча тут не існує Об'єднання Жінок ОЧСУ, як організована одиниця, проте наше жіноцтво, подруги членів 16-го Відділу, гідні особливої пошани та признання за їхню активну й корисну, зразкову працю для добра Відділу.

Годиться відмітити великий вклад праці членів 16-го Відділу в розвитку Українського Народного Дому, а теж католицької і православної парохій.

Наш Відділ брав активну участь в святкуванні 25-ліття ОУН у Бавнд Бруку, у зустрічах українців Америки і Канади.

Представники Відділу брали також участь у Вашингтоні у святкуванні Відновлення Української Незалежності.

З ініціативи нашого 16-го Відділу ООЧСУ засновано тут Відділ СУМА „Галич”, як теж зорганізовано Рідну Школу.

За всі роки існування наш Відділ вів себе гідно, виконував вимагану Головною Управою працю і завдання совісно й примірно, з повною льюальністю.

Доцільно було б відмітити імена деяких членів, котрі за їх вклад довголітньої, щирої праці особливо гідні пошани. Але це була б більшість членства. Їхній труд, недоспані ночі, особиста і фінансова самопосвята, родинне виrozumіння потреби речей, примірна терпеливість та пошана і послух Управі завжди були і є справді подивугідними. За те їм щире Спасибіг і дай усім, Боже, діддатись святкувати 50-ліття нашої організації!

Ось список імен голів Відділу від початку його існування: Кормелюк Микола, Сірий Мирон, Вінтонів Василь, Домарецький Степан, Федак Лев і Сірий Зиновій.

Сучасний склад Управи 16-го Відділу такий: Вінтонів Василь — голова, Домарецький Степан — заст. голови, Сірий Зиновій — секретар; Пукас Микола — фінансовий референт, Сірий Мирон — культ.-освітній референт, Шкодин Михайло — пресовий референт, Дворський Микола — господарчий референт і Воронкевич Василь — організаційний референт.

Зиновій Б. Сірий, секр.

17-И ВІДДІЛ ООЧСУ У ВАШИНГТОНІ, Д. К.

Наш 17-й Відділ засновано 7 квітня 1963 р. у Вашингтоні, Д. К. На Основуючих Зборах головою обрано інж. Володимира Маєвського, на секретаря п. Мирона Пилипця. Члени Відділу ООЧСУ були ініціаторами заснування Метрополітального Відділу УККА у Вашингтоні.

У своїй внутрішній діяльності Відділ ООЧСУ відбуває місячні сходи з членами, відзначає святковими сходами й доповідями визначних Героїв, зокрема останньої доби, провадить різні збірки, як коляда на Визвольний Фонд, Писанка, пресовий фонд „Вісника”, поширює книжкові видання з визвольницькою тематикою, і майже усі із цих видань оформлено у державних бібліотеках столиці ЗСА.

У зовнішній діяльності Відділ брав участь у різних конференціях, де були заторкувані справи поневоленої України, у конгресах, маніфестаціях і демонстраціях в обороні України і нашого народу. Члени Відділу брали активну участь у підготові

і відслоненні пам'ятника Т. Шевченкові у Вашингтоні. У співпраці із іншими місцевими організаціями Відділ ООЧСУ брав участь у відзначенні Свята Соборности — 22 Січня, Листопадового Зриву, 25-тої річниці Карпатської України та 100-річчя Митрополита Андрея Шептицького й Івана Франка.

Для відзначення проголошення віднови Української Самостійної Соборної Держави влаштовано величний бенкет, на якому виступали представники американського політичного світу: сенатори й конгресмени, висловлюючись на користь українського поневоленого народу. Відзначено теж УПА бенкетом та мистецькою програмою, із участю американських промовців. Відділ ООЧСУ спонзорував ряд громадських зборів та віч, на яких виступали визначні особи: Голова Проводу ОУН Ярослав Стецько, мгр. Слава Стецько, д-р Михайло Кушнір, проф. Іван Вовчук та інші. Управа Відділу вислала листи до Білого Дому, Сенату і Конгресу відносно жорстоких знущань над українцями на Україні, ліквідації Українських Церков і в справі русифікації України.

Інж. Володимир Маєвський приготував телевізійні програми, у яких взяли участь українські експерти даних проблем. Головними темами на цих програмах були: імперіялізм комуністичної Росії, фальшування історії України, релігія в СРСР та інші.

Одержавши від Управи міста дозвіл, Відділ ООЧСУ влаштував 2-денну голодівку в парку (центр міста) в обороні Валентина Мороза. Збудували там символічну тюрму, яка притягала прохожі маси людей, і при цій нагоді члени Управи давали заінтересованим особам інформації про уярмлену Україну та про її речників — Валентина Мороза й ін. Роздано в той час кілька тисяч летишок про Україну.

Відділ ООЧСУ тісно співпрацює з метрополітальним Відділом УККА і з Відділом ПАБНА. Члени є передплатниками „Вісника”, „Гомону України”, „Визвольного шляху”, „АБН-Кореспондент”.

У Вашингтоні немає Відділу Об'єднання Жінок ООЧСУ.

Сучасний склад Управи Відділу такий: Микола Кормелюк — голова, Володимир Маєвський — заст. голови, Богданна Гелета — член; Контрольна Комісія: Софія Кушнір, Петро Петрик. Секретар Андрій Вовчук виїхав з Вашингтону, а касир Богдан Максимчук зрезигнував з цього посту. Як видно із списку, Управа Відділу неповна, бо нема відповідної кількості людей. На цьому дуже терпить праця і наші позиції у Вашингтоні, бо тут є великі можливості на освідомлюючу працю, але бракує людей.

Микола Кормелюк, голова

19-И ВІДДІЛ ООЧСУ В МІННЕАПОЛІСІ, МІН.

У травні 1971 р. мала група людей, свідомих свого політичного „я”, започаткувала створення Відділу ООЧСУ в Міннеаполісі, Міннесота. Цю ініціативу завершено з успіхом в квітні 1951 р., в присутності представника Головної Управи проф. Івана Вовчука.

Першу Управу на основуючих зборах обрано в такому складі: голова — інж. Осип Покотило, заступник Мих. Ковалів, секретар Вол. Лісович, скарбник Василь Крамарчук, орг. реф. Григорій Лучків. Дальшими головами Відділу аж по нині були: Іван Таратула, Іван Машталір, Дмитро Мандибур, інж. Ярослав Карп'як, Мих. Іваськевич, мгр. Петро Пишко, Іван Артим, Гілярій Паліж, Петро Ванаш і Володимир Лісович — теперішній голова.

Початкова праця 19-го Відділу була важка і вимагала від організаторів та членів Управи багато ентузіазму, посвяти та жертвенности. Однак, не проминуло багато часу — і Відділ, який на початках складався з малого гуртка, — зріс до чи не найбільшої численної діючої української суспільно-громадської організації в Міннесоті. Відділ ООЧСУ став членом УККА, а пізніше й ЗУАДК-у.

Члени взяли на себе багато різних обов'язків: наладження співпраці з іншими організаціями у влаштуванні українських національних свят; ширення українського друкованого слова серед ширшого загалу; проведення збірок на національні цілі, політичного і харитативного характеру (збірки на УВФ, ЗУАДК, АБН, УСХС, на допомогу хворим членам УПА, збірка на допомогу родині Пров. Степана Бандери). Члени 19-го Відділу щирими жертвами допомагають в будові української парафіяльної школи, багато з них дарували більші суми грошей. Майже 80 членів ООЧСУ стали тисячниками в збірці на нову українську католицьку церкву в Міннеаполісі.

У 1954 р. створено філію УККА в Міннеаполісі, яка стала координатором громадського життя. Члени Відділу ООЧСУ є чи не найбільш активними і жертвеними працівниками філії УККА, без огляду на те, чи на чолі екзекутиви філії стоїть симпатик ООЧСУ, чи член іншої орг-ції. Члени Відділу беруть активну участь в організації всіх імпрез, що їх улаштовує філія УККА, та ініціюють ті, що не входять в програму праці філії впродовж двадцяти років. Члени Відділу вложили багато праці в організацію демонстрації в обороні українського народу та відзначення українських історичних дат, як Свято Державности, Листопадове

свято, вшанування пам'яті Симона Петлюри, Євгена Коновальця, Т. Чупринки-Р. Шухевича та Степана Бандери.

На початках Відділ ООЧСУ улаштував із братніми організаціями свято Героїв, а вже від довшого часу організації ВФ із ОДВУ і її братніми організаціями улаштовують спільно свято поляглих Героїв. Ми спільно з ОДВУ відзначили дводенним святом 40-ліття ОУН, що відбулось імпозантно і вдало.

19-й Відділ ООЧСУ в Міннеаполісі, Мін. Перший ряд зліва праворуч: І. Машталір, М. Яворський, В. Сас, голова Управи Вол. Лісович, Я. Карпак, С. Михайльонка; другий ряд: В. Яблонський, Д. Мандибур, М. Свінцицький, П. Ванаш, М. Іваськевич, М. Муха, М. Вовчик. На світліні відсутні: М. Крамарчук, П. Пишко, В. Микуляк, М. Черемис, Ст. Вовчак

Найважливішою працею членів ООЧСУ є пропаганда української справи серед широкого американського загалу. Тут з повною відповідальністю треба заявити, що Відділ ООЧСУ систематично провадить цю працю. До сенаторів і конгресменів стейту Мінесоти вислано такі книжки: англійською мовою „Україна під Советами” проф. Меннінга, „800 років маршру Росії, щоб поневолити світ” О. Мартовича, „Національна проблема в ССРСР”. Передано для Мінесотського Університету перші томи енциклопедії

і видання під заголовком „31 червня” д-ра П. Мірчука. Сенаторів та майже всіх конгресменів постійно інформовано про різні справи, що торкаються Нескореної України. Тут треба згадати листи в справі встановлення американських дипломатичних станиць в Україні, в справі народобвиства українського народу, переслідування українських Церков, у справі фальшування Москвою „Переяславської угоди”, акції в обороні В. Мороза та прав людини в Україні, а також резолюції, прийняті українцями Міннеаполісу з нагоди річниці героїчної смерти Ген. Т. Чупринки, котрі за старанням конгресмена Віра були поміщені в „Конгресовому рекорді”. Розсилалися листи в справі підтримки резолюції ч. 137, аби президент З’єднаних Стейтів Америки проголошував кожного року день 22 січня — Днем Української Самостійности. У відповідь на всі листи Управа Відділу одержала багато прихильних листів, а то і беззастережну підтримку.

Для інформації американського загалу при різних сприятливих нагодах поширювали летючки та брошури, розкриваючи зло московського імперіялізму. При кожній нагоді Відділ ООЧСУ старався спростовувати фальшиві інформації про Україну в місцевій і позамісцевій пресі. Тут треба згадати про листа, висланого до редакції журналу „Ю.С. Нюз і Ворлд Репорт” в справі невірних інформацій про Україну.

Майже 8 рр. ми посилали по 20 примірників журналу „АБН-Кореспонденц” до редакторів місцевих часописів, до професорів і бібліотек місцевих каледжів та університетів. По короткому часі появилися успіхи цієї праці: на адресу Управи ООЧСУ почали надходити листи з проханням присилати більше інформативного матеріалу про Україну. Президент одного каледжу у листі заявив, що вповні поділяє наші думки, а саме, що „причиною теперішньої світової кризи являється комбінація історичного московського імперіялізму і його знаряддя — інтернаціонального комунізму”.

Відділ розгорнув широко плян праці доставки англومовних книжок про Україну для бібліотек всіх міннесотських каледжів та університетів. Для цього у видавництві „Свобода” й ін. замовлено чимало прим. „Історії України” проф. М. Грушевського, „Україна і її нарід” проф. І. Мірчука та „Україна 20-го століття” проф. К. Меннінга, як також книги „Українська Повстанча Армія в боротьбі за волю”, „Український резистанс в модерних часах” та цілий ряд англومовних видань АБН і Шкоцької Ліги для Європейської Ради Свободи.

Найбільшим нашим бажанням було придбати власне прімі-

щення, не так для себе, як для наших дітей і української молоді взагалі. Організації ООЧСУ, СУМА, ТУСМ та їхні симпатички в 1964 р. спільними силами купили приміщення та дали йому назву Український Дім. Цей дім став кузнею для нашої молоді. Тут двері відчинені для кожного українця, крім ліваків.

Члени ООЧСУ і симпатички переконалися, що не так умовини чи декон'юнктура є ворожими українській справі, як байдужість, зматеріялізуваннн і замкнення в собі. І саме цей факт спонукав членів організації ВФ жертвувати частину свого заробітку на потреби молоді та ширення правди про Україну та на потреби зтяжної боротьби українського народу. На цей факт повинні звернути пильну увагу українські організації і не допускати, щоб якийсь українець, чи студент, або частина інтелігенції ізолювались від українського активного життя.

Відділ ООЧСУ приділив цій ділянці багато уваги. Треба вірити, що взяте на себе почесне завдання Управа і члени Відділу гідно виконують, чого найкращим доказом можуть служити успіхи праці впродовж 25 літ.

З нагоди 25-ї річниці діяльності 19-го Відділу ООЧСУ належить висловити признання усім членам, які в умовинах добробуту не забувають про уярмлених братів і сестер в Україні і ширенням слова правди у вільному світі намагаються приспішити день визволення України з московського ярма.

Члени Управи на 1977 рік: Володимир Лісович — голова, Володимир Сас — заст. голови, інж. Ярослав Карп'як — секретар укр., Мирон Крамарчук — секретар англ., Петро Ванаш — фінансовий реф., мгр Петро Пашко — культ.-осв. реф., Дмитро Мандибур — культ.-осв. реф., Володимир Яблонський — збірщик вкладок, Михайло Яворський — орг. реф., Василь Микуляк — кольпортер, члени Управи: Михайло Свінцицький, Степан Михайльонка, Микита Муха, Михайло Чемерис, Степан Вовчак; Контрольна Комісія: Михайло Іваськевич, Іван Машталір, Михайло Вовчик.

20-й ВІДДІЛ ООЧСУ В АЛЛЕНТАВНІ, ПА.

Коли відгриміли гарматні стріли Другої світової війни і над сплюндрованими містами бовванів ще сивий дим із попелищ великонімецького „райху”, а насичені кров'ю Українські Землі заливали сірі мундури „нових визволителів”, то по бруках західної Європи мандрували розпорошені українські люди, які, втікаючи від московського молоха, шукали пристановища й захисту на Заході.

Одчайдушні люди, фронтовники підпільної боротьби, які опи-

нились поза колючими дротами німецьких концтаборів, вирвавшись із пекельного ув'язнення, вже встигли організувати таборіві пристановища для українських біженців.

Здавалось, що химерна доля кинула нас лиш на короткий час поза межі Батьківщини. Ми жили надіями, у перспективі боротьби закріплювали віру, що недалекий той час, коли знову повернемось у рідні міста й села. Але заздрісна доля не судила нам так швидко повернутись до рідних на Батьківщині . . .

І коли в 1947 році увійшов в силу американський закон про допущення політичних біженців, т. зв. ДП, до З'єднаних Штатів Америки, то тоді почався другий міграційний період: приїзд мас українців на американський континент. Шукаючи праці, яка дала б можливості прожитку, опинилась і невелика група нової української іміграції в містечку Аллентаун, Па. Там зараз же почали народжуватись нові ідеї, нові плянування: утворити й згуртувати людей в рамках такої організації, яка б у принципі національного вірування несла допомогу своєю працею, живою думкою і ділом, нескореній Українській Нації, якій ми вірними юстались.

Завершуючи свої плянування, ми вирішили утворити Відділ Організації Оборони Чотирьох Свобід України. Годі було й шукати кращого фундаменту для праці, як оборона Чотирьох Свобід із Атлантийської Хартії, у пристосуванні до української проблеми.

10-го червня 1951 року було скликано Ініціативним Комітетом, на чолі якого був св. п. Франк Капітан — колишній генеральний секретар Головної Управи ООЧСУ, основуючі збори Відділу. Прибули 24 особи, 22 вписались у члени Відділу.

Вибрано першу Управу Відділу, якому надано ч. 20, в такому складі: І. Швець — голова, І. Стасів — заступник, М. Іванів — секретар, В. Кацапир, — фін. реф., В. Гентіш — культ.-освітній референт.

Вже на першому засіданні Управи обмірковано й намічено пляни праці. Утворено гуртки: хоровий, драматичний і танцювальний. Почав розгорятись племенистий вогник національної роботи . . . І хоча ми не мали власного приміщення, яке відповідало б потребам роботи, то це був період великої напруги і ентузіазму.

Сьогодні, коли згадуємо і повертаємось думками та переглядаємо все пророблене у Відділі, або його членами, то зупиняємось на головніших осягах.

На зовнішньо-політичному відтинку: в обороні українських політичних в'язнів вислано около 37 листів і резолюцій до ам.

Управа 20-го Відділу ООЧСУ в Аллентавні, Па. Сидять зліва: Дмитро Гудз, Михайло Путько, Іван Федорак — голова, Іван Стасів. Стоять зліва: Іван Ганич, Володимир Вербовський, Михайло Іванів, Михайло Белзецький, Михайло Баранчак. (Фото І. Явного).

законодавців, 16 політичних статей — в ім'я розголосу української справи та боротьби українського народу, надруковано в англо-мовній місцевій пресі; передано до американських бібліотек 25 книжок з українською тематикою. Широкоосвідомлююча робота серед нашого оточення була головним фактором у нашій діяльності.

На суспільно-громадському полі: велично відзначено 10-річчя боротьби УПА, свято Героїв з багатою мистецькою програмою відзначено в 1953 р., свято Покрови і 40-річчя вимаршу Січових Стрільців — у 1954 р., Листопадові Роковини і 700-річчя Львова в 1954 р., п'яту річницю героїчної смерті Головного Командира УПА ген.-хор. Тараса Чупринки відзначено належною програмою в 1955 році; 1000-річчя Християнської України та посвячення організаційного і національного прапорів відбуто великими святкуваннями в 1956 р., величавим бенкетом відзначено 40-річчя боротьби ОУН в 1956 р., свято Соборности і 300-річчя Переяславської Угоди — в 1958 р., свято УПА і першу річницю смерти Провідника ОУН сл. п. Степана Бандери відзначено великою академією в 1960 р., 10-річчя існування 20-го Відділу відзначено бен-

кетом в 1961 р., свято Героїв і 500 Героїнь Кінгіру — в 1975 р., а 25-річчя існування Відділу — в 1976 р.

Крім того у Відділі відбуто 14 політичних віч, на яких доповідали визначні політичні діячі українського світу.

На внутрішньо-організаційному: управи Відділу впродовж 25-річного існування відбули 165 ділових засідань, на яких пляновано й обговорювано працю.

Збірковим акціям Відділ прикладав велику увагу. Збірки провадились на Визвольний Фонд, АБН, Дім ОУН у Мюнхені, Українським Інвалідам, Оселю СУМА в Елленвіл, пам'ятник Тарасові Шевченкові у Вашингтоні, Українські Студії при Гарварді, допомогу родині С. Бандери, Пресовий Фонд, „Вісник”, „Писанку”, СУПВ, СКВУ, УККА, пам'ятник сл. п. Д. Донцову та інші.

На протязі 25-річного існування 20-го Відділу через касові книги проведено понад 30 тисяч дол.

Тут існує Відділ ОЖ ОЧСУ, що постав 27-го березня 1966 р., якого першою головою була п-і Анастасія Гудз, а тепер його очолює п-і Анна Строт.

20-ий Відділ впродовж 25 років очолювали: І. Швець, І. Стасів, Д. Хорват, М. Іванів (вісім років, з перервою), М. Путько, І. Морковчук, С. Муха, І. Федорак — теперішній голова (три роки). Відділ начислює 35 членів, в тому 26 повністю платних.

Під сучасну пору Управа Відділу діє в такому складі: І. Федорак — голова, М. Путько — заступник, І. Стасів — секретар, Д. Гудз — фін. референт, І. Ганич — орг. референт, І. Пиріг — культ.-освітній. Контрольну Комісію очолює М. Іванів, а членами є В. Вербовський і М. Баранчак. Товариський Суд: О. Проць, С. Кацалпир і О. Байда. Вільний член — М. Белзецький.

Наш Відділ тісно співпрацює з Відділом УККА, управа якого складається в більшості з наших членів.

20-ий Відділ ООЧСУ ступив на поріг другого чвертьсторіччя. Відданою працею ми у можливих формах несли допомогу закутій, але нескореній Українській Нації. Ми йшли назустріч великим борцям невмирущих ідей Нації, жили їхніми думаннями, звеличували й пропагували їхні чини.

Ми свідомі, що перед нами стоять великі завдання, які вимагатимуть ще більше напруженої праці, ще вищої посвяти. Український народ на Батьківщині живе й бореться. Нація ступила на шлях, з якого повернути не може: або перемогти, або загинути. У цій перманентній боротьбі ми повинні докласти усіх зусиль, аби їхня боротьба там і наша допоміжна праця тут стали завершені і Україна здобула волю!

І. Стасів

21-й ВІДДІЛ ООЧСУ В ПІТСБУРГУ, ПА.

У 1950-х роках, у зв'язку з масовим приїздом української повоєнної еміграції до Америки, у більших скупченнях українського поселення були організовані відділи Організації Оборони Чотирьох Свобід України, заснованої в 1946 році.

Серед тих багатьох відділів ООЧСУ, що вже відзначили свій 25-літній ювілей, знаходиться і 21-й Відділ ООЧСУ в Пітсбургу, який діє серед української спільноти в Західній Пенсильвенії.

Заснування й початок діяльності Відділу ООЧСУ в Пітсбургу датується другою половиною 1951 року. Був це час масового приїзду нової, повоєнної еміграції. Вирвавшись із „дому неволи”, за висловом Лесі Українки, з-під московського „караулу”, переживши лихоліття большевицького режиму на Рідних Землях та страхиття Другої світової війни, нові емігранти, поселившись у Пітсбургу, поволі пристосовувались до життя у вільному світі. Поруч з тим, вони включалися в українське громадське життя.

У Пітсбургу, як і в інших містах поселення українців, громадське життя зосереджувалось переважно при церквах. Були також суспільно-громадські організації: відділи УНС, УРС, СУК „Провидіння” та УНПомочі, відділ СУА, Горожанський клуб. У Пітсбургу міститься Головна Канцелярія братньої УНПомочі, редакція „УНСлова”.

Серед новоприбулих були люди різних політичних переконань. Знайшлися друзі націоналістичного переконання. Обсервуючи громадське життя, подекуди включившись у нього, прихильники визвольної боротьби прийшли до переконання, що в Пітсбургу слід заснувати Відділ ООЧСУ. Щоб зреалізувати свій задум, вони створили ініціативний комітет, який зайнявся підготовкою організації Відділу. Його старанням 9-го вересня 1951 року були скликані основуючі збори в Литовському Домі на Савт-Сайді. Головував на зборах проф. Кульчицький. Після наświetлення представником ГУ ООЧСУ з Нью-Йорку основних засад Атлантийської Хартії, якими є свобода слова, свобода совісти, свобода від страху та свобода від злиднів, і висвітлення ідейно-політичних засад ООЧСУ, які спираються на засадах Воюючої України — ОУН, УПА, УГВР, АВН — учасники зборів заснували Відділ ООЧСУ. Понад 40 осіб вписалися до заснованої організації.

До Управи Відділу ООЧСУ були обрані: голова Микола Юхнівський, заступник Теофіль Конецький, Петро Годованець — секретар, Володимир Коваль — член, та інші. Разом до проводу організації обрано 13 осіб.

В скорому часі 21-й Відділ ООЧСУ розгорнув свою працю. Улаштувано сходини членства, імпрези для відзначення важливих річниць. Управа на протязі другої половини 1951 року і 1952 року відбула 12 засідань, обговорюючи організаційні справи та плянуючи програми сходин і імпрез. Було улаштовано 6 імпрез: Листопадового зриву, свято на честь героїв Базару, імпрезу на пошану Біласа й Данилишина, свято Державности, свято Крутів. Проведено збірку на Визвольний Фонд та на видавння ООЧСУ. Сходини членства, імпрези, збірки на національні цілі — були формою діяльності і в наступних роках.

Освідомлюючою і виховною працею можемо рахувати працю по розповсюдженню політичної літератури, що її Відділ провадив. Таку літературу Відділ діставав з Головної Управи ООЧСУ в Нью-Йорку. За більш як чверть століття існування Відділу такої політичної літератури було розповсюджено серед членства і українського громадянства на тисячі долярів.

Не обмежуючись виховною працею в національному дусі серед членства і громадянства, Управа ООЧСУ особливу увагу звертала на dorостаюче покоління. З цією метою в 1959 р. був zorganizований Відділ Юного СУМА, в рядах якого виховувались на добрих патріотів десятки юнаків і юначок. Зберігаючи українські традиції, Відділ ООЧСУ багато разів улаштовував Маланку, спільне свячене тощо. Не було року, щоб члени Відділу не ходили з колядою на Визвольний Фонд. Пожертви на коляду Відділ надсилав до ГУ ООЧСУ, а списки жертводавців, імена яких викликають вдячність і пошану серед громадян, публікувались у „Шляху перемоги”. З постановням хору ООЧСУ в 1953 році, під диригуванням п. Ізидора Луковського з Мікізракс, Па., українські колядки багато разів звучали в Карнегі Музік Голл, поруч із колядками інших національностей. Звичайно, хор завжди виступав на наших національних святах.

Як відомо, добрим міжорганізаційним життям пітсбурзька українська громада, на жаль, похвалитися не може. Проте, Відділ ООЧСУ не стояв збоку в суспільно-громадській праці. По силі своїх спроможностей члени Відділу брали й беруть участь у загальногромадських імпрезах, маніфестаціях, співпрацювали і зараз співпрацюють із Відділом УККА на Західню Пенсильвенію.

Крім різних організаційних справ, громадського та політичного вишколу шляхом читання доповідей на сходинах і імпрезах, розвагових імпрез, Відділ ООЧСУ не занебував політичні акції в обороні України. Уже в перших роках існування Відділу його члени брали участь в уряджуваних філією УККА маніфестаціях.

Управа 21-го Відділу ООЧСУ в Пітсбургу, Па. Зліва: Степан Зорій, Володимир Коваль, Володимир Мазур — член ГУ ООЧСУ, Іван Щадий. Стоять: Петро Радь, Михайло Олійник, Ананій Никончук, ред. Павло Маренець

Так, у 1953 році Відділ взяв участь у протимосковській демонстрації з приводу 20-ліття голоду в Україні. За тим слідувало пікетування советських лікарів, виступи проти приїзду Хрущова до Америки в 1959 році, пікетування советських хокеїстів в 1975 році та згодом різних советських ансамблів, що їх висилала Москва у вільний світ для замилювання очей. 21-й Відділ ООЧСУ брав участь також у всеукраїнських маніфестаціях, уряджуваних на широку скалю у Вашингтоні, Нью-Йорку чи Торонті.

Наші політичні виступи й акції назовні набирали більшого значення, коли до нас на запрошення Управи Відділу ООЧСУ приїздили визначні політичні діячі Визвольного Фронту, виступаючи на зборах або по радіо. В Пітсбургу побували: голова Проводу ОУН і голова АБН Ярослав Стецько, ред. „АБН-Кореспондентц” Слава Стецько, д-р Р. Малащук, д-р П. Мірчук, д-р А. Бедрій, ред. І. Білинський, ред. В. Леник, ред. Л. Полтава та інші визначні особистості українського політичного, наукового і культурного світу.

Провід у Відділі ООЧСУ обирався на Річних Загальних Зборах. Тут хочемо подати список лише голів управ. І так: першим

головою управи був Микола Южнівський, а потім — Євген Білинський, В. Головецький, П. Годованець, П. Германський, В. Мазур, П. Маренець і В. Коваль.

Теперішній склад Управи 21-го Відділу ООЧСУ: голова В. Коваль, заступник А. Никончук, секретар С. Зорій, орг. і к/о рефрент П. Маренець, касир І. Щадий; члени Управи А. Глушко і І. Матіяш. Контрольна Комісія: голова В. Мазур — член Головної Управи ООЧСУ і головний предсідник УНПомочі; члени: П. Радь і В. Служинський.

П. Маренець

22-й ВІДДІЛ ООЧСУ В БОФФАЛО, Н.-Й.

Після створення перших двох відділів в 1946-ому році, в Нью-арку і Нью-Йорку, ООЧСУ оформилася правно в червні 1947 року як крайова організація з осідком у Нью-Йорку. Після цього почали швидко творитись відділи по всій країні. Боффалівський Відділ був створений 1 грудня 1951 р. і одержав порядкове число 22. Відділ заіснував унаслідок наполегливої підготовки, якою зайнявся Ініціативний Комітет, що його творили: інж. Барицький Микола, Була Омелян, Бурда Микола, Бутрин Іван, Бутрин Петро, інж. Гайдар Анатоль, Луковський Євген, Мороз Богдан — голова Ін. Комітету, мгр Морозевич Мар'ян, Перцак Петро.

Хоча ініціаторами були назагал молоді люди, та по 25-ох роках доводиться спом'янути вже не одного з них „незлим, тихим словом”. У вічність відійшли сл. п. друзі: Була Омелян, Бурда Микола, Бутрин Іван, Перцак Петро. Інж. Анатоль Гайдар виїхав до Вашингтону, тож при Відділі залишилися 5 членів Ініціативного Комітету.

Підготовляючи Збори, Ініціативний Комітет звернувся до громадянства з закликом: „Усіх, в кого не завмерло ще українське серце, кому дорога кров мільйонів героїв, проллята на жертівнику Батьківщини, проситься взяти участь в Основуючих Зборах ООЧСУ”. На цей заклик громадянство (особливо молодшого віку) чисельно прибуло на Збори, що відбулися 1 грудня 1951 р. в залі церкви св. о. Миколая, в присутності представника Централі Лева Футали.

На жаль, згодом руками ворожої агентури був знищений архів Відділу, тому приходиться полягати на пам'ять при писанні цієї історії Відділу.

Управа 22-го Відділу ООЧСУ в Боффало, Н.-И. Зліва: Дмитро Питулей — фін. реф., Михайло Мандзій — член Управи, Петро Бутрин — секретар, Василь Шарван — заст. голови і реф. зовн. зв'язків, Богдан Мороз — голова Відділу, проф. Зенон Саган — голова Контр. Комісії, Тадей Михаськів — орг. реф., Осип Когут — член Контр. Комісії, Іван Горбачук — кольторгер, Євген Луковський — член К. К. Бракує на знімці: інж. Миколи Барницького — культ.-осв. реф. і членів Суду, Юркова Михайла, Гнатово Михайла, Дроздовського Івана та вільного члена Управи — Вішки Антона

Першим головою 22-го Відділу ООЧСУ був Богдан Пожарнюк, який виїхав по кількох роках з Боффало. Після нього Управу Відділу очолювали: інж. Квасницький Сергій (помер в 1976 р.), інж. Ховайло Осип (виїхав), проф. Саган Зенон, Палцан Михайло, Луковський Євген, проф. Саган Зенон (вдруге, як і сл. п. інж. Квасницький), Мороз Богдан, котрий став головою в 1973 р. і займає це становище й тепер.

Належить назвати й інших людей, які в проводі Відділу займали те чи інше становище (за абеткою): Антонів Дмитро, Баранюк Петро, інж. Барицький Микола, Бендина Петро, Білецький Павло (виїхав з Боффало), Бурак Микола, Василюшин Григорій (виїхав), Вішка Антін, Гірка Богдан (виїхав), Гладун Анна, Горбачук Іван, сл. п. Грещук Олекса, сл. п. полк. Денисенко Іван, Жаборинський, Іващишин Василь, Касприк Роман, Кордупель Іван, Кочут Йосиф, сл. п. Крупа Дмитро, Кулик Олекса, Мандзій Михайло, Михаськів Тадей, мгр. Морозевич Мар'ян, сл. п. Перцак Петро — довголітній секретар, Петришин Андрій, сл. п. Петрівський Володимир, Пінкас Микола, Пітулай Дмитро, Поліщук Степан (виїхав), Пристайко Василь, сл. п. д-р Процик Нестор, сл. п. полк. Стасенко Іван, сл. п. Чуйко Петро, Шарван Василь, Шиманський Сильвестер, сл. п. Яцишин Іван.

Додатково слід назвати Михайла Кладочного — постійного кольпортера видань УВФ. У цій ділянці працювали ще Іван Горбачук, Євген Луковський, Тадей Михаськів, Микола Пінкас і ін. Кількість членів Відділу хиталися між 60 і 100. Тепер кількість маліє, у зв'язку зі смертю декотрих членів, виїздом із Боффало, відходом від активного життя через старість. Приплив до Організації нових членів (з молодіої генерації) незначний. Стан членства відбивається на праці Відділу. На рахунок 22 Відділу ООЧСУ треба записати відмічення історичних подій і постатей святочними сходами членів і громадянства, громадські віча і прилюдні політичні доповіді, „живі газети”, імпрези-маніфестації, а також імпрези розвагового характеру.

При різних нагодах у Боффало, на запрошення ООЧСУ, гостили такі діячі: інж. Василь Безхлібник, мгр. Володимир Боровик, д-р Григорій Васькович, ред. Борис Вітошинський, проф. Іван Вовчук, Надія Голяш (Марійка), Ярослав Деремента, д-р Антін Княжинський, мгр. Омелян Коваль, д-р Михайло Кушнір, проф. Степан Ленкавський, ред. Володимир Мазур, д-р Богдан Стебельський, д-р Петро Мірчук, дост. Ярослав Стецько, Осип Тюшка, Лев Фугала. У „Живій газеті” виступали: о. д-р Павло Івахів, проф. Зенон Саган, проф. Осип Залеський, проф. Олександр Береж-

Члени Президії ОВФронту в Боффало, Н.-Й. Зліва праворуч: Володимир Михальчук — голова Оселі „Холодний Яр”, Василь Шарван — голова АП АБН, п-і Даша Процик — голова ОЖ ОЧСУ, Богдан Мороз — голова ООЧСУ і голова Президії ОВФ, Ярослав Седлярчук — голова СУМА, Тадей Михаськів — голова Укр. Дому „Дніпро”, Петро Бутрин — секретар Президії

ницький, д-р Ігнатій Метіль, інж. Сергій Квасницький, Зиновія Мосійчук, д-р Іван Мосійчук, інж. Василь Потішко, Олена Морозевич, Роман Касприк, Василь Шарван, Микола Пінкас, Богдан Мороз, Ігор Чмола, д-р Михайло Лоза і інші (як видно з прізвищ — тематика „Живої газети” дуже різноманітна).

Члени Відділу ходять кожного року з колядою на Визвольний Фонд.

Організації Укр. Визвольного Фронту Канади й ЗСА влаштовують рік-річно Здвиги-Зустрічі, які мають маніфестаційний характер. Два рази такі Зустрічі відбувалися в Боффало, господарем був 22 Відділ ООЧСУ.

З більших імпрез, що мали маніфестаційний характер, назвемо святкування в 1957 р. 300-их роковин смерті гетьмана Богдана Хмельницького. Промовляли: проф. Іван Бовчук і д-р Антін Княжинський. Величаво відмічено 20-і роковини проголошення

акту 30 червня 1941 р. Свято відбулося 16 липня 1961 р. на оселі „Холодний Яр”. Промовляв д-р Петро Мірчук. Наш Відділ спонзорував концерт маестра Володимира Луцева в 1966 р., виступи гумористів Миколи Понеділка і Івана Керницького, „Вечір пісні, гумору й сатири” в 1973 р., що його влаштували квартет „Верховина” і Вол. Довганюк („Гриць Зазуля”), виступ поетеси з Австралії Зої Когут в 1974 р. Відділ інколи влаштовує вечорниці, звичайно так зв. „Запусти”.

У 1958 р., у домі „Дніпро”, відбувся бенкет на пошану голови АБН і прем'єр-міністра Державного Правління з 1941 р. Ярослава Стецька. В наступному році влаштовано бенкет у пошану д-ра Едварда О'Коннора — кол. комісонера для „переміщених осіб”, бенкет для конгресмена Тадея Дульського (1975 р.), який живе в Бюфало й багато уваги присвячує українським справам.

З імпрез і акцій, що їх влаштовували Організації Українського Визвольного Фронту, назвемо лише кілька для прикладу: Свято Зброї (1953 р.), відмічення 40-ліття вимаршу УСС (1954 р.), 40-ліття ОУН (1969 р.), промовляв д-р Богдан Стебельський, деклямував Євген Курило; відмічення 20-ліття смерті ген. Тараса Чупринки — 18 жовтня 1970 р. (промовляв д-р Роман Малащук, співав Йосип Гошуляк, деклямував Євген Курило); відмічення 30-ліття проголошення акту 30 червня 1941 р., яке відбулося у формі бенкету з мистецькою частиною 11 грудня 1971 р. В цій імпрезі взяв участь Ярослав Стецько і виступив з промовою. Відмічення 30-их роковин створення УПА. Свято відбулося в „Кляйнганс Музік Голл” 15 жовтня 1972 року. Промовляли: д-р Нестор Процик, конгресмен Джек Кемп, Надія Голяш (Марійка), у мистецькій частині взяли участь хори „Прометей” і „Діброва” та оркестра „Батурин”, під управою мгр. Василя Кардаша, та багато ін. імпрез.

Перегляд усієї праці, що її 22-й Відділ ООЧСУ вклав у рамці діяльності УККА, забрав би багато місця. Тому обмежимося до дуже загального образу. 22-ий Відділ брав участь у національних святах, як Свято Державности й Соборности, Шевченківське, Листопадове. Брав участь у Голодових Маніфестаціях 31 травня 1953 і 29 вересня 1963 р., у маніфестації з нагоди 300-річчя Переяславської угоди — 12 вересня 1954 р., у Мазепинських Святкуваннях 1959 р. Брав участь в усіх маніфестаціях, зв'язаних із „Днем Льюальности” і з „Тижнем Поневолених Націй”, у відкритті пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашингтоні — 1964 р. Брав участь у святкуваннях 50-річчя Укр. Нац. Революції, що проходили під гаслом „Тиждень Волі” в грудні 1967 року. Пікетував

Члени Управи ОВФ у Боффало, Н.-Й., з першого ряду починаючи: М. Грекуляк — ОЖ, М. Михаськів — ОЖ, С. Михальчук — ОЖ, К. Мороз — ОЖ, В. Шарван — гол. АП АБН, Д. Процик — гол. ОЖ, Б. Мороз — Голова ООЧСУ, проф. З. Саган — гол. редактор „Живої Газети”, Я. Седлярчук — голова СУМА, д-р І. Мусяйчук — чл. Управи Читальні ім. Т. Шевченка, М. Петришин — ОЖ, М. Плотниця — ОЖ; 2-ий ряд: Е. Луковська — ОЖ, М. Мандзій — ООЧСУ, М. Тушняцький — Укр. Дім „Дніпро”, В. Михальчук — гол. Оселі, П. Турник — Кредитівка, І. Васильківський — Укр. Дім „Дніпро”, П. Бутрин — ООЧСУ, д-р М. Лоза — ред. „Живої Газети”, проф. А. Мороз — СУМА, Д. Баранецький — У. Д. „Дніпро”, Б. Юрків — СУМА, О. Яцишин — СУМА, І. Мороз — СУМА, Т. Михаськів — гол. Дому „Дніпро”, 3-ій ряд: С. Шиманський — ООЧСУ; Ю. Крупа — СУМА, Д. Ганущак — У. Д. „Дніпро”, І. Горбачук — ООЧСУ, Д. Вуйцік — У. Д. „Дніпро”, П. Петришин — СУМА, І. Дроздовський — ООЧСУ, В. Пристайко — Кредитівка, О. Кочут — ООЧСУ, С. Горганюк — СУМА; 4-ий ряд: С. Грекуляк — СУМА, П. Бендина — У. Д. „Дніпро”, Р. Турник — голова Батьк. Ком. СУМА, М. Борківський — У. Д. „Дніпро”, Е. Луковський — ООЧСУ, А. Петрашин — СУМА, Ю. Гудиняк — У. Д. „Дніпро”.

виставку „Виховання в ССРСР” в грудні 1967 р. Брав участь у святі на честь Лесі Українки 1971 р., у різних маніфестаціях, що відбувалися у Вашингтоні, у кожнорічному „Укр.-амер. дні”.

З 22-им Відділом ООЧСУ тісно співпрацює Об'єднання Жінок ОЧСУ, створене 11 грудня 1966 року. Об'єднання очолювали такі особи: Марія Квасницька (виїхала на Флориду й там померла), Катерина Мороз, Катерина Пристайко, Даша Процик (теперішня голова).

Ще в 1954 р. 22-ий Відділ ООЧСУ, разом із Осередком СУМА, закупили дім, що одержав назву „Дніпро”. Після ремонту дім став приміщенням для Відділу (до того часу Відділ користувався винайнятою Сумівською домівкою при вул. Говард).

У 1959 році 22-ий Відділ допоміг Осередкові СУМА закупити відпочинкову оселю „Холодний Яр”, де відбуваються імпрези під відкритим небом.

Управа 22-го Відділу ООЧСУ в 1977 році: Мороз Богдан — голова, інж. Барицький Микола — 1-ий заст. голови і культ.-осв. референт, Шарван Василь — 2-ий заст. голови і реф. зовнішніх зв'язків, Бутрин Петро — секретар, Михаськів Тадей — орг. референт, Пітулай Дмитро — скарбник, Горбачук Іван — кольпортер, Вішка Антін — вільний член; Контрольна Комісія: проф. Саган Зенон — голова, Кочот Йосиф, Бендина Петро — члени; Суд: Дроздовський Іван, Луковський Євген, Юрків Михайло.

23-й ВІДДІЛ ООЧСУ В ПЕРТ АМБОЙ, Н.-Дж.

По короткій підготові в кінці 1951 р., в якій основну роль відіграли бл. п. д-р Віктор Сайкевич і Петро Стахів, скликано збори нашої громади для заснування Відділу ООЧСУ 15 грудня 1951 року, в Українському Народному Домі в Перт Амбой. Одноголосно рішено створити Відділ ООЧСУ, який одержав порядкове число 23. До першої Управи Відділу обрано таких осіб: бл. п. Панас Харченко — голова, бл. п. д-р Віктор Сайкевич — заступник, Петро Стахів — організаційний референт, бл. п. Іван Ковалюк — секретар, Іван Савчак — скарбник.

У 1952 р. переобрано повністю попередню Управу. На рік 1953-54 головою був В. Гладич. Від 1954 р. і аж до 1959 р. головував Григорій Тарасюк. В цьому періоді Відділ переходив поважну кризу. Потім Відділ реактивізувався і на каденцію 1959-60 і аж по 1962 рік головою був Микола Степась. В році 1962-63 головував Мирон Кузіо, а в роках від 1963 до 1966 — знов Микола

Степась, якого в 1966-67 заступив як голова Богдан Левицький. Втретє в 1967-68 головував Микола Степась, а від того часу і по сьогодні головою нашою Відділу є Юрій Карач.

Сучасна Управа: Юрій Карач — голова, Дмитро Лозинський — заступник голови, В. Гладич — секретар, Петро Стахів — фінансовий референт, Роман Амбровевич — господар, Євген Нау-

По посвяченні прапору 23 Відділу ООЧСУ в Перт Амбой — члени Відділу і гості

менко — пралороносець і Дмитро Онуляк — член. Контрольна Комісія: Микола Степась — голова, Богдан Левицький — заступник голови, Степан Мельник — член.

Тому що багато колись активних членів відійшли у вічність, а поважна частина з поганим станом здоров'я, останні кілька років Відділ є малодіяльним. Найбільший стан нашого Відділу був 29 членів. Доросту не можна було зорганізувати з-посеред нашої молоді, бо найкращі серед неї відходили на університетські студії і по закінченні їх лишались у більших містах і вже сюди не повертались. Та все таки Відділ ООЧСУ провів велику роботу.

Зустріч з Посадником міста

З ініціативи 23-го Відділу ООЧСУ в 1955 р. створено Міжорганізаційний Комітет для відзначення Самостійности України, який на протязі року збирав фонди та підготовлявся до великого свята. 22 січня 1956 р. відбуто зустріч з посадником міста п. Дж. Флином, якому врочисто передано для управи міста український прапор, 20 примірників книжок англійською мовою про Україну і 2 томи англословної „Української Енциклопедії”. Того ж самого дня посадник міста п. Дж. Флин проголосив День української незалежности, а на щоглі міської управи повівав наш рідний прапор, який залишився власністю міської управи. Частину книжок посадник передав міській бібліотеці, а частину — бібліотеці середньої школи.

15. 4. 1962 р. Відділ у Парт Амбою мав велике протестаційне віче проти державного секретаря Раска, за порівняння України до стейту Пенсильвенії. Участь у протестаційному вічі взяли різні представники влади і наші сусідні осередки. Резолюції було вислано Президентові та іншим відповідальним урядовим чинникам.

17 вересня 1961 року відбулось врочисте посвячення прапору 23-го Відділу, яке сповнив Впр. о. Михайло Федорович при участі всієї громади та запрошених гостей. Відбулося прийняття для гостей і членів Відділу, з відповідною програмою. Разом з посвяченням прапору, відзначено і 10-тиліття існування Відділу.

Відділ брав організовану участь з прапором та транспарентами в десятках демонстрацій, маніфестацій, вічах тощо, в Нью-Йорку і кілька разів в Вашингтоні, Д.К. Відділ останніми рока-

ми брав активну участь у демонстраціях в обороні наших Нескорених і вислав тисячі листів у тій справі до Президента ЗСА, членів Кабінету, конгресменів, сенаторів, ОН та різних міжнародних комісій. Для прикладу, в 1975 році лише однієї неділі зібрано і вислано до відповідних чинників 1200 листів!

Наш Відділ мав постійний зв'язок з нашими конгресменами, сенаторами, поодинокими впливовими політиками, і здобував їх прихильність для нашої Нескореної Батьківщини. По тяжких трудах здобули ми також прихильність місцевої англосовітської газети „Івнінг Трібюн”, яка почала писати прихильні статті про нас і дуже часто поміщувала наші дописи.

Виключно Відділ ООЧСУ займався різними імпрезами та річницями, а їх було багато: Січневі Роковини, Шевченківські, 30 червня — відновлення Самостійности України. Листопадова Річниця та Спільна молитва всіх українців в світі, Симон Петюра, Т. Чупринка, Євген Коновалець, Степан Бандера, річниці голоду в Україні та багато інших річниць і імпрез. Відбуто десятки доповідей з дискусіями на різні теми, власними силами або з запрошеними прелегентами.

Фінансова референтура Відділу, яку очолював на протязі довгих років Петро Стахів, була надзвичайно активна. Окрім член-

Голова 23 Відділу ООЧСУ В. Гладич (посередині) в Ньюарку провадить членів Відділу під час демонстрації 20-ліття голоду на Україні. Два перші зліва: П. Барелецький і М. Степась, два перші справа: Д. Степась і бл. п. д-р В. Сайкевич

ських вкладок, переведено десятки різних збірок: на пам'ятник Т. Шевченкові у Вашингтоні, АБН, „Вісник”, „Шлях перемоги”, кол. вояків УПА, національний податок для УККА, „Писанка”, на розбудову Оселі СУМА тощо. Кожного року члени Відділу ходили з колядою на Визвольний Фонд, проведено і даліше провадиться збірка на Фонд Оборони України. Разом з тим, розколюпортовано на протязі років сотні українських і англомовних видань серед нашого громадянства та місцевих бібліотек.

У тій скромній праці допомагали нам одиниці, не будучи членами ООЧСУ. Великим нашим прихильником, який багато допомагав Відділові, був тодішній наш невтомний парох, тепер Єпископ Чикаго, Владика Ярослав Габро, якому тут складаємо щире подяку.

Управа

24-й ВІДДІЛ ООЧСУ В ЧИКАГО-ПІВДЕНЬ

Задоволений перемогою над націонал-соціалістичною Німеччиною, західній світ спокійно відпочивав, не усвідомлюючи того, що своєю допомогою в час війни уможливив московсько-більш. давунові наблизитися до брам західнього світу, щоби у відповідний час нанести останній удар. Тому нова українська політична еміграція, опинившись на новому континенті, відчула потребу творення організації для ширення правди про Україну. І так в 1951 р. на півдні м. Чикаго постала ініціативна група для зорганізування Відділу ООЧСУ.

Основуючі Загальні Збори 24-го Відділу ООЧСУ відбулися 29 березня 1952 р., в церковній залі парафії св. Михаїла, при 12205 Марнелл вулиця, Чикаго-Південь.

Склад першої Управи Відділу: Ярослав Комаринський — голова, Володимир Мандзій — заступник, Микола Вишневський — секретар, Ілля Костелина — фін. секретар, Йосип Ярема — фінансовий, Петро Гой — орг. референт, члени Управи: Мирослава Галан, Володимир Качмарик, Юрій Ватаманюк. Члени Контрольної Комісії: Антін Гайдук, Євген Демків, Антін Бурдяк.

Всю суспільно-політичну та громадську працю наш Відділ координує з братніми організаціями як: Осередок СУМА ім Крут, Осередок ім. полк. І. Вогуна, а також з Філією УККА в Геммонд, Індіана. Впродовж 25-ти років Відділ був ініціатором або співініціатором релігійних та національних імпрез.

Виконуючи свій національний обов'язок супроти членства

Управа 24-го Відділу ООЧСУ в Чикаго. Сидять зліва: Білецький Микола — орг. реф., інж. Гайдук Антін — голова, п-і Гайдук Марта — жіноча реф., Куц Олександр — заст. голови. Стоять зліва: Зрада Олекса — секретар, Дронь Григорій — культ.-освітній реф., Бойчук Петро — член Управи, Салацький Іван — член Управи, Процик Петро — фінансовий, Кулєвир Василь — голова Контр. Комісії. На фото відсутні: Савчак Володимир — член Контр. Комісії, Остап Михайло — секретар К. К. та Бурдяк Осип — член Управи.

і українського громадянства на вільній землі Вашингтона, користаючись свободою слова й преси, Відділ виготовлював відповідні резолюції, що їх ухвалювали на політичних вічах, святочних академіях або на сходинах. Провід Відділу вислав ті резолюції до державних мужів, сенаторів та конгресменів ЗСА. Деякі з тих резолюцій вписані в „Конгресовому Рекорді”. За цей час вислано резолюції в таких справах: 1) поневолених націй; 2) відновлення Української Держави Актом 30-го червня 1941; 3) 30-ту річницю облоги України голодом; 4) видання пропам'ятної поштової марки в соті роковини Тараса Шевченка; 5) 300-річчя Переяславської угоди; 6) відносно негативної постави державного секретаря ЗСА Діна Раска до України; 6) до консула Франції в Чикаго в справі передачі французькою телевізією наклепів на Головного Отамана Симона Петлюру.

Крім щорічних відзначувань державних річниць, на окрему увагу заслуговують такі імпрези: 700-річчя коронації короля Да-

нила; 700-річчя заснування міста Львова; 300-річчя Переяславської угоди; 25-річчя ОУН на службі Нації; 300-річчя української перемоги над Москвою під Контотопом; 250-ті роковини Гетьмана-державника І. Мазепи та соті роковини смерті Тараса Шевченка.

Щоб розгорнути належну працю, необхідне власне приміщення. Після ряду спільних нарад управ 24-го Відділу ООЧСУ з Осередком СУМА ім. Крут і влаштованих управами ширших сходів членів обох організацій та громадянства нашого терену вирішили набути власне приміщення. Зібравши відповідну суму, згадані т-ва підписали контракт 12 травня 1957 р. З того дня будинок під числом 964-66 на сході 93-ої вулиці є власністю 24-го Відділу ООЧСУ та Осередку СУМА ім. Крут.

У власному приміщенні особливо розвинулась праця в усіх ділянках нашого культурно-громадського життя, а саме: мішаного хору „Верховина” під управою п. М. Семкова; співдія з драматичними гуртками старших і юнацтва — під проводом А. Гайдука та проф. Ю. Сидоровича; танцювального гуртка під керуванням бл. п. М. Єдліцького, жіночого хору „Чайка” під диригентурою п-і Мирослави Галан. Згадані гуртки збагачували програми імпрез, виступали в сусідніх громадах. За декорацію сцени на наших імпрезах заслуговує на признання п. Олександр Куц, який також з рани Управи Відділу був керівником юнацької спортової дружини „Тигри”.

При 24-ім Відділі ООЧСУ та Осередку СУМА ім. Крут вела свою працю українознавча школа, заснована в 1951 році, а про її розвиток дбали обидві організації та Батьківський Комітет. Навчання в школі вели: А. Гайдук, п-і Мирослава Галан, проф. Ю. Сидорович, д-р Людмила Кодельська, п-і Марія Сайкевич та інші.

Наш Відділ ініціював також ряд доповідей на різні теми, запрошував з УНУ при Організаціях Українського Визвольного Фронту в Чикаго-північ доповідачів з науковими рефератами.

В останніх кількох роках сильно змінився район нашого діяння, що негативно впливає на систематичну працю. Внаслідок цього вся наша громада, оселена навкруги домівки СУМА-ООЧСУ, опинилася в загрозовому становищі. Вислідом такого становища сталася втеча наших родин до ще тимчасово спокійніших частин метрополітального Чикаго. Наша спільна домівка СУМА-ООЧСУ порожніє. Ті, що лишилися в нашій околиці, напружують зусилля, щоб спинити „еміграційний” рух нашого членства: Управи СУМА-ООЧСУ існують, продовжують свою діяльність, однак, кількість членства маліє, що спиняє нормальний хід праці. Віримо, що нам

таки вдасться переорганізувати наше культурно-громадське життя на новому терені.

Наш 24-й Відділ є членом Організацій Українського Визвольного Фронту та бере активну участь в їх діяльності, крім того — постійно співпрацює з Відділом УККА нашої метрополії.

Управа 24-го Відділу в 1977 році: Антін Гайдук — голова, Олександр Куц — заступник, Олександр Зрада — секретар, Петро Процик — фінансовий, Микола Білецький — організаційний, Григорій Дронь — культ.-освіт. референт, Марта Гайдук — жіноча референтка, члени Управи: Петро Бойчук, Йосип Бурдяк, Іван Салацький. Члени Контрольної Комісії: Василь Кушнір, Володимир Савчак, Михайло Остап.

У різних роках Управу 24-го Відділу очолювали пп.: Ярослав Комаринський (в роках 1952-1954), Антін Гайдук (разом 12 років), Орест Галан, Володимир Турчиновський, Олександр Зрада, Володимир Савчак, Микола Білецький (разом 6 років).

26-й ВІДДІЛ В СИРАКЮЗАХ, Н.-И.

Заходами Ініціативного Комітету під кер. сл. п. Андрія Диньки 30 листопада 1952 р. відбулися перші, Основуючі Збори Відділу ООЧСУ в Сиракюзах, Н.-И., з участю до 60 осіб. Делегат Централі д-р Р. Борковський виголосив доповідь про завдання ООЧСУ, відчитано Статут і роздано заяви для приступлення в члени. Заяви підписали 48 осіб. На цих зборах обрано першу Управу 26-го Відділу: п. Микола Годжак — голова, п-і Марія Логаза — заст. голови, п. Валя Шара — секретар, п. Микола Павлів — фінанс. секретар, п. Володимир Мельничук — касир, п. Володимир Дмитришин — організ. референт, п-і Володимира Смик, п. І. Василик, п. Тадей Геців — члени Управи. До Контрольної Комісії обрано: д-р Микола Врублевський, п. Павло Пічкур і п. Іван Гриник.

За майже 25 літ існування головами Відділу були: п. Микола Годжак у рр.: 1952, 1954, 1955, 1965, 1973, 1974, 1975, 1976, 1977, п. Павло Карпишин, п. Павло Ткач, п. Микола Павлів, п. Михайло Микитин, п. Євген Гусак, п. Василь Жмур. На останніх Загальних Зборах 12 лютого 1977 обрано Управу в такому складі: п-ве Микола Годжак — голова, Павло Карпишин — заст. голови, Павло Пічкур — секретар, Володимир Мельничук — фінансовий реф., Ілько Мигдаль — культ.-освітній реф., Іван Волошин — господарський і кольпортер, Василь Фенцор, Евстахій Машталір, Омелян Єней, Михайло Руцак, Микола Семенишин — члени Управи;

Теперішня Управа 26-го Відділу ООЧСУ в Сиракюзах, Н. Й.

Контрольна Комісія: Василь Жмур — голова, Степан Грицик і Володимир Ільчишин — члени.

Стан членства: спочатку — 48 осіб, найбільше 76 в 1975 р., тепер є 68 членів.

За час існування Відділ скріпив себе на відтинку внутрішньо-організаційному. Кожного року відбувалися Загальні Збори з перевибором Управи, 6-8 разів на рік — ширші сходи з доповідями самих членів, або запрошених гостей. Працює пляновано на засіданнях Управи Відділу і на спільних засіданнях з місцевими Організаціями Визвольного Фронту (СУМА, ОУЖ). Спільно відзначають річницю смерті Головного Командира УПА ген.-хор. Тараса Чупринки, пам'ять Героїв, 30 червня, річницю смерги сл. п. Провідника ОУН Степана Бандери, постання УПА. Коли в 1962 р. було створено Окружний Комітет Організацій Визвольного Фронту, то Відділ брав і бере участь у всіх окружних нарадах ОУВФ (у Рочестері, Ютиці або Сиракюзах). Делегати Відділу брали участь у всіх з'їздах Централі ООЧСУ в Нью-Йорку.

Великою подією у Відділі було посвячення власного організаційного прапору, 5. 5. 1963 р.

Кожного року члени Відділу беруть організовано участь у Зустрічі українців Америки й Канади. У 1964 р. Відділ брав орга-

нізовано участь у відкритті пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашингтоні, в 1968 р. зорганізовано поїздку на привітання нашого Патріярха Йосифа Сліпого в Торсеті, у 1975 р. — до Монтреалю, на Світову Зустріч СУМ. 10 членів Відділу взяли участь у посвяченні пам'ятника на могилі сл. п. Дмитра Донцова в Бавнд Бруку, Н.-Дж.

Для придбання грошових засобів на потреби Відділу організовано різні імпрези, забави, фестини. Загальна сума приходів за 24 роки становила 70.701.97, а розходів 57.814.54. Крім того, займалися різними збірками, як коляда на УВФ, на Писанку, на АБН, на журнал „Вісник”, на оселю „Холодний Яр”, на залю на оселі в Елленвіл, на Церкву в Потребі і т.п. Збірка серед членства на Фонд Катедри Українознавства в Гарварді дала поважну суму дол. 5.500.

Відділ займався теж кольпортажею видань ОУВФ. Зі своїх фондів Відділ пожертвував 1.000 дол. на Фонд Оборони України і 1.000 дол. на дім ОУВФ в Нью-Йорку.

Відділ тісно співпрацює з УККА, Українським Народним Домом, Парафією, 131 Відділом Укр. Народної Помочі і 39 Відділом УНСоюзу. У всіх імпрезах, які влаштовує УККА, як Свято Дер-

Члени Відділу ООЧСУ в Сиракюзах

жавности, Свято Шевченка, Листопадове Свято, — члени Відділу беруть активну участь. Відділ співпрацював з усіма святковими комітетами: 1000-ліття Християнства в Україні — 1954 р., 100-ліття народин Івана Франка — 1956, річниці Незалежності України — 1958, 1968, 100-ліття з дня смерти Т. Шевченка — 1961, 150-ліття з дня народження Т. Шевченка — 1964, 15-ліття, 20-ліття і 25-ліття смерти Гол. Ком. УПА Тараса Чупринки — 1965, 1970, 1975, Привітання Патріярха Йосифа у нашій громаді — 1968, 100-ліття народження Лесі Українки — 1971, 200-ліття Америки і 100-ліття українського поселення — 1975 року.

З більших імпрез, які Відділ організував з участю усього громадянства, слід згадати: 25-ліття ОУН — 1953 р., 40-ліття ОУН — з доповіддю ред. Данила Чайковського — 1968, Літвечір, присвячений Василеві Стефаникові — 1957, доповідь проф. А. Москаленка — „Гетьман Іван Мазепа і Москва” — 1959, 50-ліття Укра-

Заходами Відділу створено в нашій громаді чоловічий хор „Сурма”, в якому співають члени Відділу і який виступає на усіх громадських імпрезах.

їнської Національної Революції — доповідь п-ї мгр Уляни Целевич — 1967, „Світовий Конгрес Вільних Українців” — доповідь ред. Ігната Білинського — 1967 року.

У Сиракюзах існувала радіопрограма (18 рр., — до січня 1971 року). Для ведення передачі створено окремий громадський комітет, але найбільшу частину виконували члени нашого Відділу.

Члени 26-го Відділу належать до Управи Українського Народного Дому і в тому домі відбуваються усі сходи ОУВФ та всі імпрези.

Діяльність на зовнішньо-політичному відтинку полягала, в першу чергу, на організуванні політичних акцій та розбудові зовнішніх зв'язків. Спільно з Організаціями УВФ, Відділ організував політичні віча, з доповідями визначних осіб, на яких схвалювано відповідні резолюції. Доповідачами були: проф. Іван Вовчук, проф. Лев Шанковський, д-р Zenon Винницький, д-р Нестор Процик (сл. п. голова ПАВНА), ред. Борис Вітошинський, ред. Роман Рахманний, мгр. Слава Стецько (2 доповіді про участь ОУВФ на міжнародному антибольшевицькому форумі), д-р Микола Богатюк. Було також організовано для громади 2 зустрічі з поворотцями зі советських концентраційних таборів: Анатолієм Шворцом і Анатолієм Радигіном.

У 1958 р. ми вислали до французької амбасади протест проти оплюгавлювання пам'яті Головного Отамана Симона Петлюри на телевізії в Парижі, в 1975 році — протест проти недопу-

З Окружної Конференції ОУВФронту в 1977 р. в Сиракюзях

щення мгр. Слави Стецько на Конференцію в Голляндії; вислано петиції до конгресменів і сенаторів в справі оборони українських політичних в'язнів. Члени Відділу брали активну участь в пікетуванні різних ансамблів і спортових дружин з дому неволі — СССР.

У липні 1976 Відділ брав організовано участь в поході з нагоди 200-ліття Америки і 100-ліття українського поселення в ЗСА.

Зі створенням у нашій громаді Комітету Поневолених Народів наш Відділ включився в його працю. Починаючи від 1970 року, члени Відділу, спільно з ОУВФ, беруть активну участь у Фестивалі Націй, який відбувається восени кожного року.

На початку існування Відділ організовував мистецькі виставки для популяризації наших культурних здобутків. Тепер цю ділянку праці перебрав Відділ ОУЖ, який зорганізовано при Відділі 1967 року. Першою головою Відділу ОУЖ була п-і Софія Франціян, тепер головою є молода й активна членка мгр Галя Грицик.

Восени ц. р. 26-й Відділ ООЧСУ закінчить 25 років свого існування. За цей час Відділ зріс кількісно, скріпивсь організаційно, здобув собі належне місце в громаді та проробив значну працю

на зовнішньо-політичному відтинку. Маємо надію, що і в наступних роках нашою працею ми причинимосся до розбудови нашого життя на еміграції і до полегшення долі нашого нескореного народу на Батьківщині.

Микола Годжак, голова

Павло Пічкур, секретар

31-й ВІДДІЛ ООЧСУ В ПАЛАТАЙНІ, ІЛЛ.

По Другій світовій війні прибула невеличка група наших переселенців, по приїзді до Америки, на північний захід від Чикаго, до невеличкого містечка Палатайн та околиці.

Осівши в цих сторонах, друзі Гедзик Стефан, Банах Михайло, Ройтер Василь, Стефанів Томко, Петрик Антін, Тригубчик Іван, Волощук Дмитро та Тихий Микола взялися до організування української громади серед чужинецького моря. Вони робили це з вірою в силу зорганізованої громади, яка зуміла б опертися еміграційній деморалізації та політичній асиміляції.

Першим кроком було зорганізування 31 Відділу ООЧСУ та ланки ЮСУМА в Палатайн. Головою новоствореного Відділу вибрано п. Стефана Гедзика, в травні 1958 р. котрий був на цьому пості аж до 1962 року, а п. Микола Тихий зайнявся ланкою ЮСУМА.

В міжчасі наша громада дещо зроста і піонери-основники 31-го Відділу ООЧСУ, додержуючись винесеного з України клича „Бог і Україна”, взялися до організування української католицької парафії з о. Йосифом Шарим, їхнім душпастирем, та до будови церкви Непорочного Зачаття Пречистої Діви Марії (1960 року). Церковна зала стала зосередженням всього життя нашої громади, включно із Школою Українознавства при ланці ЮСУМА.

З дальшим зростом громади в ряди нашого Відділу ООЧСУ прийнято нових членів. У 1962-63 роках головою Відділу був п. Федір Семчишин, у 1964 році п. Олекса Васьків, у 1965 році п. Теодор Комар, у 1966 р. п. Іван Бойко, у 1967 році п. Іван Коцко, а в 1968-69 роках — п. Аркадій Мороко.

За головування п. Аркадія Мороко, за посередництва пп. Мирона Луцака та Івана Максимчука, куплено суміжну з церковною площу з домом, для Організацій Визвольного Фронту, а саме: ЮСУМА, 31 Відділу ООЧСУ та новозорганізованого тоді п-і Уляною Целевич ОЖ ОЧСУ. Першим головою ОЖ ОЧСУ була п-і Коцко Олександра (1969-70). Життя нашої громади розвива-

Управа 31-го Відділу ООЧСУ в Палатайні, Ілл. Перший ряд зліва: Петро Когут — Товариський Суд, Іван Коцко — фін., Євген Васюнець — голова Управи, Аркадій Мороко — заст. голови, Михайло Гнитка — секретар, Семен Григорків — член Контр. Комісії. Другий ряд зліва, стоять: Михайло Сорока — орган. реф., Григорій Сачек — культурно-освітній реф., Михайло Которинський — голова Контр. Комісії, Мирон Луцак — Товариський Суд, Петро Шевчук — Тов. Суд, Євстахій Шевчук — член Управи

лось, вона зростала і приваблювала нових поселенців, а тим самим нових членів до нашого Відділу ООЧСУ та ЮСУМА, як також шкільних дітей. Головами в тому перехідному часі були: в 1970 році п. Іван Коцко, а в 1971 році п. Степан Стрільчук. За головування п. Стрільчука, з ініціативи п. Мирона Луцака, почали думати над будовою нового, більшого дому Організацій Визвольного Фронту, але через брак фондів справу відклали на пізніше, та проте пороблено відповідні підготовчі праці: пляни будинку та пороблено заходи для дозволу на властиву будову. Потім головами були: п. Теодор Семчишин 1972 р. і п. Михайло Сорока. В 1973-1976 рр. з великою активністю п. Луцака приступлено до будови дому ООЧСУ-СУМА, котру завершено в 1975 році. Новий дім ВФ є приміщенням для праці всіх наших організацій та для Школи Українознавства.

Головою Відділу в 1976 р. обрано п. Михайла Которинського, котрого завданням було збирання фондів на сплату довгів та приєднування нових членів до нашого Відділу. Це саме завдання передано п. Євгенові Васюнцеві, вибираючи його на голову 31 Відділу ООЧСУ в Палатайні на 1977 рік, тому що наш Відділ ООЧСУ є центральною організацією не лише ВФ, але всієї нашої постійно зростаючої громади.

Семен Григорків

32-й ВІДДІЛ ООЧСУ В ОМАГА, НЕБРАСКА

Не було так легко їхати на далекий захід Америки. Новоприбулі імігранти головню поселювалися в східних стейтах, як Нью-Йорк, Пенсильвенія, Іллиной, Нью-Джерзі й ін. На західні стейти ніхто не хотів їхати. Я приїхав в Америку через ЗУАДК, на безіменний афідавіт. У Нью-Йорку до новоприбулих імігрантів підходили наші люди та пропонували, щоб ми їхали в західні стейти Америки. Мені припало їхати в далеку Небраску.

В 1955 р. Головна Управа доручила мені організувати Відділ Організації Оборони Чотирьох Свобід України. Нелегко було це здійснити і в порозумінні з Головною Управою ООЧСУ створено Делегатуру, яку очолили: Михайло Воробець, Олекса Продивус і Михайло Гошуляк. Вже в перших роках проходила коляда з рани ООЧСУ та інші збірки, зокрема на допомогу для УПА. Ми тішилися, що маємо діловий зв'язок з Централєю ООЧСУ. Всі обіжники про наші національні свята ми відчитували на святочних академіях.

Перші Загальні Збори ООЧСУ відбулися в приміщенні церковної залі 12 лютого 1961 р. Тоді я, як голова Делегатури, зreferував ціль і завдання Відділу ООЧСУ. На першого голову обрано Мирона Івасика, заступник і культурно-освітній Теодор Ткачущин, секретар Михайло Воробець, фінансовий Олекса Продивус, господар Андрій Дуган, члени Управи бл. п. Стефанія Акулова, Ігор Івасик; Контрольна Комісія: голова Михайло Гошуляк, Василь Мищак, Григорій Ткачук. При ООЧСУ організовано Юний СУМА, головою обрано Ігоря Івасика, орг. референтом і виховником обрано кол. члена СУМА в Боффало, Н.-Й., Андрія Сематчина, до Управи і виховниками обрано п-і Стефанію Воробець, Євгенію Грисю, Марію Клачинську.

Всі національні свята були відсвятковані заходами ООЧСУ.

Зустріч з громадою в Омага, Небраска: посередні — Веч. о. парох Нестор Педелеський,
мгр. Слава Стецько

Управа 32-го Відділу ООЧСУ в Омага, Небраска. Сидять зліва: Михайло Депа — касир, Андрій Сематчин — голова, Михайло Воробець — секретар; стоять зліва: Михайло Гошуляк — голова Контр. Комісії, Олекса Продивус — заст. голови, Михайло Лобур — член Контр. Комісії

Були часи, що деякі українці не приймали засад ООЧСУ і УККА. Але ми вже налагодили співпрацю з УККА.

Здобуваємо симпатиків: сенатора Грушку, конгресмена Канінгема, стейтових сенаторів, майорів міста Омага, які виступали в обороні Нескореної України. Ми налаждали корисні зв'язки з американцями: слали петиції до Риму в обороні нашої Церкви, листи в обороні в'язнів у Сибіру та по в'язницях Москви.

Нову Управу очолив 1976 р. Андрій Сематчин, який здобув багато успіхів серед нашої молоді: вислав молодь на відпочинкові табори СУМА в Барабу, Віск., та щороку на здвиги СУМА в Елленвїл, Н.-Й., Чикаго, Іл., Дітройт, Мішіген, Клівленд, Ог., на Світову Олімпіяду СУМА в Монтреалі, в Канаді — на віддалі 1,400 миль від Омаги.

Наш Відділ ООЧСУ підтримує молодий ансамбль „Кобзарі”, який виступає на всіх національних програмах, здобув признання серед чужинців. Диригентом є мгр. Юліян Клачинський, який випустив українську платівку під назвою „Кобзарі”.

Завдяки праці Відділу ООЧСУ нас відвідували різні діячі: Лев Футала, д-р Петро Мірчук, Прем'єр Ярослав Стецько в 1965 р., редактор видань АБН Ярослава Стецько в 1968 р., Володимир Мазур від УНПомочі, який багато присвятив часу для закріплення Відділу ООЧСУ, а також у справах створення Відділу УККА. Відвідували нас ще Б. Казанівський, Ананій Никончук, який давав добрі вказівки для розвитку ООЧСУ і УККА. Наші провідні люди, які бували в Омага, ставили нас за приклад щодо нав'язання контактів з американцями і чужинцями.

Ми вклали велику працю у відсвяткування 200-ліття Америки і 100-ліття українського поселення. Майор міста Омаги Едвард Зорінський номінував Михайла Воробця комішенером для свята 200-ліття ЗСА, де українці зайняли провідне місце, завдяки нашій молоді під керівництвом мгр. Ю. Клачинського.

Ролю станиці Фундації Волі, заінкорпорованої сл. п. д-ром Н. Проциком, сповняє наш Відділ ООЧСУ. Зібрані гроші 1280 доларів переслано до Централі. Далше продовжуємо збірку допомоги Воюючій Україні. Завдяки нашим заходам, сенатор Едвард Зорінський 22 січня 1977 р. вніс до „Конгресового рекорду” заяву про звільнення всіх в'язнів і визволення України, відділення від Советського Союзу. Конгресмен Жан Кевено, молодий правник, великий приятель українців, сам зголосився до акції в обороні прав України.

Андрій Сематчин, голова

Михайло Воробець, секретар

34-й ВІДДІЛ ООЧСУ В ЧЕСТЕР, ПА.

Продовжуючи традицію революційної боротьби України, українська патріотична громада в ЗСА почала творити організовані скупчення для продовження тієї боротьби — для здійснення відродження самостійности нашої Батьківщини.

З тією метою засновано в нас в 1962 році 34-й Відділ ООЧСУ, якого основоположником був Володимир Корчинський. Склад першої Управи: Богдан Малецький — голова, члени Управи: Кучера Данило, Крамар Володимир, Корчинський Володимир, Забродський Андрій, Маковський Гарасим, Волос Григорій, Петрик Василь, Харів Іван, Бандирський Осип, Вацикевич Володимир.

Крім програмового напрямку праці, Відділ співпрацював з різними громадськими організаціями, а головню з місцевим Відділом УККА, якого є членом. Як у кожній організації, так і в ООЧСУ

34-й Відділ ООЧСУ в Честері, Па. Стоять у першому ряді (зліва): В. Корчинський, А. Забродський, Осипа Ціхановська, Д. Кучера, В. Лесик; стоять у другому ряді (зліва): В. Крамар, Д. Молодовець, В. Пастушок, О. Вінцак, П. Гладая

були успіхи і невдачі. До успіхів треба зарахувати те, що наш Відділ є найбільш рухливим і ефективним у нашій громаді і це має позитивний вплив на все наше громадське життя.

Роблячи підсумки праці нашого культурно-політичного життя, треба з приємністю підкреслити, що 34-й Відділ був національною кузницею не тільки серед української громади, але також серед американців, яким неодноразово показував здобутки нашої культури і традиції, а також пропагував українську правду на між-національній арені, здобуваючи симпатії чужинців.

Відділ брав участь у протибольшевицьких маніфестаціях у Філядельфії й у Вашингтоні, і то не одноразово. Найкращим моментом в праці нашого Відділу було відзначення пам'яті генерала Т. Чупринки для ширшого загалу, в просторій аудиторії Вайденер каледжу в Честері. Ми давали змогу нашим мистцям сцени і музики виступати у нас, і все це було спонзороване нашим Відділом з великим успіхом.

Може найбільшою недостацею є те, що Відділ не зміг органі-

зувати молоді, яка прийшла б на нашу зміну, але і тут ми працюємо і є надія, що вдасться нам це зробити.

До світлощів праці 34-го Відділу належить радіопрограма, що створилася в 1966 році і проіснувала сім і півроку, пропагуючи головню нашу політичну думку й ідею самостійности України. Мистецьким керівником програми був інж. Андрій Забродський, який своїм керівництвом захопив усю українську громаду так, що навіть ті, які, може, були противниками нашого ідеологічного напрямку, — підтримували її фінансово, тільки тому, що вона була носієм української правди.

Майже всі члени Відділу передплачують „Вісник”, а дехто „Визвольний шлях”, „Шлях перемоги”, „Гомін України”, видання АБН.

Теперішній склад Управи: Забродський Андрій — голова, Кучера Данило — заст. голови, Ціхановська Осипа — секретар, Пастушок Василь — касир, Мисак Петро — фін. реф., Корчинський Володимир — культурно-осв., члени: Коменданчук Антін і Венчак Олекса; Контрольна Комісія: Ціхановський Григорій — голова, Лесик Володимир і Гладаш Петро — члени; Суд: Волянський Володимир і Маковський Гарасим.

Покищо немає у нас жіночого відділу, хоча й були спроби його організації. Ми не маємо власної домівки, але Відділ користується приміщенням, що належить до кат. церкви, де парохом є о. радник Петро Липин, який радо допомагає нам у тій справі.

35-й ВІДДІЛ ООЧСУ В АСТОРИІ, Н.-Й.

Нова масова українська еміграція до Америки після Другої світової війни знайшла на цім терені вже добре зорганізоване українське життя. Давніші поселенці поклали тривкі основи під українське церковно-релігійне життя, народні доми й клуби, заснували чотири забезпеченеві організації й ряд регіональних товариств для допомоги Старому Краєві. Вони здобулися й на певні політичні акції в обороні України, але ведення постійної політичної акції перебрала на себе нова українська, в основній масі політична еміграція, яка після спроби віднови Української Держави Актом 30 червня 1941 р. у Львові, створення Дивізії „Галичина”, Першої Української Національної Армії та героїчної Української Повстанської Армії (УПА), під тиском переважаючої більшости ворога, червоної Москви, опинилася на Заході, а згодом по всіх вільних країнах світу.

Прибувши до Америки, учасники й прихильники Українського Визвольного Фронту створили нові українські політичні організації, між ними й Організацію Оборони Чотирьох Свобід України 30 рр. тому.

В Асторії, поблизу Нью-Йорку, прихильники Організацій Визвольного Фронту спершу заснували 42-ий Відділ Юного СУМА ім. Почаєва, в домі активіста Івана Вітюка.

У квітні 1964 р. внаслідок солідної підготовки постає Ініціативний Комітет для створення Відділу ООЧСУ в Асторії, який скликав Основуючі Збори 25 квітня 1964 р. в його ж хаті. На збори прибуло 22 осіб, провадили зборами працівники ГУ ООЧСУ мгр Вол. Левенець та п. М. Дусанівський. Голова ГУ ООЧСУ п. Іван Винник виголосив слово про цілі й засади ООЧСУ. У кінці нарад присутні обрали Управу новозаснованого Відділу, що його ГУ ООЧСУ визначила, як 35-ий Відділ. До першої Управи увійшли: голова Іван Дзядів, Іван Вітюк — заступник, п-і Ольга Стецька — секретар, Теодор Байко — касир, Микола Хоманчук, Дмитро Чолій, М. Драбик — члени. Присутні обрали також і Контрольну Комісію: голова Мирослав Святий, секретар Петро Бурик, члени — А. Мац, Т. Костриба та Осип Папур. Перший голова Ів. Дзядів, який вже був членом у кількох відділах ООЧСУ і мав досвід, накреслив плян праці, одногolosно схвалений.

Відділ ООЧСУ в Асторії тісно співпрацював і зараз співпрацює з Осередком СУМ в Асторії та з Відділом Об'єднання Жінок ООЧСУ, заснованим у лютому 1967 р., з Ольгою Стецькою, як головою та Стефанією Галатин — секретаркою. Всі ті три організації творять місцеву Організацію Українського Визвольного Фронту в Асторії.

Відділ брав активну участь у збірці фондів на нову українську католицьку церкву Чесного Хреста в Асторії, посвячену 19 травня 1968 р. До однієї з перших акцій в Асторії слід зачислити поїздку на посвячення пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашингтоні 27 червня 1964 р. Відділ розпочав акцію приєднання нових членів, різних збірок, як на Народний Фонд УККА, Визвольний Фонд, АВН, національну пресу та ін. Відділ тісно співпрацює з Українською Жіночою Допомоговою Організацією ім. Ольги Кобилянської, яку очолювала п-і Стефанія Наум, з відділами УНС, „Провидіння”, Робітничого Союзу та Народної Помочі, з місцевим Комітетом Поневолених Націй, його ексекутивним директором й секретарем д-ром Ол. Соколишином, з Комітетом Оборони Української Мови й Традиції під головуванням п. Степана Гробельсь-

Управа 35-го Відділу ООЧСУ в Асторії, 1977 р. Перший ряд, сидять зліва: Мирослав Сснтий — член Контрольної Комісії, Теодор Байко — скарбник, Іван Вітюк — голова Відділу, Петро Бурик — писар, Василь Наум — заст. голови, орг. референт. Другий ряд, стоять зліва: Іван Дзядів — член Управи, ред. Володимир Левенець — імпрезовий реф., д-р Володимир Нестерчук — пресовий реф., д-р Олександр Соколишин — вільний член, Теодор Костриба — вільний член, Осип Коваль — вільний член. Члени Управи, котрих нема на фото: Василь Коваль — бібліотекар, д-р Володимир Савчак — голова Контрольної Комісії, Петро Подоляк — член Управи

кого, зі Школою Українознавства при парохії церкви Чесного Христа, під керівництвом директорки п-і проф. Наталії Хоманчук. Найкраща співпраця з Відділом ОЖ ОЧСУ, зокрема з його довголітньою головою п-і Марією Нестерчук. 35-й Відділ ООЧСУ є членом УККА та членом Комітету об'єднання Українсько-Американських Організацій міста Нью-Йорку (Метрополітального Відділу УККА), має своїх членів в його управі та бере активну участь у квартальних зборах відпоручників, в академіях, святах, маніфестаціях, уряджуваних тим комітетом, з американським, організаційним та національним прапорами.

Відділ 23 жовтня 1976 р. відзначив 10-тиріччя існування ювілейним бенкетом, в залі церковного дому в Асторії, виданням

одноднівки, зредагованої д-ром Ол. Соколишином і при підтримці п. Василя Наума (тепер заст. голови й орг. реф. Відділу), який збиранням платних оголошень допоміг виданню.

При нагодах нац. свят чи маніфестацій члени Відділу служали доповіді д-ра Петра Мірчука, д-ра Ол. Соколишина, д-ра Вол. Савчака, д-ра Анатоля Бедрія, ред. Данила Чайковського, проф. Івана Вовчука, мгр. Лева Кокодинського, д-ра Мих. Кушніра, командира УПА Лева Футали й інж. Богдана Мака — членів рейдуючих частин УПА, Корнеля Василика — голови Осередку СУМА, мгр. Володимира Будзяка, д-ра Григорія Васьковича — провідного члена ОУН з Європи, мгр. Володимира Левенця, гостей з ін. країн, у тім гостей з Європи Степана Мудрика, ред. Ігоря Длябоги, члена Президії СУВ у Англії П. Цимбалістого, мгр. Володимира Микули, а також невтомого д-ра Володимира Нестерчука, ред. Василя Качмара, активіста Асторії Івана Вітюка й багатьох інших. Серед жінок, які виступали, слід згадати пань: Ольгу Стецьку, мгр. Славу Стецько — редактора „АБН-Кореспондентц” із Європи, п-і Любу Чайковську, проф. Павлину Андрієнко-Данчук, Дарію Степаняк, Наталію Хоманчук, мгр. Уляну Целевич, п-і Марію Нестерчук, Олену Гентиш, Стефанію Рудик й інших. Відділ улаштував забави, Маланчині вечори, просфори й свячене, обжинки, чайні вечорі, панелі, доповіді. Збирав підписи в обороні Нескорених, писав листи до сенаторів й конгресменів, меморандуми до Об'єднаних Націй, до Папи в обороні Українського Патріярхату, брав активну участь в Зустрічі українців Канади й Америки на Оселі СУМА в Елленвілі, у відзначуваннях Тижня Поневолених Націй у катедрі св. Патрика в Нью-Йорку, в походах по П'ятій авеню — в обороні України, під советськими амбасадами в Нью-Йорку й Вашингтоні, і т.д.

Відділ кольпортує літературу, видавану Організаціями УВФ й АБН, вміщує дописи про свою діяльність у різній пресі. Відділ подарував церкві Чесного Хреста в Асторії український національний прапор, посвячений о. Б. Андрейчуком, ЧСВВ, 21 вересня 1969 р., в присутності голови 35-го Від. ООЧСУ Василя Наума, голови Відділу ОЖ ОЧСУ п-і Анни Піх та голови Осередку СУМА Івана Вітюка. Відділ придбав організаційний прапор, коштом 264 дол., половину з чого покрив Теодор Воробець. Маємо бібліотеку, яка нараховує кілька сот томів, у Домі СУМА в Асторії, де льокується й сам Відділ. Відділ брав участь у посвяченні пам'ятника д-рові Дм. Донцову, Лесі Українці на „Союзівці” та в маніфестаціях біля пам'ятника Т. Шевченкові у Вашингтоні, в Поході Волі та в Тижні Поневолених Націй, під статуско Свободи

в Нью-Йорку, з прапорами. Рік-річно відзначаємо річниці смерті голови Проводу ОУН Степана Бандери та Головного Командира УПА ген.-хор. Тараса Чупринки-Шухевича. Як і вся українська спільнота в ЗСА, Відділ брав участь у відзначуванні 200-річчя Американської Революції та Незалежності і 100-річчя українського поселення в Америці. Святковий похід перемаршував через усю Асторію. Часто оплескували гарно зорганізовану українську групу. У асторійському парку біля пам'ятника на трибуні радний п. Вилоні представив українську групу, з її короткою історією й змаганням до волі й самостійности та давав пояснення до виступаючої групи Українських Бандуристів під мист. кер. о. Сергія Кіндзерявого і дирекцією мгр. М. Чорного, які в національних строях, при солоспіві п-і Валі Жили-Наливайко, виконали низку українських пісень і маршів під рясні оплески маси присутніх. Також Українські Танцюристи п-і Отприско з Асторії були нагороджені рясними оплесками за виступи на тім святі Вільної Америки.

Відділ провадив успішні збірки в Асторії. І так, на Український Визвольний Фонд зібрано в 1965 р. 857 дол., 1967 р. 939 дол., в 1968 — 956 дол., 1969 — 1236 дол., в 1970 — 1531 дол., 1975 р. — 2115 дол., 1976 р. — 2383 дол. та в 1977 р. — 2590 дол. У 1975 р. зібрано на Фонд Оборони України (Фонд Волі) 2850 дол., й 1977 р. на Панахиді по Василеві Якимові — 152 дол., а п-во Боднарчуки подарували на ту ціль 200 дол. На дім ОУВФ в Нью-Йорку в Асторії зібрано 5730 дол., не враховуючи збірки на пресовий фонд „Вісника” ООЧСУ, АВН і т.п.

Запорукою дальшої успішної праці ОУВФ в Асторії є новообрана Управа 35-го Відділу ООЧСУ, яка складається із слідуючих панів: голова Іван Вітюк, Василь Наум — заступник і орг. референт, Петро Бурик — секретар, Теодор Байко — касир, ред. Вол. Левенець — імпрезовий, д-р Вол. Нестерчук — пресовий референт, Василь Коваль — бібліотекар і господар, члени: д-р Олександр Соколишин, Іван Дзядів, Осип Коваль, Іван Луцик; Контрольна Комісія в складі: д-р Володимир Савчак — голова, Петро Подоляк і Мирослав Сентий — члени.

Управа 35-го Відділу ООЧСУ в Асторії бажає ГУ ООЧСУ в Нью-Йорку з нагоди 30-ліття праці багато успіху в прискоренні дня Воскресіння поневоленої, але не подоланої України!

Д-р Ол. Соколишин

37-й ВІДДІЛ ООЧСУ В ЮТИЦІ, Н.-И.

Початком існування нашого Відділу ООЧСУ був день 3 квітня 1954 р., коли створено Відділ зі Степаном Гуцалом як головою. Однак, Відділ не розгорнув тоді активної діяльності. Це ще був пливкий час у нашій громаді: одні, розчаровані, виїздили з Ютики шукати кращого місця праці, інші приїздили до Ютики, думаючи, що тут їм щастя усміхнеться. І так минали роки у бездіяльності.

Кінець цьому прийшов аж 7 листопада 1964 року, коли відбулись відновлюючі Збори, з представником Головної Управи ООЧСУ Богданом Казанівським. Зборами провадив Мирон Свідерський із недалекого Амстердаму. Обрано нову Управу, яку очолив Ярослав Яцковський і на тому пості пробув до 1975 року. Внедовзі ми дістали своє число Відділу 37.

З того часу праця попливла повним руслем. Швидко налагоджено зв'язки з УККА та співпрацю з усіма організаціями на нашому терені. Зорганізовано „Живу газету”, і хоча прелегентами були звичайно місцеві жителі, все ж вона втішалась великою кількістю слухачів, бо кожен хотів щось цікаве для себе почути. Такі „живі газети” продовжуємо й тепер, часом виключно для членів Відділу, а інколи для ширшого громадянства. Організували ми також багато доповідей, на які запрошено визначних гостей — доповідачів на різні теми, а після того було багато питань та виникали цікаві дискусії. Відділ закупив та передав багато англійських книжок до університетських бібліотек та до міської бібліотеки, щоби ознайомлювати чужинців про Україну та її змагання за державність.

У роках 1965, 1970, 1975 відзначувано роковини смерти генерал-хорунжого Тараса Чупринки, в 1967 р. відзначено 25-ліття УПА, а в 1969 р. — роковини смерти сл. п. Провідника Степана Бандери. У всіх Академіях брала участь молодь СУМА і Пласту, а також запрошено мистецькі сили з-поза Ютики.

Заходами Відділу організовано ряд маніфестацій, протестів, протестаційних віч у справі переслідування українських Церков, діячів культури в Україні, висилано листи до американського Уряду, до ОН, конгресменів і сенаторів, а також до Ватикану.

У 1971 р. 37-й Відділ ООЧСУ зорганізував голосний протест, коли до сусіднього Гамільтонського коледжу приїхали советські студенти з пропагандою, а останньо, в кінці березня 1977 р. — при співучасті УККА відбулось протестаційне віче з доповіддю, резолюціями та висиланням листів у обороні політичних в'язнів в Україні.

Частина Управи і членів 37-го Відділу ООЧСУ в Ютиці, Н.-И. Сидять зліва: Ольга Мельник, Чорний Іван — касир, Володимира Смик — секретар, Осип Ліщинський — голова, Ярослав Яцковський — заст. голови, Володимира Величко, Марія Івасів. Стоять зліва: Богдан Рабій, Степан Мельник, Григорій Іванишин, Василь Рабарський — куль.-освітній, Михайло Косар, Микола Худик, Володимир Величко, Іван Кошкар, Володимир Івасів. Відсутні: Михайло Дмитрів, Михайло Дакус, Володимир Запаранюк

4 травня 1974 р. наш Відділ відзначив своє 20-ліття торжеством посвячення власного прапора. З того приводу відбувся ювілейний бенкет з мистецькою програмою, доповідав проф. Іван Вовчук. Видано тоді одноднівку.

Наш Відділ продовжує свою працю, освідомлюючи загал про жорстокості, якими червоний окупант нищить Україну, а на еміграції старається ширити заколот та ловити у свої лапи невіж.

Від початку наш Відділ тісно співпрацює з УККА та молодечими організаціями, не поминаючи й інших орг-цій на терені Ютики. Конфліктів між організаціями в Ютиці нема.

Майже всі члени Відділу пронумерують „Вісник”, а кількох купують у кольпортера. Видання Визвольного Фронту розходяться між членами задовільно.

Власного приміщення не маємо, бо нас замало на таке велике діло та й не конче воно потрібне, бо ми в Ютиці живемо як одна

рідня, маємо домівки в нашій залі-авдиторії (парафіяльний) та в парафіяльному домі, якими завжди можемо користуватись.

Склад сучасної Управи 37-го Відділу ООЧСУ: Осип Ліщинський — голова, Ярослав Яцковський — заст. голови, Володимира Смик — секретар, Іван Чорний — касир, Василь Рабарський — культурно-освітній референт.

39-й ВІДДІЛ ООЧСУ В САН-ФРАНЦІСКО

Перші спроби налагодити організоване життя українських емігрантів на далекому Заході ЗСА, зокрема в Каліфорнії, на терені Сан-Франціска чи так зв. „Бей Ерії”, можемо, правдоподібно, приписати о. А. Гончаренкові (1832-1916). Він, відважний козак-духовник, через Алеутські острови, північно-західню Америку, попри береги Тихого океану, добився аж до Сан-Франціска, шукаючи своїх земляків. Тут він декого знайшов із тих, кого через політично-духовні обставини на рідних землях мусів покинути. Підтримував їх на душі, виконуючи свої духовні обов'язки, а як громадянин-суспільник — видаючи друковане слово, поширюючи ідеї Т. Шевченка (котрого знав особисто), інформуючи про суспільне, економічно-політичне життя в діяспорі. Займався цим аж до смерті. Його тлінні останки спочивають на його посілости коло міста Гейвард, за 30 миль на південь від міста Сан-Франціска.

Відколи в 1949 р. засновано в Сан-Франціско Відділ Українського Конгресового Комітету, розпочалась поволі й підготовка ґрунту до заснування української політичної організації на Заході Америки. Початок був дуже важкий. В терені діяли різні ліві організації. Населення Сан-Франціска, мішане, тут — другий, найбільший осередок китайців (поза материком Китаєм) та багато росіян, з їх впливами (навіть одну дільницю Сан-Франціска названо „Рашен Гіл”).

Серед таких обставин треба було організувати суспільне життя українців, знайти тих, котрі радо віддавали б вільний час для праці на добро нескореного українського народу. Такі люди знайшлись. Вони — Блицак Ярослав і сл. п. дружина Марія, сл. п. Дмитро Дучинський, Жарський Мирослав і дружина Марія, Жизномірський Zenon і дружина Станислава, сл. п. Кацуляк Варвара, сл. п. Морозівський Богдан, Мрозівський Степан, Чато Оля, Марія Петренко, Шишка Филип і дружина Ольга, Кісь Микола та дружина Стефанія й інші — ставали членами місцевої Екзекутиви

УККА, а деякі з них і очолювали Відділ, обрані загальними зборами (Мирон Жарський, сл. п. Богдан Морозівський).

Поштовок до заснування Відділу ООЧСУ був приїзд Ярослава Стецька, Голови Державного Правління у Львові 1941 р., Президента Центрального Комітету АБН, 28 грудня 1964 року. Він у поворотній дорозі з Австралії зустрівся з українською громадою міста і поділився враженнями з розмов з представниками інших народів при нагоді світових антикомуністичних з'їздів.

Першого січня 1965 року ініціативна група — Блицак Ярослав, Жарський Мирослав, Мрозівський Степан, Петренко Марія — вирішили скликати громадян Сан-Франціска й околиці, щоб заснувати суспільно-політичну організацію — Відділ ООЧСУ. На ці основуючі сходи з'явилися 15 членів, із котрих обрано Управу на 1965 рік в такому складі: Блицак Ярослав — голова, Цмайло Кульчицький Тарас — секретар і реф. молоді, Петренко Марія — фінансовий референт, Чато Оля — культ.-освіт. референт, Шишка Оля — член Управи; Контрольна Комісія: о. д-р Андрій Микита, проф. Тарас Лукач.

У першому році існування організація приєднала 15 нових членів, влаштувала ряд свят та імпрез власними силами, впроваджуючи нашу молодь до активної участі в них, нав'язано контакти з місцевими американськими організаціями та інших національностей, з окремими громадсько-політичними діячами на нашому терені. Відділ ООЧСУ ч. 39 інформував американські кола про визвольну боротьбу українського й ін. народів, розсилав публікації і пресові повідомлення АБН та інші інформативні матеріали.

Перші Загальні Збори Відділу відбулися 30 січня 1966 р. в залі української католицької церкви при 857 Джірд вул. в Сан-Франціско. Зборами провадила президія в складі: голова Степан Мрозівський, заступник Сокіл Василь, а п-і Кацуляк Варвара — секретар. До Управи на 1966 рік обрано: Блицак Ярослав — голова, Жарський Мирослав — заст. голови і секретар, Петренко Марія — фін. реф., Мрозівський Степан — орг. реф., Шишка Ольга — член; Контрольна Комісія: о. д-р Микита Андрій, проф. Лукач Тарас, Сокіл Василь. Одноголосним рішенням на цих зборах доручено Управі покликати культурно-освітню комісію для праці серед наших громадян, співпрацюючи з місцевими організаціями (УККА, СУА, УНС, православна і католицька церкви). Комісія мала не лише підготовляти святкування національних свят, важливих історичних подій, але передусім використовувати усі наукові сили, запрошувати очевидців подій на Україні (про голод

1933 р. свідчила п-і проф. З. Панасенко), інформувати громадянство про найновіші технологічні здобутки у світі, висвітлюючи фільми, визичені з бібліотек або університетів.

Комісія мала сприяти Курсам Українознавства нашої молоді (22 дітей), що вже тоді працювали під проводом М. Жарського (спочатку в школі при японській місії в Сан-Франціско, згодом у залі при українській кат. церкві). Одночасно, економічно-господарська комісія мала дбати про харчування членів і гостей на різних сходинах, імпрезах або обідах, і так придбати необхідні фінансові засоби для ведення праці Відділу. Цю комісію очолювали у дружній співпраці напереміну пані: Варвара Кацуляк, Параскевія Мрозівська, Ольга Чато, Ольга Шишка, Ольга Шраєр, Стефанія Кісь.

Організація та виховання молоді — це всенародна справа. Тому наш Відділ, як складова частина народу, звертав на це особливу увагу. Одначе, хоча були надзвичайні зусилля кожної Управи, нам не вдалося організувати молоді, через зрізничкування політичних підходів у амер. школах (як середніх, так і високих), розбіжність думок батьків та занадто велику розсіяність родин у терені.

Зовнішні зв'язки. Серед моря ворожих нам елементів, передусім російських емігрантів з царської Росії, з великими впливами на місці і в столиці Каліфорнії Сакраменто, треба було великого такту, навіть дипломатичного хисту, щоби приєднати собі тих, чи інших достойників для нашої справи. За час нашого існування праця не пішла намарно. Ми приєднали багато впливових людей, посадників міста, стейтових репрезентантів, губернаторів, нав'язали зв'язки з різними національними організаціями й беремо участь, як репрезентанти, в з'їздах стейтових — республіканських чи демократичних — партій. Підтримуємо кожночасно зв'язок із тими, що борються за права своїх поневолених народів, проти московсько-советського окупанта; поборюємо фальшування фактів на Заході, маніфестуємо по вулицях Сан-Франціска та Окленду в день Поневолених Націй; в часі виступів російських ансамблів — роздаємо під театрами летючки з належними виясненнями про боротьбу українського та інших поневолених народів. Коли до цього додати стислу співпрацю з усіма суспільно-національними або релігійними організаціями, котрих ціллю є добро українського народу, то сміло можемо заявити, що Відділ виконав і далі виконує своє завдання в цій ділянці.

У 1967 р., в річницю 25-тиліття створення УПА, вдалося створити Почесний Комітет, до котрого ввійшли й такі одиниці,

за їх персональною згодою, котрих переконання в тій справі різнилися від думок організаторів. Це не перешкодило діловому комітетові успішно провести свято, що відбулося 29 жовтня 1967 р. в залі укр. православної церкви ім. св. Михаїла.

Члени 39-го Відділу ООЧСУ радо жертвували вільний час на відбудову чи перебудову Божих храмів, що їх закупила українська громада. Тому нині, завдяки жертвенності громади та зразковій праці членів Організацій Визвольного Фронту, можемо бути горді, що українці на нашому терені можуть похвалитися гарними Божими храмами.

Наше географічне положення — кілька тисяч миль віддалі від організованого суспільного українського життя із різними центральними організаціями — не сприяє праці Відділу. Відділ це неначе малий острів серед великого бурхливого моря, зданий на Божу волю і наші зусилля. Добре, що нас час до часу підтримують на душі своїм приїздом достойні особи з Визвольного Фронту, або інші громадяни, котрі шукають зв'язку з громадою через нашу Організацію. Нас відвідували, додаючи снаги до праці: достойний Ярослав Стецько, його дружина п-і Слава Стецько (2. 3. 1970) — головний редактор видань АБН; сл. п. д-р Нестор Процик — 5. 10. 1969, проф. І. Вовчук 2. 3. 1974, В. Мазур, який відвідував нашу громаду кількакратно, з важливими доповідями в річницю штучного голоду на Україні, в річницю смерти ген. Т. Чупринки-Р. Шухевича, а також у справах організування членів до відділу УНПомочі, який існує при нашому Відділі. Приїздив також д-р П. Мірчук в 1968 році та інші. Всі вони зустрічалися з громадянством на нашому терені та своїми доповідями чи виступами інформували нас про важливі події, поточну українську проблематику, за що громада та членство нашого Відділу їм дуже вдячні.

23 січня 1977 року Загальні Збори під проводом президії в складі голови М. Жарського і секретаря С. Мрозівського вибрали нову Управу на 1977 рік у такому складі: Іван Поліщук — голова, Мирон Жарський — заступник, Ярослав Блищак — секретар, Степан Мрозівський — культ.-освітній референт, Марія Петренко — фінансовий референт, члени Управи: Петро Турчин, Стефанія Кісь; Контрольна Комісія: Марія Жарська, Ольга Шишка, Володимир Шабатура. Новообраний голова в своєму слові просив присутніх, як і відсутніх членів, щоб допомогли йому у виконванні обов'язків, зазначивши, що провід тоді добрий, коли співпрацюють усі члени.

Мирон Жарський

40-й ВІДДІЛ ООЧСУ У ВІЛМІНГТОНІ, ДЕЛ.

Заснований в січні 1965 року активними друзями. Для історії подаємо склад першої Управи 40-го Відділу: Петро Зарицький — голова, Петро Стецько — заст. голови, Ярослав Грицак — секретар, Євстахій Цибак — касир, голова Контрольної Комісії — Дмитро Волошин.

Відділ виконує всі доручення Централі, переводить збірки на визвольні цілі, розпродує „Вісник”, брав участь у маніфестаціях у Вашингтоні, спільно з Честером (одного року організував поїздку автобусом на маніфестацію у Вашингтоні самостійно). Відділ улаштував забаву з танцями, з якої переслано на Фонд Оборони України 100 дол.

Представник ООЧСУ є в Управі місцевого Відділу УККА. Щороку беремо активну участь в церемонії проголошення Українського Дня з нагоди 22 січня мейором міста.

Подаровано книжки про визвольну боротьбу українського народу — до міської бібліотеки.

Наш 40-й Відділ ООЧСУ замовляє у відповідний час Панахиди за поляглих Героїв України. Цього року влаштовано спільно з УККА свято для вшанування св. п. Генерала Тараса Чупринки-Шухевича, в 35-рр. створення УПА.

Відділ відбуває сходини в залі церкви св. Миколая у Вілмінгтоні.

Сучасний склад Управи: Петро Зарицький — голова, Михайло Дицьо — заст. голови, Петро Щерба — секретар, Євстахій Цибак — касир, Дмитро Волошин — голова Контр. Комісії.

41-й ВІДДІЛ ООЧСУ В БРУКЛІНІ, Н.-И.

Бруклін — частина великого Нью-Йорку, віддалена лише на одну довгу собвейову зупинку попід водою від центру Мангеттену, де міститься Головна Управа ООЧСУ.

Після Другої світової війни приїхали сюди люди нової еміграції і застали тут церкву св. Духа, Народний Дім та деякі організації — відділи братських союзів.

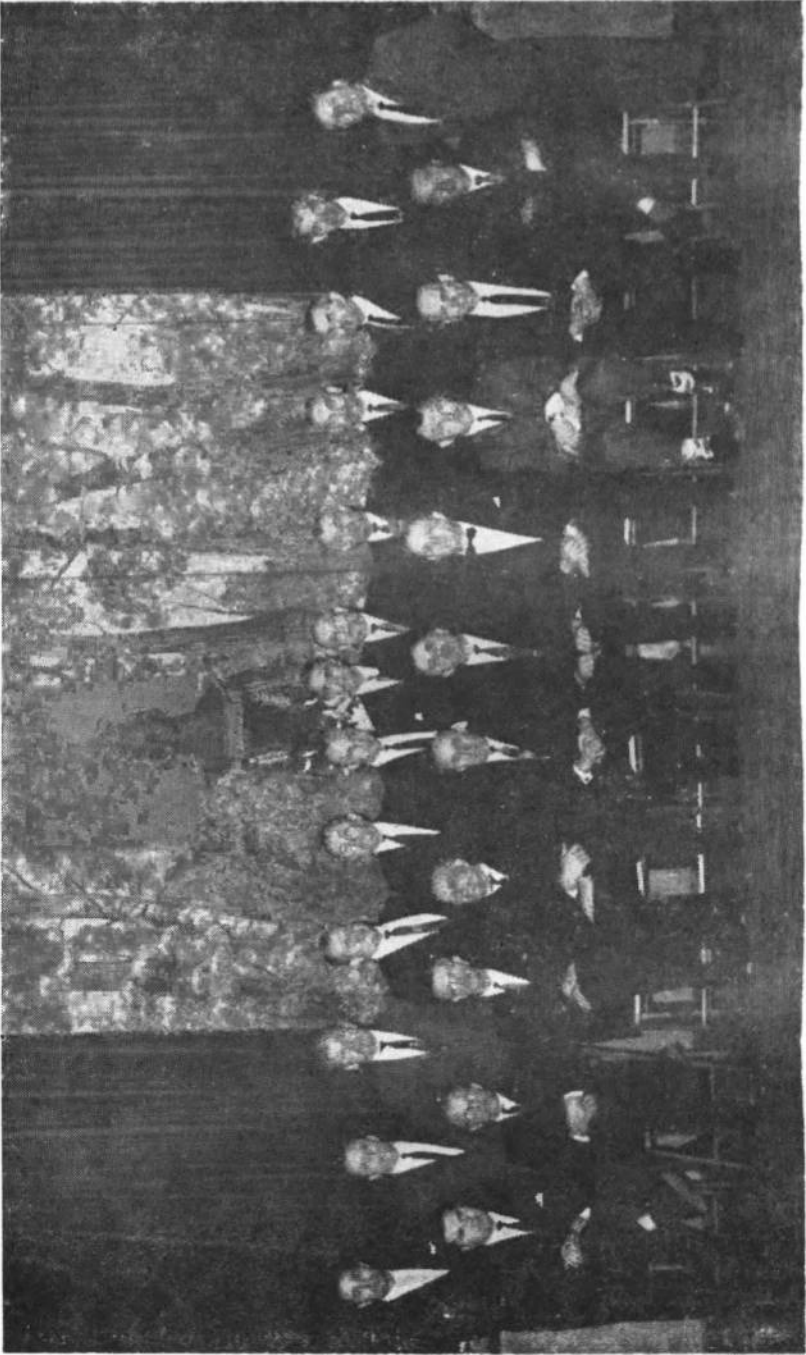
При допомозі новоприбулих збудовано при церкві св. Духа цілоденну парохіяльну школу. На початках поселення нової еміграції засновано Осередок СУМА ім. Т. Шевченка, який приміщувався в Народнім Домі: юнацтво і старші, була танцювальна

Управа 41-го Відділу ООЧСУ в Брукліні, Н.-Й. Сидять зліва: Т. Кишеня — Контр. Ком., І. Подусовський — касир, І. Макар — голова, М. Кунька — Контр. Комісія, А. Волошин — орг. реф.; стоять: О. Рибіцький — член Управи, М. Бучак — член Управи, М. Бігун — Контр. Комісія, П. Польний — секретар, О. Жупер — член Управи. Відсутній Д. Досяк — заст. голови

група, мандолінова оркестра. Осередок сповняв частинно і політичну роботу, тому Відділ ООЧСУ засновано набагато пізніше.

30 січня 1965 р. відбулися Збори, скликані ініціативним комітетом, який зібрав на Збори громадян Брукліну, розіславши запрошення, за підписом Володимира Костика, Івана Макара та Омеляна Рибіцького. Збори відкрив член ініціативного комітету Вол. Костик. Організаційний з Гол. Управи ООЧСУ, п. Богдан Казанівський, виголосив доповідь „Культурний обмін і наше становище”, яку присутні вислухали з великим зацікавленням. Потім Вол. Костик з'ясував потребу створити Відділ ООЧСУ в Брукліні. Його підтримали Іван Подусовський та Іван Макар. По виясненні Б. Казанівського до Відділу вписалися 22 члени-основники. У кінці обрано таку Управу: голова Іван Макар, заступник Іван Подусовський, секретар Волод. Гомзин, касир — Іван Кушнір, організ. Теодор Барабан, культ.-осв. Володимир Кос-

Члени 41-го Відділу ООЧСУ в Брукліні, Н.-И. Знімка зроблена після Свята Ген. Тараса Чупринки

тик; Контрольна Комісія: голова Стефан Кінь, члени — маестро Лев Рейнарович та інж. Юліян Козяк.

Наш 41-й Відділ ООЧСУ працює вже 12 років, збільшивши членів до 50 осіб. Кожного року відбувалися Річні Збори. Управу перевибирали майже ту саму, із малими змінами. Секретарями були: Ів. Подусовський, Теодор Косандяк, Федір Лукіянський, по Ів. Кушніреві касу перебрав бл. п. д-р Олександр Саноцький, а по нім — Ів. Подусовський. 1975 року 41-й Відділ очолив на один рік Василь Басак. Організаційним був бл. п. Стефан Кінь, який zorganizував багато членів.

Відділ проробив гарну працю, влаштуовуючи доповіді, по кільк-ка в кожному році, ширші сходи, засідання, організував фінанси на різні потреби, в тому на Визвольний Фонд.

При Відділі довгий час діяв аматорський гурток під керівництвом письменниці Алли Давиденко (Коссовської), даючи вистави „Наймичка“, „На перші гулі“, „На сіножаті“, „Ліс шумить“, „Під косою“, а виставу „Ідея і чин“ режисувала п. Марія Рейнарович.

У праці, громадській і політичній, членству завжди при-свічує ідея визволення України.

За ці роки сталися зміни в громаді і членах. Багато активних членів переселилися у кращі дільниці, включаючись там до новостворених відділів ООЧСУ (Озон Парк чи Асторія), декілька відійшли на той світ, для вшанування їх пам'яті згадаємо імена: бл. п. Василь Бабський, Стефан Кінь, Теодор Барабан, д-р Олександр Саноцький, Григорій Чепак, інж. Богдан Гуссаківський, Михайло Шевчук.

Помимо цих перемін, працю продовжуємо з непослабленою на-тугою (вечір АДУК), у надії, що діждемося кращих часів для нашого народу.

І. Макар, голова

П. Польний, секретар

42-й ВІДДІЛ ООЧСУ В ГЕМСТЕДІ, Н.-И.

Десь у другій половині 1950-х років перенеслись кільканад-цять новоприбулих українських родин жити в околицю Гемстеду чи поблизу, а пізніше, на початку 1960-тих років — приїхала значна кількість українців з Польщі, кол. жителів Лемківщини.

Вони з досвіду життя стали „Бандерівцями“, бачучи пере-

кручування правди різними людьми. Вирішили об'єднатися і протиставитися фальшуванню нашої історії й змагань.

Найбільш авторитетною організацією в ситуації, яка заіснувала, тут являлась Організація ООЧСУ, і тоді рішено створити Відділ на цьому терені, на острові Лонг Айленд.

З ініціативи кількох осіб, членів УВФронту, скликано збори громадян, на котрі зібралось коло 25 осіб, як рівнож запрошено представника з ГУ ООЧСУ. Дня 7-го лютого 1965 року о полудні відбулися Основуючі Збори, під керівництвом президії в складі: голова п. Мирон Мицьо (член Т-ва кол. Вояків УПА), заступник п. Еміліян Ільницький (член ООЧСУ, Відд. Картерет), секретар п. Михайло Рій. Представник ГУ ООЧСУ проф. Микола Чировський виголосив доповідь, з'ясувавши ідеї та принципи ООЧСУ. По запитах та короткій дискусії 19 осіб підписали заяви вступу в члени Орг. Оборони Чотирьох Свобід України, бо ідеї, за які бореться ООЧСУ, є ідеями всіх свідомих українців-патріотів. Після того приступлено до вибору першої Управи Відділу: голова Мирон Мицьо, заступник п. Микола Ільницький, секретар п. Володимир Білий, скарбник п-і Марія Копистянська, орг. реф. п. Еміліян Ільницький; Контрольна Комісія: голова п. Михайло Рій, члени: пп. Остап Погорецький та Михайло Баран.

Праця Відділу не обмежилась до сходин членів та обговорення організаційних і політичних проблем. Відділ почав турбуватися і виховною працею молоді. По короткім часі після зусиль Управи та піддержки членів створено школу: на учителя запрошено кобзаря-священника о. Сергія К.-Пастухова, а через рік розпочато науку гри на бандурі (лютий 1966 року) з 10-ма учнями у віці від семи до шістнадцяти років.

Згадана школа прийняла назву — Школа гри на Бандурі ім. Костя Місевича (кобзаря в УПА) при 42-ім Відділі ООЧСУ в Гемстеді. По кількох роках школа зросла до 30 дітей і з поступом науки створилась нова мистецька одиниця — Юний Ансамбль Бандуристів ім. Костя Місевича. Ансамбль пишається успіхом як на своєму терені, так і по других громадах, та продовжує кобзарське мистецтво, плекаючи українську культуру на чужині.

Відділ співпрацює з Відділом УККА в Нассав повіті, з іншими організаціями, товариствами чи братствами. Після створення Відділу ООЧСУ на терені пожвавили працю деякі організації, що почали завмирати. Найбільший тягар праці в громаді несуть члени 42-го Відділу ООЧСУ. Відділ бере активну участь в організуванні національних академій, свят і т.д. По 12-ти роках напелег-

Управа 42-го Відділу ООЧСУ в Гемстеді, Н.-Й., в 1977 р. Сидять зліва: Василь Мармус, Анна Бендерська, Марія Якубовська, голова Відділу Володимир Білий, Мирон Корнага, Ярослав Щерба, Анна Щерба. Стоять зліва: Йосиф Рик, Любомира Пачок, Петро Незнаний, Ксеня Гльницька, Емілія Гльницький, Михайло Баран, Ненсі Шанайда, Петро Шанайда і Орест Дацків; неprisутні: Іванна Солтис та Ярослав Кописянський

ливої праці уже ніхто не перечить боротьби нашої УПА чи Акту 30-го Червня.

Щороку Відділ переводить коляду на Визвольний Фонд.

В 1975 році Відділ святкував 10-літній ювілей та посвячення відділового прапора урочистим бенкетом. Вдалий бенкет, при участі около 200 осіб, це доказ авторитету ООЧСУ в Нассав повіті. Звичайно, є і труднощі в праці, але де їх немає?

За період 12 років кількість членів змінювалась. Як попередньо згадано, Відділ почав працюю, маючи 19 членів-основників, але по кількох роках збільшився до 59 активних членів, та в протягу часу зменшився: декілька членів виїхали, вийшли на еміграцію та на їхнє бажання виступили з ООЧСУ, хоча і надалі лишилися нашими прихильниками, а три члени відійшли у вічність.

Тепер Відділ нараховує 36 активних членів, жінок і мужчин. Тому, що з родини є по дві особи членами в більшості, то на наш Відділ приходять 19 чисел журналу „Вісник”.

Наполеглива праця вибраних управ, а теж жертвенність громадян причинилась до можливости зібрання значної суми грошей на різні народні цілі, разом 14.473 дол.

Відділ провадить працю після вказівок обіжників ГУ ООЧСУ та Статуту організації. Управа переобирається щорічно і за 12 років слідує особи очолювали Відділ: перший голова і співосновник п. Мирон Мицьо, другий голова і співосновник п. Ярослав Копистянський, третій голова і співосновник п. Володимир Білий, четвертий голова — п. Іван Пакош, п'ятий голова — п. Петро Шанайда. Деякі голови були переобрані двічі або й більше разів.

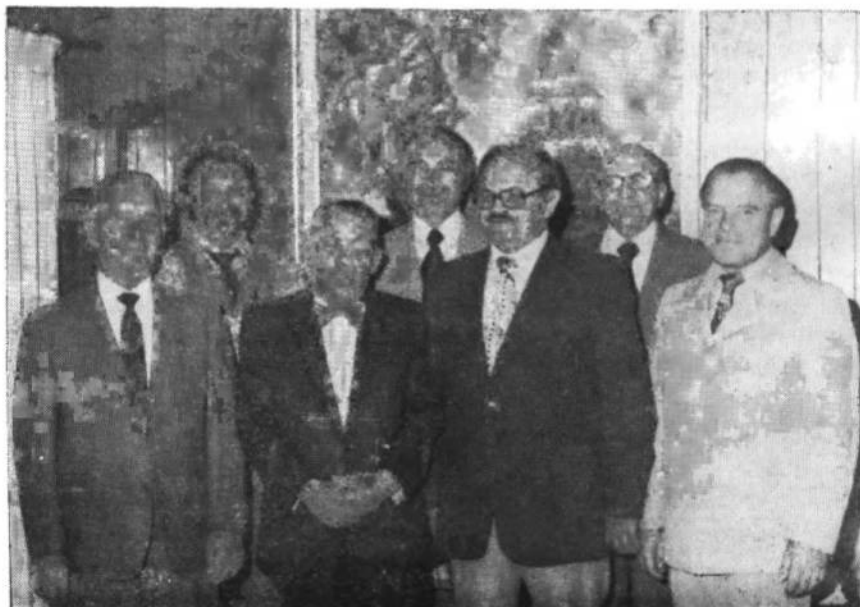
Склад Управи в 1977 р.: голова п. Володимир Білий, заступ. п. Мирон Корнага, секретар Марія Якубовська, касир п-і Ярослава Щерба, імпрез. реф. п. Василь Мамус, адміністратор бандуристів п-і Іванна Солтис, господині: п-і Анна Шерба і п-і Анна Бендерська; Контрольна Комісія: голова п. Петро Незнаний, заст. п. Орест Дацків, член п. Петро Шанайда. Вільні члени Управи: п. Михайло Якубовський, п. Ярослав Копистянський, п. Михайло Баран, п-і Любомира Пакош, п-і Ксея Ільницька, п-і Ненсі Шанайда, п. Еміліян Ільницький, п. Йосиф Рик.

Праця Відділу провадиться в невідгідних умовах: найбільше відчувається потребу власної домівки, бо сходина доривочно відбуваються в різних кімнатах Парохіяльного Центру св. Володимира. Для успішного виконання праці потрібно й повної підтримки членів, не лише на сходинах, але також до прийняття постів в Управі Відділу.

Юний Ансамбль Бандуристів і Школа ім. Костя Місевича. Сидять зліва: Андрійка Погорецька, Галина Гарматій, Мирослава Гарматій, Дануся Качмарська, Катруся Капчак, Ліда Солгнє. Другий ряд зліва: Олесь Калиновський, Марко Лисняк, Петро Щерба, Михайло Пайда, Борис Гарматій і Оксана Дацків.

45-Й ВІДДІЛ ООЧСУ У ФЕНІКСІ, АРІЗОНА

45-й Відділ у Феніксі, Арізона.

Перший ряд зліва: Павло Поліщук, гол. Контр. Комісії, Михайло Франків, секретар, Ярослав Росола — голова, Іван Чопко — касир. Другий ряд: інж. Іван (Сяхо) Савицький, член Контр. Ком., Микола Бурда — заст. голови, інж. Володимир Чопівський — організаційний і реф. зв'язків. Бракус на знімці Дмитра Дидика — члена Управи, і п. Чорнописького — члена Контр. Комісії

Відділ постав у році 1968, першим головою був Павло Поліщук, членів 5. Тому, що майже всі члени Управи Відділу були також і членами місцевого Осередку СУМА, то діяльність Відділу ООЧСУ, як такого, дуже не вирізнялася, бо вся суспільно-громадська і політична праця відбувалася від імені О. СУМА.

Так Відділ протривав до 1974 р. і з невідомих причин його розв'язано, архів знищено, а гроші, які були у касира, вислано до Гол. Управи ООЧСУ.

У квітні 1976 р. відновлено діяльність Відділу з ініціативи Ярослава Росоли та інж. В. Чопівського, придбано нових членів, бо із попереднього Відділу залишилося тільки двох. Скликано надзвичайні Заг. Збори, відновлено діяльність, вибрано нову Управу, головою обрано Ярослава Росолу. Управа Відділу нав'язала зв'язки із обома Церквами, О. СУМА; наш 45-й Відділ заплатив вкладку до Відд. УККА і включився до громадської праці у нашому місті.

Праця проходить не легко, маємо перепони від різних осіб, особливо від таких, „своїх”, які не знають, що самі хочуть. Ми віримо, що нам таки удасться це все проломити, і колись таки до порозуміння дійде.

У 1977 р. переобрано майже цю саму Управу, тільки із малими змінами, членів маємо вже коло 20.

Назагал у нас важко працювати, бо у нас майже 75% це старші віком люди, емерити і хворі.

Зобов'язання, накладені на нас Гол. Управою, по можності стараємося виконувати.

46-И ВІДДІЛ ООЧСУ В МИЛВОКІ, ВІСКАНСИН

Наш Відділ існує від вересня 1967 року. Першим головою був друг Григорій Черень, а секретарем і орг. референтом друг Омелян Логуш.

Першим важливим осягом Відділу було відсвятування в 1967 році 50-ліття Української Національної Революції і 25-ліття постановня УПА. Друг Омелян Логуш до двох місяців організував та підготував величаве свято. Були визначні гості американці, представники міста, професори місцевого Університету. Доповідь про Українську Нац. Революцію відчитав друг Микола Яремко, а пор. УПА — пор. УПА друг інж. Голяш, гість із Чикаго, Ілл.

30-го жовтня 1970 р. відбулися за всіма приписами статуту перші Загальні Збори Відділу. Всі члени виповнили заяви та вибрали повну Управу 46-го Відділу. Головою став друг Микола Яремко, секретарем друг Григорій Курілець. Як попередніми роками так і з початком 1971 р. наша молодь влаштувала демонстрації в Чикаго в обороні Валентина Мороза та інших Нескорених. З нашого Відділу участь в демонстраціях брали друзі Омелян Логуш та заступник голови Відділу студент Олесь Черень, один із провідників тих демонстрацій. На заклик д. Логуша в лютому того року зложили члени ООЧСУ 142 дол. на ТУСМ, на покриття коштів подорожі до Чикаго та на судові кошти арештованих там студентів.

Ширшими сходами 14 березня 1971 вшановано 100-ліття Лесі Українки та намічено разом зі США вшанувати її та Василя Стефаника окремим святом. Впродовж минулих 10 літ ми все вшановуємо наших Героїв та впавших Провідників, дати 22-го Січня і 1-го Листопада відправами по наших церквах і різними програмами.

Найважливішою подією в 1971 році була у нас візита п-і мгр Слави Стецько, 2-го квітня. Вона мала довше інтерв'ю на ТВ стації ч. 6 та в редакції католицького тижневика „Гералд Ситизен”, а на Маркет університеті доповідь про політичне становище в світі і наш вклад в боротьбі з комунізмом, зокрема з Москвою. Разом з Гостею був інж. Голяш, який написав статтю до „Шляху

перемоги". П-і мгр Слава Стецько доповідала і для нашої української громади.

3-го липня 1971 відбулося гарне свято в честь відновлення Української Державности в 1941 році. Цікаву доповідь виголосила гостя з Чикаго, мгр Уляна Целевич, а в мистецькій частині вдало виступили молоденькі студентки з Чикаго з рецитаціями. У липні того ж року ми брали участь у святі Тижня Поневолених Націй в Кеноса, Вис., де промову-привіт, в якій порушив нашу визвольну справу, виголосив в англійській мові голова Відділу д. Микола Яремко. 28-го березня ц. р. відбувся в Милвокі День Помісности УКЦ. Всі члени ООЧСУ брали участь.

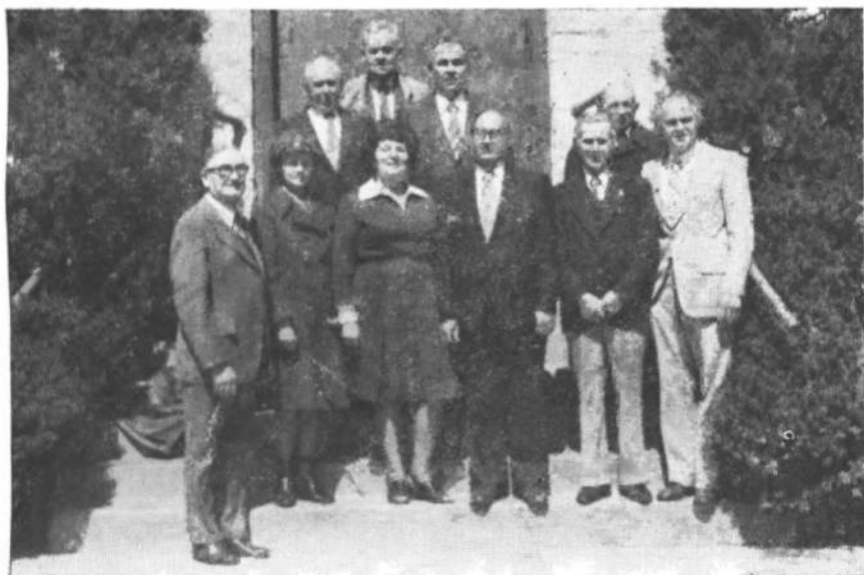
Другі Загальні Збори відбулися 13 листопада 1971 р. і нову управу очолив друг Омелян Логуш, заст. голови Олесь Черень, секр. Микола Яремко. Того року ми взяли численну участь в бенкеті на цілі АБН в Чикаго, де був присутнім Дост. Ярослав Стецько. Там, крім щедрих датків від присутніх членів, Відділ передав також 35 дол. У грудні гостював у нас д-р Дмитро Штогрин і виголосив дві доповіді на тему „Захальна література в Україні”. На спілку з СУА і за патронатом і поміччю УККА, влаштовано свято в 100-ліття народин Лесі Українки і Василя Стефаника. Про Лесю Українку мала доповідь голова Відділу СУА п-і Марія Пискір, уривки з творів читав д-р Богдан Давидович з УККА, а про Василя Стефаника говорив секретар Відділу д. Микола Яремко то ілюстрував творчість Ювілята двома новельками.

У січні 1972 за старанням голови Відділу ООЧСУ д. Омеляна Логуша влаштовано Виставку дитячих малярських праць, яка пройшла з повним успіхом.

День 22-го січня вперше в історії Милвокі був проголошений „Українським Днем”, на ратуші міста повіяв наш синьо-жовтий прапор, чого досягнуто старанням Управи Відділу ООЧСУ і голови УККА п. Ананія Таніна. 27-го лютого ц. р. відбулося протестаційне віче проти жорстоких переслідувань в Україні, спонзорване нашим Відділом. Доповідали ТУСМівці з Чикаго, друзі Олег Сацюк, Богдан Футала та Олесь Черень, наш член і заст. голови, який zorganizувач віче.

Треті Загальні Збори відбулися 18. 2. 1973 р. Управа залишилася та сама, з малими змінами. Вислано протести і петиції в українській справі до уряду ЗСА, ООН, до сенаторів і конгресменів зі стейту Вискансин, від яких одержано відповіді з обіцянками помочі. Члени Управи Відділу Омелян Логуш та Микола Яремко брали участь в конференціях і дискусіях на Вискансин Університеті, влаштованих Стейт Департаментом, де вони видвигали українські справи та домагалися від представників уряду дії в обороні українського народу і його передової верстви, переслідуваної Москвою.

4-ті Заг. Збори відбулися 24 лютого 1974 р. Управу очолив друг Микола Яремко, а секретарство перебрав друг Омелян Логуш. Дня 3-го листопада нашу українську католицьку парафію візитував Єпископ Й. Е. Ярослав Габро. Достойний Гість підніс нашого довголітнього пароха, прикладного громадянина, прихиль-

Управа з 1977 року і деякі члени 46-го Відділу ООЧСУ. Перший ряд зліва: дир. Омелян Логуш, заслужений сеньйор Відділу — голова Контрольної Комісії, Лілія Олексюк, членка, дружина укр. кат. пароха Всеч. о. Крил. Івана Олексюка, Софія Хамуляк, заст. гол., Константин Павляк, голова, Микола Яремко — секретар і скарбник, Йосиф Баглай — заст. гол., голова СУМА. Другий ряд: Максим Місюрак — член Контр. Комісії, інж. Богдан Тишинський — член Управи, Григорій Черень — член, перший голова Відділу

ника ООЧСУ Всч. О. Івана Олексюка до гідности крилошанина. Продовж весни і літа ми провадили працю в обороні Нескорених, голсвно Валентина Мороза, Юрія Шухевича, С. Караванського й ін. Старалися ми також нав'язати зв'язки з видатними американцями, і тому були майже всі члени ООЧСУ (14 осіб) на 25-літті праці конгресмена Климентія Заблоцького. Там нам вдалося заізнатися зі спікером Палати Репрезентантів дост. Карлом Албертом та конгресменом Ройсом, що нам опісля придалося в інтерпеляціях в справі Валентина Мороза і інших у Стейт Департаменті. Мотором тої зустрічі був секретар Відділу д. Омелян Логуш.

В половині серпня ц. р. зорганізовано в нашій громаді Комітет Оборони Мороза. Наш Відділ заступає в тім комітеті д. Омелян Логуш і подруга Софія Хамуляк, заст. голови. Той Комітет провів велику роботу, вислав телеграми до Білого Дому та до наших конгресменів і сенаторів, закупив стор. у щоденнику „Милвокі Джорнал”, на якій представлено недолю Валентина Мороза і інших та ті великі цілі, за які приходиться їм терпіти наругу. На ту

На святі в честь Ген. Тараса Шухевича-Чупринки в березні 1975 року промовляє друг Микола Яремко, тоді голова Контрольної Комісії 46-го Відділу ООЧСУ в Милвокі

ціль зібрано в громаді понад 2500 дол. Щедрі датки зложили всі члени ООЧСУ, а в збірці допомагали друзі: Омелян Логуш, Йосиф Баглай, Григорій Черень та подруга Софія Хамуляк.

Управа Відділу та члени допомагали і іншим нашим товариствам на терені Милвокі, як, напр., 51-му відділові СУА в Милвокі у святі Матері, де вірш Василя Симоненка „Лебеді материнства” деклямував голова відділу ООЧСУ д. М. Яремко, а в інсценізації виступали члени Микола і Катруся Яремко. Літом помер парох УАПЦ, Протоп. Всч. О. Дем'ян Ольгин. Від ООЧСУ та на прохання перешкодженого пароха укр. кат. парафії Всч. о. крил. Івана Олексюка від парафії покійного прощав голова Відділу д. М. Яремко.

5-ті Загальні Збори відбулися 16 березня 1975 р. Управу очолив друг інж. Богдан Тишинський, секретарем став друг Омелян Логуш. В тій каденції переведено у нас збірку на пам'ятник покійному докторові Дмитрові Донцову та вшановано бенкетом 65-ліття життя нашого католицького пароха Всч. о. крилош. Івана Олексюка, де привіт від ООЧСУ виголосив голова Відділу.

6-ті Загальні Збори відбулися 4-го квітня 1976 р. Управу очолив друг Константин Павляк, упівець з Волині, секретарство перебрав друг Микола Яремко. В дні 5-го вересня ц. р. нашим гостем був організаційний референт Головної Управи ООЧСУ друг Во-

лодимир Мазур, який дав доповідь про загальне положення в світі, українську визвольну справу та зокрема розглянув закиди опозиції перед грядучим конгресом УККА. Його промова мала дуже прихильний відгук у громаді, а голова Відділу УККА в дискусії після доповіді, інж. А. Танін, ствердив, що хоча він критикує УККА, але і працює в його системі та не пристає до критиків задля самої критики. Весною 1977 р. відбулася громадська нарада в обороні позицій української мови на Маркет Університеті в Милвокі, де жваво виступав голова Відділу друг Константин Павляк та його дружина і дві доні, студентки. Вибрано делегацію, до якої від ООЧСУ ввійшов голова Відділу, і вона внесла петиції та поробила відповідні заходи.

У квітні гостював у нас член Головної Управи ООЧСУ, голова відділу УККА з Честеру, Делевер, інж. Андрій Забродський та мав доповіді для членів ВФ, для голів гром. товариств і для громади: про політичне положення в світі, справу оборони прав людини, нашу визвольну справу та заохотив нас до праці.

Всі заплановані збірки ВФ здійснює або допильновує д. Микола Яремко, і вони проходять успішно. Заборговань в Головній Управі не маємо. На Фонд Оборони України зібрано 450 дол., а останньо СУМ ухвалив виплатити в поточнім році 500 дол.

Ми є маленька громада. В ООЧСУ маємо тільки 16 членів, і з них не всі діяльні. Люди живуть далеко від центру, деякі навіть за 50 миль від Милвокі, що утруднює працю Відділу. Минулої суворої зими було навіть неможливим доїхати до міста та провадити працю. Все таки ми живемо і діємо в міру наших можливостей.

За Управу:

Константин Павляк, голова

Микола Яремко, секр.

50-й ВІДДІЛ ООЧСУ В МАЯМІ, ФЛОРИДА

Флорида, головню її тропічна частина, з вигідним підсонням, де середня річна температура сягає 80 ступенів, з постійним легким вітром з океану, вигідна не тільки для людей старшого віку. Молодь 17-20 років становить тут третю частину населення. Між ними багато українців включились у економіку цього стейту, переважно в ділянці готелево-мотелевого промислу. Тепер у Флориді, на східнім побережі, від Вест Палм Біч до Маямі включно, живе близько 3000 українців, котрі мають свої церкви та різні організації і клуби. Одною з найбільш діяльних якраз є 50 відділ ООЧСУ, створений 1971 року.

До цього часу різні імпрези та взагалі культурно-освітнє життя відбувались у винаймлених залах різних клубів, найбіль-

ше в Голівуді, що стає центром культурного життя українців південної Флориди (за 20 миль на північ від Маямі). В Маямі є домівка Українсько-Американського Клубу, не досить вигідна (положення, брак місця для великої громади і проблема паркування авт). Ці причини, а головню потреба загальноукраїнського культурного центру, який об'єднував би всіх українців — змушують розглядатися за набуттям такого місця. За це діло взялась — з ініціативи 50-го Відділу ООЧСУ, українська громада.

50-й Відділ ООЧСУ був заснований 1971-го року кількома патріотами, носіями визвольних ідей, котрі відразу взяли до праці, щоб нав'язати контакт з уже існуючими тут організаціями, упорядкувати суспільно-громадське життя, заснувати на місці т.зв. Центрального Комітету, який об'єднував місцеві організації та який майже не виходив поза межі Маямі, — Відділ УККА, щоб включитися в загальне русло українського організованого життя в ЗСА, на користь Воюючій Україні.

До першої Управи 50 Відділу ООЧСУ увійшли: Балабан Роман — голова, Андрійович М. — заст. гол., інж. Неганів Б. — секретар, Курман М. — скарбник і культ.-осв. реф. та члени Управи: Трач В., п-і Венгльовська і п. Венгльовський, Дрозд О., інж. С. Квасницький, Угляр А., Пригода С., Струк І., Бойко М., Павлів К., Хомяк Вол. та О. Савка.

До заснування Відділу та в його праці багато причинився тепер вже небіжчик сл. п. інж. С. Квасницький, а також інж. Неганів Б., котрий вже 2-ий рік перебуває в південній Азії, а також ред. В. Мазур із Пітсбургу, який бодай раз річно нас відвідує та якому завдячуємо в головній мірі заснування 205 Відділу УНПомочі. АП-АБН є ще мало діяльне. Відчувається потреба нав'язати тісніші зв'язки з іншими національностями, головню з кубинцями, для спільної боротьби за волю народів і людини. П. Хомяк В. нав'язав уже контакти, знаючи еспанську мову, і зможе більше зробити на полі АП-АБН. Віримо, що зі збільшенням уваги Централі АП-АБН до цього терену ситуація покращас. Діє на нашому терені і Союз Українок, який щойно святкував 25-літній ювілей, та найбільш чисельний Українсько-Американський Клуб у Маямі — найстарша організація, з власною домівкою. Керують нею в більшості старші емігранти чи тут народжені українці. На початку ставились до нової еміграції з деяким упередженням, тепер, побачивши конструктивну працю Відділу ООЧСУ, ситуація дещо змінилася. Відділ ООЧСУ, хоч не є кількісно чисельною організацією, однак, члени його активні і можуть служити своєю працею й жертвенністю прикладом для інших.

Управа 50-го Відділу ООЧСУ у Маямі на 1977 рік. Сидять зліва: Трач Володимир, Курман Михайло, Балабан Роман, Бацвин Володимир, Гуменюк Петро і Бродко Іван. Стоять: Волошин Теодор, Андрійович М., Болех Михайло, Хомяк Володимир, Іношко Ізидор, Струк Іван та Угляр Антін

Від початку існування нашого Відділу, а опісля і відновлення (по 20 роках) Відділу УККА, — ООЧСУ була промотором праці майже усіх організацій на нашому терені. Члени ініціювали та були учасниками різних імпрез. За старанням нашого Відділу організовано Український Національний Хор, який на початку під диригентурою маестра Атаманця Івана, даліше д-ра Козарука, тепер п. Мирона Івашка виступає в мистецьких програмах різних свят, уряджуваних відділами ООЧСУ та УККА. Зворушливим святом було уряджене Відділом ООЧСУ, в жовтні 1976 року, Свято Зброї та посвячення прапору УПА. Церемонію посвячення довершили всеч. отці наших Церков, обох віроісповідань. Зорганізовано з активного жіноцтва Відділ ОЖ ОЧСУ, а 19 лютого 1977 року, при участі голови Гол. Управи ОЖ ОЧСУ mgr. Уляни Целевич, відбувся інсталяційний бенкет з гарною програмою та святочним врученням відзнак членкиням ОЖ ОЧСУ.

В останнім часі 50-й Відділ ООЧСУ започаткував та є ініціатором набуття Українського дому в Голівуді. Праця велика і важка для цілої громади, та, дасть Бог, увінчається успіхом. Цей дім, який ми винаймаємо вже кілька літ, стане Культурним Центром українського життя південної Флориди.

51-й ВІДДІЛ ООЧСУ В ОЗОН ПАРКУ, Н.-И.

З ініціативи Миколи Вітенка і Василя Босака, 20 квітня 1975 р. в Озон Парку, Н.-И., скликано основуючі Загальні Збори для створення нового Відділу ООЧСУ. Президія: голова проф. Роман Мізур, заступник Микола Вітенко, секретар Михайло Білейчук, який подав список кандидатів до Номінаційної Комісії. Присутні обрали головою Номінаційної Комісії Василя Босака, членами — Івана Безубяка та Миколу Худобу.

Учасники основуючих Загальних Зборів, на внесок Номінаційної Комісії, однозгідно обрали Управу новоствореного 51-го Відділу ООЧСУ в Озон Парку: голова Управи Микола Вітенко, заступник голови Василь Квасний, секретар Михайло Білейчук, фін. референт Іван Безубяк, культ.-освітній Василь Босак, член Управи — Іван Пригода; Контрольна Комісія: голова — Микола Худоба, заступник Роман Мізур, член Володимир Бошко; Товариський Суд — Теодор Гавран. Збори закінчились відспіванням „Не пора”. Так постав наймолодший Відділ ООЧСУ.

Головою Відділу від часу заснування був і далі є Микола Вітенко. Всі інші члени Управи в різному часі займали різні ре-

Управа 51-го Відділу ООЧСУ 1977 року в Озон-Парку, Н.-И. Зліва сидять: В. Босак, проф. Р. Мізур, М. Вітенко, мгр. В. Захарчук; стоять: Т. Опарик, В. Скомський, М. Новосад, І. Безубяк, Я. Олійник, М. Білецьчук. Неприсутні на фото члени Управи: В. Юркевич, Т. Гавран, В. Сметанюк, В. Квасній та М. Ходоба

ферентури. Ці люди є хребтом нашого Відділу. Вони різного віку й різних професій. Вони включилися, так би мовити, в техніку й економіку цієї країни. Одні з них ще здому правники, як, наприклад, мгр. В. Захарчук, інші працюють в американських банках, ще інші — це техніки й майстри, учителі, як Роман Мізур, і інші, що навчають українську молодь предметів українознавства. І на кінець — це люди-працівники в громаді, що підготовляють національні свята чи академії в честь наших національних Героїв.

На внутрішньому відтинку було пророблено наступне: відбуло двоє Загальних Зборів, 17 засідань Управи; влаштовано академію на прославу Головного Командира УПА Тараса Чупринки — Романа Шухевича. Влаштовано, спільно з Відділом УККА, Свято Державности. Всч. о. крил. Любомир Мудрий відправляв Панахиди за поляглих Героїв, а також за Провідника ОУН сл. п. Степана Бандеру й сл. п. Головного Командира УПА. Також влаш-

товано три розвагові імпрези, що мали моральний й матеріяльний успіх. На всіх наших імпрезах грала українська оркестра й забавлялась українська студентська молодь та громадянство.

22 травня 1976 р. ми влаштували забаву, з якої весь дохід був призначений на Дім Українського Визвольного Фронту в Нью-Йорку. Наш Відділ добровільно зобов'язався розпродати кожного місяця 20 чисел „Вісника”. Також на протязі трирічного існування Відділу вислано понад 200 листів, головню до наших членів та укр. громадських установ і організацій, видруковано й роздано сотні летючок з нагоди різних святкувань і політичних антимосковських маніфестацій.

Наш Відділ має 25 членів, є також емерити, звільнені від членських вкладок. Фінансовий стан нашого Відділу (на 13-го березня 1976 р.): заінкасовано 1422.12 дол.

На засіданні Управи 19 жовтня 1976 р. вшановано пам'ять першого голови ГУ ООЧСУ сл. п. інж. Євгена Ляховича, який відійшов у вічність 16 жовтня 1976 р.

51-й Відділ ООЧСУ вже здобув собі симпатії й признання серед українського громадянства в Озон Парку.

Члени Відділу щорічно ходять з колядою на Визвольний Фонд. За коляду на нашому терені і центрального Квінсу та інших околиць відповідав друг Василь Босак, і цей обов'язок виконує на відмінно. У жовтні 1976 р. від нашого Відділу було вислано 2 делегати на XII Конгрес УККА: Танасія Опарика та Микола Вітенка, котрий також брав участь у загальних Зборах Об'єднаного Комітету в Нью-Йорку. Наш Відділ є членом Централі УККА і щорічно вплачує членську вкладку, є також членом „Самопсмочи” в Нью-Йорку.

У червні 1976 р. замовленим автобусом відбулася поїздка до Вашингтону, на святкування 200-річчя Незалежности Америки та 100-річчя поселення українців у ЗСА. Наші члени взяли участь у поході від пам'ятника Дж. Вашингтонові до пам'ятника Т. Шевченкові. Згадаємо, що Микола Вітенко розпродував квитки на льотерію АБН, а також наш Відділ був запрошений на нараду АП АБН у 1976 р.

Про наш Відділ були два дописи у „Віснику”, за підписом автора цих рядків. Члени Відділу ООЧСУ співають у церковному хорі, є членами місцевого Відділу УККА та інших громадських установ і організацій. Наші члени передплачують наступні видання: „Визвольний шлях”, „Шлях перемоги”, „Гомін України”, „Вісник”, „Свободу” й ін. Наші члени належать також до забезпечених українських союзів.

У 1976 р., з нагоди празника Воскресіння Христового, наші члени вислали видрукувані картки-привіти на адресу Блаженнішого Патріярха Йосифа І, а також у лютому 1977 р., з нагоди 85-річчя його Блаженства. До речі згадати й про харитативні цілі. Отож, наш Відділ пожертвував на „Церкву в потребі” 150 дол. У жовтні 1976 р. в Озон Парку члени взяли участь у відсвяткуванні 25-річчя висвячення Всч. о. крил. Любомира Мудрого. Друзі В. Босак і М. Вітенко склали усні привітання та подарували Ювілятові від 51-го Відділу книжку „В поході до волі” М. Климишина.

На терені Озон Парку досі не створено Відділу ОЖ ОЧСУ.

Незважаючи на деякі труднощі та недостачі, треба вважати баянс праці 51-го Відділу ООЧСУ на терені Озон Парку позитивним. Наша робота мала успіхи і була доказом організаційних здібностей та йшла за покликом суспільства. Відділ за відносно короткий час існування виявив динаміку й досягнув не абияких успіхів, хоча наш Відділ не має власного приміщення. Праця не була легкою, але була багатогранною, відповідальною й відмінною від праці інших організацій. В майбутньому успішна праця буде залежати, в першу чергу, від гармонійної й дружньої співпраці всіх членів Відділу.

Михайло Білейчук, секретар

З М І С Т

Ігнат Білинський — Тридцять років на службі українській визвольній справі (Передмова)	стор. 5
Леонід Полтава — Генеза постанови Організації Оборони Чотирьох Свобід України (Стисла історія ООЧСУ)	9
— Ідеологічна платформа ООЧСУ	17
— Заснування і головні практичні завдання ООЧСУ	21
— Важкі початки — добрі висліди	32
— З'їзди ООЧСУ — віддзеркалення праці	35
— Перший З'їзд ООЧСУ (1947 р.)	36
— Другий З'їзд (1948 р.)	42
— Третій З'їзд (1949 р.)	49
— Четвертий З'їзд (1950 р.)	52
— П'ятий З'їзд (1951 р.)	57
— Шостий З'їзд (1953 р.)	61
— Сьомий З'їзд (1954 р.)	66
— Восьмий З'їзд (1955 р.)	70
— Дев'ятий З'їзд (1957 р.)	74
— Десятий З'їзд (1959 р.)	83
— Одинадцятий З'їзд (1961 р.)	89
— Дванадцятий З'їзд (1963 р.)	95
— Тринадцятий З'їзд (1965 р.)	100
— Чортирнадцятий З'їзд (1967 р.), I-й З'їзд ОЖ ОЧСУ	106
— П'ятнадцятий З'їзд (1969 р.)	115
— Шістнадцятий З'їзд (1971 р.)	124
— Сімнадцятий З'їзд (1974)	132
— Напередодні Вісімнадцятого З'їзду (1977 р.)	143
— Видавнича діяльність ООЧСУ	159
Вячеслав Давиденко — „Вісник ООЧСУ” 1947-1977	165
З діяльності Відділів ООЧСУ: від 1-го до 51-го	171-307

